CONSTANTIN SECU

Toponimie şi istorie
Comuna Victoria (Iaşi)

PRINCEPS EDIT

Coperta: Victor Cristian Secu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Secu, Constantin
Toponimie şi istorie Comuna Victoria (Iaşi) / Constantin Secu. - Iaşi : Princeps Edit, 2006
Bibliografie; Prefață Prof. univ. dr. Ilie DAN; Rezumat engl. Prof. Simona Elena LUPU

ISBN 973-7730-82-8
978-973-7730-82-4

002 (Iaşi)

Carte apărută în regia autorului, cu sprijinul Domnului *ing.* ***Daniel CREȚU***, primarul comunei Victoria

© 2006 Princeps Edit, Iaşi
Str. Păcurari nr. 4, Cod ‘700511
Tel: 0232/ 409829
Fax: 0232/ 409830
E-mail: princepsedit@iasi.rdsmail.ro
www.princepsedit.ro
Printed in Romania

CONSTANTIN SECU

Toponimie şi istorie
Comuna Victoria (Iaşi)

Iaşi, 2006

O valoroasă cercetare interdisciplinară

Pentru cunoaşterea şi punerea în valoare a trecutului românesc, un rol important revine *monografiilor* zonale (vale, masiv muntos, județ, comună), alcătuite pe baza materialului cules şi a documentării istorice riguroase şi a unei perspective interdisciplinare, care să studieze istoria, geografia, viața social-economică şi spirituală, graiul, folclorul şi tradițiile din aria geografică respectivă. Pe linia inițiativei interbelice a lui Dimitrie Gusti, unii învățători, profesori (mai ales de limba română şi istorie) şi preoți au publicat în ultimele trei decenii monografii dedicate zonei sau localității cărora aceştia le aparțin, chiar dacă unele dintre ele au rămas la stadiul de încercări meritorii. Pentru zona Moldovei, trebuie menționate, ca valoroase, după aprecierea noastră, următoarele: Nicolae Cojocaru, *O aşezare din Bucovina – Pârteştii de Sus*; Laura şi Eugen Bejenaru, *Mirceşti şi Alecsandri*; Ştefan Epure, *Valea Trotuşului. Toponimie şi istorie*.

Pe linia unor astfel de preocupări, diversificate, completate şi cu o informație *à jour*, se situează şi acest volum datorat profesorului *Constantin Secu*. Publicist cunoscut şi comentator literar avizat, aşa cum o probează în revista ieşeană *Dacia literară*, domnia sa a ma-

nifestat de mai multă vreme un interes constant pentru toponimia românească, concretizat, cu rezultate foarte bune, în această cercetare ştiinţifică remarcabilă, intitulată *Toponimie şi istorie*. *Comuna Victoria (Iaşi).* Ea reprezintă, fără îndoială, rezultatul unei munci perseverente şi metodice, începând cu adunarea, clasificarea şi analiza lingvistică a materialului toponimic înregistrat prin anchete pe teren în cele şapte sate componente ale comunei de pe malul Prutului (au fost chestionaţi 19 informatori) şi continuând cu documentarea istorică, pentru a reliefa *vechimea* (prin atestări documentare), *frecvenţa* (prin răspândirea toponimelor pe întreg teritoriul României) şi *etimologia* fiecăruia dintre numele topice avute în vedere (lucru care, desigur, nu e posibil în toate cazurile supuse analizei lingvistice propriu-zise). În consecinţă, autorul a aşezat la baza investigaţiei sale *criteriul geografic*, cel *istoric* şi cel *lingvistic*, acesta din urmă justificat de faptul că şi toponimele (ca şi numele de persoane) aparţin lexicului curent al limbii comune.

Pe baza unui bogat şi variat material topic, cules prin anchete pe teren sau excerptat din documente istorice (publicate sau din arhive), a unei ample bibliografii cuprinzând lucrări cu caracter general, dar şi de specialitate (lingvistică generală, onomastică, gramatică, semantică, lexicologie şi lexicografie) şi consecvent cu o metodă ştiinţifică riguroasă, Constantin Secu a realizat o contribuţie notabilă la studiul numelor de locuri din Moldova. Atât toponimia propriu-zisă, cât şi analiza istorico-lingvistică de perspectivă, cu puncte de vedere originale şi soluţii etimologice interesante şi justificate din punctul de vedere al evoluţiei istorice a limbii noastre dau substanţă şi relief acestui volum de relevanţă pentru

dihotomia (determinată de factori naturali şi cei socialistorici) istorie - toponimie.

Dacă acordăm mai puțină atenție capitolului I (*Introducere*), care explică scopul şi metoda lucrării, şi celui de al II-lea (*Toponimia - disciplină lingvistică*), cu caracter teoretic şi metodologic (are rolul de ceea ce germanii numesc, într-o lucrare ştiințifică *einführung*, "introducere"), dar ambele necesare şi justificate de concepția generală a lucrării, punctele de greutate din aceasta rezidă în următoarele trei capitole, veritabile micromonografii în domeniul respectiv, după cum urmează: *III. Coordonate geografice şi istorice*; *IV Materialul topic din comuna Victoria (județul Iaşi)* şi *V. Analiza lingvistică*. Toate trei, pe bază de material faptic şi cu argumente convingătoare, lasă loc unei analize ştiințifice obiective, prin respectarea adevărului istoric dovedit, ca şi unor considerații de specialitate, care interesează, în egală măsură, specialiştii în onomastică, dar şi publicul doritor să cunoască istoria localității (în primul rând dascăli, elevi, studenți, slujitori ai sfântului altar).

Deşi, aparent, fiecare capitol ne apare ca o unitate distinctă, referitoare la aspectul enunțat de titlul său, toate la un loc formează un ansamblu, bine gândit şi realizat, o unitate de referință ca cercetare ştiințifică aplicată, având la bază o concepție, o metodă şi o structură relațională, toate acestea punând în valoare nu numai munca îndelungată şi deloc facilă, ci şi realele calități de cercetător ale autorului, care, cu spirit critic şi analitic, a coroborat datele oferite de diferite discipline (istorie, arheologie, folclor şi lingvistică), de tradiția locală şi explicațiile informatorilor (față de acestea două din urmă, se cuvine, totuşi, să manifestăm prudența necesară!). Iar *Concluziile* sunt la obiect, pertinente şi

convingătoare, prin acuitatea observațiilor şi prin argumentele invocate în susținerea unui punct de vedere sau a altuia.

Două dintre acestea, care au fost avute în vedere pe tot parcursul cercetării, ne apar ca deosebit de importante şi justificate:

a) a existat o continuitate neîntreruptă şi o prevalență a elementului românesc în cele şapte sate din comună, chiar dacă, datorită unor împrejurări istorice determinante (cuceriri, războaie, năvăliri, migrații din Bucovina şi Basarabia), a existat şi o simbioză etnică, diferită ca intensitate de la o epocă la alta, care, însă, nu a influențat structura demografică a satelor din zonă şi nici trăsăturile subdialectului moldovenesc ale graiului vorbit în această zonă din județul Iaşi;

b) reflectând geografia, istoria şi graiul local al locuitorilor, se constantă şi în acest caz evidenta relație de interdependență şi condiționare reciprocă dintre *istorie* şi *toponimie* ca două domenii complementare.

În spiritul care trebuie să călăuzească alcătuirea unei asemenea lucrări, autorul prezintă, înainte de materialul topic propriu-zis, coordonatele geografice şi, mai ales, istorice (mult mai importante pentru cercetările onomastice, din România şi din Europa), fiindcă ele oferă cadrul apariției, caracterul adesea motivat al toponimului, evoluția în timp (păstrare, înlocuire, dispariție, nume noi, corespunzătoare unor realități noi) şi chiar, uneori, şi "cheia" pentru stabilirea originii (*onomasiologică* şi *etimologică*) a numelui de loc analizat. Etimologia (cauza care a determinat denominarea într-un anume mod a realității înconjurătoare, printr-un proces de abstractizare, "golire" semantică şi, îndeosebi, individualizare), schimbările *cantitative* şi *calitative* dintr-un

“peisaj” toponimic dat, toate interesează, prin urmare, pe istoric, geograf, folclorist, etnolog şi lingvist, deoarece *toponimia*, ca studiu al numelor de locuri, şi *antroponimia*, ca studiu al numelor de persoană (nume de botez, prenume, porecle şi supranume) sunt părți ale lingvisticii, ca studiu organizat, pe compartimente, al limbii, comunicării, limbajului şi vorbirii (să nu uităm dihotomia lui Saussure: *langue - parole*).

Ca şi în alte lucrări similare (unele dintre ele, remarcate de subsemnatul!), Constantin Secu are în vedere câteva repere de prim ordin, de nelipsit în cercetările de onomastică românească, mai vechi şi mai noi: *toponimul* (cu indicarea claselor morfologice şi a accentului în cuvânt), *referentul* (aspectul din realitate care este determinat prin sens referențial - *deal*, *vale*, *apă curgătoare*, *pădure*, *sat*, *luncă*, *iaz*, *poiană*, *drum*, *cimitir*, *teren arabil* ş.a.), *localizarea* exactă a acestuia, *satul* sau *satele* din care a fost înregistrat cu ajutorul chestionarului sau prin anchetă directă (marcate cu majuscule), *atestările* istorice, *răspândirea* (aspect foarte important pentru înțelegerea toponimiei româneşti, în ansamblu, dar şi cu mici diferențe explicabile, de la o provincie la alta) şi *etimologia*.

Mai mult decât alți autori aflați la prima carte de toponimie, Constantin Secu a apelat consecvent la documentele istorice, pentru a evidenția vechimea unor nume de locuri, contextul socio-cultural în care a fost consemnat în documentele din epocă, dar şi dinamica multora dintre ele, din perspectivă evolutivă (şi merită toată lauda pentru acest mod de a proceda în demersul său ştiințific), mai ales că multe sate sunt foarte vechi (din secolul al XIV-lea, în mod sigur, chiar dacă sunt consemnate în cel următor, mai ales în epoca lui Ştefan

cel Mare - ca sate boiereşti sau răzăşeşti). Astfel, constatăm şi din partea consacrată istoriei celor şapte sate (*Victoria*, *Stânca*, *Luceni*, *Icuşeni*, *Sculeni*, *Frăsuleni* şi *Şendreni*), şi din prezentarea lor distinctă, că unele nume de aşezări omeneşti din zonă sunt consemnate în documentele vremii la 1436, 1453, 1476, mențiunile documentare sporind considerabil în veacurile următoare (în acte de danie, de moştenire, de stabilire a hotarelor sau de vânzare-cumpărare). Aceste considerente de ordin social-istoric explică, pe deplin, de ce pentru unele nume topice sunt consemnate numeroase fapte în capitolul atestări (*Posadnici*, *Luceni*, *Siliştea*, *Şendreni*, *Băcăloaia*, *Cotul Boilor*, *Dumbrava*, *Troianul*, *Icuşeni*, *Frăsuleni*). Este interesant că în toponimia comunei Victoria întâlnim, ca în toponimia din toate provinciile istorice româneşti, sate care, în împrejurări date, au dispărut, dar în unele cazuri toponimul corespunzător s-a păstrat, chiar dacă se referă la o altă realitate (*Lăzăreni*, *Mirceani*, *Leleşti*, *Ionăşeni* ş.a.).

Şi în ceea ce priveşte *răspândirea*, numele topice din zonă nu au toate acelaşi rang de frecvență, deoarece, pe lângă unele întâlnite aproape în toate județele țării, există şi cele care apar o singură dată în nomenclatura topică românească.

Cele 257 de toponime sunt prezentate în ordine alfabetică (facilitează lectura textului), iar în capitolul al V-lea autorul realizează o bună analiză lingvistică, insistând, în mod justificat, asupra *problemelor de fonetică*. Constantin Secu dispune de cunoştințe de lingvistică generală şi de gramatică românească, dar şi de utilizarea adecvată a terminologiei ştiințifice din acest domeniu. Cum era şi firesc, termenii topici sunt transcrişi în forma literarizată, aşa cum apar în actele oficiale şi în lu-

crările de specialitate (între care, *Toponimia românească*, de Iorgu Iordan, şi *Dicționar geografic al județului Iaşi*, de Al. Obreja).

De altfel, în întreaga lucrare, autorul apelează nu numai la lucrări de istorie, geografie şi arheologie, ci şi la sinteze de valoare dedicate istoriei limbii române (Ovid Densusianu, G. Ivănescu, Al. Rosetti, I.I. Rusu, Gr. Brâncuş), ca şi la nume cu autoritate în onomastica românească: Iorgu Iordan, Emil Petrovici, Nicolae Drăganu, Al. Graur (alți autori sunt înregistrați în *bibliografia* alfabetică, cuprinzând 88 de titluri). Cât priveşte etimologia toponimelor (mai exact, a apelativelor de la baza lor), el a apelat la cele mai importante "instrumente" lexicografice cunoscute în lingvistica românească, precum: *Dicționarul Academiei* (Puşcariu), cele ale lui Candrea – Adamescu, Lazăr Şăineanu şi August Scriban, ca şi *Dicționarul limbii române moderne* şi *Dicționarul explicativ al limbii române (DEX)*. Au fost utilizate, în nu puține cazuri, şi două dicționare speciale: *Marele dicționar geografic al României* (cinci volume, 1898 - 1902) şi *Dicționar onomastic românesc* (în special, pentru nume de botez şi nume de familie) de N.A. Constantinescu (1963).

Comentariile şi observațiile autorului, expuse mai ales în *Concluzii* (unde întâlnim şi aspecte privind straturile etimologice ale apelativelor, structura numelor de locuri, derivarea cu sufixe, categoriile morfologice). Din toate acestea se desprind câteva concluzii importante, pe care autorul le subliniază argumentat. Mai întâi, este vorba despre procesul *toponimizării* apelativelor, care are loc şi în zilele noastre, ceea ce explică, şi în cazul comunei Victoria, existența în nomenclatura topică a două categorii distincte: pe de o parte, *toponime propriu-zise*, care au statut de nume proprii şi sunt bine fixate în

sistemul limbii, la periferia vocabularului în uz, pe de alta, *apelative* în curs de a deveni nume de loc, având, prin urmare, un statut dublu, de nume proprii şi nume comune, trecerea, cu timpul, din cea de a doua categorie în prima realizându-se prin complexul proces al toponimizării. În legătură cu rolul apelativelor, în general, şi al termenilor *entopici*, în special, autorul menționează un fapt de maximă importanță, pe care l-au neglijat, uneori, chiar cercetători de renume. Este meritul unui slavist de talie europeană (Emil Petrovici) de a fi deosebit toponimele *slave propriu-zise* (împrumutate ca atare) de cele *pseudoslave* (care sunt *creații româneşti*). Pe această linie, se situează şi Constantin Secu, atunci când afirmă tranşant: “Prin studierea din punct de vedere lingvistic a materialului topic cules, rezultă că majoritatea numelor de locuri sunt creații româneşti (*sublinierea noastră* - I.D.), având la bază apelative de origine latină (dar şi de alte origini) întrebuințate şi astăzi în vorbirea curentă“. Este evident că în asemenea situații (generale, în toponimia românească!) românii au fost ceea ce nemții numesc *Die Namengeber* (“creatori de nume proprii”). Ca şi în alte zone din România, şi cea studiată de autor ne oferă prilejul constatării că multe nume de loc au legătură cu antroponimele cunoscute aici, alcătuind grupa toponimelor *personale*. Numele de botez (în multe situații, persoane reale, ca în cazul familiei boierului Roznovanu) apare simplu, în derivate cu sufixe sau în construcții genitivale cu articol hotărât masculin *lui*, proclitic (mai ales) sau enclitic. Unele dintre ele, e lesne de constatat, sunt la origine porecle, vizând defecte fizice şi psihice. Nu numai pentru cazul genitiv, ci şi pentru acuzativ (cele mai multe exemple de acest tip pot fi încadrate aici) întâlnim construcții prepoziționale (cu *în*, *la*, *pe*),

care au un rol orientativ şi reprezintă, adesea, marca procesului de toponimizare. Din această categorie fac parte şi toponimele recente, raportate la noi realități social-culturale şi economice, de tipul: *La Fermă*, *La Grădiniță*, *La Monument*, *La Observator*, dar şi *În Hotar*, *În Podari*, *Pe Dig*, *Pe Fâşie*, *Sub Pădure* etc.

Un aspect nou, pe care nu l-am întâlnit în lucrări similare (exceptând pe cele realizate la Universitate sau în institutele de cercetare ale Academiei Române). Este vorba de *polarizare*, ca factor determinant pentru apariția unui *spectru* sau *câmp* toponimic, ceea ce implică "migrația" unui nume (apă curgătoare, de exemplu) spre realitățile învecinate - deal, pădure, poiană, luncă. Exemplul *Stânca* este convingător în această privință.

Am fi nedrepți cu valoarea şi noutatea lucrării lui Constantin Secu, dacă n-am evidenția excelentele *Anexe* care o însoțesc (*indice alfabetic* al toponimelor, două *hărți* şi zece *fotografii* de relevanță), absolut necesare într-o astfel de încercare monografică, având drept coordonate *istoria* şi *toponimia* unei localități moldoveneşti de pe malul Prutului. De asemenea, sporesc valoarea lucrării şi criteriile utilizate de autor pentru clasificarea numelor de locuri înregistrate: una *onomasiologică*, a lui Iorgu Iordan (*topografice*, *sociale*, *istorice*, *psihologice*), alta *lingvistico-structurală* sau *tipologică* (între altele, *primare*, *secundare*, *simple - compuse* etc.).

Bogăția şi diversitatea materialului topic analizat în spiritul adevărului ştiințific, pe baza unor criterii adecvate, varietatea informației bibliografice şi pertinența concluziilor conferă cărții lui Constantin Secu statutul de contribuție de referință în cercetarea pluridisciplinară a toponimiei româneşti. Prin valoarea sa, ea constituie un *nucleu* cu repere precise, dar şi un *model* pentru astfel

de cercetări, ca şi pentru monografia exhaustivă (deocamdată, e un deziderat!) a comunei Victoria (vor trebui incluse în ea şi folclorul, etnografia, mişcarea demografică, viața religioasă).

Prin fond şi formă, concepție, metodă şi analiză, volumul reprezintă, cu certitudine, valorizarea calităților de cercetător, avizat şi pasionat, ale autorului. El se impune ca o lucrare de referință în studiul istoriei şi al toponimiei unei localități din Moldova, cercetarea stând sub semnul muncii, al perseverenței şi al competenței.

În întregul ei, cartea lui Constantin Secu este una utilă, interesantă şi valoroasă.

Prof. univ. dr. Ilie DAN

Capitolul I

INTRODUCERE

Lucrarea de față, intitulată *Toponimie şi istorie*. *Comuna Victoria (Iaşi)*, îşi propune să facă o prezentare a elementelor de toponimie din zonă, sub aspect istoric, geografic şi lingvistic, departe însă de a se vrea o monografie exhaustivă bazată pe fapte de onomastică. Este doar o încercare de studiu istorico-lingvistic fundamentat pe materialul toponimic adunat de pe întreg cuprinsul comunei.

Am prezentat, mai întâi, condițiile istorice de formare a localităților, o localizare geografică a satelor, în cadrul comunei, şi a comunei în cadrul județului, cu scopul de a încadra cu exactitate numele topice, în timp şi spațiu, şi pentru reliefarea vechimii unor nume topice, precum şi a procesului de transformare lingvistică a toponimelor sub aspect lingvistic. Este cunoscut faptul că între toponimie şi istorie există un raport de interdependență, fapt ce ajută cercetătorii în elucidarea unor momente importante din istoria zonei investigate sau în descifrarea faptelor vechi de limbă, de mare valoare semantică. Toponimia zonei reflectă originea şi evoluția numelor locurilor respective, implicată în trecutul istoric şi în prezentul regiunii.

Tot astfel, există o strânsă legătură între toponimie şi lingvistică, iar explorarea trecutului, prin coroborarea

datelor oferite de acestea, constituie cel mai sigur mod de descifrare. „Se ştie că, pentru epoca anterioară veacului al XVI-lea – notează Iorgu Iordan[1] –, aproape singurul mijloc de a ne informa asupra limbii noastre sunt numele topice, alături de cele personale, din documentele scrise, după provincii, slavoneşte sau latineşte.” Se poate spune, fără a greşi, că toponimele sunt, de cele mai multe ori, singurele dovezi din limba noastră care ne ajută în cercetarea trecutului atât de bogat în fapte şi date.

Transformările fonetice, pe care le întâlnim în cadrul numelor de locuri, multiplele etimologii folosite pentru explicarea înțelesului acestora, toate ne ajută să cunoaştem mai bine diferitele etape de dezvoltare a limbii, evoluția ei de-a lungul timpului. „Unele cuvinte s-au păstrat numai în nume de locuri”[2], fapt ce ne determină să le privim cu multă atenție pentru că ele reprezintă un tezaur documentar de mare valoare spirituală.

De asemenea, între toponimie şi lingvistică s-a stabilit o legătură statornică, fiindcă numeroasele toponime desemnează natura sau forma terenurilor. „Căci orice loc însemnează şi orice accident al solului (în sensul foarte larg), adică orice fapt topografic natural sau artificial, şi toate speciile de aşezări omeneşti (oraşe, târguri, sate, bordeie, târle, odăi etc.)”[3] şi că „o bună parte din ele sunt întrebuințate de geograf ca termeni tehnici, fac parte, aşadar, din nomenclatura geografică consacrată întocmai ca atâtea alte cuvinte, băştinaşe sau împrumutate.”[4]

---

[1] Iorgu Iordan, *Toponimia românească*, Editura Academiei, Bucureşti, 1963, p.3.
[2] Al. Graur, *Nume de locuri*, Editura Ştiințifică, Bucureşti, 1972.
[3] Iorgu Iordan, *op.cit.*, p.1.
[4] *Ibidem*, p.1

Pentru redactarea lucrării, am folosit un bogat material bibliografic, de arhivă, precum şi rezultatul investigațiilor lingvistice de pe teren. Ancheta a fost făcută cu ajutorul unui chestionar ce a cuprins întrebările noastre cu privire la definirea numelui analizat, la cunoaşterea sensului şi a istoriei, tradițiilor ce s-au „țesut" în jurul său. Rezultatele cercetărilor au fost confruntate apoi cu atestările documentare, cu dicționarele limbii române, cu diferitele însemnări, mărturii documentare, literare, folclorice.

Trebuie să recunoaştem că, uneori, am întâmpinat însă şi unele dificultăți privind stabilirea originii unor toponime, când explicațiile date de unii informatori nu corespundeau cu explicațiile altora sau, în alte cazuri, când toponimele atestate istoric nu puteau fi identificate pe teren, întrucât localnicii nu le cunoşteau.

Materialul toponimic, cuprins în această lucrare, a fost adunat prin anchete directe efectuate în satele Victoria, Frăsuleni, Icuşeni, Luceni, Stânca, Sculeni, Şendreni, iar numele topice au fost înregistrate numai atunci când am fost convins că ele reprezintă o realitate la care se referă, pe baza explicațiilor şi pronunției informatorilor. Pentru cercetarea zonei de care ne-am ocupat, am investigat un număr mare de subiecți din toate satele componente, pentru ca, în felul acesta, să avem o privire cuprinzătoare despre întreaga toponimie locală.

În vederea cunoaşterii trecutului istoric al localităților, am consultat unele documente publicate, manuscrise aflate la Arhivele Statului, o încercare de monografie a comunei, schițe de sistematizare, ce se găsesc la Consiliul Local Victoria, hărți geografice ş.a.

Numele topice înregistrate din comuna Victoria se referă la dealuri, văi, ape, aşezări omeneşti, terenuri

agricole, păduri, poieni, iazuri, bălți, locuri izolate, râpi, lunci, părți de sat, tarlale, cimitire, fântâni şi izvoare, drumuri şi ulițe, fânețe şi păşuni, gârle, încrucişări de drumuri, instituții social-culturale, economice, am acordat o importanță deosebită descrierii şi localizării lor şi, dacă am întâlnit două sau mai multe denumiri identice sau o realitate care poartă denumiri diferite în cadrul aceluiaşi sat ori în sate diferite, le-am înregistrat şi comentat pe toate, cu variantele lor fonetice, unde a fost cazul.

S-a studiat cu atenție fiecare toponim, s-au întocmit hărți cu toponimele existente în zonă, iar materialul adunat este foarte bogat, motiv pentru care am ales numai acele mărturii care dau valoare însemnată domeniului cercetat de noi.

Numele celor care ne-au oferit informații utile despre istoria, tradițiile, legendele, toponimia şi onomastica comunei Victoria este relativ mare. Vom prezenta, în continuare, o parte din numele celor care ne-au fost de un real folos în realizarea lucrării noastre:

Victoria

Perianu Constantin, agricultor, 80 ani, 4 clase
Zaharia Gheorghe, fost viceprimar, 43 ani
Dabija Neculai, pensionar, 81 ani, 4 clase
Poncu Constantin, pensionar, 74 ani, 7 clase
Ursu Anton, 78 ani, agricultor, 4 clase
Pădureț Petru, 4 clase
Şfarc Alexandru, 83 ani, 4 clase, agricultor
Spițelnicu Constantin, 92 ani, 4 clase, pensionar
Filip Gheorghe, 83 ani, agricultor, 7 clase
Ciobanu Gheorghe, agricultor, 79 ani, 5 clase
Poncu Alexandru, 78 ani, agricultor, 7 clase

Luceni
Popa Mihai, 82 ani, şcoală comercială, pensionar
Lupuşoru Neculai, 83 ani, pensionar, 4 clase

Icuşeni
Poncu Ioan, 79 ani, agricultor, 7 clase
Țurilă Alexandru, 78 ani, agricultor, 4 clase

Frăsuleni
Baciu Vasile, 81 ani, agricultor, 6 clase

Şendreni
Vornicu Ştefan, agricultor, 80 ani
Eşanu Mihai, 81 ani, pensionar, 4 clase

Stânca
Prundianu Elena, 82 ani, pensionară, 7 clase

Numele topice din comuna Victoria care au fost înregistrate au fost transcrise în formă literarizată, precizându-se, unde a fost cazul, pronunția locală, iar celelalte aspecte lingvistice ale numelor de locuri sunt prezentate în capitolul *Concluzii*.

Lucrarea este însoțită de următoarele *anexe*:

a) *indice alfabetic* ce cuprinde numele de locuri din comuna Victoria. Indicele conține un număr de 257 de termeni transcrişi în formă literară;

b) *hărți*: una a județului Iaşi, cu localizarea comunei Victoria, şi altele ale comunei Victoria, precum şi a satelor componente: Victoria, Icuşeni, Luceni, Stânca, Sculeni, Frăsuleni, Şendreni;

c) *fotografii*.

LISTA DE ABREVIERI

1. Generale

adj. – adjectiv
adv. – adverb
alb. – albanez(ă)
atest. – atestări
bulg., bg. – bulgar, bulgăresc
col. – colectiv
comp. cp. – compară cu
cf. – *confer* „compară cu”
com. – comună
cuv. – cuvânt
dial. – dialectal
ebr. – ebraică
et. – etimologie
et.nec. – etimologie necunoscută
f. distr. – fostul district
f. et. – fără etimologie
f. jud. – fostul județ
fr., franc. – francez(ă)
f.rn. – fostul raion
f.rom. – formație românească
gr. – greacă, grecesc
gr. biz. – greaca (bizantină)
gep. – gepid(ă)
germ. – german(ă)
il. – ilir(ă)
it. – italian(ă)
jud. – județul
lat. – latin(ă), latinesc
lat. clas. – latina clasică
lat. pop. – latina populară
lat. vulg. – latina vulgară
magh. – maghiar(ă)

masc. – masculin
m.gr. – medio-grecesc
n.gr. – neogreacă
n. – neologism
n.topic – nume topic
orig. – origine
pl. – plural
pol. – polonez(ă)
prep. – prepoziție
răsp. – răspândire
rom. – română, românesc
rus. – rus(ă), rusesc
rut. – ruteană
reg. – regionalism
scr. – sârbo-croată
sg. – singular
sic. – sicilian
sl., slav – slav(ă)
slov. – sloven(ă)
sârb. – sârbă, sârbesc
subst. – substantiv
suf. – sufix
tc., turc. – turcesc
ucr. – ucrainean(ă)
ung. – unguresc
v. – vezi
var. – variantă(e)
vb. – verb
v.bulg. – vechea bulgară
v.gr. – vechea greacă
v.sl. – vechea slavonă

2. Localități

F - Frăsuleni
Ic - Icuşeni
L - Luceni

Sc - Sculeni
St - Stânca
Ş - Şendreni
V - Victoria

3. Abrevieri bibliografice

ALR (M.N.) – *Atlasul lingvistic român*. Material necartografiat (ancheta Petrovici).

Arbore, Dicț. – Zamfir Arbore, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, 1904.

AUT – *Analele Universității din Timişoara*, I-VII, 1963 ş.a.

Busuioc, ARH – Busuioc, Monica-Mihaela, *Dicționar de arhaisme*, Editura All Educational, Bucureşti, 2005.

CADE – I.A. Candrea – Gh. Adamescu, *Dicționarul enciclopedic ilustrat*, Bucureşti, 1931.

Cantemir, Descrierea – Dimitrie Cantemir, *Descrierea Moldovei*, Biblioteca Şcolarului, Ed."Litera" Internațional, Bucureşti-Chişinău, 1997.

Chirica, Rep. – Vasile Chirica, Marcel Tănăsachi, *Repertoriul arheologic al județului Iaşi,* vol. I, 1984, vol. II, 1985, Iaşi.

DA – *Dicționarul limbii române*, Academia Română (sub redacția lui Sextil Puşcariu), Bucureşti, 1913-1941.

Densusianu, ILR – Ovid Densusianu, *Istoria limbii române*, 2 vol., 1961.

DEX – *Dicționarul explicativ al limbii române*, Ed. a II-a, Academia Română, Institutul de

Lingvistică „Iorgu Iordan”, Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti, 1998.

DLR – *Dicționarul limbii române*, Editura Academiei, Bucureşti, 1966-1972.

DM, DLRM – *Dicționarul limbii române moderne*, Editura Academiei, Bucureşti, 1958.

DN – *Dicționar de neologisme*, Ed. a III-a, Editura Academiei, Bucureşti, 1978.

DOC – Aurelia Bălan-Mihailovici, *Dicționar onomastic creştin*, Editura Minerva, Bucureşti, 2003.

DOR – N.A. Constantinescu, *Dicționar onomastic român*, Ed. Academiei, Bucureşti, 1963.

DR – *Dacoromânia*, Cluj, 1921-1948.

Drăganu, Rom. – N. Drăganu, *Românii în veacurile IX-XIV, pe baza toponimiei şi onomasticii*, Bucureşti, 1933.

Eremia, N. – *Nume de localități*, Chişinău, 1970.

FD – *Fonetică şi diactologie, Bucureşti, 1958, ş.a.*

Ghibănescu, *Isp*. – Gh. Ghibănescu, *Ispisoace şi zapise*, vol. I, partea I (1400-1600), Iaşi, tipografia “Dacia” Iliescu, Grossu & comp., 1906:

Ghibănescu, *Isp.* – Gh. Ghibănescu, *Ispisoace şi zapise*, vol. VI, partea a II-a, Editura Casei ospitalelor Sf. Spiridon, Iaşi, tip. “Goldner”, 1933,

Giuglea, G. – G. Giuglea, *Cuvinte româneşti şi romanice*, Editura Ştiințifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1983.

Graur, N. – Al. Graur, *Nume de locuri*, Editura ştiințifică, Bucureşti, 1972.

Grigorovitza, Dicț. – Em. Grigorovitza, *Dicționarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti, 1908.

GS – *Grai şi suflet*, Bucureşti, 1923 – 1938.

ILR – *Istoria limbii române*, Editura Academiei, Bucureşti, I, 1965, II, 1969.

Ionescu, Dicț. – Serafim Ionescu, *Dicționarul geografic al județului Suceava*, Bucureşti, 1894.

Ioniță, Nume – Vasile Ioniță, *Nume de locuri din Banat*, Editura „Facla", Timişoara, 1982.

Iordan, Dif. – Iorgu Iordan, *Diftongarea lui é şi é în pozițiile ă, e,* Iaşi, 1963.

Iordan, DNFR – Iorgu Iordan, *Dicționarul numelor de familii româneşti*, Editura Ştiințifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1983.

Iordan, N. – Iorgu Iordan, *Nume de locuri româneşti în Republica Populară Română,* vol. I, 1952.

Iordan, T. – Iorgu Iordan, *Toponimia românească*, Editura Academiei, Bucureşti, 1963.

Ivănescu, ILR – Gheorghe Ivănescu, *Istoria limbii române*, Editura Junimea, Iaşi, 1980.

LR – *Limba română,* 1952 – 1979.

Lex. Reg. – *Lexic regional,* Editura Academiei, Bucureşti, vol. 1, 1960; vol. 2, 1967

MDGR – *Marele dicționar geografic al României*, Bucureşti, 1898-1902.

Mihăescu, Infl. Grec. – H. Mihăescu, *Influența greacă asupra limbii române*, 1966.

Mihăilă, G, SCI – G. Mihăilă, *Împrumuturi vechi sud-slave în limba română*, 1960.

Obreja, Dicț. – Al. Obreja – *Dicționar geografic al județului Iaşi*, Editura Junimea, Iaşi, 1979.

Pascu, S. – G. Pascu, *Sufixele româneşti,* Bucureşti, 1916.

Paşca, TO – *Nume de persoane şi nume de animale în Ţara Oltului*, Bucureşti, 1936.
Pătruț, OR – Ioan Pătruş, *Onomastica românească*, Editura Ştiințifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1980.
Petrovici, S. – Emil Petrovici, *Studii de dialectologie şi toponimie*, Editura Academiei, Bucureşti, 1970.
Phil, I, II – *Philologica*, Craiova, I, 1970, II, 1970.
Porucic, Lex. – T. Porucic, *Lexiconul termenilor entopici din limba română*, Chişinău, 1931.
Rosetti, ILR – Al. Rosetti, *Istoria limbii române,* Editura pentru literatură, Bucureşti, 1968.
Russu, Dacor.– I.I. Russu, *Dacoromania*, Freiburg-München, 1, 1973, p. 189-196.
Russu, Elem. – I.I. Russu, *Elemente autorhtone în limba română*, Editura Academiei, Bucureşti, 1970.
SCL – *Stidii şi cercetări lingvistice*, Bucureşti, 1950, ş.a.
Şăineanu, D – Lazăr Şăineanu, *Dicționar universal al limbii române*, ed. a VI-a, Craiova, 1925.
Scriban, D – August Scriban, *Dicționarul limbii române*, Iaşi, 1939.
SMO – *Studii şi materiale de onomastică*, Editura Academiei, Bucureşti, I, 1969.
Ştefănescu, E. – Margareta Ştefănescu, *Elemente ruseşti-rutene din limba românească şi vechimea lor*, 1925.
Stoicescu, Rep. – Nicolae Stoicescu, *Repertoriul bibliografic al localităţikir şi monumentelor medievale din Moldova*, Biblioteca monumentelor istorice din România, Bucureşti, 1974.

Suciu, Dicț. – Coriolan Suciu, *Dicționar istoric al localităților din Transilvania,* Editura Academiei, Bucureşti, I, II, 1967-1968.

Tamás, Ety.Wört.– Lajos Tamás, *Etymologisch-historisches Wörtebuch der ungarischen Elemente im Rumänischen*, 1966.

Capitolul II

TOPONIMIA – DISCIPLINĂ LINGVISTICĂ

Toponimia, una dintre ramurile lingvisticii care studiază totalitatea numelor de locuri, a denumirilor geografice ale unui ținut, regiuni, localități sau ale unei țări, este considerată, cu îndreptățită justificare, „istoria nescrisă a unui popor, o adevărată arhivă, unde se păstrează amintirea atâtor evenimente, întâmplări şi fapte mai mult sau mai puțin vechi sau importante, care s-au petrecut de-a lungul timpului şi au impresionat într-un chip oarecare sufletul popular”[5].

Toponimia are ca aspecte principale ale studiului lingvistic al numelor de locuri *etimologia*, *semantica*, *fonetica*, *morfologia*, *sintaxa*. „Toponimia este un domeniu de graniță, deci este la intersecția mai multor ştiințe. Fără îndoială, ea priveşte în primul rând lingvistica, dar geografii au şi ei un cuvânt de spus (…) şi, de asemenea, istoricii”.[6] Studiul toponimelor, înregistrate într-o anumită arie geografică, trebuie să se realizeze mai întâi prin adunarea materialului la fața locului, apoi prin cercetarea izvoarelor scrise, dată fiind legătura strânsă dintre toponimie şi istorie, studiu care se realizează prin folo-

[5] Iorgu Iordan, *Toponimia românească*, Editura Academiei, 1963, p. 2.
[6] Al. Graur, *Nume de locuri*, Editura Ştiințifică, Bucureşti, 1972, p. 10.

sirea metodelor comparativ-istorică, descriptivă, tipologică, statistică şi cartografică.[7]

Omul, privit ca fiinţă socială, a trăit totdeauna în societate şi în natură. Trăind şi muncind în colectivitate, oamenii au fost nevoiţi să comunice între ei gânduri, idei, sentimente. Confecţionarea uneltelor şi, apoi, perfecţionarea lor, vânătoarea, creşterea animalelor, agricultura au contribuit la complexitatea relaţiilor sociale şi, mai mult, la dezvoltarea comunicării interumane. Nu este mai puţin adevărat că tot în procesul muncii a apărut şi necesitatea de a denumi locurile înconjurătoare, întrucât „oamenii simt nevoia, de ordin practic, să dea un nume şi celui mai neînsemnat loc pe care împrejurările vieţii de toate zilele îi pune în situaţia de a-l cunoaşte. Pentru ei, orice ridicătură de pământ, orice baltă, pădure, păşune etc., adesea orice pâlc de copaci, orice groapă etc. trebuie să aibă un nume care înlesneşte identificarea locului şi îl deosebeşte astfel de altele similare…”[8]. Dar modul cum au luat naştere aceste denumiri şi rolul pe care îl joacă în viaţa unui popor pot constitui sfere importante ale activităţii unor discipline diferite: *istorie, geografie, etnografie, lingvistică*.

Este cunoscut că relieful unui loc, cu particularităţile caracteristice de floră şi faună, a ocupat un rol important în apariţia toponimelor încă din cele mai vechi timpuri. Strânsele legături care există între toponimie şi geografie au făcut ca primele încercări, oarecum ştiinţifice, să le fi făcut geografii, din cadrul Societăţii Geografice Române, fondată în anul 1875. Numele topice, fiind în majoritate apelative, care indică natura accidentelor de teren,

[7] Ilie Dan, *Toponimie şi continuitate în Moldova de Nord*, Editura „Junimea”, 1980, p. 48.
[8] Iorgu Iordan, *op. cit.*, p. 16.

sunt considerate ca fiind adevărate definiții scurte: *munte, deal, lac, iaz, pădure* etc. Ele sunt întrebuințate ca termeni tehnici de care geografii nu se pot dispensa, pentru că, fără aceşti termeni, prezentarea şi cercetarea faptelor nu este posibilă. „După cum se apreciază, în toponimia unei zone întâlnim două categorii de termeni: a) *apelative*, care denumesc accidente de teren, dar care n-au devenit nume topice şi b) *toponime propriu-zise*, care au la bază apelative, devenite abstracte, golite de înțeles. Mai există şi o fază intermediară când unul dintre aceşti termeni aparține atât lexicului obişnuit, cât şi, într-o anumită măsură, toponimiei”.[9]

Numele de locuri, de văi, dealuri, râuri, aşezări omeneşti prezintă o importanță deosebită nu numai pentru geografi, ci şi pentru istorici, în elucidarea unor aspecte ale trecutului unei anumite zone geografice. Prin numele topice, istoricii au înțeles cu mult înainte că pot explica anumite detalii încă nelămurite din timpurile îndepărtate, pentru care nu se păstrează anumite mărturii scrise. Între istorie şi toponimie există un strâns raport de interdependență şi ele se condiționează reciproc, întrucât toponimia ajută pe istoric să elucideze anumite lucruri din trecutul unui popor (dar fără a exagera!), „reconstituirea unor epoci îndepărtate din trecutul unui popor, epoci pentru care nu există alte documente”.[10]

Dar şi toponimia, în studiul numelor de locuri, „trebuie să se bazeze nu numai pe particularitatea reliefului şi a graiului din zona respectivă, ci şi pe o atentă cunoaştere a istoriei localității, văii, ținutului, județului etc.”[11], deoarece denumirile aşezărilor omeneşti, ale

[9] Ilie Dan, *op. cit.*, p. 23.
[10] Emil Petrovici, *Studii de dialectologie şi toponimie*, 1970, p. 241..
[11] Ilie Dan, *Toponimie şi continuitate în Moldova de Nord*, Editura „Junimea”, 1980, p. 22.

moşiilor, hotarelor, care au aparținut altădată boierilor şi s-au schimbat, uneori, când s-au schimbat proprietarii, dar şi numele unor ape, văi, dealuri prezintă importanță deosebită atât pentru localitatea lor, cât şi pentru stabilirea unei etimologii exacte.

O etimologie trebuie să aibă la bază nu numai considerente de ordin istoric, ci şi anumite „însuşiri" lingvistice ale numelui topic respectiv. În cele mai multe situații, un toponim reprezintă o expresie individualizatoare a realității înconjurătoare – una abstractă, alteori el este motivat de un element natural sau istoric a cărui cunoaştere conduce la stabilirea etimologiei. În cazul toponimelor mai vechi, numele de locuri nu sunt decât nişte nume proprii arhaice – denumiri ale unor realități uitate de multă vreme, alteori, în situația celor relativ mai noi, legătura logico-semantică între numele topic şi faptul social-istoric, pe care cel dintâi îl exprimă esențial, iese în evidență.

Onomastica, care contribuie prin explicarea originii, formării şi evoluției numelor proprii, cuprinzând şi toponimia, este în strânsă legătură cu istoria limbii, deoarece numele proprii de la care provin o serie din numele topice, se supun şi ele în egală măsură celor comune, legilor de dezvoltare a limbii, conservând fapte lingvistice existente în diferite perioade de dezvoltare a limbii.

Toponimia se află într-o strânsă legătură şi cu dialectologia, întrucât unele nume topice pot fi explicate prin intermediul cuvintelor regionale ori chiar a fonetismelor, pentru că, în general, toponimia unui teritoriu nu exprimă numai istoria sau geografia unei zone, ci şi trăsăturile graiului din acea arie.

Pe teritoriul țării noastre, în ceea ce priveşte hidronimia, se impune a se menționa că există un număr

mare de asemenea nume păstrate din antichitate până astăzi, spre deosebire de alte locuri din Peninsula Balcanică, unde hidronimia a fost înlocuită aproape în totalitate cu una slavă (de exemplu, Grecia) sau neogreacă, „pe când în Dacia şi Moesia ea s-a păstrat în măsură considerabilă, fiind transmisă din generație în generație, de la vechii locuitori, la invadatori.”[12] Aceste nume topice (hidronimele) au fost păstrate din antichitate şi până astăzi, prin filieră slavă, întrucât toponimele prezintă schimbări fonetice proprii limbilor slave.

Toponimia, privită ca ramură a lingvisticii, ştiință care a apărut şi s-a dezvoltat începând cu secolul al XIX-lea, s-a dezvoltat în paralel cu alte ramuri ale ştiinței: geografie, etnografie, lingviştii fiind, în general, ultimii care au abordat acest domeniu atât de interesant, cu toate că pentru un lingvist toponimele prezintă un interes tot atât de mare cât şi cuvintele obişnuite, deoarece, prin transformarea apelativelor în toponime, un apelativ poate căpăta o anumită stabilitate menită să-l ferească, parțial, de modificările la care sunt supuse cuvintele celelalte. „În modul acesta toponimia română seamănă cu epocile trecute ale unei limbi fixate în texte, deoarece conservă stări lingvistice care au dispărut cu vremea”.[13] „Recunoaşterea unor nume dacice sau romane nu ne-a fost posibilă, cel puțin până acum, din lipsa unor dovezi mai concludente, istorice şi, mai ales, lingvistice. Există, în schimb, mărturii toponimice care, deşi mai recente,

[12] Emil Petrovici, *Istoria poporului român oglindită în toponimie*, Editura Academiei, Bucureşti, 1964, I, p.786.
[13] Iorgu Iordan, *Toponimia românească,* Editura Academiei, Bucureşti, 1963, p.8.

vorbesc destul de lămurit despre viața desfăşurată în antichitate pe aceste meleaguri."[14]

Printre primele lucrări mai însemnate ale toponimiei româneşti de început poate fi considerată şi cea a lui Ov. Densusianu, *Urme vechi de limbă în toponimia românească*, din 1898. Autorul acestei lucrări a avut o contribuție importantă în dezvoltarea toponimiei româneşti prin cursurile universitare de toponimie ținute, acelaşi merit avându-l, de altfel, şi I.-A. Candrea. O altă lucrare importantă o constituie *Marele dicționar geografic al României* (1898–1902) – care însumează 32 de dicționare geografice pe județe, alcătuite de D. Rotta, O. Racoviță, I.-A. Candrea şi Mihail Canianu, Moise N. Pascu, Serafim Ionescu.

După anul 1918, studiile şi cercetările de toponimie sunt mai numeroase, analizându-se un bogat material toponimic, împreună cu soluții şi explicații care au fost date. Mari merite şi-au adus, în acest sens, lingviştii clujeni V. Bogrea, N. Drăganu, Şt. Paşca şi, mai ales, Emil Petrovici, unul dintre fruntaşii lingvisticii româneşti ai secolului trecut, savant de renume internațional.

Alte lucrări deosebit de valoroase, privind dezvoltarea toponimiei româneşti, au publicat N. Drăganu (*Toponimie şi istorie* – monografie toponimică a Văii Someşului), Coriolan Suciu (*Dicționar istoric al localităților din Transilvania*, vol.I, 1967, vol.II, 1968), G. Giuglea, M. Homorodean şi I. Stan (*Toponimia comunei Râu de Mori*, 1963), G. Giuglea şi V. Țâra (*Toponime româneşti din Munții Apuseni – Băişoara, Săcel, Muntele Săcelului* – studiu publicat în „Analele Universității din Timişoara", seria ştiințe filologice, IV, 1966, pag. 197 – 217). În afară

[14] M. Homorodean, *Aspecte ale toponimiei Văii râului Grădiştii (judeţul Hunedoara)*, Universitatea „Babeş-Bolyai", Cluj-Napoca, 1980, p.1.

de cele menționate mai sus, trebuie să citățm lucrarea de sinteză a academicianului Iorgu Iordan, *Toponimia românească*, 1963.

Această ramură a lingvisticii, deosebit de importantă, oferind prilejul de a descifra sensurile numelor de locuri, solicită cunoştințe din domenii foarte diferite şi, prin această interferență, toponimia sprijină „reconstituirea istoriei popoarelor în sensul cel mai larg al cuvântului (viața materială şi culturală a oamenilor, limba lor).[15] Pe de altă parte, este important să se acorde o atenție deosebită schimbărilor fonetice, formării cuvintelor, dar mai ales celor morfologice. Din punct de vedere al condițiilor istorice şi culturale, e de subliniat importanța toponimiei pentru arheologie, istorie socială, economică, culturală şi locală.

[15] Vasile Ioniță, *Nume de locuri din Banat*, Editura „Facla", Timişoara, 1982, p. 23.

Capitolul III

COORDONATE GEOGRAFICE ŞI ISTORICE

(A)

Comuna Victoria se află în partea de nord-est a României, la circa 30 de kilometri de municipiul Iaşi, în partea de nord-est a județului cu acelaşi nume, la confluența meridianului de $27^{0}30'$ longitudine estică cu paralela $47^{0}30'$ latitudine nordică. În partea de sud se învecinează cu teritoriul comunei Aroneanu, la vest are ca vecini comunele Popricani şi Țigănaşi, la nord comuna Probota, iar la est comunele Sculeni (județul Ungheni, din Republica Moldova) şi Golăeşti. Între limitele menționate, teritoriul comunei se întinde pe o suprafață de aproximativ 6602 hectare.

Cadrul natural este format din şesul aluvionar Jijia – Prut, iar în partea înaltă (vest) din terasele cuaternare ale Prutului. Din punct de vedere geologic, teritoriul comunei Victoria se suprapune peste unitatea de relief a Platformei Moldoveneşti, peste al cărei fundament cristalin se dispun depozitele necutate, înclinate pe direcția nord-est – sud-vest, de vârstă miocenă, alcătuite din nisipuri şi pietrişuri. Structura geologică din bază aparține sarmațiului mediu (marne, argile, gresii şi intercalații nisipoase). *Relieful* colinar urcă până la aproximativ 200 m altitudine. Microrelieful din şes are forme pozitive

(grinduri), negative (meandre părăsite) cu bălți şi mlaştini. Relieful acestei zone face parte din unitatea geomorfologică a Podişului Moldovei, în care predomină, în partea sa estică, Câmpia Moldovei, numită şi Câmpia colinară a Jijiei.

Solurile din luncă sunt reprezentate prin cernoziomuri carbonatice, lăcovişti, soluri aluviale şi sărături, a căror alcătuire geologică este reflectată prin altitudini mici, în general sub o sută de metri, şi zonele de şes, prin înclinarea acestora, dar şi prin direcția generală de curgere a râurilor mari – Prutul şi Jijia. Substratul mai dur este reprezentat de formațiunile mai înalte, de peste o sută de metri, în partea de vest, structura solurilor fiind dominată de cernoziomuri tipice, levigate slab şi moderat, cum este dealul Stânca. Pe teritorul comunei, în afară de dealuri şi coline, se impune, ca formă de relief, lunca unită a celor două râuri, pe ale căror terase joase locuitorii şi-au constituit aşezările şi practică diverse activități, cu deosebire cele tradiționale – agricultura şi creşterea animalelor. În lunci, domină solurile aluvionare, de lăcovişti şi humicogleice.

Clima comunei este caracteristică Podişului Moldovenesc, cu unele particularități impuse de poziția geografică şi de natura reliefului, orientarea văilor etc. Factorii determinanți ai climei sunt cei legați de aşezarea pe glob, dar şi pe continent a țării, precum şi a reliefului zonei. Ținând cont de aceşti factori, de amplitudinile lunare şi anuale de temperatură ale aerului, precum şi de radiația solară, care oscilează între 100 şi 110 k.cal./ cm^2, putem aprecia că zonei comunei Victoria îi sunt imprimate trăsăturile unui climat temperat-continental.

În această parte a teritoriului național, *vântul* are o frecvență mai mare decât în regiunile de sud, iar *tempe-*

tarura aerului este specifică zonelor temperat-continentale, cu valori medii anuale cuprinse între 8^0C şi 10^0C (mai mici în lunile reci ale anului, când acestea variază între -3^0C şi -6^0C, şi mai mari în lunile calde, când se apropie la o medie de 23^0C). *Precipitațiile* atmosferice au valori medii în jurul a 500 ml/m^2 anual, cu cele mai mari cantități primăvara şi în prima parte a verii, datorită influențelor ciclonice dinspre Oceanul Atlantic, iar cele mai mici cantități se înregistrează în luna februarie, datorită persistenței aerului rece, cu presiune mare, originar din estul Europei sau din Siberia. Din lunile noiembrie-decembrie, precipitațiile sunt sub formă de ninsoare, formându-se un strat de zăpadă ce persistă circa 50 de zile pe an. Primele înghețuri se produc toamna, în general după 15 octombrie, iar ultimele – până la 17 aprilie. Brumele de toamnă încep, obişnuit, în octombrie, iar cele de primăvară continuă până la sfârşitul lunii aprilie.

Vânturile dominante bat, ca şi în restul țării, dinspre vest şi nord-vest la începutul sezonului cald, fiind aducătoare de precipitații importante în această parte a anului. În cea de-a doua parte a verii, direcția dominantă se modifică, preponderente fiind masele de aer venite dinspre est şi sud-est, care aduc secetă şi caniculă. Caracteristic, în perioada de iarnă, este Crivățul, vânt care provoacă viscol şi ger.

În decursul anului, pot fi întâlnite şi fenomene meteorologice deosebite, printre care am putea aminti *seceta*. Cele mai lungi astfel de perioade, ca durată şi intensitate, când s-a semnalat un astfel de fenomen, au fost cele din anii 1896, 1907, 1946 şi 2000. Atenuarea acesteia este acum realizată prin crearea sistemelor de irigații, canalizarea şi regularizarea cursurilor majore de apă, măsuri ameliorative ce au fost luate înainte de anul

1989. Un alt fenoment meteorologic specific zonei temperat-continentale îl reprezintă *înghețul*, care se poate produce oricând, din noiembrie până în aprilie, putând afecta culturile agricole, pomicole şi viticole de pe raza comunei, dar şi comunicațiile ş.a. Viscolul, cauzat de Crivăț, este, de asemenea, dăunător, prin blocarea, în special, a căilor de comunicații.

Asemenea caracteristici ale principalelor elemente climatice permit definirea, în zona comunei Victoria, a unui climat specific câmpiilor, dealurilor şi podişurilor joase, în cadrul cărui etaj se resimt, preponderent, cu nuanțe climatice, influențele est-europene (continentale).

Rețeaua hidrografică este destul de bogată. Teritoriul comunei este străbătut de două râuri importante, *Prutul* şi albia nouă a *Jijiei*, la care se adaugă cursul Jijiei Vechi, care a căpătat, acum, caracter de baltă, alimentată fiind de *izvoare* din zonă, cum sunt pâraiele Neagra, Stânca, Cotimani, torente temporare ş.a. În afară de apele curgătoare, mai menționăm că subsolul teritoriului comunei Victoria este bogat în pânze de *ape freatice*. Adâncimea acestora variază între 3 şi 10 m, într-un prim strat freatic, şi până la 25 – 32 m la al doilea strat, însă se întâlnesc şi pânze freatice la adâncimi mai mici, ce variază între 1 şi 3 metri. Apele subterane formează, în hotarele satelor Stânca şi Cotu Morii (ultimul, din comuna Popricani), o pânză de izvoare ale unor pâraie ce alimentează, în continuare, albia Jijiei Vechi.

Prutul formează granița naturală a țării noastre cu Republica Moldova pe o lungime de 200 km, alimentat pluvional, cu şesul larg pe partea dreaptă de 3 – 7 km. Deseori, era supus inundațiilor, cu şesul alcătuit din aluviuni groase (argile, nisipuri şi prundişuri) ce ating peste 14 m, la sud de Ungheni, şi peste 20 m la Trifeşti.

Relieful luncii este presărat cu grinduri, grădişti, ocupate de sate şi meandre părăsite cu bălți, iar vegetația este specific de luncă (zăvoaie). La mira Ungheni, debitul mediu multianual este de 72,5 m^3/s. Are ca afluenți, pe teritoriul județului Iaşi, Jijia, unită cu Bahluiul şi pârâul Bohotin. Mineralizarea apelor sale este ridicată, depăşind 1000 mg/l.

Jijia îşi are izvoarele în afara județului Iaşi (versantul estic al masivului Bour, din ținutul Botoşanilor) şi este principalul afluent pe dreapta al râului Prut. Are o lungime totală de 282,6 km. În județul Iaşi primeşte pe dreapta ca afluenți Miletinul cu Jijioara.

Pe stânga primeşte câteva pâraie mai mici cum sunt: Puturosul, Valea Pop şi Frasinul, iar mai la sud, pe dreapta, râul Bahlui, ce se varsă în Jijia lângă satul Chipereşti. Mai spre sud de această localitate, singurii afluenți pe dreapta sunt pâraiele Tătarca, Comarna, Cozia, Bohotin şi Moşna.

Alimentarea Jijiei aparține tipului pluvional, cu un procent al scurgerilor medii lunare şi sezoniere ce atinge maxima primăvara (55,2 %). Lunile de vară dețin 19,0% din scurgere, iar minima are loc toamna cu 7,9 %. Debitul maxim specific al Jijiei la punctul hidrometric Victoria atinge 113 l/s/km^2. Debitul minim specific la Victoria, în condițiile de vară şi de toamnă – iarna scade, oscilând între 0,016 m^3/s şi 0,021 m^3/s, este în raport cu condițiile de vreme. Turbicitatea medie la punctul Victoria este de 2600 g/m^3, iar mineralizarea variază în raport cu anotimpurile şi este în medie de 1879 mg/l la postul Victoria.

Prezența cursurilor de apă de pe teritoriul comunei depinde, de asemenea, de mai mulți factori, printre care putem aminti pe cei de relief, alcătuirea geologică, clima şi intervenția omului. În ceea ce priveşte rețeaua hidro-

grafică, menționăm că întregul teritoriu din zonă aparține bazinului hidrografic al Prutului, iar factorul om are o importanță deosebită prin modificările ce le face în favoarea sa. Afluentul său, Jijia, a fost canalizat şi regularizat (acțiunea continuă şi acum pe teritoriul comunei vecine, Țigănaşi), curgând astăzi paralel cu Prutul, la o distanță de mai puțin de un kilometru, pe o distanță mai mare, până la punctul de confluență. Vechiul curs – numit Jijia Veche – traversează comuna, de la nord-est la sud şi are trăsături asemenătoare unei bălți. Acest curs este destul de meandrat, având numeroase coturi, marcate cu toponime: Cotu Morii, Cotu lui Ivan etc. În sudul comunei Victoria se află cumpăna apelor între bazinul hidrografic al Jijiei şi cel al afluentului său – Bahluiul.

Datorită faptului că teritoriul comunei Victoria este situat într-o regiune deluroasă şi de şes, *vegetația* dominantă este cea de silvostepă, caracterizată prin păşuni şi fânețe naturale pe văi şi pante neîmpădurite, cu pătrunderi ale elementelor de stepă în lungul văilor. Şi aceasta este dependentă de o serie de factori, între care o influență preponderentă o au relieful şi ocupațiile oamenilor. Cea mai mare parte a teritoriului comunei era acoperită, în trecut, cu o vegetație de silvostepă, reprezentată de asociații ierboase, cu pâlcuri de arbori, în special esență de stejar. Vegetația ierboasă a fost îndepărtată pentru a face loc culturilor agricole, a aşezărilor umane ori a căilor de comunicații. Pădurea se mai menține îndeosebi în sudul şi sud-estul comunei, între satele Stânca şi Cotu Morii, dar şi spre comunele Aroneanu şi Golăeşti. În Lunca Prutului, dar şi în lungul Jijiei Vechi, se întâlneşte o vegetație de luncă, cu sălcii, plopi, arini – păduri de luncă numite zăvoaie –, dar şi cu papură (*Typha*), stuf

(*Phragmites communis*), rogoz (*Carex*), pipirig (*Schoenoplectus lacustris*).

În componența pădurilor de foioase, care domină înălțimile dealurilor, predomină stejarul (*Quercus robur*), frasinul (*Fraxinus excelsior*), carpănul (*Carpinus betulus*), ulmul (*Ulmus campestris*), în amestec cu alți arbori şi arbuşti. Fânețele şi pajiştile naturale ocupă un loc important în cuprinsul comunei, la care se adaugă graminee, între care păiuşca (*Festuca pseudovina*), colilia şi năgara (*Stipa capillata*), ca şi alte plante xerofite sau xeromezofite. În Lunca Prutului se mai întâlnesc plopul (*Populus alba*), salcia (*Salix alba*, *Salix fragilis*), apoi ulmul (*Ulmus*), în amestec cu frasinul (*Fraxinus excelsior*), stejarul pedunculat şi altele.

Aceste specii se dezvoltă destul de bine şi contribuie la crearea unui climat mai răcoros, cu aer curat, şi mai bogat în precipitații atmosferice, care îndulceşte climatul uscat al silvostepei şi creează condiții optime pentru dezvoltarea celorlalte specii lemnoase şi de ierburi. Ocrotirea florei, caracteristică zonei de deal, constituie o măsură menită să conducă la o mai bună conservare a solului şi vegetației.

Solurile au o repartiție legată, în primul rând, de cea a vegetației. La nivelul comunei predomină cele din clasa molisolurilor, reprezentate de cernoziomuri şi din clasa cambisolurilor (cernoziomuri cambice). În Lunca Prutului se întâlnesc soluri de luncă.

Fauna este influențată de condițiile naturale şi, îndeosebi, de vegetație. În pădurile de foioase se întâlnesc specii de mamifere precum veverița (*Sciurus vulgaris*), vulpea (*Canis vulpes*), lupul (*Canis lupus*), fazanul (*Phasianus colchicus*), căprioara (*Capreolus capreolus*), iepurele (*Lepus europaeus*), mistrețul (*Sus scrofa*) ş.a. Pe

cuprinsul comunei se mai întâlnesc rozătoare, cum ar fi popândăul (*Citellus citellus*), dihorul (*Putoius putoius*), şoarecele de câmp (*Microtus arvalis*), dar şi bursucul (*Meles meles*), potârnichea (*Perdix perdix*), cioara (*Corvus frugileus*), coțofana (*Pica pica*), prepelița (*Coturnix coturnix*) ş.a. Primăvara, în timpul migrațiilor, apar diverse specii de *păsări* precum sitarul (*Scolopax rusticola*), gaița (*Garrulus glandarius*), sturzul (*Turdus*) etc. Printre speciile de reptile se întâlnesc, în zonă, şopârla (*Lacerta viridis*), şarpele (*Natrix natrix*). Prin păduri şi livezi se mai găsesc grauri (*Sturnus vulgaris*), privighetori (*Luscinia*), mierle (*Turdus merula*), gaițe (*Garrulus glandarius*), cucul (*Cuculus canorus*), coțofana (*Pica pica*), turturica (*Streptopelia turtur*), presura (*Emberiza*), ciocârlia (*Alauda arvensis*), pițigoiul (*Parus major*), sticletele (*Carduelis carduelis*), codobatura cu coadă (*Motacilla alba*), care aduc mari servicii omului, curățând livezile de omizi, cucuveaua (*Athene noctua*) şi huhurezul (*Syrnium aluco*), care se hrănesc cu rozătoare.

Fauna piscicolă este reprezentată prin peşti din specii semimigratoare şi stagnofile care populează pâraiele, bălțile, iazurile, râurile Prut şi Jijia aflate pe teritoriul comunei Victoria, printre care amintim: ştiuca (*Esox lucius*), crapul (*Cyprinus carpio*), şalăul (*Stizostedion lucioperca*), carasul (*Carassius auratus gibelio*), somnul (*Silurus glanis*) etc.

Lumea insectelor este numeroasă şi variată, multe dintre ele sunt dăunătoare, hrănindu-se cu frunze, lăstari, fructe şi semințe ale plantelor, şi aduc pagube pentru sectorul agricol.

Defrişarea pădurilor, desțelenirea terenurilor cu vegetație stepică, amenajarea complexă a unor râuri etc. reprezintă intervenții ale omului care au modificat, nu în-

totdeauna favorabil, mediul natural. Unele specii de plante şi animale au dispărut, altora le-a fost diminuat arealul şi numărul de exemplare. Poluarea a afectat apele, aerul şi solurile prin substanțe toxice deversate de societățile industriale, cele utilizate în agricultură, sau reziduurile menajere depozitate necorespunzător. Măsurile vizând ameliorarea condițiilor de mediu şi conservarea acestuia trebuie însoțite de realizarea şi intensificarea educației ecologice în rândul locuitorilor comunei, în sensul înțelegerii faptului că natura fără om a existat şi se poate revigora, dar omul fără natură nu!

(B)

Factorii naturali – printre care trebuie amintiți cei geografici, de climă, de relief, cei hidrografici ş.a. – au favorizat condiții de locuire în această zonă încă din cele mai vechi timpuri. Vechimea şi continuitatea de locuire în acest spațiu au fost dovedite prin cercetările arheologice întreprinse în zonă, care au scos la iveală dovezi materiale ce atestă existența unor aşezări omeneşti încă din paleoliticul superior. În acest sens, unul dintre principalele argumente este şi numele râului Prut, care traversează comuna pe la est, hidronim ce provine dintr-un nume antic, dacic: *Porata*, *Pyrethus*. Despre vechimea acestuia ne vorbeşte şi D. Cantemir încă de acum trei sute de ani, precizând că „În Dunăre se varsă *Prutul*, numit mai înainte *Hierasus*, de Ptolemeu, *Gerasus*, de Ammianus, *Parota*, iar vechii greci *Pyretus*, care izvorăşte din munții Transilvaniei, numiți de cei vechi Carpați, ce sunt hotar între această țară şi Lehia şi străbate întreaga Moldovă. Are apa cea mai uşoară şi mai sănătoasă, cu toate că este mai tulbure din pricina nisipului pe care îl

duce cu ea; numai când o laşi să stea într-un pahar, nisipul cade la fund şi atunci ai apa cea mai limpede."[1] Tot Cantemir ne vorbeşte şi despre al doilea râu important ce traversează teritoriul comunei, amintind că „În Jijia se varsă Şubana, Sitna, Miletin, Bahlui, Bahluieț, Sârca."[2]

Pe pantele estice ale dealului Stânca, situat pe partea dreaptă a Jijiei Vechi, nu departe de sat, a fost identificată o aşezare cu fragmente ceramice hallstattiene din secolele XIV şi XVII-XVIII. La 14 martie 1957, sătean-ul Nicolae Stoian a descoperit, în grădina sa, un vas de tipul piriform cu picior, lucrat la roată, din pastă cărămizie, care conținea un tezaur alcătuit din 4 monede de aur şi 31 de argint: ducați venețieni, genovezi, monede din Țara Românească, groşi din Boemia, aspri turceşti şi tătăreşti, având ca terminus postquem anul 1463. Locul descoperirii se află în vatra satului, la circa 200 m nord de podul ce leagă satul Victoria de satul Luceni. La circa 60 m de locul tezaurului, în malul Jijiei Vechi, s-au observat resturi sporadice de lipitură, vetre cu arsură şi cărbuni, dar fără material ceramic. Pe partea stângă a Jijiei Vechi, în apropiere de pod, s-au descoperit câteva fragmente ceramice din secolul al XIV-lea.

La circa 100 m sud de podul satului de peste Jijia Veche, pe malul stâng al apei, în apropiere de şoseaua Iaşi – Sculeni, s-a descoperit întâmplător un tezaur compus din 21 obiecte de podoabă: o pereche de verigi de tâmplă, doi cercei, cinci inele, trei nasturi întregi şi unul fragmentar, o cataramă de curea, 7 aplice întregi şi 9 fragmentare, precum şi 179 monede întregi şi 9 fragmentare: 54 aspri turceşti, un aspru al hanului Crimeii,

[1] Dimitrie Cantemir, *Descrierea Moldovei*, Biblioteca Şcolarului, Ed."Litera" Internațional, Bucureşti-Chişinău, 1997, p. 20.
[2] *Cf.* D. Cantemir, *op. cit.*, p. 23.

124 dinari ungureşti. Nu este exclus ca tezaurul să fi fost îngropat în 1523, când, în Moldova, au avut puternice frământări interne, determinate de tendința lui Ştefăniță Vodă de a limita puterea marii boierimi[3].

Satul *Frăsuleni* (*Frăsuieni*, *Frățieneşti*) este menționat, cu numele de *Frățileni*, la 13 ianuarie 1634[4]. La 1 mai 1453, Alexandru-Voievod întăreşte satul *Icuşăni*, în urma judecății proprietarilor cu mătuşa lor, Icuşoaia[5]. Satul *Luceni* este amintit la 12 aprilie 1623 în ținutul Iaşi[6]. Satul *Sculeni*, cu denumirea *Sculenii Vechi*, este menționat la 1772-1773[7].

În apropierea unei vâlcele, pe un platou situat pe partea dreaptă a şoselei Vulturi – Sculeni, în locul numit *La Şipoțel*, s-a descoperit o aşezare din secolele III – II î.e.n., cu fragmente de vase cu buza răsfrântă şi cu alveole pe buză, suprapusă de o locuire din sec. IV e.n., din care se remarcă un fragment de vas din pastă fină, cenuşie, cu decor realizat din două linii orizontale, tăiate de linii scurte, verticale, având la partea inferioară alte linii orizontale. O fusaiolă plată este confecționată dintr-un fund de vas. Au fost descoperite şi fragmente de amfore romane.

Pe tarlaua Cosmani, la S-SE de satul *Stânca*, la limita cu terenul comunei Aroneanu, localnicii afirmă că,

---

[3] Vasile Chirica, Marcel Tanasachi, *Repertoriul arheologic al județului Iaşi*, vol.2, Iaşi, 1985

[4] *Cf.* Vasile Chirica, Marcel Tanasachi, *Documenta Romanie Historica*, XXII, Bucureşti, p. 19, 382.

[5] Vasile Chirica, Marcel Tanasachi, *Documenta Romanie Historica*, II, Bucureşti, p. 14-42.

[6] *Vezi* Vasile Chirica, Marcel Tanasachi, *Documente privind istoria României*, XVII, V, Bucureşti, p. 212.

[7] *Vezi* P. Gh. Dimitriev, *Moldova în epoca feudalismului (Recensămintele populației Moldovei din anii 1772-1773 şi 1774)*, Chişinău, 1975.

prin alunecări de teren, au fost distruse schelete umane vechi aflate într-un vechi cimitir.

Satul *Şendreni* (*Şendreşti*) este amintit la 18 ianuarie 1587, precizându-se existența uricului de la Alexandru cel Bun. Pe teritoriul fostului sat *Sorca* (azi, parte a satului Şendreni) a fost identificată şi cercetată o aşezare cucuteniană. S-au descoperit vase pictate, unelte de piatră şi silex, plastică antropomorfă şi zoomorfă. Tot aici s-a găsit o „oală ca de cinci oca" cu monede, dintre care una era datată 1625. Tezaurul monetar a fost descoperit pe locul numit *Durducu*, lângă Jijia. Pe teritoriul satului Şendreni s-a semnalat şi existența unor „ruine vechi".

Între satele Cârlig (comuna Popricani) şi Stânca, pe drumul vechi al Sculenilor, este semnalată movila *Vulturul*.

Satul *Stânca* este menționat, de V. Chirica şi M. Tanasachi, la 25 octombrie 1609[8]. Cu denumirea de *Posadnici*, apare în documentele vechi ca aparținând familiei tatălui cronicarului Grigore Ureche, Nestor Ureche, încă de dinainte de anul 1643: „Adică eu Grigore Ureche vornic cel mare de țara de gios dimpreună cu nepotu mieu Neculai Ureche spatar şi cu Nestor Batişte, dăm ştire cu această scrisoare a noastră, cum de bună voe noastră, neam tocmit şi neam împărțit cu toate satele ce niau rămas de la părinții noştri, de la Nistor Ureche vornic cel mare şi de la Mitrofana giupâneasa dumisale […] şi aşa au venit pe parte lui Nistor Batişte, satul Brăteştii cu bălți de peşte, şi giumătate de sat de Fedeleşăni şi părțile din Brătuleşti ces la ținut Neamțului; şi Cobăcenii şi Căzăneştii pe Răut şi giumătate de sat Potlogeni şi parte din Cozmeşti ces la ținut Orheiului; şi *Posadnici*

[8] *Cf.* Vasile Chirica, Marcel Tanasachi, *Documente privind istoria României*, XVII, II, Bucureşti, p. 260.

ces la ținut Eşului […]”[9], pentru ca apoi, la 25 ianuarie 1659, vornicului Toma Cantacuzino să treacă zălogul Posadnicilor de la Cotnarschi la Alaxandra Ureche, soția agăi Antiohie: „Adică eu Toma vel dvornic scriem şi mărturisim cu acest zapis al meu cum am fost dator dumisale lui Antiohie şi giupănesei dumisale Alexandrei cu cinci sute de lei cari bani li s-au fost venit dumisale la împărțală, când s-au împărțit cu alți frați a dumilorsale, deci fiind la noi acei bani iam fost dat la Cotnarschie pisariu, ca să îmble cu dobândă pe an, tâmplatusau diau perit Cotnarschie când au venit Timuş fecior hatmanului Hmil, în țară, acmu dumnealui Antiohie aga şi cu giupâneasa dumisale Alexandra au cerşit la noi acei bani ca săi dăm dumilorsale, deci noi bani nam avut de undei da, ce tâmplânduse la noi zălog un sat ci să chiamă Posadnicii zălogit de Nistor feciorul lui Batişte iscălit de mâna lui. Deci fiind acel sat drept din moşia dumilorsale noi lam luat zălog pentru acei bani carii scriu mai sus cinci sute şi trei lei întru mâinile dumisale agăi şi a giupânesei dumisale Alexandrei; pentru acela lucru dei va pare lui Nistor Batişte căi mai bun satul de cât acei bani, dmnlor se vor învoi şi se vor tocmi în sedine, şi în tocmala noastră au fost dmnlui Racoviță Cehan biv sluger şi Neculai Buhuş al treile logofăt, şi eu Sava am scris. u Iaş lt 7167 Ghenar 25”[10].

Şi, tot cu denumirea de Posadnici, apare în continuare, la 8 iunie 1668, în zapisul de vânzare prin care Lucache Batişte (fratele lui Nistor Batişte călugărul, a căror mamă era sora lui Grigore Ureche) vinde cu 1200 lei

[9] Gh. Ghibănescu *Ispisoace şi zapise*, vol. VI, partea a II-a, Editura Casei ospitalelor Sf. Spiridon, Iaşi, tip. “Goldner”, 1933, p. 152-154.
[10] *Cf.* Gh. Ghibănescu, *op. cit.*, p. 155-156.

satul Posadncii Alexandrei lui Chiriac paharnicul, actul fiind semnat, ca martor, şi de Miron Costin vel vornic[11].

La 20 iunie 1668, Ilieş Alexandru Vodă întăreşte Alexandrei şi soțului Chiriac medelniceru întreg satul Posadnicii pe Prut în ținutul Iaşilor cumpărat cu 1200 lei de la Lucachi jicnicer[12], iar la 7 februarie 1670, printre moşiile ce le deținea Alexandra lui Chiriac Sturza paharnicul de la tatăl său Grigore Ureche se număra şi Posadnicii de la Eşi cu vecini[13], pentru ca, la 13 februarie 1670, Gheorghe Duca să întărească lui Chiriac paharnicul moşiile lăsate prin diată de giupâneasa lui Alexandra, fata lui Grigore Ureche vornicul, şi satul „Posadnicii de la Iaşi”[14]. La 15 februarie 1670, soții Chiriac paharnic şi soția sa Alexandra, fata lui Grigore Ureche, fac un testament prin care îşi lasă unul altuia averea, act semnat, ca martor, de Dosofteiu Episcop Romanului (cu pecetea Episcopiei)[15].

La 1 august 1690, Alexandra Buhuşoaie vinde, cu 400 lei, satul Posadnicii lui Iordache Roset vel vornic: „«Adică eu Alexandra, fata lui Neculai Ureche, giupâneasa răposatului Alexandru Buhuş hatmanul, şi cuconii miei cu Dumitraşco postelnicul şi cu Neculaiu, scriem şi mărturisim cu acest adevărat zapis al nostru, de nimene siliți nici asupriți, ci de a noastră bună voie am vândut a noastră direaptă ocină şi moşie sat întreg anume *Posadnicii* la ținutul Eşilor din tot locul şi cu tot venitul din vatra satului, din câmpu şi din țarină şi din pădure şi dintrapă cu vad de moară şi cu vad de pod pe apa Jijiei care sat şi moşie îmi este mie direaptă ocină şi moşie de la pă-

[11] *Idem*, p. 156-157.
[12] *Idem*, p. 158-159.
[13] *Idem*, p. 158-159.
[14] *Idem*, p. 160-161.
[15] *Idem*, p. 162-163.

rinții miei ce scriu mai sus, această moşie şi sat lam vândut noi dumisale lui Iordachi Roset vel visternic, drept patru sute lei bătuți bani gata, ca să fie dumisale direaptă ocină şi moşie şi giupânesei dumisale Saftei şi cuconilor dumisale în veci, şi la această tocmală şi vânzare a noastră sau făcut denainte dumisale Tudosie Dubău vel logofăt, şi dumisale Ionaşco Balț vornicul, şi dumisale Alexandru Ramandi vornicul, şi a dumisale lui Costantin căminar şi a lui Andrei Balş vornicul şi a Zahariei Cluceriul, şi pentru mai mare credința miam pus pecete şi cuconii au iscălit şi dmnlor aceşti boieri ca să fie de mare credință. (*u las vlet 7198 August 1*)

Alexandra Buhuşoae (pecete)
Tudosă Dubău vel logofăt
Dumitraşco vel stolnic
Constandin sărdar
Alexandru vel postelnic
Neculaiu Buhuş, iscal.
Vellicico Costin, vornic
Miron biv logofăt
Buhuş postelnic
Constandin căminar
Lupu hatman»”[16]

După cum se vede, proprietatea Posadnicilor asupra familiei Roset a fost transferată din anul 1690 şi, de atunci, începe perioada de istorie şi înflorire a acestei localități, de când a fost cunoscută şi consemnată în documente ca având denumirea de Stânca Roznovanu, după numele proprietarilor, familie bogată, de altfel, cu pro-

[16] *Cf.* Gh. Ghibănescu, *Acta Stânca Roznovanului*, Iaşi. *Condica documente*, caet XLVIII, 9 „Pe Posadnici” (Surete ms. LVII supt an)”, p. 165.

prietăți în toată Țara Moldovei, denumire a satului care s-a păstrat până în anul 1964. De asemenea, considerăm potrivit a arăta aici că ultimul proprietar al domeniilor de la Stânca-Roznovanu, boierul Anton Rosetti-Roznovanu, într-un memoriu, din 25 iulie 1941, menționa: „Castelul Stânca este singurul castel istoric bine întreținut din toată Moldova, clădit de strămoşii mei prin anul 1630”[17]. Considerăm că el invocă vechimea acestui domeniu în mod justificat mai mare tocmai pentru a atrage atenția asupra degradării castelului şi de a sensibiliza autoritățile statului român în sprijinul de conservare a proprietății, dat fiind că, în timpul operațiunilor care s-au desfăşurat în zonă, în timpul celui de-al doilea război mondial, şi asupra cărora vom reveni, castelul a fost ocupat şi de ruşi, şi de nemți, fiind, pe rând, ținta atacurilor artileriei sau aviației ambelor armate. Nejustificată ne apare, însă, constatarea unui gazeter ieşean (Cătălin Croitoru) care apreciază că, la Stânca, s-au scris „Trei secole de istorie”, cum a apărut în subtitlul unui articol, în unul din ziarele ieşene[18], despre castelul în cauză, cînd, în realitate, nu trecuseră decât, cu mai puțin de o lună, … 254 de ani.

Vânzarea satului Posadnici de către Alexandra, fiica lui Nicolae Ureche, lui Iordache Roset, mare vistiernic, la 1 august 1690, ne este confirmată şi din altă sursă[19]. După intrarea în stăpânirea familiei Roset-Roznovanu, cum am mai amintit, satul s-a numit *Stânca-Roznovanu*.

---

[17] *Cf.* Narcis Dorin Ion, *Castele, palate şi conace din România*, vol. I, 2002, Editura Fundației Culturale Române, p. 199.

[18] „Jurnalul de est”, Anul III, nr. 688, vineri, 10 septembrie 2004, p. 7.

[19] *Cf.* Nicolae Stoicescu, *Repertoriul bibliografic al localităţilor şi monumentelor medievale din Moldova*, 1974, Arhivele Statului, Bucureşti, ms. 628, f. 59.

Dar satul este menționat şi în documente mai vechi. De pildă, la 1551, un sfert din sat aparținea pârcălabului Veveriță[20]; la 1575, părți din satul *Posadnici* = *Leleşti*, pe Jijia, au fost vândute de urmaşii lui Stan posadnic lui Toma Berheci[21], iar la 1580 un sfert din sat era în stăpânirea familiei Veveriță[22]. În 1583, o jumătate din satul de pe Jijia aparținea urmaşilor lui Costea şi Stan posadnici[23]; la 1587, un sfert din sat este vândut soției postelnicului Oprea[24], iar la 1600, un sfert din sat era a vornicului Nestor Ureche, tatăl cronicarului Grigore Ureche[25], pentru ca, la 1617, întreg satul să fie în stăpânirea sa[26]. Se pare însă că satul este şi mai vechi, fiindcă, la 22 mai 1476, „Ştefan cel Mare întăreşte vânzarea ce Şteful, nepotul lui Iacoş, vistiernicul, o face către Muşat, dvornicul, în satul Popricanii pe Jijia cu preț de 100 zloți tătărăşti".Gh. Ghibănescu, pentru o localizare mai precisă, aminteşte că satul Popricani se află pe Jijia, între *Posadnici* şi Crăniciani (actualul Cârniceni, din comuna Țiganaşi – *n.n.*)[27].

Despre vechimea de locuire în această zonă stă mărturie şi *Valul lui Traian*, care trece pe partea dreaptă a Prutului, în dreptul satului Toksobeni (Republica Moldova), prin cotul creat de meandrul Prutului, la circa 1,5 km N-V de satul Şendreni, pe locul numit Boroşcani. Are direcția N-NE – S-SV, cu şanțul la E-SE. Actualmente,

---

[20] *Cf.* Nicolae Stoicescu, *op. cit.*, *Documente*, XVI, vol. II, p.6.
[21] *Cf.* Nicolae Stoicescu, *op. cit.*, *Documente*, vol. III, p. 51-52.
[22] *Cf.* Nicolae Stoicescu, *op. cit.*, *Documente*, vol. III, p. 137.
[23] *Cf.* Nicolae Stoicescu, *op. cit.*, *Documente*, p. 218-219.
[24] *Cf.* Nicolae Stoicescu, *op. cit.*, *Documente*, p. 35-336.
[25] *Cf.* Nicolae Stoicescu, *op. cit.*, *Documente*, vol. IV, p. 287.
[26] *Cf.* Nicolae Stoicescu, *op. cit.*, *Documente*, vol. IV, p. 145.
[27] Gh. Ghibănescu, *Ispisoace şi zapise*, vol. I, partea I (1400-1600), Iaşi, 1906, p. 21-25.

valul este complet aplatizat, iar şanțul nu mai poate fi observat decât la o cercetare foarte atentă a terenului.

Despre acest „monument veşnic" aminteşte şi Dimitrie Cantemir, precizând că Valul lui Traian "Spre răsărit se întindea din vremuri străvechi până la Marea Neagră; iar în vremile mai noi, când turcii au cucerit cu armele Basarabia şi Benderul, s-a strâmtat în această parte. Şi, după cum se vede limpede din hartă, astăzi hotarul Moldovei este pe Prut, de la gura lui până la satul Traian, iar de acolo până la *Valul lui Traian* (*s.n.*), peste râul Botna, şi, în linie dreaptă, până la linia răului Bâcu, care se varsă în Nistru."[28], continuând apoi: „Acesta a păstrat până şi astăzi numele întemeietorului său şi mă mir că nici unul dintre istoricii vechi sau mai noi n-a scris nimic despre el.

Valul lui Traian începe, cum am văzut cu ochii mei, cu două valuri la Petrivaradin în Ungaria, merge spre muntele Demarcapu (Poarta de Fier), iar aici, numai cu un val, prin Valahia şi Moldova, taie Prutul lângă satul Traian, Botna lângă târguşorul Căuşani şi, după ce străbate întreaga țară a tătarilor, se sfârşeşte la apa Donului. Are încă până astăzi peste doisprezece coți adâncime. De aici se vede neîndoios că, atunci când s-a făcut, valul trebuie să fi fost încă o dată pe atâta de lat şi de adânc, fiind astfel o foarte bună lucrare de apărare împotriva năvălirilor vrăjmaşe."[29]

Prima atestare documentară a satului *Icuşeni* datează din 1 mai 1453, când Alexandru-voievod întăreşte satul *Iucăşeni*, în urma judecății proprietarilor cu mătuşa lor, Icuşoaia[30].

---

[28] Dimitrie Cantemir, *Descrierea Moldovei*, Biblioteca Şcolarului, Ed."Litera" Internațional, Bucureşti-Chişinău, 1997, p. 17

[29] *Cf.* Dimitrie Cantemir, *op. cit.*, p. 41

[30] *Cf.* N. Stoicescu, *op.cit.*, p. 493.

La 15 octombrie 1481, „Ştefan Voevod întăreşte lui Groza comisul satul Iucşanii de pe Jijia**,** cumpărat drept 160 de galbeni tătăreşti, dela Elena, femeia lui Manoil Raicii, şi dela fetele sale.

Copie după copia tălmăcirii de pe hrisovul Domnului Ştefan Voevod, întăritor satului Iucşănii ce-i pe Jijia, în ținutul Iaşii, din leat 6989 Octombrie 15.

«Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ştefan Voevod, Domn pământului Moldovei, facem ştire cu acest hrisov al nostru tuturor, care pre dânsul vor căuta sau citindu-se vor auzi, că au venit înaintea noastră şi înaintea boierilor noştri ai Moldovei, marilor şi mici, Elena, femeia a lui Manoil Raicii şi cu fetele sale, care sunt fiice a lui Manuil Raicii, anume Dumşa şi Zoica, de a lor bună voie, de nimeni silite, nici asuprite, şi au vândut a lor dreaptă ocină un sat anume Iucşanii pe Jijia şi cu moară în Jijia, care acest sat este dreaptă ocină a fetelor lui Raicii după Raicii şi l-au vândut pre acest sat credinciosului nostru boer, comisul Groza, drept o sută şasezeci galbeni tătăreşti. Şi sculându-se credinciosul nostru boer Groza comisul au plătit toți acei de mai sus scrişi bani, 160 galbeni tătăreşti, în mânile Elenii, femeii lui Manoil Raicii, şi în mânile fetelor ei, fiicelor lui Manoil Raicii, Dumşei şi Zoichii, înaintea noastră şi înaintea tuturor boierilor noştri ai Moldovei.

Deci şi Noi văzând a lor de bună voie tocmală şi plată deplin, aşijderea şi dela Noi am dat şi am întărit credinciosului nostru boer, comisul Groza, acest de mai sus zis sat, Iucşanii pe Jijia şi cu moară în Jijia, ca să-i fie lui şi dela Noi uric şi cu tot venitul, lui şi copiilor lui, nepoților şi strănepoților lui, prestrănepoților lui şi a tot neamului lui, care i să va alege mai de aproape, nestrămutat, nici odinioară în veci.

Iar hotarul acestui sat să fie după hotarul vechiu, din toate părțile, pe unde au apucat din vechiu.

Iar la aceasta este credința Domniei Mele, a mai sus scrisului, Noi Ştefan Voevod, şi credința a prea iubi-ților fiilor noştri, Alexandru şi Bogdan şi Vlad, şi credința boerilor noştri ai Moldaviei, credința d-sale Vlaicului, pârcălab de Orheiu, şi credința a fiului său, d-lui Dumei, credința d-sale Neagului, credința d-sale Iughii vistier-nicului, credința d-sale Gangurii, credința d-sale lui Her-man şi a d-sale Gherman şi credința d-sale <Oană>, pârcălabi de Cetatea Albă, credința d-sale lui Ivaşco şi credința d-sale <Maxim>, pârcălabi Chiliei, credința d-sale Dajbogă, pârcălab de Neamț, credința d-sale Fete-gotcă şi credința d-sale Dragoş, pârcălabi Novogradului, credința d-sale Ivaşcu Gudici şi credința d. Şteful al Hoti-nului, credința d. Costea spătar, credința d. Chiracolea vistierul, credința d. Irimia postelnicul, credința d. Ioan paharnicul, credința d. Petrea stolnicul şi credința a tu-turor boerilor noştri ai Moldaviei mari şi mici.

Iar după viața noastră, care va fi Domn pământului nostru Moldaviei, din copiii noştri sau din neamul nostru sau iarăşi ori pre carele îl va alege Dumnezeu, ca să fie Domn pământului nostru Moldaviei, acela să nu strămu-te această a noastră danie şi întăritură, ci mai vârtos să-i dee lui şi să-i întăriască, pentru că i-am dat lui şi i-am întărit, pentru a lui dreaptă şi credincioasă slujbă, fiindcă el şi-a cumpărat cu ai săi drepți bani curați.

Iar spre mai mare tărie şi întăritură tutulor celor de mai sus scrisă, am poruncit credinciosului nostru boer, Tăutului logofăt, ca să scrie şi a noastră pecete să o lege, către acest adevărat al nostru hrisov.

S'au scris în Suceava, la anul 6989 Oct. 15 zile.»

S’au tălmăcit de pe originalul sârbesc din cuvânt în cuvânt, întocmit, de mine, jos iscălitul, la anul 1840 Mart în 24 zile

Hrisant Ieromonah.

1. În copie: Feteguş

Copia aceasta se află în Arhiv. Stat., Iaşi, documente necatalogate. A fost publicat de A. Băleanu, în Cercetări ist. (Iaşi), anul 8-9 (1932-1933), p. 82-84. După un rezumat cu totul greşit, din Arhiv. Stat., Bucureşti, Condica Asachi 2 fila 22, şi cu data 1492 a fost publicat de I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 514-515. Aici Ileana e fata lui Manole, iar Dumşa şi Zoica sunt fetele lui Mihail. Satul e Icuşenii, corectat din Iucşenii, „în ținutul Eşilor”.

Este vorba despre satul Icuşeni, din comuna Sculeni, județul Iaşi, aşezat pe malul stâng al Jijiei. Satul este pomenit şi într-un document de la Petru Voievod, din 7084 (1575) Dechemvrie 14, prin care Sandală şi soru-sa, Drăguța, fetele Mariții, nepoatele jupânesii bătrânului Vlad pârcălabul, strănepoatele lui Groza comis, vând ocina şi moşia, cu ispisoc de cumpărătură, ce a avut Groza comisul dela bătrânul Ştefan Vodă, satul de pe Jijia, Iucşenii, lui Ioan Golâe logofăt, drept 1000 zloți tătăreşti, când s-au răscumpărat din robie dela Tătari. Este foarte vechiu. Îşi are numele dela un Iucaş sau de la un Iacuş. Neamul lui Manoil Raicii nu este cunoscut. Un Raiciu este pomenit într-un uric din 6961(1453) Iunie 20, a cărui soră era soția boerului Vană Pâşca. Raiciu era fiul lui Dragul şi era înrudit şi cu Neagoe logofătul. Boerul Groza comisul este cunoscutul boer al lui Ştefan cel Mare, Grozea Micotici, comis din 6986 (1478) Fevruarie 11 şi până în 6992 (1484) Mai 29, apoi din 6994 (1486) Septembrie 14 până în 6999 (1491) Aprilie 20, ca

pârcălab de Orhei. El este fiul unui Micotă. Un Micotă apare ca pârcălab de Neamț, împreună cu Reateş, într-un uric din 6987 (1479) Martie 9, apoi ca pârcălab de Cetatea Nouă, din 6991 (1483) August 17 până în 7003 (1495) Octombrie. Micotă este fiul unui Micu.»"[31]

Tot despre satul Icuşeni, de pe Jijia, aflăm că în anul 1492* a fost vândut lui Grozea comisul[32], că la 1575 este vândut lui Ioan Golâi logofăt[33], iar la 1603[34] intră în proprietatea Mănăstirii Agapia, dăruit de soția lui Golâi. În acest sens este şi o hotărnicie, din 1657, a satului „Iucşani" ca fiind al Mănăstirii Agapia[35]. La 21 aprilie 1660, satul era al acestei mănăstirii, lăsat de Gavriil Coci hatmanul[36]. Aşadar, satul Icuşeni este o veche aşe-zare atestată documentar din sec. al XV-lea (1453), al cărei nume provine de la un Ecuşan – Iacuş[37].

Satul *Frăsuleni*, aflat în partea de nord a teritoriului comunei, pe malul Prutului, este o aşezare veche, ates-tată documentar în secolul al XVI-lea (1569). Numele său derivă de la un Frățian[38]. În 1754, o jumătate de sat a fost dată Mănăstirii Sf. Sava, din Iaşi, de soția lui Lupu

---

[31] Mihai Costăchescu, *Documentele moldoveneşti de la Ştefan cel Mare*, Fundația „Regele Ferdinand I", 1933, p. 112.

* Nicolae Stoicescu, *Repertoriul bibliografic al localităților şi monumentelor medievale din Moldova*, Bucureşti, 1974, *Documente* XV, p. 174.

[32] *Cf.* Nicolae Stoicescu, *Documente* XV, p. 174.

[33] *Cf.* Nicolae Stoicescu, *Documente* XVI, vol. III, p. 61.

[34] *Cf.* Nicolae Stoicescu, *Documente* XVII, vol. I, p. 80.

[35] *Cf.* Nicolae Stoicescu, *D. Constantinescu, Documente moldoveneşti din secolele XV-XVII,* 1970*,* p. 351-352.

[36] *Cf.* Nicolae Stoicescu, *Arhivele Statului, Bucureşti, ms. 629, f. 354*, cf. notei 212, p. 526.

[37] Al. Obreja, *Dicționar geografic al județului Iaşi*, Editura „Junimea", Iaşi, 1979, p. 127.

[38] *Cf.* Al. Obreja, *op. cit*., pag. 85, D. Ciurea, *Evoluția aşezărilor şi a populației din Moldova*, Anuar. Institutul de Istorie şi Arheologie „A.D.Xenopol", Iaşi, 1971, p. 126

Anastase, fost mare stolnic, iar la 1755 aceeaşi parte de sat a fost dată mănăstirii Hlincea[39].

Despre vechimea satului *Şendreni*, Al. Obreja afirmă, într-una din lucrările[40] sale, că acesta aparține comunei Victoria şi este aşezat pe un grind longitudinal din dreapta Prutului şi că „este atestat din sec. al XIX-lea (1803)". Nu putem fi de acord cu acest punct de vedere, întrucât satul, cu denumirea de *Şăndreani*, *Şendreşti* sau *Posadnici*, este atestat la 18 ianuarie 1587, precizându-se, totodată, şi existența unui uric de la Alexandru cel Bun[41]. Tot aici trebuie să amintim că satul Sorca a existat ca sat independent, menționat în anul 1835[42], chiar dacă, acelaşi autor, Al. Obreja, precizează că aşezarea este atestată documentar în anul 1864[43]. Localitatea în cauză a fost încorporată apoi în satul Şendreni, unde ființează şi astăzi ca parte de sat.

Satul *Sculeni* aparține comunei Victoria. Este un fost târguşor (sec. al XIX-lea), aşezat pe un grind longitudinal în dreapta râului Prut, atestat documentar din secolul al XVIII-lea (1772)[44]. La 13 mai 1828, cetățeanul Vasile Blehan recunoaşte că a primit două candele de argint dăruite bisericii din Sculenii Vechi din partea lui Constantin Şuțu şi soția acestuia, Alexandra[45].

---

[39] *Cf.* Nicolae Stoicescu, *op. cit.*, p. 299, C.I. 1932-1933, nr. 3, p. 48-50, 60-61, 116-119.

[40] Al. Obreja, *op. cit.*, p. 218.

[41] *Documente privind istoria României*, XVII, II, Bucureşti, p. 165.

[42] C.C. Giurescu, *Principatele române la începutul sec. al XIX-lea. Constatări istorice, geografice, economice şi statistice pe temeiul hărții ruse din 1835*, Bucureşti, 1957, p. 421.

[43] *Cf.* Al. Obreja, *op. cit.*, p. 210.

[44] *Cf.* Al. Obreja, *op. cit.*, p. 205.

[45] *Cf.* N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 822, Arhivele Statului, Bucureşti, *Documente moldoveneşti*, VIII/15).

De asemenea, şi satul *Luceni* face parte din categoria aşezărilor vechi, fiind menționat în ținutul Iaşi la 12 mai 1623[46], deşi Al. Obreja precizează că este o aşezare mai veche, atestată din secolul al XV-lea (1436), şi înclinăm să-i dăm dreptate, şi asta din simplul motiv că, situată pe apa Jijiei, au existat condiții naturale favorabile de locuire în acest spațiu, iar pentru lucratul terenurilor din zonă era nevoie de forță de muncă locală, nu adusă din alte părți, care ar fi presupus cheltuieli suplimentare. De-a lungul vremii, în funcție de numele stăpânilor aşezării, care puteau avea în proprietate un sfert, o jumătate, mai mult sau chiar întreg satul, părți din sat au purtat denumiri de *Lucenii Băcăloaei*, *Lucenii Sturzoaei* sau numai *Luceni*.

Pe teritoriul comunei, potrivit informațiilor documentare, de-a lungul timpului, au fost semnalate şi alte sate care fie au dispărut, fie că sunt înglobate în satele existente în prezent, păstrându-şi denumirea doar ca parte a satului, fie că sunt denumiri vechi ale satelor, înlocuite cu cele actuale. De pildă, *Băcăloae* este, probabil altă denumire a satului Lucenii Băcăloaei, menționat la 1833. *Cârpiți*, este denumirea mai veche a satului Victoria. *Coțmăneşti* este un fost sat lângă Luceni şi Icuşeni, menționat la 1608 – 1609. *Fetioneşti* (*Fitioneşti*), a fost sat pe Jijia, între Posadnici şi Icuşeni, menționat la 1633 şi 1701. *Frățieneşti* reprezintă o altă denumire a satului Frăsuleni. *Ionăşeni* este un fost sat în comuna Victoria, menționat la 1609, cu ocazia vânzării unor părți din sat, având şi privilegiu de la Ion Despot.

Lăzăreni (*Lazoreni*) este un fost sat al comunei Victoria. La 14 octombrie 1490, Ştefan cel Mare întăreşte acest sat, cu privilegiu de la Alexandru cel Bun. *Lieşti*

[46] *Documente privind istoria României*, XVII, II, p. 212.

(*Leleşti*), sat de pe teritoriul actual al comunei. La 26 iunie 1546, Petru Rareş întăreşte împărțeala satului Lieşti „unde a fost Doader Cheltezeu”. Un sat *Lăleşti* este menționat şi la 1476, cu privilegiu de la Alexandru cel Bun. Toate aceste denumiri de sate sunt, în realitate, considerăm noi, ale actualului sat Stânca. Deşi în unele documente, amintite mai sus, satul apare ca fiind în proprietatea familiei Ureche, trebuie ținut cont că acestea sunt doar părți de sat. În asemenea condiții, celelalte părți de sate sunt amintite în funcție de numele proprietarului de atunci sau aşa cum au fost cunoscute ele. De pildă, la 14 august 1666, Iliaş Alexandru Vodă judecă pricina dintre Lazor cu ai lui V. Butucea pentru *Lişeşti* la Iaşi dând ca proprietar pe Lazor: Lazor, ginerele Bălăncioae, cu feciorul său, Gligoraşco, împreună cu soacră-sa, cu Bălăncioae, se prezintă la judecată cu Vasile Butucea, ginerele lui Nacu, din satul Lieşti, din ținutul Iaşului, pentru jumătate de sat, a patra parte dinspre pârâu. Lazor, în timpul foametei, a fost plecat de pe moşie. În urmă, soacră-sa, Bălăncioae, a vândut acea moşie lui Vasile Butucea. Lazor vrea să răscumpere moşia de la Butucea. Iliaş Vodă a considerat vânzarea ca fiind corectă şi i-a întărit dreptul de proprietate lui Vasile Butucea[47]. În continuare prezentăm şi o listă cu urmaşii lui Vasile Butucea, de pe la 1870, nesemnată însă: Nacul (1626) şi cu femeia lui, socrii lui Vasile Butucea (1666). Butucea are copii pe Lupa şi Grigoraş. Lupa a născut pe Crăciun, Gafița, Paraschiva şi Maria, iar Grigoraş a avut ca fii pe Vasile Chiroşcă, Maria şi Ştefan; aceşti trei se dau fără urmaşi. În Lieşti, stăpânirea a urmat în descendenții Lupii şi anume: Crăciun a născut pe Iordachi şi

[47] Gh. Ghibănescu, *op. cit*., vol. III, partea a II-a (1663-1675), Iaşi, 1912, p. 36-38.

Ioniță; Gafița a născut pe Pavăl, Vasile, Toader, Mariia şi Ioana; Paraschiva a avut două fiice, pe Iliana şi Maria; Maria a născut pe preotul Gheorghe. Spița cuprinde şi urmaşii Mariei, fata Paraschivei, şi anume: Ion, Gheorghe şi Gligore[48].

Lucenii Băcăloaei şi *Lucenii Sturzoaei* sunt părți ale satului Luceni sau alte denumiri ale acestuia. *Luțăni*, altă denumire a satului Lucenii Sturzoaei. *Mirceani*, fost sat lângă Luceni, menționat la 1608-1609. *Posadnici*, fost sat pe teritoriul actual al comunei, menționat la 1476, dar la 1575 şi 1587 se precizează că jumătate din satele Lăleşti şi Şendreşti se numesc Posadnici, menționându-se existența unui uric de la Alexandru cel Bun. *Pureciani* a fost sat în comuna Victoria, menționat la 1585, dar la 1642 se precizează existența unui privilegiu de la Ştefan cel Mare. *Sculenii Vechi* este un cătun al satului Sculeni. Satul *Sorca*, contopit la Şendreni, este menționat la 1835.

Din secolul al XIV-lea, şi întreg acest spațiu a făcut parte din Țara Moldovei dintre Carpați şi Nistru, Marea Neagră şi Dunăre, unită, la 27 mai 1600, de Mihai Viteazul cu Țara Românească şi Ardealul, Moldovă care, la 24 Ianuarie 1859, sub domnitorul Alexandru Ioan Cuza, împreună cu Țara Românească a format România, definitivată ca stat național unitar la 1 Decembrie 1918.

Trecutul, adeseori zbuciumat, cu condiții de trai mai grele, este reflectat şi de numele vechi al centrului de comună – *Cârpiți* – ce vorbea despre o populație săracă. Satul a fost afectat, la mijlocul anului 1944, de operațiunile militare de pe frontul Iaşi – Chişinău, fiind ulterior reconstruit şi cu un nume schimbat de oficialități în *Victoria* poate şi cu scopul de a glorifica perioada comunistă.

[48] *Cf*. Gh. Ghibănescu, *op. cit*., p. 38.

Mobilitatea populației, datorită unor cauze diverse – politice, economice, sociale, religioase etc. –, se reflectă şi în onomastica locală, ceea ce dovedeşte aşezarea în satele comunei a unor originari veniți, în unele cazuri, de peste munți: *Ungureanu*, *Ardeleanu*, uneori ei fiind ciobani – *Țuțuianu*. Alteori, aceştia puteau veni şi din alte regiuni ale Moldovei: *Eşanu* (cu strămoşi proveniți, probabil, din fosta capitală a Moldoveni), *Nemțanu*, *Roznovanu* (numele boierului care a ridicat palatul de lângă satul Stânca, astăzi dispărut), *Pârjoteanu* (din satul Pârjota – Basarabia), *Răileanu* (cu strămoşi refugiați din teritorii româneşti devenite raiale turceşti), *Bălteanu* (având, poate, înaintaşi originari de la est de Nistru, plecați din oraşul Balta), sau *Munteanu* (veniți din Muntenia ori din regiunea montană moldovenească).

De-a lungul secolelor de existență a acestor spații de viețuire, situate în luncile reunite ale Prutului şi Jijiei, satele comunei nu au fost locuite doar de români, ci s-au aşezat aici şi reprezentanți ai altor etnii: *țigani* – aduşi în comună pentru a lucra moşiile boierului Roznovanu, dar atestați şi toponimic de numele comunei vecine Țiganaşi; *polonezi* / *leşi* – *Leahu*; *ruşi* (sau ruteni, ucraineni) – *Rusu*, unii vechi luptători de origine est-slavă, numiți *cazaci* – *Cazacu* şi chiar originari din Peninsula Balcanică – *Sârbu*. Unii asemenea strămoşi ai locuitorilor de azi ai comunei pot fi români slavizați, probabil de timpuriu, la nord de spațiul românesc actual – în Pocuția şi Galiția – care, ulterior, au emigrat spre sud, în Bucovina şi în Moldova, fiind numiți azi *huțuli* sau *huțani* – *Huțanu*.

Există şi strămoşi de origine cumană ai altor locuitori, numele lor având o asemenea origine – *Hodoroabă*. Prezența, şi în trecut, a reprezentanților altor etnii (sau confesiuni) – datorită faptului că în zonă a existat

tot timpul o mişcare de populație – dovedeşte spiritul de convieţuire ce i-a caracterizat dintotdeauna pe români, dar şi vechimea şi continuitatea pe aceste meleaguri a autohtonilor.

De-a lungul timpului, numărul locuitorilor a avut o tendință generală de creştere, aşa cum rezultă şi din situația prezentată în tabelul de mai jos.

Satul	1886	1930	1956	1966	2002
	număr	număr	număr	număr	număr
Frăsuleni	172	224	320	389	381
Icuşeni	202	503	698	791	569
Luceni	424	715	823	849	576
Sculeni	1228	571	403	384	357
Şendreni	227	316	381	389	338
Stânca	238	185	336	413	551
Victoria	619	1308	1611	1691	1528
TOTAL	2.910	3.822	4.572	4.906	4.300

Din punct de vedere al structurii naționale, românii dețin majoritatea absolută, religia dominantă fiind cea ortodoxă, dar li s-au adăugat şi mici comunități ai reprezentanților unor alte culte. O bună parte a populației este de vârstă tânără (0–15 ani), fiind cuprinsă în sistemul educațional din comună, reprezentat de 7 grădinițe şi 8 şcoli (cinci cu clase I-IV – Stânca, Luceni, Icuşeni Deal, Sculeni, Şendreni, două cu clase I-VIII – Icuşeni şi Frăsuleni, şi una cu clase I-X - Victoria). Populația activă lucrează mai ales în agricultură, dar există şi activi ce sunt

angrenați în sectorul terțiar (comerț, transporturi, învățământ, sănătate etc.).

Aşezările sunt reprezentate numai de sate: *Victoria* (cu fosta denumire *Cârpiți*) – centrul administrativ al comunei, aşezat în partea centrală a teritoriului, *Şendreni*, *Frăsuleni* şi *Sculeni*, înşirate, de la nord la sud, pe partea dreaptă a Prutului, situate la nord-est de satul de centru, *Luceni* şi *Icuşeni* – pe Jijia Veche, în aval de Victoria, la sud-est, şi *Stânca*, la vestul satului centru de comună. Vechimea seculară a satelor este dovedită şi de numele acestora: *Şendrenii* este satul urmaşilor lui *Şandru* / *Şendrea*, *Lucenii* – al urmaşilor lui *Luca*, *Icuşenii* – sat al urmaşilor boieroaicei *Icuşoaia*, soția lui *Icuş* etc.

Satele Victoria, Icuşeni, Luceni, Stânca, Sculeni, Frăsuleni, Şendreni sunt, ca mărime, sate mijlocii, cu gospodării bine stabilite, casele fiind refăcute imediat după război, deoarece au fost distruse de bombardamente în cea mai mare parte. După funcție, sunt sate preponderent agricole. Totuşi, unele aşezări par să fi ajuns, la un moment dat, la statutul de târguri / târguşoare, cum e situația Sculenilor. Da fapt, în acest caz, ca şi în ceea ce priveşte aşezările Medeleni, Ungheni etc., se pare că, la început, ele au apărut ca sate unitare, despărțite doar natural de Prut, devenite apoi aşezări-dublet, cu corespondențe basarabene, după anexarea, în 1812, a Basarabiei de către Imperiul țarist.

De-a lungul timpului, preocupările oamenilor din zonă, cum s-a întâmplat pretutindeni, de altfel, au fost diverse, ei îndeletnicindu-se, pe lângă activitățile de bază – cultivarea pământului şi creşterea animalelor –, cu diferite meşteşuguri fie pentru satisfacerea unor nevoi în

gospodăria proprie, fie pentru a-şi pune în valoare priceperea şi măiestria într-un anumit domeniu.

Activitatea cea mai veche şi cu preponderență în cadrul comunei este *agricultura*. Se remarcă îndeosebi, cultura plantelor, între care se disting culturile de câmp: cereale (grâu, porumb), floarea-soarelui etc., dar un loc important îl deține cultura pomilor fructiferi şi a viței de vie sau legumicultura (ultima activitate, mai ales în luncile râurilor mari). Acest fapt este dovedit şi de ponderea terenurilor arabile, care depăşeşte 70 la sută din teritoriul comunei. Şi *creşterea animalelor* este o activitate agricolă însemnată. Păşunile şi fânețele dețin aproape 20 la sută din suprafață. Azi se cresc mai ales păsări, dar şi bovine, porcine, ovine sau albine.

Sectorul terțiar – în special turismul – beneficiază însă de cele mai bune condiții de dezvoltare: existența, în trecut, a unor meşteşuguri şi activități preindustriale, prezența unui drum de importanță europeană – E 583 – şi a unui punct de trecere a frontierei, la Sculeni, ambele modernizate, la care se adaugă existența unor obiective turistice potențiale – amplasamentul fostului castel Roznovanu (identic ca înfățişare cu cel din Iaşi, ce adăposteşte Primăria municipiului), monumentul închinat eroilor căzuți în anul 1941 pentru eliberarea Basarabiei – ambele în apropierea satului Stânca, şi prezența, la doar câțiva km, în aval, de locul copilăriei patronului spiritual al Şcolii Victoria, autorul romanului *La Medeleni*, scriitorul Ionel Teodoreanu.

De-a lungul timpului, teritoriul pe care se află acum comuna Victoria a fost situat în centrul unor evenimente în urma cărora populația acestuia a avut de suferit. Frământările interne cauzate de lupta dintre diversele partide boiereşti pentru susținerea la domnie pe unul sau al-

tul dintre candidați au transformat zona în teatru al operațiunilor militare armate, precum s-a întâmplat la sfârşitul primăverii anului 1612, când oastea lui Ştefan Tomşa, alcătuită din ieniceri şi tătari, din munteni şi moldoveni, a învins-o, la Cornul lui Sas, loc situat ceva mai la nord de comuna Victoria, pe cea a lui Constantin Vodă Movilă, aflat în fruntea unei mici oşti de țară, cu sprijin polonez şi cazac[49]. Cu acest prilej, zona a fost frământată de oştenii celor două armii în lung şi-n lat, au fost arse case şi luate vitele din gospodăriile populației. „Aceasta este vestita bătălie de la Cornul lui Sas, pe Jijia, care s-a întâmplat la anii 7120 (1612) şi de care vorbeşte pe larg Miron Cortin în letopisețul său […] Şi zice cronica «perit-au şi boierii toți câți s'au pribegit de venise cu oastea, toți oamenii de casa lui Eremia Vodă, anume: Vasile Stroici logofătul, Isac Balica hatmanul, Chiriță postelnicul şi Miron stolnicul.»"[50] Cronicarul mai spune că, câțiva ani mai tîrziu, în vara lui 1633, zona a fost frământată de alte armii, poloneze, turceşti, tătăreşti, munteneşti şi moldovene, când „i-au agiunsu pre tătari aicea în țară, pe Prutu, în preajma Cornului lui Sas, şi i-au lovit de au scos toți robii câți luasă şi au perit câțva den tătari".[51]

Altădată, ceva mai tîrziu, luptătorii Eteriei (mişcare de eliberare a Greciei de sub ocupația otomană, condusă de Alexandru Ipsilanti), pornind din Iaşi, după sfințirea drapelului la biserica Trei Ierarhi, au fost înfrînți la Drăgăşani de o mare armată turcească, după care s-au retras unii spre mănăstirile din nordul Moldovei, alții la Sculeni pentru a trece Prutul. La intrarea turcilor în Iaşi

[49] Mihail Sadoveanu, *Neamul Şoimăreştilor*, Editura 100+1 Gramar, Bucureşti, 1997, p. 5.
[50] Gh. Ghibănescu, *op. cit.*, vol. III, partea a II-a (1730-1837), Iaşi, 1931.
[51] Miron Costin, *Letopisețul Țării Moldovei*, Editura „Junimea", 1984, p. 95.

(13/25 iunie 1821), eteriştii deja se baricadaseră la castelul Stânca-Roznovanu, unde au fost înconjurați de turci şi tăiați. În preajma podului firav, din bărci, de peste Prut, bătălia a fost şi mai sângeroasă, „lângă el înghesuindu-se luptătorii răniți, fugarii ieşeni: boieri şi negustori, cât şi soldați turci, pârjolind şi ucigând totul în cale. Dăduseră foc Sculenilor şi trăgeau cu tunul în grămadă, înnegrind Prutul…”[52]

Stăpânul castelului s-a retras în Basarabia din fața furiei turceşti, cu cei doi feciori ai săi, Neculai şi Alecu, pentru că era considerat eterist, întrucât finanțase mişcarea de eliberare a grecilor cu 10.000 de ducați olandezi şi 300 de cai. În timpul luptelor din anul 1821, domeniul de la Stânca a fost ruinat. Multă vreme a dăinuit o legendă potrivit căreia în parc ori în subteranele castelului eteriştii ar fi îngropat mari comori, adesea căutate de diferiți săpători, între care şi nişte ruşi, în vremea primului război mondial. Se presupune că eteriştii, în retragere, au îngropat la Stânca paisprezece căruțe cu obiecte din aur şi argint, dar până astăzi nu s-a găsit nimic din comoara lor.

Un alt eveniment important petrecut pe aceste plaiuri moldave este şi cel din anul 1907, când țăranii de aici şi-au manifestat protestul față de condițiile grele de viață pe care erau siliți să le îndure. Înarmați cu furci, coase, topoare, s-au adunat pe şesul dintre satele Victoria şi Sculeni, la punctul numit *Şanțu lui Pătatu*, pentru a-şi organiza lupta. Aici, au fost întâmpinați de un escadron de cavalerie, în frunte cu un căpitan care, întrebându-i ce vor, aceştia i-au răspuns că vor pământ. Atunci s-a ales o delegație care să meargă la boierul

[52] Narcis Dorin Ion, *Castele, palate şi conace din România*, vol. I, Editura Fundației Culturale Române, Bucureşti, 2002, p. 198-199.

Anton Rosetti-Roznovanu cu care să discute problema pământului. După alegerea şi plecarea delegației, mulțimea adunată s-a împrăştiat, punând punct protestului.

Dar cele mai mari pagube au fost înregistrate în timpul celor 6 luni de zile din anul 1944, când zona s-a aflat pe linia întâi a frontului Iaşi – Chişinău, fiind supusă permanent tirurilor de artilerie şi aviației, în urma cărora satele au fost transformate în ruine, distrugându-se 426 de gospodării țărăneşti. Pe timpul luptelor, localnicii au fost evacuați în județul Botoşani. Populația civilă a suferit foarte mult şi după terminarea războiului, şi încă se mai înregistrează şi astăzi evenimente soldate cu pierderi de vieți omeneşti sau mutilări datorate muniției rămase neexplodate, îngropată atunci în câmp sau în păduri, după trecerea a peste 60 de ani de la încheierea deflagrației.

Istoria castelului din Stânca Roznovanului începe cu a doua jumătate a secolului al XVII, mai precis în anul 1690, când a fost construit aici primul conac. Ramura Roznovanu a familiei Rosetti este descendentă din vistiernicul Iordache Ruset (m.1718), iar întemeietorul acestei ramuri este nepotul acestuia, Neculai Rosetti-Roznovanu (1715-1805), care a ocupat cele mai importante dregătorii din Moldova (logofăt, paharnic, vornic, vistiernic) timp de aproape un veac, fiind posesorul unei averi impresionante. Fiul acestuia, Iordache Rosetti-Roznovanu (1764-16 februarie 1836), a devenit, în 1795, vistiernic al Moldovei şi, spre sfârşitul vieții, a fost ales chiar preşedinte al Divanului Domnesc[53]. Iordache Rosetti-Roznovanu a fost căsătorit cu Pulheria Constantin Baş.

[53] General Radu Rosetti, *Amintiri*, I. *Ce am auzit de la alții*, ediție de Mircea Anghelescu, Bucureşti, Editura Fundației Culturale Române, 1996, p. 23

Ascendenții familiei Rosetti-Roznovanu:

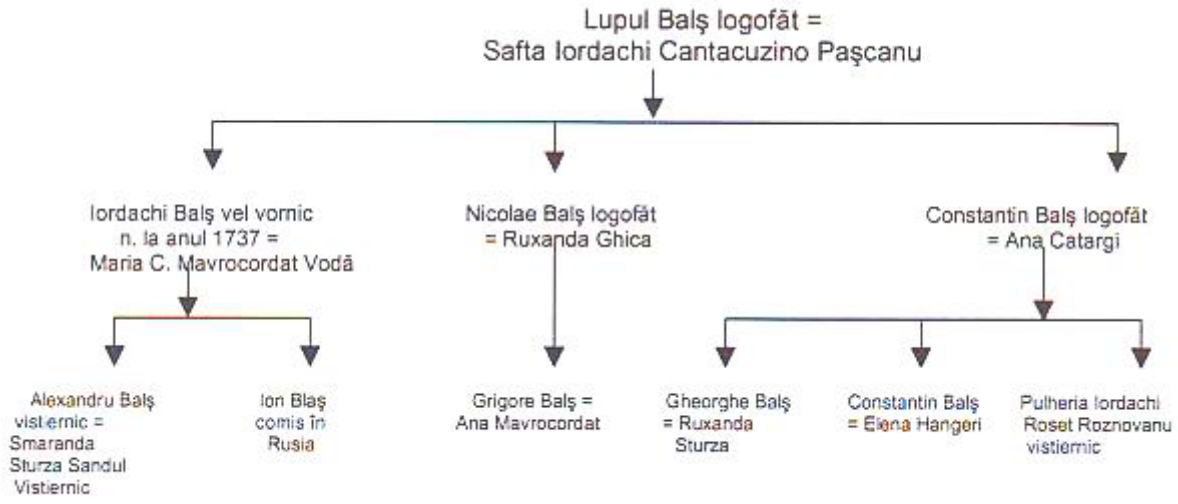

Castelul de la Stânca şi palatul din Iaşi (în care funcționează astăzi primăria municipiului) au fost construite de Iordache Rosetti-Roznovanu la începutul secolului al XIX-lea, ambele reşedințe fiind mistuite de flăcări la o distanță de şase ani una de alta: mai întâi, cel de la Stânca, în 1821, şi apoi cel din Iaşi, în 1827, ambele fiind refăcute în 1832.

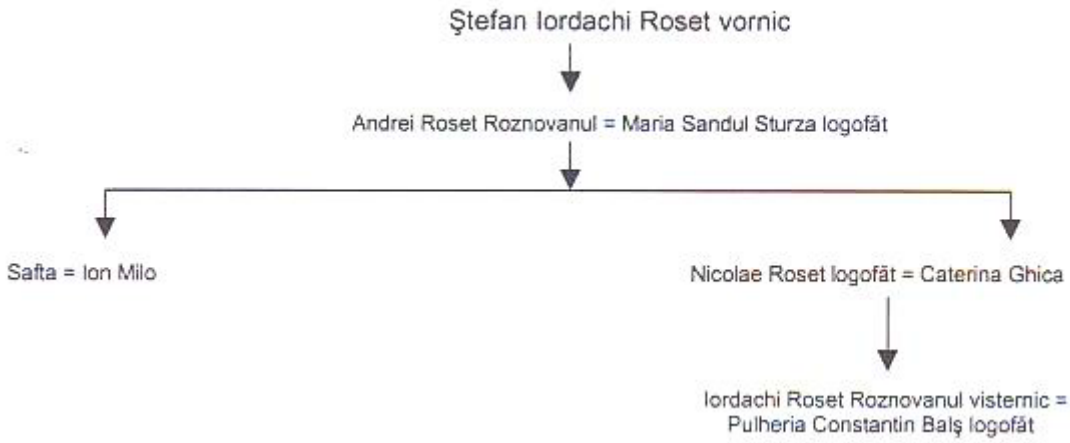
Ştefan Iordachi Roset vornic
Andrei Roset Roznovanul = Maria Sandul Sturza logofăt
Safta = Ion Milo
Nicolae Roset logofăt = Caterina Ghica
Iordachi Roset Roznovanul visternic =
Pulheria Constantin Balş logofăt

„Dintre toate reşedințele boiereşti ale Moldovei, castelul Roznovanu de la Stânca a fost nu numai cel mai vechi şi mai vast, dar şi cel mai fabulos, bogățiile sale interioare (mobilier de artă franțuzesc, tablouri, porțe-

lanuri, argintărie, biblioteca fabuloasă) fiind admirate de întreaga înaltă societate a Iaşilor cu ocazia nenumăratelor recepții pe care le dădea aici familia Roznovanu.

Castelul a avut cea mai bogată colecție de documente vechi, legate atât de istoria familiei, cât şi a Moldovei, şi cea mai mare bibliotecă din acea vreme, egalată mai târziu doar de aceea a lui George Sturdza de la castelul din Miclăuşeni (Iaşi).”[54] Castelul şi-a câştigat o faimă deosebită nu numai datorită luxului deosebit, dar şi prin balurile şi petrecerile costisitoare organizate aici de vistiernicul Iordache Rosetti-Roznovanu, moştenitorul unei imense averi. Printre oaspeții de seamă ai castelului se numără Alexandru Moruzi, domnul Moldovei, în cinstea căruia s-a dat un bal în august 1803; la 6 decembrie 1833 a avut loc un mare bal cu prilejul zilei țarului Rusiei, iar un an mai târziu a urmat altul, cu ocazia venirii la Iaşi a ambasadorului Muşir Ahmed Paşa.[55]

La 22 aprilie 1871, castelul din Stânca-Roznovanu avea să uimească, prin frumusețea şi bogăția sa, pe tânărul principe Carol I şi pe soția acestuia, Elisabeta. Aici „îi aşteptau marile familii din oraş, o gardă militară, sute de țărani din satul de pe atunci Stânca şi splendidul palat alb – acoperit cu ghirlande şi drapele –, ivit pe zarea cerului, din marea de verdeață a parcului […] Era o construcție falnică, cu parter, etaj şi ziduri de cetate, înălțate nu se mai ştia de ce meşteri pe culmea urcuşului, din care se vedeau, ca printr-un «ochean», valea Jijiei, Sculenii de pe cele două maluri ale Prutului cu undele limpezi şi ogoarele Basarabiei, până hăt, departe.”[56] Se spune că aici ar fi fost formulată ideea ridicării

[54] Narcis Dorin Ion, *Castele, palate şi conace din România*, vol. I, Editura Fundației Culturale Române, 2002, Bucureşti.
[55] General Radu Rosetti, *op. cit.*, I, p. 123.
[56] *Cf*. Narcis Dorin Ion, *op. cit.*, p. 33.

Castelului Peleş, de către principesa Elisabeta, a cărui construcție a fost începută în anul 1875 şi terminată în 1883.

Se pare că un alt vizitator de seamă al castelului de la Stânca a fost însuşi marele poet Mihai Eminescu, atunci când starea sănătății s-a înrăutățit în mod considerabil, potrivit afirmației marelui critic şi istoric literar George Călinescu.[57]

În apropierea castelului, în parc, vistiernicul Iordache Rosetti-Roznovanu a ridicat o biserică, în plan treflat, la începutul sec. al XIX-lea, cu hramul Sf. Gheorghe. Ca material de construcție a fost folosită piatra adusă cu plutele, pe Prut, de la Ştefăneşti – Botoşani, precum şi cărămidă. Bine dimensionată, cu un singur turn şi fără pridvor, privită în ansamblu, biserica se prezenta ca o construcție măreață, care se impunea prin silueta elegantă şi zveltă. Aceasta a fost apoi înzestrată de proprietarii domeniului cu cele mai scumpe şi frumoase odăjdii şi cărți de cult, cununii şi vase din aur, veşminte şi broderii din fir de aur, clopote al căror dangăt se auzea până la bariera Iaşului. Clopotul bisericii a fost turnat în anul 1806 şi, apoi, returnat de „D-sale Ana şi fii D-sale Alecu şi Neculai Roznovanu şi Maria, soția D-sale a marelui vistiernic a toată Moldova”[58], în 1845. În aliaj a fost inclus şi argint, clopotul ajungând la o greutate totală de circa 800 kg.

---

[57] *Cf.* Mihai T. Popa, *Monografia comunei Victoria*, înregistrată cu nr. 2136, din 28 septembrie 1970, la Primăria Victoria, p. 8, în manuscris., conform şi însemnărilor preotului Nicolae Gugoaşă, de la biserica Victoria, din 4 februarie 1967.

[58] Conform însemnărilor preotui Nicolae Gugoaşă, într-un manuscris din 4 februarie 1967, aflat la Biserica parohială Victoria.

În biserica din parcul castelului se găsesc mormintele lui Iordachi Rosetti-Roznovanu şi al lui Neculai Rosetti-Roznovanu, precum şi al unui cumnat de-al lor.

Atât palatul din Stânca-Roznovanu, cât şi biserica au suferit de pe urma bombardamentelor din timpul luptelor din vara anului 1944, castelul fiind ocupat pe rând de trupele germane şi sovietice şi distrus în totalitate. Din întregul domeniu din mijlocul pădurii de pe dealul Stânca nu au mai rămas decât ruine şi beciuri. Cărămida castelului a fost folosită de săteni pentru construirea unei noi biserici în sat, după anul 1945, în care au fost reînhumați membrii familiei Roznovanu.

Din toate aceste minunății s-au păstrat numai arhiva familiei, depusă la Arhivele Statului Iaşi, şi amintirea unei mari familii. S-a dovedit astel, încă o dată, că războiul nu iartă nimic!

Victoria

Sat şi comună de la ultima împărțire administrativă. Localitatea *Victoria*, cu denumirea mai veche *Cârpiți*, este situată în centrul teritoriului comunei, pe ambele maluri ale Jijiei Vechi. Se învecinează la nord cu *Lanul lui Crețu*, la S-SV cu satul Stânca, la E-SE cu satul Luceni, la est cu satul Sculeni. Relieful localității este traversat de cursul Jijiei Vechi, iar pe direcția nord-est – sud-est este străbătut de cursul nou al Jijiei îndiguite. Satul are 552 case şi o populație de 1528 de locuitori.

Unii bătrâni îşi amintesc că bunicii lor spuneau că înainte existau trei sate care formează acum satul Victoria: un sat s-a aflat peste apa Jijiei, sub poala Pădurii

Stânca, alt sat care se întindea în amonte de Luceni, pe malul stâng al Jijiei, al treilea fiind *Potcoava*.

Din documentele existente la Arhivele Statului Iaşi reiese că satul Cârpiți făcea parte, în 1874, din comuna Stânca, plasa Braniştea, județul Iaşi, situat pe malurile Jijiei, la est de dealul Stânca, cu o înălțime de aproape 200 m altitudine, cu o populație de 126 de familii şi 238 de locuitori, care se ocupau cu agricultura şi creşterea vitelor. În anul 1864 au fost împroprietărite 184 de familii, pe categorii, după numărul animalelor de muncă pe care îl poseda fiecare, ce au primit 870 de fălci de pământ. Satul era cuprins între moşiile lui Stoica, la miazăzi, moşia Ciomaga, la est, moşia casei rurale şi a boierului Roznovanu, la apus. În partea de est a satului se află un pod (*La Pod*), construit din lemn, peste apa Jijiei, peste care trecea drumul spre Iaşi.

În afara arterei principale din sat, care făcea legătura, cândva, dintre municipiul Iaşi şi satul Sculeni, mai sunt circa 16 artere ce constituie rețeaua de căi de comunicații a satului.

Numele actual al satului, *Victoria*, datează din anul 1964, iar din 1968 satul a devenit centru administrativ al comunei. Denumirea veche a satului a fost *Cârpiți* – localitate din fosta comună Sculeni, zonă în care cercetările arheologice au scos la iveală urme de locuire din timpuri străvechi. Prin descoperirile făcute, s-a constatat că, pe pantele estice ale dealului Stânca, situat în partea dreaptă a cursului vechi al Jijiei, nu departe de vatra satului, a fost identificată o aşezare cu fragmente ceramice hallstattiene din secolele XVIII-XIV î.e.n. Continuitatea de viețuire în spațiul cuprins între Prut şi Jijia este confirmată şi prin descoperirile unor fragmente ceramice, monede din aur şi argint din timpul voievodului Ştefan cel

Mare şi Sfânt (1463), vetre cu cărbuni, fragmente ceramice din sec. al XIV-lea, obiecte de podoabă din timpul domnitorului Ştefăniță Vodă (1523).

În sat există o şcoală, cu două corpuri de clădire, din cărămidă, acoperite cu tablă (cu 8 săli de clasă, un atelier de croitorie şi un laborator de informatică), unde învață aproximativ 500 de elevi, cuprinşi la învățământ primar, gimnazial şi primul nivel de SAM (şcoală de arte şi meserii), precum şi o grădiniță, cu local propriu, unde funcționează trei grupe, cu circa 80 de copii). Şcoala din sat şi-a deschis porțile la 15 septembrie 1865[59]. Cercetând documentele cu privire la date despre şcolile din comună, aflate la Arhivele Statului Iaşi, am descoperit un *Proces-verbal de verificare*, încheiat la 4 august 1939, în care se arată că Şcoala Cârpiți are o vechime de 65 de ani şi că, la acea vreme, activitatea se desfăşura în două localuri de şcoală, unul construit în anul 1906, altul ridicat în 1926. În timpul războiului, clădirile au fost distruse, ele fiind refăcute. În prezent, şcoala este cuprinsă în programul de reabilitare a învățământului rural şi urmează ca un corp de clădire să fie demolat şi înlocuit cu un local modern, iar şcoala de arte şi meserii beneficiază de un proiect PHARE prin care va beneficia de local nou, modern, şi dotarea laboratoarelor cu aparatele şi utilajele necesare.

În centrul satului se află sediul administrativ al comunei – al consiliului local şi al primăriei – într-o clădire cochet construită în anul 1952, apoi vizavi este situat sediul poliției comunale, dispensarul uman şi cel veterinar, căminul cultural (cu o sală de circa 150 – 200 de locuri, pentru spectacole cultural-artistice şi proiecții de filme,

[59] Conform *Anuarului general al Instrucțiunii Publice (anul şcolar 1864/1865)*, p. 48-49, precum şi V.A. Urechia, *Istoria şcoalelor*, III, p. 263-264.

discotecă etc.). De asemenea, în centrul satului, lângă sediul primăriei, sunt construite două blocuri de locuințe pentru specialişti, la parterul unuia dintre ele fiind amplasate sediul Poştei, farmacia şi un magazin alimentar, iar în localul Grădiniței fiinţează şi biblioteca comunală, cu peste 24.000 de volume, de unde locuitorii pot împrumuta cărți din toate domeniile. Tot în zona de centru este amplasată clădirea magazinului mixt şi a bufetului, ambele unități cu activități reorganizate.

În partea de miazăzi a satului se găseşte moara cu valțuri, într-o clădire veche, care deserveşte populația întregii comune. Peste apa Jijiei Vechi, în partea de vest a satului, se găseşte amenajat locul ce găzduieşte iarmarocul, având ziua de sâmbătă stabilită pentru activitate, şi, alături, sediul fostei secții a I.M.A. La nord de consiliul local, se află sediul fostei cooperative agricole de producție, clădire cu patru birouri, magazie şi sală de şedințe, precum şi serele, unde lucrau circa 300 de salariați, activitate desființată de actualul proprietar, iar construcția stă nefolosită.

Populația din zonă, aflată mereu în creştere (619 locuitori în 1886, 1308 - în 1930, 1611 - în 1956, 1691 locuitori în 1966, după care a cunoscut un fenomen de stagnare şi chiar diminuare, datorită integrării unora dintre ei în unități economice din municipiul Iaşi, iar în 2002 înregistra un număr de 1528 locuitori), a avut de suferit şi datorită calamităților naturale, cum ar fi *seceta*, cele mai lungi asemenea fenomene ca durată fiind cele din anii 1896, 1907, 1946 şi 2000, dar şi inundațiilor, calamități naturale care au provocat mari distrugeri în gospodăriile țărăneşti în anii 1932, 1948, 1949, 1952, 1969 (în vara acestui ultim an, apa a distrus, în trei rânduri, circa 280 de gospodării). Împotriva revărsării apelor Pru-

tului şi ale Jijiei, care formau un lac comun pe imense suprafețe, au fost executate lucrări hidrotehnice şi hidroameliorative (barajul de la Stânca-Costeşti), apoi regularizarea şi îndiguirea Jijiei şi Prutului, lucrări care au avut menirea de a stopa acest fenomen.

În zonă, casele erau construite cu o singură cameră, cu tindă şi prispă în față, cu geamuri mici, iar acoperişul, în patru ape, era făcut din paie şi pănuşiță. Şarpanta era construită din lemn brut de pădure. Casele nu aveau temelie, iar în interior se cobora cu circa 20 cm. Şura era făcută din pereți deschişi spre miazăzi, iar gardurile se confecționau din scândură şi şanțuri cu spini.

Principala activitate economică a populației zonei este cultivarea pământului şi creşterea animalelor. Femeile ştiau să țese, iar bărbații făceau cărăuşie pe timpul iernii. Purtau cămăşi lungi vara şi suman iarna, în picioare aveau opinci, iar unii mergeau desculț. La şezătoare, se adunau fete, băieți, femei la tors cânepă şi lână. La nuntă, vorniceii, călări, purtau năframe lucrate de fete. Adusul miresei era însoțit de pocnete din bici, în vechime, şi, mai nou, în pocnete de pistoale, iscându-se mare alai. Până la primul război mondial, la morți se făcea priveghi cu ritualuri şi scene cu caracter mistic. La sărbătorile de iarnă, se întâlneau *Pluguşorul* cu boi, buhai mare şi harapnice, *Capra*, *Cerbul*, *Jianul* (ultimul a apărut în comună după al doilea război mondial).

Stânca

Localitate ce aparține comunei Victoria, satul Stânca este azezat pe dealul cu acelaşi nume, cu o altitudine de 200 m, şi este străbătut de *Pârâul Stâncii*. Acesta îşi

are izvoarele în Dealul lui Damaschin, pe teritoriul comunei Aroneanu, se uneşte, în dreptul locului numit *La Şipoțel*, aflat în din partea de sud a satului, cu *Pârâul Cotimani*, care izvorăşte din *Tarlaua Cosman*, şi, după ce străbate satul Stânca pe direcția S-N, se varsă în Jijia Veche. Localitatea se învecinează la nord-est cu satul Victoria, la sud-est cu satul Luceni, la sud-vest cu satul Cuza Vodă, din comuna Popricani.

Prima atestare documentară a satului datează de la 25 octombrie 1609[60], dar vechimea acestuia se pierde în negura timpului. Au fost descoperite aici urme de viețuire din secolele III – II î.e.n., apoi din sec. al IV-lea e.n., care atestă o continuitate de locuire pe aceste meleaguri.

Până în anul 1964, satul s-a numit Stânca-Roznovanu, după numele proprietarilor săi. Este situat la circa 16 km de municipiul Iaşi şi la aproximativ 1,5 km de Victoria, în partea de est a Câmpiei Jijiei inferioare, în lunca şi pe terasele de pe malul drept al Prutului, la poalele colinelor Bahluiului, pe cursul inferior al Jijiei[61].

Numărul locuitorilor satului a fost în permanentă creştere: la recensământul din anul 1886 aşezarea avea 238 de locuitori, în 1930 – 185, în 1956 – 336, în 1966 – 413, iar în anul 2002 avea 551 de locuitori şi 160 de case. La împroprietărirea din 1864, nici un sătean nu a primit pământ, întrucât aceştia nu posedau amimale de muncă. Au primit însă după primul război mondial, la împroprietărirea din 1921.

Satul nu a avut şcoală înainte de 1944 şi, în consecință, majoritatea populației era analfabetă. Prima şcoală la Stânca a luat ființă în 1946, având-l învățător

[60] *Documente privind istoria României*, XVII, II, p. 260.

[61] Dan Ghinea, *Enciclopedia geografică a României*, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 1998, vol. III (R-Z), p. 396.

pe Nicanor Cimpoeşu, iar localul de şcoală, cu două săli de clasă şi cancelarie, a fost zidit prin contribuția oamenilor, în 1952, utilizând ca material de construcție cărămida şi piatra pentru temelie din ruinele castelului.

După 1989, au apărut mai multe unități de alimentație publică în localitate.

Luceni

Satul Luceni se află situat în partea S-SV a localității Victoria, pe ambele maluri ale albiei fostului curs al Jijiei, la o distanță de circa 4 km de centrul comunei. Legătura dintre cele două localități este realizată printr-un drum comunal nepietruit, de-a lungul albiei Jijiei Vechi. Satul este împărțit în trei părți: *Lucenii Băcăloaei*, *Luceni* şi *Lucenii Sturzoaei*. În partea de N-NE se învecinează cu satul Victoria, în partea de S cu satul Icuşeni, în partea de E-SE cu Pădurea Icuşeni, la vest cu *Dealul Ponoare*. Localitatea este străbătută de cursul meandrat al Jijiei Vechi.

Satul este menționat în ținutul Iaşi la 12 mai 1623[62]. În documentele păstrate la Arhivele Statului Iaşi, satul Luceni figurează în județul Iaşi, plasa Braniştea, pe malul stâng al râului Jijia, la 2 km de satul Cârpiți, din comuna Stânca, aşezat pe şes, având spre est o pădure şi care are o populație de 51 de familii sau 274 de suflete, o biserică cu un preot, un cântăreț şi un cristiac.

În sat există o biserică construită la începutul veacului al XIX-lea (1810), de către boierul Iordachi Rosetti-

[62] *Documente privind istoria României*, XVII, II, p. 212.

Roznovanu, ale cărui moşii cuprindeau şi această parte a comunei. În ansamblu, construcția, amplasată lângă podul de peste Jijia Veche, este solidă, cu un singur turn, bine dimensionată, însă lipsită de ornamentațiile exterioare. Zidăria este executată din cărămidă pe o fundație din piatră, acoperită cu tablă, are clopotniță cu turn. În anul 1900 i s-a adăugat pridvorul. În interior, bolțile sunt sprijinite pe arcade masive. Biserica are un clopot greu, de 850 kg, turnat, în anul 1806, dintr-un aliaj de bronz şi aramă, unul de 85 kg şi un altul de 38 kg, toate purtând pe ele inscripții chirilice. Construcția a fost distrusă în proporție de 60 la sută în timpul celui de-al doilea război mondial şi prădată de toate obiectele de cult.

Biserica a fost renovată în anul 1958, când s-a refăcut şi pictura din interior, de către pictorul iconar Octav Zmeu, şi s-a construit o nouă catapeteasmă, de către Nicolae Chiriac, ambii meşteri fiind aduşi de la Roman. Toate icoanele sunt lucrate în ulei. Se găsesc aici obiecte de valoare, cum ar fi două clopote turnate în cinstea hramului Sf. Nicolae, două mineie (ianuarie şi decembrie), tipărite la Buda, două Evanghelii scrise cu litere chirilice (fără început şi fără sfârşit), o ştampilă din anul 1843, în stare bună, cu chipul Sântului Nicolae.

Clădirea şcolii a fost construită în 1963, la o distantă de circa 50 m de Jijia Veche, din cărămidă şi acoperită cu țiglă, cu patru săli de clasă şi cancelarie. În acest local se pregătesc elevii din ciclul primar, în două clase cu predare în regim de simultan, unde funcționează şi o grupă de grădiniță, şcoala având 3 cadre didactice. Prin programul de reabilitare a învățământului rural, urmează să se execute reparații capitale la instalația electrică, să beneficieze de sursă independentă de apă potabilă, să

fie reconstruite grupurile sanitare şi localul să fie dotat cu încălzire centrală.

În sat, în afară de unități private de alimentație publică, alte unități economice nu sunt.

Din bătrâni, se spune că o parte din populația localității a fost adusă aici din ținutul Dorohoiului, de către boierul Băcalu, care avea moşia situată la est de satul Cârpiți, pentru a-i lucra pământul, de aici provenind şi denumirea satului de Lucenii Băcăloaei.

Ca număr, populația aşezării a fost mereu în creştere: în 1886 erau de 424 de locuitori, în 1930 – 715, în 1956 de 836, în 1966 – 849, iar în 2002 de numai 576 de locuitori, explicația constituind-o faptul că mulți tineri au plecat la oraş pentru a lucra în unități economice.

În vechime, bărbații făceau clacă la bătut sumane, iar fetele – la tors şi la executat cusături. De Anul Nou se umbla cu *Pluguşorul*, *Capra*, *Jianul* şi *Cerbul*, iar de Crăciun şi de Paşti tineretul umbla cu *Învăleritul*. De 1 mai se sărbătorea *Armindenul* cu vin pelin şi muzică, la iarbă verde, pe dealul Ponoare. La nunți, umblau vornicei călare şi anunțau mireasa de sosirea mirelui. Zestrea se scotea cu dansul miresei, după care mireasa se urca în carul cu boi, deasupra zestrei, cu o farfurie din care arunca pâine în cele patru zări. Printre cântecele locale sunt mai cunoscute cele precum *Ca la uşa cortului*, *Galopul*, *Mazurca*, *Ciobănaşul* şi *Florica*.

Icuşeni

Satul Icuşeni se găseşte aşezat de o parte şi de alta a Jijiei Vechi, la o depărtare de circa 40 km de municipiul

Iaşi şi la 9 km de centrul comunei, de care este legat printr-un drum comunal nepietruit, care străbate satul Luceni. În toamna lui 2003, pe porțiunea de drum dintre Icuşeni şi Luceni, s-a pus nişte piatră, făcându-se ceva mai accesibilă comunicarea cu celelalte localități. Casele sunt rare, cu grădini mari, împrejmuite cu şanț cu spini. Satul se învecinează la est cu *Pădurea Icuşeni*, la sud-vest cu satul Cotu lui Ivan (comuna Golăeşti), la sud şi la vest cu *Dealul Ponoare*, iar la nord cu satul Luceni. La vest de Icuşeni, pe Dealul Ponoare, se află un cătun format din 36 de case, care se numeşte Icuşeni Deal, aşezat pe versantul dinspre Valea Racului. Cei mai în vârstă îşi amintesc că actualul cătun ar fi fost înființat pe la 1889[63].

Satul Icuşeni, în care este inclus şi cătunul Icuşeni Deal, are un număr de 214 case. Populația acestuia a fost, de asemenea, în creştere, înregistrând 202 locuitori în anul 1886, 503 – în 1930, 698 – în 1956, 791 – în 1966 şi 569 locuitori în anul 2002. Casele sunt rare, cu grădini mari, mai înguste sau mai largi în partea din spate, împrejmuite de şanțuri cu spini.

În tradiția locală se vorbeşte despre existența, înainte de anul 1800, a unui schit de măicuțe, situat în mijlocul pădurii de stejar de pe dealul Ponoare, care aparținea Mănăstirii Agapia, iar că populația satului ar proveni din partea Botoşaniului, adusă de stareța mănăstirii, pentru muncile câmpului. Se mai spune că din pământul acestui schit ar fi fost împroprietăriți țăranii la 1864, iar că, în anul 1888, acest schit a ars şi a fost reconstruit altul, în 1939. În prezent, schitul nu mai există.

Prima atestare documentară a satului datează din 1 mai 1453, când Alexandru-voievod întăreşte satul *lucă-*

[63] *Cf*. Mihai T. Popa, *op. cit.*, p. 13.

şeni, în urma judecății proprietarilor cu mătuşa lor, Icuşoaia[64].

Potrivit documentelor aflate la Arhivele Statului Iaşi, satul Icuşeni era înregistrat ca fiind în județul Iaşi, comuna Stânca, plasa Braniştea, pe malul stâng al Jijiei, mai jos de satul Luceni, cu o populație de 66 de familii sau 202 locuitori. Are o biserică şi şcoală înființată în 1865, frecventată atunci de 29 de elevi, cu local propriu; în sat, existau 237 de vite mari cornute, 92 oi, 30 cai, 136 vânători.[65]

Şcoala din sat, care funcționează din 1865 mai întâi în spații închiriate, apoi în local propriu, refăcută în etape după al doilea război mondial, are, în prezent, grădiniță, frecventată de 30 copii, învățământ primar, cu predare simultană, şi învățământ gimnazial, cu un singur nivel de clase, unde învață circa 120 de elevi, atât din Icuşeni, Icuşeni Deal, cât şi din Luceni şi Cotu lui Ivan (comuna Golăeşti). Şcoala este inclusă în programul pentru reabilitarea şcolilor din învățământul rural. La 30 mai 2006, a fost semnată recepția noului local care cuprinde 5 săli de clasă, cancelarie, bibliotecă, mobilier şcolar nou, grupuri sanitare conform standardelor europene, este dotat cu încălzire centrală pe bază de energie electrică, cu racord la rețeaua de apă potabilă a comunei.

În vremea operațiunilor militare din timpul celei de-a doua conflagrație mondială, a fost distrusă o bună parte din casele din Icuşeni, precum şi biserica, construcții care apoi au fost refăcute prin străduniile sătenilor .

Din obiceiurile şi îndeletnicirile mai vechi nu s-a păstrat mai nimic. S-a uitat până şi țesutul şi împletitul[66].

---

[64] N. Stoicescu, *Repertoriul bibliografic al localităților şi monumentelor medievale din Moldova*, Bucureşti, 1974, p. 493.

[65] *Cf*. Mihai T. Popa, *op. cit.*, p. 13.

[66] *Cf*. Mihai T. Popa, *op. cit.*, p. 13.

Ocupația de bază a sătenilor rămâne grădinăritul (produsele fiind valorificate pe piața Iaşului), precum şi cele tradiționale – cultura plantelor de câmp şi creşterea animalelor.

Sculeni

Satul Sculeni a fost cunoscut din vechime ca centru de comună, care mai cuprindea localitățile Frăsuleni, Sorca, Şendreni şi Sculeni. Localitatea este aşezată pe malul drept al Prutului, care o desparte de localitatea-dublet din Republica Moldova.

Satul este menționat la 1772-1773[67], iar Sculenii Vechi este menționat ca fiind un cătun al Sculenilor[68].

Datorită amplasării sale în teritoriu, poziția geografică a avantajat în trecut satul Sculeni, care a cunoscut o dezvoltare economică deosebită, devenind un târg important datorită comerțului ce căpătase o amploare mai mare în relația cu Rusia, trecerea Prutului făcându-se, spre Basarabia, pe cele şase poduri care existau în zonă. Să nu uităm că, la renovarea castelului de la Stânca, a fost adusă până aici piatra de la Ştefăneşti, cu plutele pe Prut, la începutul secolului al XIX-lea, după care a fost urcată, de cărăuşi, pe dealul Stânca. Activitatea comercială a fost un factor determinant pentru viața economică a satului Sculeni, care a contribuit la revigorarea localității şi dezvoltării sale.

---

[67] P.Gh. Dimitriev, *Moldova în epoca feudalismului (Recensămintele populației Moldovei din anii 1772-1773 şi 1774)*, vol. I, Chişinău, 1975, p. 201.
[68] Al. Obreja, *Dicționar geografic al județului Iaşi,* Iaşi, 1979, p. 205.

În satul Sculeni existau primărie, post de jandarmi, pichet de grăniceri, centru veterinar şi o şcoală, care a luat fiinţă în 1865. Mai târziu, în 1912, s-a construit un spital de tuberculoză, a cărui clădire există şi astăzi, dându-i-se, de câţiva ani buni, altă destinaţie – cea de azil pentru bolnavi oncologici.

Populaţia satului, alcătuită din români şi evrei, se ocupa cu agricultura şi creşterea animalelor, cărăuşia, pescuitul, comerţul. Numărul acesteia a cunoscut o scădere continuă, în special după construirea liniei ferate Iaşi-Ungheni, când interesul pentru comerţul cu Basarabia a scăzut în zonă. Dacă la 1886 în Sculeni a fost înregistrat un număr de 1228 de locuitori, populaţia satului a scăzut la 591 locuitori în 1930, apoi la 403 în 1956 şi 384 în 1966, până la 357 locuitori în anul 2002.

În prezent, în sat există o şcoală primară, cu circa 20 de elevi cu predare în regim de simultan la clasele I-IV, şi cu o grupă de grădiniţă, ce funcţionează în acelaşi local, cu aproximativ 20 de copii. Şi şcoala din această localitate beneficiază de programul de dezvoltare rurală, urmând a se executa reparaţii capitale la reţeaua electrică, asigurarea apei potabile din sursă independentă, refacerea grupurilor sanitare.

Mai există, în localitate, o biserică, cu un preot paroh, care slujeşte şi la bisericile din Frăsuleni şi Şendreni, clădirea Vămii, modernizată, întrucât traficul rutier a cunoscut o amploare mai mare după 1989 şi, de asemenea, unităţi de alimentaţie publică particulare.

Frăsuleni

Privind de pe dealul Popricanilor spre răsărit, aşa cum scrutau zările eroii lui Sadoveanu din *Neamul Şoi-*

măreştilor, satul Frăsuleni se vede aşezat la adăpostul unui cot al Prutului. Localitatea se învecinează la nord cu satul Şendreni, despărțite fiind de fosta albie a pârâului *Frasin*, la est cu pădurea *Ciorărie*, la sud cu albia *Prutului*, iar la vest cu *Gârla Tevia*. Suprafața vetrei satului este de 14 hectare. Localitatea se află la o distanță de peste 7 km față de centrul de comună şi la 24 km de municipiul Iaşi. Între Frăsuleni şi Şendreni se găseşte o baltă ce se numeşte *La Gavriloaia*.

La adăpostul *Valului lui Traian*, situat la circa 2 km în partea de nord a localității, oamenii au avut condiții de locuit încă din timpuri străvechi în această zonă a Luncii Prutului. De-a lungul vremii, satul a purtat mai multe denumiri: cu numele de *Frățileni*, este menționat la 13 ianuarie 1634[70], apoi *Frățieneşti*[71], sau *Fetioneşti* (*Fitioneşti*)[72], fost sat pe Jijia, între *Posadnici* şi *Icuşeni*, menționat la 1633 şi 1701. Cronicarul Miron Costin, în lucrarea sa, prezintă cei 65 de ani de istorie frământată, când s-au perindat pe scaunul Moldovei 22 de domni, dar nici unul nu şi-a încheiat domnia în linişte. Despre unul dintre ei aminteşte: „Tomşa la mine s-a prins, oastea în jos a trecut Prutul pe la Frăsuleni”[73]. Acelaşi cronicar, pentru a dovedi unitatea de origine dintre romani şi români, aduce ca argument arheologic, printre altele, şi *Valul lui Traian*[74].

Prezentând disputa pentru domnie dintre Ştefan Tomşa şi familia Movileştilor, de la Cornul lui Sas, mai

---

[70] V. Chirica, M. Tanasachi, *Repertoriul arheologic al județului Iaşi*, Iaşi, 1984, p. 444.
[71] D. Ciurea, *Anuarul Institutului de istorie şi arheologie „A.D. Xenopol”*, XIV, 1977.
[72] *Cf.* Vasile Chirica, Marcel Tanasachi, *op. cit.*, p. 446.
[73] Miron Costin, *Letopisețul Tării Moldovei de la Aron vodă încoace*, p. 184.
[74] Miron Costin, *De neamul moldovenilor*.

sus de Frăsuleni, Mihail Sadoveanu arată că teatrul operațiunilor de luptă s-a întins în toată zona Prutului: „Tatarii începeau a mâna pe cei prinşi, a-i sfârcui şi a-i împunge; cu toții lunecau prin sânge, săreau peste morți, peste răniți, într-o învălmăşeală ş-o învăluire de lume nesfârşită, amestecată cu cai şi boi, cu chervane şi cară… În vremea asta, țăranii lui Tomşa făcuseră voloc şi cercetau prin zăvoaiele Prutului pe fugari; împlinind o poruncă a lui, pe cei prinşi îi tăiau pe loc cu topoarele. Puținii care se lăsaseră înot pe apă şi ajungeau la celălalt mal, cădeau între căruțele şi străjile tătărăşti. Moartea pândea în toate cotloanele…”[75].

Din păcate, astfel de scene s-au repetat de-a lungul istoriei acestor locuri şi amintim doar pe cele din 1821, când turcii au ajuns până aici pentru a pedepsi pe eterişti, sau altele din timpul celui de-al doilea război mondial, când localitatea n-a fost ocolită de distrugeri, dar şi neaşteptate năpaste au urgisit pe oamenii din sat, cum ar fi revărsările Prutului şi Jijiei, apele distrugând case şi agoniseala gospodarilor.

La punctul numit *Ciorărie*, de lângă pădurea cu acelaşi nume, la surparea malului Prutului, s-a descoperit un cimitir vechi, unde au fost găsite nişte monede: una de argint, cu efigia împărătesei Ecaterina I, din 1769, alta de argint, care avea pe o față două valuri unite cu o coroană, pe un val se vede un cap de zimbru, iar pe celălalt o pasăre, având inscripții chirilice.[76]

În anul 1864 au fost împroprietărite 16 familii. Populația satului a fost mereu în creştere: în anul 1886 erau 172 de locuitori, în 1930 – 224, în 1956 – 320, în 1966 –

[75] Mihail Sadoveanu, *Neamul Şoimăreştilor*, Editura Minerva, Bucureşti, 1983, p. 166.
[76] *Cf*. Mihai T. Popa, *op. cit.*, p. 15.

389, iar în 2002 existau 381 locuitori şi 123 de case. Ocupația de bază a acestora era cultivarea pământului, în special a plantelor de câmp (grâu, porumb, floarea-soarelui) şi creşterea animalelor.

În sat funcționează o şcoală, construită din cărămidă şi acoperită cu țiglă, care are învățământ preprimar, cu 42 de copii, constituiți în două grupe de grădiniță, învățământ primar şi gimnazial cu câte un singur nivel de clase, în care învață circa 119 elevi. Localul, care a beneficiat de reparații capitale în anul 1996, are 4 săli de clasă şi cancelarie. În prezent, şcoala este cuprinsă în programul de dezvoltare a învățământului rural prin care sunt executate lucrări de reparații capitale la instalația electrică, s-a asigurat sursă independentă de apă curentă, se reface grupul sanitar şi este dotată cu încălzire centrală. Şcoala mai are la dispoziție şi altă clădire, casa boierului Tacu, pe care moştenitorii au hotărât să nu o revendice dacă i se păstrează destinația actuală. Aici îşi desfăşoara activitatea cele două grupe de grădiniță, dar localul necesită urgent lucrări de reparații capitale.

Şendreni

Satul se află la o distanță de 10,5 km față de centrul comunei şi la 29,5 km față de municipiul Iaşi, situat în extremitatea nordică, pe malul Prutului. Acesta, cu denumirea de *Şăndreani* sau *Şendreşti*, *Sorca* sau *Posadnici*, este amintit la 18 ianuarie 1587, precizându-se existența

uricului de la Alexandru cel Bun[77]. Trebuie de amintit că Sorca a existat ca sat independent, menționat la 1835[78], încorporat apoi în satul Şendreni, unde există şi astăzi ca parte de sat. În acest loc s-au descoperit vase pictate, unelte de piatră şi silex, plastică antropomorfă şi zoomorfă.[79]

Bătrânii satului spun că, în Şendreni, a existat o biserică construită din lemn de stejar, de pe timpul lui Ştefan cel Mare, care a fost distrusă în timpul războiului din 1944. Masa împărătească a fost executată din trunchiul unui stejar bătrân. În această biserică s-a găsit o cruce din argint, de peste 400 de ani. Preotul venea de la Probota pentru oficierea slujbelor religioase, întrucât satul aparținea, în acel timp, de comuna Probota.[80] În prezent, satul are o biserică nouă, construcția fiind terminată în anul 2003 şi a fost sfințită în toamna anului 2005.

Populația satului Şendreni a fost de 227 de locuitori în 1886, 316 – în 1930, 381 – în 1956, 389 – în 1966 şi de 338 de locuitori în 2002. În sat există un număr de 122 case.

Datorită aşezării sale în lunca Prutului, inundațiile au distrus în repetate rânduri locuințele. Din aceste motive, vatra satului a fost strămutată pe un grind cu circa 3 metri mai înalt decât fostul amplasament.

Şcoala din sat funcționează într-un local construit din cărămidă, acoperit cu tablă, are două săli de clase la învățământul primar cu predare în regim de simultan, în care sunt cuprinşi circa 40 de elevi.

---

[77] *Documente privind istoria României*, XVII, II, Bucureşti, p. 165.

[78] C.C. Giurescu, *Principatele române la începutul sec. al XIX-lea. Constatări istorice, geografice, economice şi statistice pe temeiul hărții ruse din 1835*, Bucureşti, 1957, p. 421.

[79] *Cf.* Vasile Chirica, Marcel Tanasachi, *op. cit.*, p. 446.

[80] *Cf.* Mihai T. Popa, *op. cit.*, p. 19.

*

* *

În căutările noastre pentru a descoperi mărturii şi informaţii mai vechi cu privire la numele de locuri din zona cercetată, am consultat sau am căpătat informaţii despre urice, acte de danie, ispisoace, hrisoave, documente emise de cancelariile domneşti încă din timpul lui Alexandru cel Bun sau Ştefan cel Mare ori din timpuri mai apropiate, extrem de importante toate, pentru că ne arată nu numai că au existat oameni foarte bogaţi în moşii şi sate, în persoana unor mari boieri, dar – ceea ce e mai important pentru noi – atestă vechimea satelor moldoveneşti. Toate aceste informaţii descoperite în documente, precum şi mărturiile arheologice arată că întotdeauna Ţara Moldovei a fost populată de oameni şi de sate încă din cele mai vechi timpuri.

Capitolul IV

MATERIALUL TOPIC DIN COMUNA VICTORIA (JUDEȚUL IAŞI)

BÁBA GROÁSĂ Sc
subst., adj.

Pădure în partea de sud a satului Sculeni, la est de satul Icuşeni. Denumirea a fost preluată de localnici de la înaintaşi, dar nici cei mai în vârstă dintre săteni (unii, de peste 80 de ani) nu ştiu care este explicația acestei denumiri.

Răsp.

Petrovici, S, 229: *Dealul-Grosu*.

Et.

babă: „femeie bătrână” (CADE, 108: vsl. *baba*; Şăineanu, D, 47: slav. *baba*; Scriban, D, 145: vsl. sârb., bg., rus., rut. *baba* „babă”; DM, 62: v.sl. *baba*).
gros, *groasă* (CADE, 561-562: lat. *grossus*; Şăineanu, D, 284: lat. *grossus*; Scriban, D, 578: lat. *Grossus*; DM, 384: lat. *grossus*).

BÁIA St subst**.**

Locul pe care s-a aflat cândva clădirea băii boiereşti, situat la nord de satul Stânca.

Răsp.

MDGR, I, fasc.I, 197-210: *Baia*, sat şi comună (f. jud. Suceava); deal (f. jud. Tecuci); *La Baia*, localitate (f. jud. Prahova); *Baia*, pârâu (f. jud. Tecuci); *Baia* + determinanți (f. jud. Mehedinți – de 2 ori).

SMO, 192: *Baea dă Popeşti*, mină de lignit; *Baea dă Budăi*, mină de lignit; *Baea dă la Ursoi*, mină de lignit.

Rosetti, ILR, 335: *Baia* (jud. Suceava, jud. Mehedinți, jud. Gorj, jud. Prahova).

Et.

baie (CADE, 112: sl. *banja*, ung. *bánya*; Şăineanu, D, 49: sl. *banja*, ung. *banya* „mină" şi it. *bagno*; Scriban, D, 145: *baĭe*, f., pl. *băĭ* [vsl. *banĭa*, baĭe, ung. *bánya*, baĭe, mină, ocnă, d. it. *bagno*, baĭe, arest, lat. *bálneum*, baĭe. v. *balnear*]. Apă sau alt lichid în care te scalzi: *o baie caldă*. Scăldătură, acțiunea de a te scălda: *a face o baie*. Localul, camera sau vasul în care te scalzi; *baĭa comunală, o baie de zinc*. Balie, găletar. Mină, ocnă [Vechi]. Pl. Stabiliment de băi de ape termale sau minerale; Densusianu, ILR, 16: lat. **banneam*; DM, 63: lat. *baneum* [v. sl. *banja*]; DEX, 81: lat. *bannea* [=*balnea*]. Cf. sl. *banja*).

BÁLTA FRĂSULÉNI F
subst., subst. (n. topic)

Baltă în lunca Prutului, lângă satul cu acelaşi nume.

Răsp.

MDGR, 221-224: *Balta*, plasă (f. jud. Brăila); plasă (f. jud. Dolj); fostă plasă (f. jud. Ialomița) fostă plasă (f. jud. Romanați); comună (f. jud. Mehedinți); câmpie (f. jud. Mehedinți); colină (f. jud. Dolj); deal (f. jud. Iaşi); insulă (f. jud. Ialomița); loc (f. jud. Buzău); loc (f. jud. Mehedinți); loc (f. jud. Prahova); moşie (f. jud. Dolj), pădure (f. jud. Dolj); pichet (f. jud. Mehedinți); pârâu (f. jud. Putna); pârâu (f. jud. Mehedinți); vale (f. jud. Mehedinți); vale (f. jud. Putna); vâlcea (f. jud. Ilfov).

Iordan, *T*, 52: *Balta*, *Balta* ~ „în toate provinciile şi ca nume de aşezări umane, nu numai de accidente ale solului”; 79: *Balta*; 378: *Baltele* (f. jud. Argeş), formă arhaică, înregistrată de DA pentru şi alături de actualul *bălți*”; 417: *Băltaşi* (f. rn. Calafat; f. jud. Iaşi); *Balta* (f. rn. Baia-de-Aramă) sau *baltă* („în ultima ipoteză, sensul toponimului nostru ar fi «oameni care trăiesc în preajma unei bălți»; «oameni originari dintr-o regiune băltoasă»”).

SMO, 105: *Baltă* „n. p. după apelativul *baltă*”, Paşca, T. D. 170; *Balții* poate fi o formă de genitiv sg. a lui *baltă* (după pl. vechi *balți*)”.

ILR, 328: (d. rom. arom. megl.), istr. *bate* „apă stătătoare, alb. *baltă* „noroi, mocirlă”.

Iordan, *N*, 33: *Balta*, singur şi cu epitete (*Albă, Neagră, Verde, Vie* etc.), în toate provinciile (afară de Bucovina, după cât se pare), şi ca nume de aşezări umane, nu numai de accidente ale solului, *Cetatea de Baltă* (Mur), *Baltele* (Ar), *Bățile dela Gura Boziei* (Murg) şi

foarte multe derivate, precum *Baltacul* (ape, Bu, Prh), *Baltina* (Făg), *Băltana* (Streh), *Băltani* (vale, Dolj), *Băltanul* (lac, Gorj), *Băltaşi* (VM), *Băltăcaciul* (loc mocirlos, Bu), *Băltăria* (iar, Bot), *Băltăul* (bahnă, Suc), *Băltâc* (văi, Bu), *Bălteanca* (lac, Bu), *Bălteanul* (Huşi), *Bălteni* (Arg, Bu, Bz, Gorj, Iaşi, Sl, Va, Vâ), *Băltica* (Gal), *Băltinaşul* (insulă, Olte), *Băltişul* (Fă, Gorj, Ial, Prh), *Bălătăul* (Bâ), *Bălătăul* (bac, Suc), *Zaboloteni* (Iaşi); unele derivate, care la origine sunt, cu siguranță, apelative, de ex. *băltişoară*, *băltâc*, *băltoaică* lipsesc în DA şi la Por. În privința nuanțelor semantice, aceste două izvoare nu sunt totdeauna de acord. Astfel *băltău* însemnează, după unul 'baltă mare, băltoiu', iar după celălalt (pag. 37) 'baltă mică, mai ales din acelea care se formează după ploi mari sau după inundări'. Extrem de numeroase sunt sinonimele (de aceea le redau în ordine alfabetică, indiferent de proveniența lor lingvistică): *Bahna*, frecvent pretutindeni, dar mai ales în Moldova şi Bucovina […]; 89: *Lata* (Br, Bu, Ial), *Lata Sărată* (Bz), *Piatra Lată* (Bz), *Valea Lată* (Hu), *Dealul Lat* (St), *Piciorul Lat* (Buc), *Lătăuşa* (Gorj), *Lățăi* (Hrl), *Lățimea* (Măc), cu derivatele *Latieşeni* (Clg), *Lăteni* (Ial) şi *Lățeşti* (Murg). Şi sinonimul *Şiroca* (TSev) pentru care cf. v. slav., bulg. *sirok(ü)* 'lat', sârb. *Sirok*., femin. *Siroka*, idem şi n. top. ceh. *Siroká* (Miklosich) […].

Et.

baltă (DA, t. I, partea I, 164: il*. *baltom*, cu pl. **balta* „de la care au acest cuvânt albanezii, românii, dalmații, italienii şi, probabil, şi grecii"; CADE, 117: v. sl. *blato*; Şăineanu, D, 52: sl. *blato*, rut. *balta*; Scriban, D, 148: il*. *baltom*, v. sl., bulg. *blato*, rut., rus. *boloto*; DM, 65: f. et.; SMO, 91: *Baltă* „de origine ob-

scură sau nesigură”; G. Mihăilă, SCI, XXIV, 1973, 1, 65: traco-dac; DOR, 189: „nume ce se poate explica prin subst. pl. *bălți*”; Russu, Elem., 136-137: turco-ilir-ric, aparținând la i. -*e* **bhel*- „a luci, a sclipi”; Rosetti, ILR, 272: traco-ilir; DEX, 83: Probabil din sl. *blato*. Cf. alb. *baltë*).

Frăsuleni (v. *Frăsuleni*)

BÁLTA LÁTĂ L, Ic
subst., adj.

1. Baltă formată în lunca Jijiei Vechi, lângă satele Luceni şi Icuşeni.
2. Suprafață mare de teren arabil, situată între cursul vechi şi cel nou al Jijiei, teren care aparține sătenilor din Luceni şi Icuşeni.

Et.
balta (v. *Balta Frăsuleni*).
lat, -ă (Scriban, D, 729: lat. *latus*, it. *lato*, pv. *lat*, sp. *lado*; DM, 446: lat. *latus*; DEX, 560: lat. *latus*).

BÁLTA LUI MINCIÚNĂ L
subst., art., subst. (poreclă)

Iaz format din revărsările Jijiei pe teritoriul comunei Victoria, lângă satul Luceni, astăzi teren arabil. Denumirea provine de la porecla primită de un localnic din zonă.

Et.

baltă (v. *Balta Frăsuleni*)

lui (CADE; 452: lat. *ĭllum*, *ĭllam*; Şăineanu, D, 228: lat. *illum*, *illam*; Scriban, D, 617: *iel* < lat. *ĭlle*, *ĭlla*; DM, 272: lat. *illum, illa*).

Minciună < *minciună* (poreclă): (Scriban, D, 809: d. lat. **metionica*; DEX, 635: lat. *mentio*, *-onis*; DM, 501: lat. *mentio*, *-onis*).

BÁLTA OCHIŞÓR F, Ş

subst., subst. (n. topic)

Fostă baltă cu peşte, alimentată cu apă prin revărsările *Pârâului Frasin*. Astăzi, teren arabil.

Răsp.

Iordan, *Top*, 38: *Ochişori* (Dj), *Ochişorul* (Fil, Iaş, Pr), *Ochiul* (Cal, Dj, Dor, Huş, Tec), *Ochiul Bolătăului* (Făl), *Ochiul Boului* (Buc, Bz, Il, Miz, Plo), *Ochiul lui Damaschin* (Bot), *Patru Ochi* (Pr), *Ochiurile* (Bot, Gj), *Ocheni* (Adj), *Ocheşeşti* (Adj), *Ocheşti* (Olt), *Ochiuri* (Trg), *Ocişor* (Brd), *Ociu* (Brd).

Et.

baltă (v. *Balta Frăsuleni*).

ochişor < *ochi* (Scriban, D, 890: lat. *ŏculus* şi *ŏclus*, dim. d. **ocus*, vgr. *ophthalmós* [din răd. *op*, de unde vine *optic*]; scr. *aksham* sau *akshi*, germ. *auge*, vsl. *oko* [*ocnă*]; it. *óccho*, pv. *uelh*, fr. *oeil*, sp. *ojo*, pg. *olho*; DM, 556: lat. *oc(u)lus*; DEX, 711: lat. *oc(u)lus*) + suf. *-işor* (Pascu, S, 160-169: *-iş* + *-or*; *-iş*: sl. *–iş*; *-or*: lat. *-eolus*, *-iolus*; Rosetti, ILR, 81: lat. *oculus*).

BÁLTA PÓPII Ic
subst., subst. (n. topic)

Baltă formată de râul Jijia pe teritoriul satului *Icuşeni*, în partea de est, pe terenul ce aparţinea bisericii parohiale.

Et.

baltă (v. *Balta Frăsuleni*).
popă (CADE, 972: vsl. *popŭ*; Şăineanu, D, 496: slav. *popŭ*; Scriban, D, 1016: lat. *popa*; DM, 641: v.sl. *popŭ*; DEX, 824: sl. *popŭ*).

BĂCĂLOÁIA L
subst. (n. topic)

Băcăloaia este o parte a satului *Luceni*. Cu numele de *Lucenii Băcăloaiei*, este menţionat la 1833. Denumirea unei părţi a satului Luceni provine de la numele proprietarei care era văduva unui anume Băcalu.

Atest**.**

MDGR, vol. I, 157: *Bacalul*, deal, în judeţul Fălciu, plasa Podoleni, în partea de nord-vest.

Iordan, DNFR, 42: *Bacal*(*u*): „băcan”; cf. n. top. *Băcăleşti*.

TTR, I, 2, 651: *Lucenii* s., com Victoria [Iaş]. **I.** (~) **1.** S., oc. Copoului[2]: PER. (1772), 200. **a.** Înglobează s. Străoani[1]: COND. (1803), 351, cf. COND. (1816), CAT. (1820)[r] (al logofătului Dumitrache Sturza, al lui Dumitru Alhazi şi al lui Vasile Caramfil). **II.** (~ *Alcăzoaiei*, trup al moşiei), CIUBOTARU – ISTRATI (1828), 496. **III.** (~)

ISPR. IAŞI (1830), 51. **IV.** (~, al logofătului Dimitrie Sturza; ~, al vistiernicului Nicolae Roset Roznovanul; *Băcăloaia*, al Elenei Alhăzoaia) **b**. Împărțit în trei ss.: CAT. (1830), 299^{V}, 304^{V}, 321^{V}. **V. (**~ *Sturzei*; ~; *Băcăloaia*) COND. PR. (1833), 50^{R}, 49^{V}, COND. (1833), 66, 48, P. ASACHI, M. (1833). **VI**. (~*Sturzoaiei;* ~; *Băcăloaie*) **2.** Ss., oc. Branişte[3]: TARLA (1834 B), 731. **VII.** (~ *Sturzei;* ~; *Băcăloaia*) TARLA (1834 C), 767. **VIII.** (~ *Sturzei;* ~ *Vistiernicului Roset*; *Băcăloaia*) TARLA (1835), 198. **IX.** (~ *lui Sturza;* ~ şi *Băcăloaia*) **c.** Împărțit în două ss. (dintre care ultimul format din două părți): CAT. (1838), 135^{r}, 141^{r}. **X.** (~ *Logofătului Sturza;* ~ şi *Băcăloaia*) TĂBLIȚI (1841), 100. **XI.** (~ şi *Băcăloaia*, al logofătului Dimitrie Sturza) **d.** S. (format din două părți), considerat unitar; FOS (1842), 74, LISTA (1843), 212, TĂBLIȚI (1844), 177. **XII.** (~ *Logofătului Sturza;* ~ *Băcăloaiei*) **e.** Împărțit în două ss.: STAT. (1844), 122^{V}. **XIII.** (~ şi *Băcălenii*) **f.** S. (format din două părți), considerat unitar: TABLA (1845), 10. **XIV.** (~ *Sturzei*; ~ *Băcăloaiei*) **g.** Împărțit în două ss.: CAT. (1845), 213^{v}. **XV.** (~ *Logofătului Sturza;* ~ şi *Băcăloaia*) POP. MOLD. (1846), 401. **XVI.** (~ sau *Băcălenii*, al lui Nicolae Roset-Roznovanu) MACOVEI-VITCU (1848), 17. **XVII.** (~ *Lo-gofătului Costăchiță Sturza;* ~ şi *Băcăloaia*) CAT. (1851), 141^{r,} 91^{r}. **XVIII.** (~ *Logofătului Sturza;* ~) STAT. (1854), 143^{v}. **XIX.** (~;~ *Băcăloaiei*) LISTA (1857), 24. **XX.** (~ *Sturzoaiei; ~ Băcăloaiei*) LUCR. STAT. (1859), 174, LISTE (1861), 1171. **3.** Ss., primul în com. Lucenii Sturzoaiei, al doilea în com. Stânca: INDICE (1865), 44. **4.** Ss., primul în com. Icuşeni, al doilea în com. Stânca: FRUNZ. (1871). **5.** Ss., com. Stânca: LEGE (1871), 487, indice (1873), 130. **6.** Ss., com. Sculeni[1]: INDICE (1876), 74. **7**. Ss., com. Stânca: IND. (1887), 147. **XXI.** (~ *Sturzeni;* ~ *Băcăloaiei*) NOM.

(1889). **XXII.** (~ *Sturzoaiei;* ~ ; ~ *Băcăloaiei*) **h.** Împărțit în trei ss.; LEGEA (1892, MDG. **XXIII.** (~) **i.** S. unificat: IND. (1896), 9897. **XXIV.** (~ *Stur-zoaiei;* ~ *Băcăloaiei*) **j.** Împărțit în două ss.: IND. (1896 v), 189, LEGEA (1904), 1191. **8.** Ss., com. Stânca-Sculeni[1]: MO (1905), 1713. **XXV. (**~) **9. k. S.** unificat, com. Sculeni[1]: TABLOU (1908), 1040, IND. (1912), 89, DICȚ. STAT. (1913), 482, RUM. (1917), 645. **10.** S., com. Stânca: DECRET, I (1925), 11026, ÎMP. ADM. (1926), 209. **11.** S., com. Țigănaşi: DECRET (1929), 9243, MO (1930), 667, IND. (1930). **12.** S., com. Sculeni[1]: TABLOU (1931), 7951, DEC. (1932), 6437, TABLOU (1939), 2348, TABLOU (1942), 2332, ÎMP. ADM. (1943), 274. **13.** S., com. Cârpiți: ÎMP. ADM. (1950), 281, ÎMP. ADM. (1952), 114, IND. (1954), ÎMP. ADM. (1956), 121, IND. (1956). **14.** S., com. Victoria: DECRET, II (1964), 220, ÎMP. ADM. (1965), 159, LEGEA (1968), 1592. – Şi: Băcăloasa SECR. MOLD. (1850), 295, Lucenii Alcăzoaii CIUBOTARU-ISTRATI (1828), 496, Lucenii Băcăloaii NOM. (1889), Lucenii Bănăloaei LISTA (1857), 24, Lucenii Bănoloaei INDICE (1865), 44, Lucenii Sturdzoaei LEGE (1871), 487, Lucenii Sturzii COND. PR. (1833), 50[r], COND. (1833), 66, P. ASACHI, M. (1833), CAT. (1845), 213[v], Lucinii MACOVEI-VITCU (1857), 297, Luncenii KARTA (1830 G), 240, IND. (1912), 89, TABLOU (1939), 2348, Luncenii Băcăloaei LEGEA (1904), 1191, Luncenii Sturzoaiei INDICE (1865), 44, LEGEA (1904), 1191, Luțănii FRUNZ. (1871).

Et.

Băcăloaia < *bacal* (Şăineanu, D, 116, 128: din turc. *bakal*; Scriban, D, 144: turc. ar. *bakkal*, pop. *bakal*; CADE, 109: mold. *băcel, bacal* [tc. *bakal*] DEX, 88:

[var.: (reg) *bacál* s.m.] – Din tc. *bakkal*; DM, 71: tc. *bakal*; Iordan, Top, 223: *bacal* ’negustor de colonial e’) + suf. -*oaie*, masc. -*oi* (Pascu, S, 109-121: lat. -*oneus*, -*onius*).

BOLDIŞÓR St
subst.

Pârâu temporar, afluent pe dreapta al pârâului *Neagra*, la nordul satului Cîrlig (com. Popricani). Denumirea provine de la prăjina (*bold*) cu care era sârnit peştele ascuns între ierburile de la malul apei.

Et.

boldişor < *bold* (Scriban, D, 185: vsl. *bodlĭ*; DM, 87: v. sl. *bodlĭ* „ghimpe”; DEX, 105: din sl. *bodlĭ* „ghimpe”) + suf. -*işor* (v. *Balta Ochişor*).

BOROŞCÁNI Ş
subst. (n. topic)

Locul numit astfel pe unde trece *Valul lui Traian*, în partea dreaptă a Prutului, în dreptul satului Toksobeni (Republica Moldova), prin cotul creat de meandrul Prutului, la circa 1,5 km N-V de satul Şendreni.

Et.

Boroşcani < *Baroş* (nume de familie de origine maghiară) + suf. -*(c)ani* (Pascu, S, 291-293: -*an* < sl.-*an*; SMFC, II, 93: suf. -*an* < sl. –*anŭ*; Iordan, Dif., 84: bg. -*eaninŭ*, -*ianinŭ*).

BÓRTA LA COŞÉRI V
subst., prep., subst.

Loc săpat în pământ, unde boierul Roznovanu îşi depozita cerealele; sătenii îşi aduc aminte că aici, în timpul treierişului, pământul s-a surpat şi, în groapă, a căzut o batoză care nu a mai putut fi recuperată.

Răsp.

MDGR, II, fasc. I, 684-686: *Coşarele*, sat (f. jud. Argeş); *Coşărele*, sat (f. jud. Prahova); moşie (f. jud. Prahova); *Coşăreni*, cătun (f. jud. Olt); *Coşerei* (*Valea-*), vale (f. jud. Vâlcea); *Coşerei* (*Poiana-*), poiană (f. jud. Vâlcea); *Coşereni*, com. rur. (f. jud. Ialomița); cătun (f. jud. Romanați); *Coşerila*, poiană (f. jud. Muscel); *Coşerilor* (*Dealul-*), deal (f. jud. Botoşani; f. jud. Iaşi – de 2 ori); *Coşeriul*, deal (f. jud. Vaslui); *Coşeriului* (*Movila-*), movilă (f. jud. Iaşi); *Coşeşti*, com. rur. (f. jud. Muscel; f. jud. Vaslui); sat (f. jud. Muscel; f. jud. Vaslui); deal (f. jud. Muscel); loc izolat (f. jud. Muscel); pădure (f. jud. Muscel); pârâu (f. jud. Vaslui).

Et.

bortă (Scriban, D, 189: rut. *bortĭ, bort*; DM, 89: (reg) ucr. *bort*; DEX, 108: din ucr. *bort*; Drăganu, TO, pag. 53: *borta*, cf. rom. *bortă*, din slav.; ung. *Barta*).
la (CADE, 687: lat. *illac ad*; Şăineanu, D, 353: lat. *illac*; Scriban, D, 723: lat. *illac* < *ille* „după alții”: *illac ad*; DM, 442: lat. *illac*).
coşere < *coşar* (CADE, 342: bulg., sârb. *košara*; Şăineanu, D, 171: slav. *koşarŭ*; Scriban, D, 354: v. sl. *košara*, *-rĭa*; DM, 192: bulg., sârb. *košara*).

BÓRTA LA ZGAMÍNȚI Ic
subst., prep., subst. (poreclă)

Groapă în partea de nord-nord-est a satului Icuşeni, pe malul Jijiei Vechi.

Et.

borta (v. *Borta la Coşeri*)
la (v. *Borta la Coşeri*)
Zgaminți (f. et.; poreclă).

BUDÁIUL ÎMPUȚÍT St
subst., adj.

Afluent al pârâului *Neagra* ce curge în hotar cu satul Popricani, în apele căruia se deversau gunoaiele de la cotețele de păsări şi porci de pe moşia boierului Roznovanu.

Răsp.

Iordan, *Top*. 120: *Puturoasa* (oş. BM, Hîr, Iaş, Sla, SM, Tc, Vl) […]: majoritatea acestor numiri aparțin apelor, în sensul larg (de obicei izvoare minerale). Sinonime: *Împuțita* (Neg), *Gârla Împuțită* (Tul), *Împuțitul* (Bc), *Pucioasa* ((RoV)…

Et.

budăi (DA, t.I, partea I, 672-673: ung. *bödöny*, „putină mică, ştiubei”; CADE, 178: ung. *bödöny*; Şăineanu, D, 82: *bùdur*, „derivat dintr-un primitiv *bud*, «trunchi», înrudit cu *but*; Scriban, D, 202: *budui* <

ung. *bödöny*; DM, 97: magh. *bödöny*; Tamáş, Etym. Wört., 148: ung. *bödön(y)*, *bodony*; DEX, 116: din magh. *bödön*; Iordan, T, 501: înțelesul ce i se dă cuvântului este de „cocioabă de lemn în pădure”; Lobiuc, CL, 299: din ucr., pol. *buda* ar proveni […] rom. nordic (din sec. XVII, în BV, MD, MM) *BUDĂ*, care, extinzându-se şi încrucişându-se cu alți termeni înrudiți semantic, a dat naştere unei familii întregi, în virtutea căreia poate fi socotit popular în dr. *bujdă* (sec. XIX, în MM şi BV), *bujdúcă* (MD), *bujdúlă* (AR, CR, OL), *bujdílă* (AR), (+*hîjlă*) *bujlă* (MD), *bujdei* (MM, N AR), cf. şi ALRM, II/I, h. 332).
împuțit < *a împuți* (Scriban, D, 675: lat. *imputo, -are*; DM, 405: lat. **imputire*; DEX, 518: [prez. ind. şi: *împuțesc*] – *în* + *puți*).

BULGĂRÍE V
subst.

Teren arabil, situat într-un cot al Jijiei Vechi, la nord-est–est de satul Victoria, unde, pe la începutul secolului trecut, s-au stabilit câteva familii de bulgari, a căror ocupație principală era grădinăritul.

Et.

bulgărie < *bulgar* (Scriban, D, 205: turc. *bulghari*; DM, 99: slav [v. sl. *blŭgarinŭ*]; DEX, 117: din sl. *blŭgarinŭ*) + suf. -*ărie* (Pascu, S, 180-189: *-ar* + *-ie*; *-ar* < lat. *–arius*; -ie < lat. *–ia*; SMFC, I, 77: *-ar* < lat. *–arius*).

CÁHNII St
subst.

Locul fostelor bucătării boiereşti, situat în partea de vest a satului Stânca.

Et.

cahnii < *cuhnie* (Lobiuc, *Cont*., 366: ’bucătărie’ < ucr. *kuchnja*, cf. magh. înv. *kuhnya* = *konyha*; DEX, 246: din ucr. *cuhnja*).

CÂRPÍȚI V
subst. (n. topic)

Fostă denumire a satului Victoria. Denumirea actuală datează de la 1964. Numele de *Cârpiți* a fost consemnat încă din 1803. Numele satului *Cârpiți* provine de la situația materială precară a localnicilor, deoarece duceau o viață foarte grea, lucrând moşiile boiereşti.

Et.

Cârpiți < *a cârpi* (Poreclă colectivă, precum *Bejenari*, *Afurisiți*, *Afumați*, *Puturoşi*; Scriban, D, 297: vsl. **krpiti*, *iskrăpiti*, sârb. *krpiti*; DM, 154: v. sl. *krŭpiti*; DEX, 156: din sl. *krupiti*).

CĂRĂMIDĂRÍE V, St
subst.

Punct situat între satele Victoria şi Stânca, care denumeşte locul unde s-a făcut cărămida necesară con-

struirii castelului de la Stânca, a acareturilor şi a zidurilor curții boiereşti.

Et.

cărămidărie < *cărămidă* (CADE, 222: gr.-biz. *Χερα-μίδα*; Şăineanu, D. 104: gr. bizantin *karamida*; Scriban, D, 249: ngr. *karamida*; DM, 127: ngr. *karamida*) + suf. -*ărie* (Pascu, S, 180-189: -*ar*, < lat. –*arius*; SMFC, I, 77: -*ar* < lat. -*arius* + -*ie*, < lat. –*ia*).

CIÉR St
subst.

Teren arabil în preajma unui meandru al Jijiei Vechi, în partea de N-NV a satului Victoria. Numele provine şi de la o specie de stejar care creştea în apropiere de *Pădurea Stânca*.

Et.

cier (DM, 130: *cier* < *ceaír* [Var.: *ciér* s.n.] – tc. *çayir* „câmpie”; DEX157: *cier* < *ceaír* [Var.: *ciér* s.n.] – tc. *çair*).

CIORĂRÍE Fr
subst.

Loc în partea de est a satului Frăsuleni, lângă pădurea cu acelaşi nume, unde şi-au găsit loc de cuibărit numeroase ciori.

Et.

ciorărie < *cioară* (CADE, 268: comp. alb. *sorrë*; Şăineanu, D, 130: onomatopee ca şi friulanul *čore*;

Scriban, D, 280: alb. *čaulă*; DM, 145: comp. alb. *sorrë*) + suf. -*ărie* (v. Bulgărie).

COÁSTA CIRITÉILOR MÁRI St
subst., subst., adj.

Pantă în partea de vest a *Dealului Stânca*.

Răsp.

MDGR, II, 531-532: *Coasta*, sat (f. jud. Vâlcea); parte a Bărăganului (f. jud. Ialomița); deal (f. jud. Muscel); deal (f. jud. Prahova); deal (.f jud. Roman); munte (.f jud. Vâlcea); pădure (f. jud. Bacău – de 2 ori).

Grigorovitza, Dicț., 69: *Coasta*, deal mic (450 m), (f. distr. Storojineț).

Suciu, Dicț., I, 159: *Coasta*, cătun (Bistrița, Hunedoara); localitate (Cluj); (1318, 1326, 1329, 1348).

Iordan, T, 311: *Coasta Şanțurilor*; nota 2: *Coasta Băştii*.

SMO, 78: *Coastă*; 158: *Coasta*, „teren arabil şi fânaț"; *Coasta*, pădure. La p. 158-159 apare de 23 ori, simplu sau însoțit de determinanți.

Et.

coastă (DA, t. I, partea II, 600: 1. *costa*; CADE, 299: lat. *costa*; Şăineanu, D, 142-143: lat. *costa*; Scriban, D, 308: lat. *costa*; DM, 161: lat. *costa*).

ciritèi (DA, t, I, parea a II-a, 301: rut. (o)*čeret* „păpuriş"; CADE, 276: rut. *čeret* „tufiş de papură"; Şăineanu, D, 119: *cer* < lat. *cerrus*; Scriban, D, 287: „comp. cu *ceret* şi cu ung. *cserje* „tufă"; DM, 148: din *ceret* (puțin folosit) < *cer* + suf. –*et*; S. Puşcariu (DR, III,

1923, 834): *ciritei*, *ciritel*, *ciritiş* „tufă, tufiş” < sârbocr. *čret* „forrêt marecageuse”; Iordan, Top. 505: *ciritei* ’regiune acoperită cu boschete izolate de tufăriş’).

mare (CADE,749: probabil lat. *marem*; TDRG, II, 951:lat. *mas*, *marem*; Şăineanu,D,384: lat. *mas*, *marem*; Scriban, D, 775: v. germ. de sus ori gep. *Mâri*, „măreț, mare”; DM, 479: lat. *mas*, *maris*; Densusianu, ILR, I, 38: lat. *mas*, *marem*; Rosetti, ILR, 191: lat.*mas*, *marem* „mâlle”; Russu, Elem., 35, 42,101, 112, 116: traco-dac; Russu, Dacor., 1, 1920, 1973: traco-dac; ILR, II, 344: autohton, comun în română şi albaneză; DEX, 599: probabil lat. *mas*, *maris*).

COÁSTA DELÉNILOR St
subst., subst.

Pantă în partea de vest a *Dealului Stânca*, la hotar cu teritoriul comunei Popricani. Aici s-au descoperit fragmente ceramice Cucuteni B, Hallstatt şi din sec. XVII-XVIII.

Răsp.

MDGR, II, fasc. I, 531-532. *Coasta*, sat (f. jud. Vâlcea); parte a Bărăganului (f. jud. Ialomița); deal (f. jud. Muscel); deal (f. jud. Prahova); deal (f. jud. Roman); deal (f. jud. Vâlcea); munte (f. jud. Vâlcea); pădure (f. jud. Bacău – de 2 ori).

MDGR, III, 96-100: *Deleni*, comună (f. jud. Botoşani); comună (f. jud. Olt), comună (f. jud. Fălciu); comună (f. jud. Vaslui); sat (f. jud. Bacău – de 2 ori); sat (f. jud. Botoşani); sat (f. jud. Fălciu); sat (f. jud. Ilfov); sat (f. jud. Mehedinți); sat (f. jud. Neamțu); parte de sat (f. jud.

Neamțu – Humuleşti); sat (f. jud. Olt); sat (f. jud. Suceava); sat (f. jud. Tecuci – de 2 ori); sat (f. jud. Vaslui); mahala (f. jud. Tecuci – de 2 ori); mănăstire (f. jud. Olt); deal (f. jud. Dolj – de 2 ori); deal (f. jud. Fălciu); deal (f. jud. Olt); locuință izolată (f. jud. Ilfov); platou (f. jud. Vaslui); pârâu (f. jud. Bacău); vale (f. jud. Buzău).

Grigorovitza, Dicț., 84-85: *Delenii*, cătun (f.distr. Storojineț); cătun (Vama – f. distr. Câmpulung).

Ionescu, Dicț., 93: *Deleni*, sat.

Suciu, Dicț., I, 159: *Coasta*, cătun (Bistrița, Hunedoara), localitate (Cluj); 196: *Deleni*, cătun, localitate (Cluj), cătun (Hunedoara, Braşov), localitate (Mureş); *Delenii*, localitate (Cluj, Mureş).

Iordan, N, 10: *Dealul* = neobişnuit de frecvent în toate provinciile, atât singur, cât şi, mai ales, combinat cu alte cuvinte, printre care atributele calificative ocupă locul de frunte. […] Situația se explică prin topografia accidentală a celor mai multe ținuturi locuite de Români. Frecvente sunt şi locurile, de obiceiu, sate, cu numele *Deleni*, care însemnează 'oameni dela deal' (veniți, adică, dintr'o regiune deluroasă). Este interesant că întâlnim şi munți, totdeauna izolați, care de asemenea sunt numiți *Dealul*. Aceasta arată că noțiunile 'deal' şi 'munte' se confundă uşor, lucru firesc, chiar pentru psihologia mai complicată a oamenilor instruiți (de altfel, în unele limbi slave există un singur cuvânt, *gora*, pentru ambele noțiuni. Şi germ. *Berg* însemnează, după împrejurări, când una, când alta). Grație bogăției şi variației, impusă de realitatea materială, a toponimicelor aici în discuție, constatăm un fapt de ordin pur lingvistic, pe care l-am relevat deja s.v. *Curătură*: întâlnim numiri tautologice, de felul lui *Dealul-Cuca* (Sl), *Dealul cu Gruiul* (Msc), *Dealul Gruiului* (Sl), *Dealul-Tepe* (Cța). De asemenea, merită a

fi pomenite unele dintre aspectele «străine» ale rom. *Deal(ul)*, precum *Dal, Djal, Dala, Dallen, Dallia* etc. (BkA II, p.40), *Gel(o)u* (Dr. II, p. 427 urm), *Dzia*! (Arh. XXXVIII, p. 269).

Iordan, T, 311: *Coasta Şanțurilor*; nota 2. *Coasta Băştii*; 407: *Deleni* (general) < *deal*; 415: *Deleni*.

Petrovici, S, 174: *Deleni*.

SMO, 78: *Deleni*; *Coastă*; 158: *Coastă* „teren arabil şi fânaț"; *Coasta*, pădure. La p. 158-159 apare de 23 de ori simplu sau însoțit de determinanți.

Et.

coastă (v. *Coasta Ciriteilor Mari*).

deleni < deal (CADE, 385: v. sl. *dělo*; Şăineanu, D, 192: sl. *dielŭ*) + suf. -*eni* (pl.); Scriban, D, 393: v. sl. *dělŭ*; DM, 217: v. sl. *dělŭ*) + suf. -*ean* (Pascu, S, 302 -305: slav. -*eaninŭ*, -*ianinŭ*; 291-293: -*an* < sl.-*an*; SMFC, II, 93: suf. -*an* < sl. –*anŭ*; Iordan, Dif., 84: bg. -*eaninŭ*, -*ianinŭ*).

CÓTUL BÓILOR F

subst., subst.

Fânaț situat la E de *Tarlaua Pătlăgeanu*, la intersecția hotarelor comunelor Victoria, Țigănaşi şi Popricani.

Răsp.

MDGR, II, fasc.I, 705-709: *Cotul*, baltă (f. jud. Dolj); parte a iezerului Razelm (f. jud. Tulcea); loc izolat (f. jud. Muscel); măgură (f. jud. Vlaşca); *Cotu-Arceşti*, cătun (f. jud. Romanați); *Cotu-Bandei*, loc (f. jud. Fălciu); *Cotul-Baciului*, localitate izolată (f. jud. Brăila); *Cotu-Băei*, sat (f. jud. Suceava); *Cotu-Bălței*, baltă (f. jud. Dolj); *Cotu-*

Boianului, sat (f. jud. Dorohoi); *Cotul-Bucurei*, şes (f. jud. Mehedinți); *Cotul-Bumbacului*, suburbie (a oraşului Focşani); *Cotul-Cailor*, şes (f. jud. Fălciu); *Cotul-Chistrugeni*, parte de sat (f. jud. Dorohoi); *Cotul-Cârstei*, loc (f. jud. Mehedinți); *Cotul-Condurachi*, şes (f. jud. Fălciu); *Cotul-cu-Plopi*, trup de pădure (f. jud. Prahova – de 2 ori); *Cotul-cu-Vitele*, deal (f. jud. Gorj); *Cotul-Dobii*, loc izolat (f. jud. Botoşani); *Cotul-Epure*, sat (f. jud. Ialomița); pădure (f. jud. Ialomița); *Cotul-Ferăstrău*, loc (f. jud. Bacău); *Cotul-Floarei*, cot al Siretului (f. jud. Botoşani); *Cotul-Furnicăi*, moşie (f. jud. Tecuci); *Cotul-Furnicei*, trup de moşie (f. jud. Tecuci); *Cotul-Gorbăneşti*, sat (f. jud. Fălciu); *Cotul-Grosului*, sat (f. jud. Roman); *Cotul-Haleasei*, parte de sat (f. jud. Suceava); *Cotul-Hotinului*, sat (f. jud. Dorohoi); *Cotul-Iarcei*, localitate (f. jud. Brăila); *Cotul-Iuraşcu* (*Cotul-lui-Iuraşcu*), sat (f. jud. Bacău); *Cotul-lui-Bălan*, sat (f. jud. Roman); *Cotul-lui-Ciorneiu*, loc (f. jud. Roman); *Cotul-lui-Cocoloş*, moşie (f. jud. Ialomița); pădure (f. jud. Ialomița); *Cotul-lui-Cotoşman*, movilă (f. jud. Dolj); *Cotul-lui-Drăgan*, moşie (f. jud. Ialomița); pădure (f. jud. Ialomița); *Cotul-lui-Epure*, pădure (f. jud. Prahova); *Cotul-lui-Găină*, loc (f. jud. Mehedinți); *Cotul-lui-Ivan*, sat (f. jud. Iaşi); *Cotul-lui-Luțean*, luncă (f. jud. Botoşani); *Cotul-lui-Mămăligă*, luncă (f. jud. Botoşani); *Cotul-lui-Pungă*, loc (f. jud. Brăila); *Cotul-lui-Rufă*, luncă (f. jud. Botoşani); *Cotul-lui-Țimpău*, luncă (f. jud. Boto-şani); *Cotul-Lung*, com. rur. (f. jud. Brăila); sat (f. jud. Brăila); sat (f. jud. Buzău); *Cotul-Malului*, izvor de apă minerală (f. jud. Prahova); *Cotul-Miculinții*, sat (f. jud. Dorohoi); *Cotul-Mielului*, pădure (f. jud. Ialomița); *Cotul-Morii*, fost sat (jud. Dolj); parte de sat (f. jud. Suceava); baltă (f. jud. Suceava); şes (f. jud. Dolj); loc (f. jud. Fălciu); vale (f. jud. Suceava); *Cotul-Negru*, sat (f. jud. Dorohoi); suburbie (f.

jud. Tecuci); vale (f. jud. Tutova); *Cotul-Netoților*, loc (f. jud. Fălciu); *Cotul-Oancei*, suburbie (oraş Paşcani); *Cotul-Ogrăzii*, pădure (f. jud. Ialomița); *Cotul-Perişorului*, şes (f. jud. Fălciu); *Cotul-Peririței*, sat (f. jud. Dorohoi); *Cotul-Podului*, loc (f. jud. Tutova); *Cotul-Popii*, movilă, semn de hotar (f. jud. Teleorman); cot al Siretului (f. jud. Suceava); *Cotul-Roib*, baltă (f. jud. Putna); *Cotul-Rusului*, sat (f. jud. Roman); *Cotul-Ruşilor*, şes (f. jud. Fălciu); *Cotul-Sanihăul*, sat (f. jud. Dorohoi); *Cotul-Sofiei*, loc (f. jud. Fălciu); *Cotul-Turcului*, cot al pârâului Râşca (f. jud. Suceava); *Cotul-Vameşului*, com.rur. Şi sat (f. jud. Roman); *Cotul-Vlaşca*, podiş (f. jud. Bacău); *Cotul* (*Valea-*) vale (f. jud. Ilfov).

SMO, 172: *Coturi* (*Pe-*), fânațuri. *Cot* se numeşte o bucată de pământ, îndeosebi fânaț, cuprinsă între ape, sub forma unei mici păşune.

Et.

cot (DA, t. I, partea II, 834: lat. *cubitus* şi *cubĭtum*; CADE, 343: lat. *cubitus*; Şăineanu, D, 172: lat. *cubitum*; Scriban, D, 355: lat. *cubitus* şi *cubitum*; DM, 192: lat. *cubitus*; CD, 62-63: lat. adv. *en-zigzag*; Densusianu, ILR, 24: lat. *cubĭtum*).

bou (DA, t. I, partea I, 631-632: lat.pop. **bovus*, *-um* [pentru *bos*, *bovem*]; CADE, 166-167: lat. *bos*, *bovem*; Scriban, D, 191: lat. *bos*, *bovis*; DM, 90: lat. *bobus* [= *bos*, *bovis*]).

CÓTUL CĂRĂŞÉL Ş
subst., subst. (n. topic)

Gârlă lângă *Şendreni*, care comunica cu *Balta Ochişor*, la estul satului *Şendreni*, denumită cot, pentru aspectul său. Localnicii spun că în baltă predomină mai mult carasul dintre speciile de peşti de apă dulce.

Et.

cot (v. *Cotul Boilor*).
cărăşel < *caras* (Scriban, D, 231: rus. *kárasĭ*, d. germ. *karas* şi *karausche*; DM, 116: rus. *karas*; DEX, 137: din rus. *karas'*) + suf. *-el*, *-ea* (Pascu, S, 144-153: lat. *-ellus*, *-ella*; *-ĭllus*, *-ĭlla*).

CÓTUL FANTAZÍU F, Sc
subst., subst. (n. pers.)

1. Meandru al Prutului situat în partea de est a *Gârlei Tevia*, între drumul comunal ce duce către satul *Frăsuleni*, pe malul Prutului.
2. Teren arabil în partea de NV de *Cotul Vacii*.

Et.

cot (v. *Cotul Boilor*).
Fantaziu < *fantezie* (Scriban, D, 492: *fandasĭe* < ngr. *fandasia* [scris *fantasia*]; DEX, 366: [var.: (rar) *fantasíe, fantazíe*] – din fr. *fantaisie*; DM, 292: [var.: (rar) *fantasíe, fantazíe* s.f.] – fr. *fantaisie*).

CÓTUL GÁRLEI F, Ş
subst., subst. (n. topic)

Canal natural format datorită revărsărilor râului Prut, ce comunica cu *Balta Gavriloaia*, şi care trecea pe lângă şcoala Frăsuleni şi se vărsa în Prut.

Răsp.

MDGR, III, 558: *Gârla Morii*, pârâu (f. jud. Bacău); pârâu (f. jud. Suceava); *Gârla Morilor*, gârlă (f. jud. Putna – de 2 ori).

Ionescu, Dicț., 136: *Gârla Morii* – de 4 ori.

Iordan, T, 68: *Gârla Morii* (Botoşani, Buhuşi) şi alți determinanți; 417: derivat < *Gârla* (Buzău) sau *Gârlă*; 441, 453, 477: derivate.

SMO, 136: *În Gârlă*, fânaț.

Et.

cot (v. *Cotul Boilor*).

gârlă (DA, t.II, partea I, 230: bulg. *gărlo*; CADE, 546: bg. *gărlo*; Şăineanu, D, 268: slav. *grŭlo*; Scriban, D, 562: v.sl., bg. *grŭlo*, „gât, gură, gură de râu”; DM, 338: bg. *gărlo*).

CÓTUL GRĂDÍNII L

subst., subst.

1. Meandru al Jijiei Vechi, situat la nord de satul Luceni.
2. Teren arabil în nordul satului Luceni, unde a existat grădina fostului C.A.P.

Răsp.

Iordan, N, 11: *Grădina* (Dolj), *Grădina lui Gobe* şi *Grădina-Penciul* (Bu), *Grădina Sârbului* (RS), *Grădina lui*

Teodor (Br), *Grădinile* (Dolj, Ial.,RS), apoi sinonimele slave, mai numeroase, *Sadina* (Bu), *Sadna* (Br), *Sadova* (Clg., Dolj), *Sadova Nouă* şi *Sadova Veche* (Sev), *Sadul* (Gorj, Si), *Gura Sadului* (Hu), *Râul Sadului* (Si), *Sadăul* (Răd) *Sădovinele* (Hu), poate şi *Sădinca* (A), la baza cărora stau v. slav., bulg. *sadü*, plantă ,grădină, plantație, loc plantat', bulg. *sadina* ,loc plantat', v. slav. *sadovü* ,de grădină' ş.a. Să se compare şi sârb. *sad* ,vie tânără', ceh. *sad* ,grădină de fructe', ucr. *sadovina* ,fruncte', precum şi dacorom. *sad* ,Andropogen ischaemun L.' (*Rev. Cr*. VIII, p. 141), *sádină* ,frumoasă plantă, cu frunze acoperite cu peri lungi şi albi' (DE).

Iordan, T, 27: *Grădina* + determinanți.
SMO, 98, 121, 124: *Grădina* + determinanți
Eremia, N, 66: *Grădinița*.

Et.

cot (v. *Cotul Boilor*).
grădină (DA, t, II, partea I, 293: bulg. *gradina*; CADE, 554: bg. *gradina*; Şăineanu, D, 281: slav. *Gradina*; Scriban, D, 573: v.sl. bg. *gradina*; DM, 345: bg. *gradina*; Rosetti, ILR, 309: v.sl. *gradina*; Mihăilă, *Împrumuturi*, 39: bg. *gradina*, scr. *Grádina*).

CÓTUL JÍJIEI Ic
subst., subst. (n. topic)

La nord de *Cotu Jijiei*, meandru al Jijiei Vechi, se afla sediul brigăzii fostului C.A.P. din satul Icuşeni. Aici a existat şi o aşezare mai veche.

Et.

cot (v. *Cotul Boilor*).

Jijia (v. *Jijia*).

CÍTUL LUI CHIRIÁC V
subst., art. hot., subst. (n. pers.)

1. Meandru al *Jijiei Vechi*, în estul satului Victoria.
2. Tarla situată la estul satului Victoria, pe un meandru al *Jijiei Vechi*.

Et.

cotu (v. *Cotul Boilor*).
lui (CADE, 452: lat. *illum*, *illam*; Şăineanu, D, 228: lat. *illum*, *illam*; Scriban, D, 617: *iel* < lat. *ille*, *illa*; DM, 272: lat. *illum*, *illa*).
Chiriac: (DOC, 103-104: „provenit din numele de persoană în greacă *Κvριακος* (*Kyriaké*) 'duminică', cu sensul 'de duminică', 'duminical', sinonim cu lat. *Dominicus*").

CÓTUL LUI IVÁN Ic
subst., art., subst. (n. topic)

Sat, propus dezafectării înainte de 1989, component al comunei Golăeşti. Este aşezat pe un grind, într-un cot al Jijiei, şi se învecinează cu satul Icuşeni.

Atestări

Obreja, *Dicț.*, 59: datează din secolul al XVIII-lea, fiind atestat documentar în 1803.

Răsp.

TTR, I, 1, 299-300: *Cotul lui Ivan* s., com. Golăeşti [Iaşi]. **1.** S., ț. Iaşilor[3]: BAWR (1774). **2.** S., oc. Copou-

lui[2]: COND. II (1803), 352, COND,(1816), CAT. (1820), 85[r], CAT. (1832), 300[v], COND. (1833), 64, COND. PR. (1833), 49[v], P. ASACHI, M. (1833). **3.** S., oc. Braniştei[3]: TARLA (1834 B), 731, TABLA (1834 C), 767, CAT. (1838), 121[R], TĂBLIȚI (1841), 100, FOS (1841), 79, LISTA (1843), 212, TĂBLIȚI (1844), 177, STAT. (1844), 122[V], TABLA (1845), 10, CAT. (1845), 213[V], POP. MOLD. (1846), 400, CAT. (1851), 83[R], STAT. (1854), 143[V], BFO (1856), 393, LISTA (1857), 24, LISTE (1858), 981, LUCR. STAT. (1859), 174, LISTE (1861), 1171, MOM (1861), 706. **4.** S., com. Lucenii Sturzoaiei: INDICE (1865), 44. **5.** S., com. Icuşeni: FRUNZ. (1871). **6.** S., com. Stânca: LEGE (1871), 487, INDICE (1873), 130. **7.** S., com. Medeleni: INDICE (1876), 74. **8.** S., com. Stânca: IND. (1887), 147, LEGEA (1892), 4955, MDG, IND. (1896), 9897, IND. (1896 v), 189, LEGEA (1904), 1191. **9.** S., com. Stânca-Sculeni: MO (1905), 1713. **10.** S., com. Sculeni: TABLOU (1908), 1040, IND. (1912), 89, DICȚ. STAT. (1913), 482, RUM. (1917), 645. **11.** S., com. Stânca: Decret, I, (1925), 11026, ÎMP. ADM. (1926), 209. **12.** S., com. Holboca: DECRET (1929), 9242, MO (1930), 665, IND. (1930). **13.** S., com. Sculeni: TABLOU (1931), 7951, DEC. (1932), 6437, TABLOU (1939), 2348, TABLOU (1942), 2332, ÎMP. ADM. (1943), 274. **14.** S., com. Cârpiți: ÎMP. ADM. (1950), 281, ÎMP. ADM. (1952), 114, IND. (1954), IND. (1956), ÎMP. ADM. (1956), 121. **15.** S., com. Golăeşti: ÎMP. ADM. (1965), 158, LEGEA (1968), 1590. – Şi: *Cotul lui Ioan* RUM. (1917), 645, *Kosolui* BAWR (1774).

Et.

cot (v. *Cotul Boilor*).
lui (v. *Balta lui Minciună*).

Ivan (DOR, 83: *Ivan*, frecv. [Dm, Ştef, Ard etc]).

CÓTUL LUI NICÚLI L
subst., art. hot., subst. (n. topic)

1. Teren arabil pe care s-a aflat grădinăria fostului C.A.P.
2. Cot al *Jijiei Vechi*, situat la N-NE de satul *Luceni*.

Et.
cot (v. *Cotul Boilor*).
lui (v. *Balta lui Minciună*).
Niculi **(**DOR, 117: *Nicolae* < lat. *Nicolas*; DOC, 404-406: „La baza lui stă numele de persoană, grecescul *Νικολαος*, format din compunerea celor doi termeni *Νικ(η)* < verbul *νικαω*, 'a învinge' + *λαος* 'popor', 'victoria poporului', în sensul figurat, 'biruința simplității, a blândeții').

CÓTUL MÓRII V
subst., subst. (n. topic)

Sat, propus dezafectării înainte de 1989, ce aparține comunei Popricani, situat pe un meandru al *Jijiei*, sub dealul Popricanilor şi pe un rest de terasă a acestui râu. În diverse puncte lîngă sat s-au descoperit resturi arheologice din neoliticul dezvoltat, bronz, hallstatt, din perioada prefeudală târzie şi o silişte din secolul XV-XVI.

Atestări.
Obreja, *Dicț*., 59: *Cotu Morii* este o aşezare nouă, de la începutul secolului al XX-lea (1921).

Răsp.

TTR, I, 1, 300: **Cotul Morii** s., com. Popricani [Iaşi]. **1.** S., com. Rediul Mitropoliei: FRUNZ. (1871), INDICE (1873), 134. **2.** S., com. Zahorna: INDICE (1876), 77. **a.** Înglobat în s. Popricani, cf. IND. (1887), 145, UNDE NU MAI APARE. **3. b.** s., COM. Rediul Mitropoliei[1]: DEC. (1932), 6437, TABLOU (1939), 2348, TABLOU (1942), 2331, ÎMP. ADM. (1943), 273. **4.** s., com. Popricani: ÎMP. ADM. (1950), 282, ÎMP. ADM. (1952), 115, IND. (1954), IND. (1956), ÎMP. ADM. (1956), 122, ÎMP. ADM. (1965), 159, LEGEA (1968), 1591. Şi: **Cotul Morei** FRUNZ. (1871), NOM. (1889), ENC. ROM. II, 246.

Et.

cot (v. *Cotul Boilor*).
moară (CADE, 789-791: lat. *mola*; Şăineanu, D, 404: lat. *mola*; Scriban, D, 823: lat. *mŏla*; DM, 509: lat. *mola*; DLR, t. VI, f. 10-11, 754: lat. *mola*).

CÓTUL PREOTÉSEI V
subst., subst.

Tarla situată la sud de *Gârla Tevia*, la est de *Lanul lui Crețu*, în partea de nord a satului *Victoria*, care făcea parte cândva din lotul parohial.

Et.

cot (DA, t. I, partea II, 834: lat. *cubitus* şi *cubitum*; CADE, 343: lat. *cubitus*; Şăineanu, D, 172: lat. *cubitum*; Scriban, D, 355: lat. *cubitus* şi *cubitum*; DM, 192: lat. *cubitus*).
preoteasă < *preot* (Scriban, D, 1044: lat. pop. *prébiter, -tri,* îld. *presbiter*; DM, 657: lat. *presbiterum*;

DEX, 842: lat. *presbiterum*) + suf. -*easă* (Pascu, S. 24-27: lat. *issa*; Iordan, Dif., 53: lat. –*issa*).

CÓTUL VÁCII Sc
subst., subst.

1. Imaş situat la N de satul *Sculeni*, într-un meandru al Prutului, loc de păşunat pentru animale.
2. Cot al râului Prut, lângă satul *Sculeni*.

Et.

cot (v. *Cotul Boilor*).
vacă (Scriban, D, 1388: lat. *vacca*, it. *vacca*, pv., sp., pg. *vaca*, fr. *vache*; DM, 915: lat. *vacca*; DEX, 1144: lat. *vacca*; RUSSU, Elem., 96: *vacca* > *vacă*).

COȚMĂNÉŞTI L, Ic
subst. (n. topic)

Fost sat lângă *Luceni* şi *Icuşeni*, menționat la 1608 – 1609. Denumirea provine de la numele de persoană Coțman. Localitatea *Coțmani* există şi în Bucovina de Nord.

Răsp.

TTR, I, 1, 304: *Coțmăneştii* fost s. pe r. Jijia, lângă s. Stânca [Iaşi]. **I.** (*Coțmanii*) **1.** Moşie, ț. Iaşilor: ARH. BUC. PL. Iaşi (1794), 61. **II.** (~) FOS, I (1840), 227. **a.** Silişte a moşiei Stânca: MOM (1860), 27/108).

Et.

Coțmăneşti < *Coțman* (Pătruț, OR, 119: *Coțan*, *Coțic*, *Coțoiu*, *Coțuş*, *Coțman* sunt derivate ale lui *Co-*

ța, legat de numele *Constantin*.) + suf. -*eşti*, (Pascu, S, 65-69: lat. -*iscus*).

CURTÉA BOIEREÁSCĂ St
subst., adj.

Locul unde a fost amplasată, până la al doilea război mondial, curtea castelului familiei Rosetti-Roznovanu.

Răsp.

SMO, 125. *Curții* (*Râtu-*), „grădină, case. Mai demult, aici erau fânețele curții domneşti”.

Et.

curte (DA, t.I, partea a II-a, 1035: lat. **curtis*, *-em*; CADE, 374-375: lat. vulg. *cŭrtem* < *cohortem*; Şăineanu, D, 187: lat. *co(ho)rtem*; Scriban, D, 383: lat. *cohors*, *cors* şi *cŭrtis*; DM, 209: lat. **curtis*, *-em* (lat. clas. = *co(ho)rs*,*-tem* – cu trecerea lui *o* în *u* încă neexplicată).

boierească < *boier* (DA, t. I, partea I, 601: bulg. *bolàr(in)u*; CADE, 156-159: v.sl. *boljaru*; Şăineanu, D, 70: sl. *boliaru*; Scriban, D, 184: v.sl. *boliaru* şi *boliarinu*; DM, 86: v.sl. *boljarinu*) + suf. -*esc*, -*ească* (Pascu, S, 65-69: lat. -*iscus*).

DÁMBUL COVRÁC V
subst., subst.

Deal cu aspectul unui covrig, situat la vest de *Gârla Tevia*.

Răsp.

MDGR, III, 135: *Dâmbul*, sat, râuleț (f. jud. Prahova).

Suciu, Dicț., I, 201: *Dâmbu* (lângă Luduş; prima atestare la 1325).

Ştefănescu, E, 71: *Dâmb*, comună.

SMO, 76: *Dâmb*: *dâmb* < magh. *domb*.

Porucic, Lex, 25: *Dâmb* „deal de mărime mai mult mică, cam rotund”.

MDGR, II, fasc. I, 559-561. *Colac* (*La*-), sorginte de apă minerală (f. jud. Buzău); *Colacul*, com. rur. (f. jud. Putna); sat (f. jud. Dâmbovița; f. jud. Putna; f. jud. Ialomița); parohie (f. jud. Putna); baltă (f. jud. Fălciu); insulă (f. jud. Buzău); pârâu (f. jud. Putna); *Colacul-de-Piatră*, cătun (f. jud. Rm. Sărat); *Colacului* (*Dâmbul*-), munte (f. jud. Suceava); *Colacului* (*Lacul*-), băltoacă (f. jud. Suceava); *Colacul*, com. rur. (f. jud. Dâmbovița); *Colăcelul*, pârâu (f. jud. Putna); afluent al pârâului Ortoaia (f. jud. Suceava).

Et.

dâmb (CADE, 422: ung. *domb*; Şăineanu, D, 190: ung. *domb*; Scriban, D, 436: ung. *domb*; DM, 254: magh. *domb*; Tamás, Etym. Wört., 299: ung. *domb*; DM, 254: magh. *domb*; DEX, 262: din magh. *domb*).

covrac < *covrig*, *colac* (Scriban, D, 359: *covrag* m. [turc. kvv*r*ag, sucit, încovoiat, rudă cu *covrig*]. *Munt*. *Olt*. Vrej. Cocean, strujan. *Trans*. Vrej. O buruiană ale cărei flori violete seamănă cu ale pejmei. Vreasc. – În Olt. Munt. Vest *covreag*, pl. -*egi*. Probabil, tot de aici şi *covrag*, n., „rupere, zmulgere”; CADE, 306: v. sl. *kolačĭ*; Şăineanu, D, 147: sl. *kolač*; DM, 165: bulg., sârb. *kolak* [sg. refăcut după

pl. *kolač*]; DEX, 194-195: din sl. *kolačĭ*; Lobiuc, CL, 312: După unii, dr. *covrig* ar trebui legat de v.rs. *kovriga* „pâinişoară” […]; DA a rămas nedecis între sursa v.rs. şi cea bg.; după alții, el ar proveni din rs. Şi bg. *kovrigŭ* (CADE) sau numai din rs. (SDR) ori, în fine, numai din bg. (DEX). Bg. *kovríg* este pus, al. de rs. *kovriga* „dărab de pâine”, v.rs. ~ „pâine de post”, şi el la baza rom. *covrig* în REW, II, 272. Probabil că trebuie acceptată această din urmă soluție, dată fiind extensiunea maximală şi numeroasa familie de derivate în dr. ale împrumutului.).

DÁMBUL LA HÁN St
subst., prep., subst.

Pe drumul care urcă spre satul Stânca, lângă locul numit *Hrubă*, se afla un han, proprietatea familiei Roznovanu, prevăzut cu un beci pietruit, folosit pentru păstrarea vinului adus pentru vînzare din via proprie, care era plantată cu cele mai valoroase soiuri, din ai căror struguri se scoteau renumitele vinuri de la Stânca Roznovanu.

Et.

dâmb (v. *Dâmbul Covrac*).

han (Scriban, D, 588: turc. *han*, ngr. *háni*, alb. bg. sârb. rut. *han*; DM, 354: tc. *han*; DEX, 443: din tc. *han*).

DEÁLUL BÁNCA St
subst., subst.

Deal, situat la S-SE satului. Denumirea se datorează aspectului său.

Răsp.

MDGR, III, 77-78: *Dealul*, com. (f. jud. Dâmbovița); fost sat (f. jud. Muscel); sat. (f. jud. Botoşani); sat (f. jud. Dorohoi); cătun (f. jud. Iaşi); parte de sat (f. jud. Suceava); mahala (f. jud. Mehedinți); mănăstire (f. jud. Dâmbovița); mahala (f. jud. Suceava); deal (f. jud. Covurlui); pădure (f. jud. Muscel); pădure (f. jud. Tecuci); deal (f. jud. Muscel).

Iordan, T, 26: *Dealul*; 452: *Delcelul*, *Deluşelul*, *Deluşu* < *deal*; 469: *Delosul* < *deal*; 484: *de Rudina*; 446: *Dealul* (Hunedoara, Mara, Năsăud), *Dzealul* (Hunedoara); 407: *Delani* (Bei), *Deleni* (Acl, Adj, Ba, Bz, Cîm, Dr, Făl, Fil, Gj, GuH, Hrl, Huş, Iaş, Ili, Med, Răc, Reg, Sla, Str, TîN, TîO, Tur, Vas) < *deal*; n. top. *Dealul* (foarte răspândit, vezi mai sus, p. 26. s.v.). La Tiktin găsim *delean* 'locuitor al regiunilor situate între munte şi câmp', aşadar 'locuitor al unei regiuni de deal'. De cele mai multe ori, poate chiar totdeauna, în toponimie avem a face cu acest apelativ. Cf. discuția de mai sus, s.v. *Câmpani*. De adăugat *Deleanca* (Fet), *Deleanul* (Bot, Ol, Trg, RS), *Delureni* (Bc, Drg, Lud, Olț, Ved): ultimul este format de la plur. *dealuri*, pe care nu-l întîlnim ca toponimic.

Petrovici, S, 174: *Dealul*; 295: *Dealul*.

SMO, 91: *Dealu*; 119: *Dealu*.

Iordan, N, 10: *Dealul* = neobişnuit de frecvent în toate provinciile, atât singur, cât şi, mai ales, combinat cu alte cuvinte, printre care atributele calificative ocupă locul de frunte. […] Situația se explică prin topografia accidentală a celor mai multe ținuturi locuite de Români. Frecvente sunt şi locurile, de obiceiu, sate, cu numele

Deleni, care însemnează ’oameni dela deal’ (veniți, adică, dintr’o regiune deluroasă). Este interesant că întâlnim şi munți, totdeauna izolați, care de asemenea sunt numiți *Dealul*. Aceasta arată că noțiunile ’deal’ şi ’munte’ se confundă uşor, lucru firesc, chiar pentru psihologia mai complicată a oamenilor instruiți (de altfel, în unele limbi slave există un singur cuvânt, *gora*, pentru ambele noțiuni. Şi germ. *Berg* însemnează, după împrejurări, când una, când alta). Grație bogăției şi variației, impusă de realitatea materială, a toponimicelor aici în discuție, constatăm un fapt de ordin pur lingvistic, pe care l-am relevat deja s.v. *Curătură*: întâlnim numiri tautologice, de felul lui *Dealul-Cuca* (Sl), *Dealul cu Gruiul* (Msc), *Dealul Gruiului* (Sl), *Dealul-Tepe* (Cța). De asemenea, merită a fi pomenite unele dintre aspectele «străine» ale rom. *Deal(ul)*, precum *Dal, Djal, Dala, Dal-len, Dallia* etc. (BkA II, p. 40), *Gel(o)u* (Dr. II, p. 427 urm), *Dzia*! (Arh. XXXVIII, p. 269).

Et.

deal (CADE, 385: v. sl. *dělo*; Şăineanu, D, 192: sl. *dielu*; Scriban, D, 393: v. sl. *dělu*; DM, 217: v. sl. *dělu*).

bancă (Scriban, D, 149: it. *banca* şi *banco*, fr. *banque* şi *banc*, sp. pg. *banco*, vgerm. *banch*, *panch*, ngerm. *bank*, ngr. *bánka*, pron. *bánga*, scaun, şi *bánkos*, zărăfie; rus. *bánka*, *bank*; DM, 66: fr. *banc*; DEX, 84: din fr. *banc*).

DEÁLUL CIRITÉI St

subst., subst. (n. topic)

Deal situat la S-SV de satul Stânca, spre comuna Popricani.

Răsp.

MDGR, II, 440-441: *Ciritei*, deal (f. jud. Botoşani); deal (f. jud. Iaşi); deal (f. jud. Neamțu); deal (f. jud. Suceava); loc izolat (f. jud. Neamțu); moşie (f. jud. Neamțu); pădure (f. jud. Botoşani – de 4 ori); vale (f. jud. Suceava).

Grigorovitza, Dicț., 56: *Ceretei*, fermă (f. distr. Storojineț).

Ionescu, Dicț., 75: *Ciritei*, deal, vale.

Iordan, T, 505: *Ciritei, ciritei*, „regiune acoperită cu boschete izolate de tufăriş"; *Ciritei* (Ba, Bot, Iş, PiN), *Ciriteii lui Drîncă* şi *Ciriteii lui Vrabie* (Bot) (Mai toate locurile în discuție sunt păduri şi dealuri): *ciritei* 'regiune acoperită cu boschete izolate de tufăriş' (Por., p. 65); Toponimul are sensul de regiune acoperită cu boschete izolate de tufăriş.

SMO, 171: *Pe Cirete* (*Ŝireț̦è*), deal cu teren arabil. Cf. *ceret* „loc cu cer (specie de stejar)".

DR, XI, 1948, 80: *Cerăt, Ceratoaia* „deal acoperit cu stejari".

Obreja, Dicț., 48: locuri unde au fost tufişuri (ciritei) în sud-estul satului Popricani.

Drăganu, TO, 98: diminutivul *cereteiu* (*ceriteiu*, *ciriteiu*, *cireteiu* şi *ceretel*, *ceritel*, *ciritel*) «tufiş», «copăcel», «arbust».

Et.

deal (v. *Coasta Delenilor*).

ciritèi (DA, t, I, parea a II-a, 301: rut. (o)*čeret* „păpuriş"; CADE, 276: rut. *čeret* „tufiş de papură"; Şăineanu, D, 119: *cer* < lat. *cerrus*; Scriban, D, 287: „comp. cu *ceret* şi cu ung. *cserje* „tufă"; DM, 148: din *ceret* [puțin folosit] < *cer* + suf. *–et*; S. Puşcariu [DR,

III, 1923, 834]: *ciritei*, *ciritel*, *ciritiş* „tufă, tufiş” < sârbo-cr. *čret* „forrêt marecageuse”).

DEÁLUL CÓRBULUI St
subst., subst.

Deal, situat în partea de S-SE a satului Stânca.

Et.
deal (v. *Coasta Delenilor*).
corb (Scriban, D, 347: lat. *cŏrvus*, it. *corbo*, *corvo*, vfr. cat. *corb* [nfr. *corbeau*], pv. *corp*, sp. *cuervo*, pg. *corvo*; DM, 187: lat. *corvus*; DEX, 226: lat. *corvus*).

DEÁLUL COȚMÁNI St
subst., subst.

Deal, cu o altitudine de 160 metri, străbătut de pârâul cu acelaşi nume, la sudul satului *Stânca*.

Et.
deal (v. *Coasta Delenilor*)
Coțmani (v. *Coțmăneşti*)

DEÁLUL LUI HÚMĂ St
subst., art., subst. (n. topic)

Deal situat în partea de sud-vest a comunei, în hotar cu teritoriul comunei Popricani, la stânga *Pârâului Neagra*.

Atestări

N. Zaharia, SCIV, 6, 1955, 1-2, p. 292; *Aşezări*, p. 213: Pe pantele sudice ale platoului a fost identificată o bogată şi întinsă aşezare cu ceramică de la sfârşitul epocii bronzului sau începutul primei epoci a fierului şi din sec. IV e.n., cu elemente din epoca anterioară.

Răsp.

MDGR, III, 751-752: *Humariul*, pârâu (f. jud. Dorohoi); *Humăria*, deal (f. jud. Dorohoi); deal (f. jud. Suceava); deal (f. jud. Vaslui); pădure (f. jud. Dorohoi); pârâu (f. jud. Botoşani, Vaslui); vale (f. jud. Vaslui); pârâu (f. jud. Suceava); *Humăria Mare*, *Humăria Mică*, pâraie (f. jud. Vaslui).

Ionescu, Dicț., 173: *Humăria*, pârâu, coastă, deal – de 6 ori.

Iordan, T, 79: *Humăria* (Botoşani, Dorohoi, Fălticeni, Vaslui); 420: *Humăria* < *humă* „pământ argilos de culoare albăstruie, întrebuințat la țară pentru lipit şi spoit casele”.

Et.

deal (v. *Coasta Delenilor*).

lui (v. *Balta lui Minciună*).

Humă < *humă* (DA, t.II, partea I, 420: bulg. *huma*; CADE, 590: blg. *humă*; Şăineanu, D, 299: bulg. *humă*; Scriban, D, 607: ngr. *hóma*; DM, 367: bg. *Huma*; DEX, 466: din bulg. *huma*).

DEÁLUL RÁCULUI St, Ic

subst., subst. (n. topic)

Deal situat între satul *Stânca*, la sud–sud-est, şi cătunul Icuşeni Deal, față de care se află la nord–nord-vest.

Răsp.

Suciu, Dicț., I, 194: *Dealul Racovei*, cătun (Hunedoara).

Iordan, T, 479: *Racova* (Bacău, Buhuşi, Cehul-Silvaniei, Fălticeni, Gura Humorului, Negreşti, Prahova, Suceava, Tulcea, Turnu-Severin, Vaslui) < slav. *rakov* „de rac”. Cf. n. top. sârb. *Rakova*, *Racovata*, *Rakovitsa*, ucr. *Rakova* etc.

Et.

deal (v. *Coasta Delenilor*).

rac (CADE, 1036: v.sl. *rakŭ*; Şăineanu, D, 528: slav. *rakŭ*; Scriban, D, 1083: v. sl. *rakŭ*; DM, 685: v. sl. *rakŭ*; DEX, 878: din sl. *rakŭ*).

DEÁLUL RÚSULUI St

subst., subst. (n. topic)

Deal situat în partea de sud-vest a satului Stânca.

Răsp.

Iordan, N, 238: *Rusca* (Crs, GH, Huşi, Răd, Tul,VD), *Rusca lui Bercea* (Drăg), *Rusca Mare* şi *Rusca Mică* (Gl), *Rusca Montană* (Crs), *Rusca-Ulma* (Răd), *Padeş-Rusca* şi *Poiana-Rusca* (Crs), *Runcul-Rusca* (Răd), *Ruşchița* (Crs), *Rus* (BMa, Dej), *Rusul* (Bd, CA, Fălt, Prh, VD), *Rusul Bârgăului* (Bis), *Rusul de Jos* (Prh), *Rusul de jos* şi *Rusul de Sus* (Becl), *Rusul Mare* (Prh), *Rusul Mă-*

năstioara, *Rusul-Plavar* şi *Rusul-Poieni* (Sc), *Rusul Râscei* (Fălt), *Balta Rusului* (Huşi), *Cotul Rusului* (Rom), *Dealul-Rusul* (GH), *Fundul Văii Rusului* (MSC), *Măgura Rusului* (Drg), *Movila Rusului* (Măic), *Pârâul Rusului* (PN), *Piscul Rusului* (Negr; s. V. *Dagâța*), *Valea Rusului* (Ial), Ruşi (Bc, Bd, Dolj, Fălt, Haț, Hrl, Med, Paşc, PN, Prh, Rom, RS, SM, TO), *Sasca Mică* sau *Ruşi* (Fălt), *Ruşii-Bojica* (Hrl), *Ruşii lui Anas* (Mih), *Ruşii lui Chiriac* şi *Ruşii-Ciomortanul* (Răd), *Ruşii lui Giuşcă, Ruşii lui Hociung* şi *Ruşii lui Murguleț* (Bac), *Ruşii Moldoviței* (Buc), *Ruşii-Munți* (Reg), *Ruşii pe Boul* (Buc), *Ruşii-Străteni* (Dor), *Ruşii Vlădicăi* (Bc), *Cioranii-Ruşi* (Hrl), *Dobrovațul-Ruşi*, alături de *Dobrovățul-Moldoveni* (Cod), *Slobozia-Ruşi* (Iaşi), *Cotul Ruşilor* (Huşi), *Cracii Ruşilor* (Pit), *Iazul Ruşilor* şi *Valea Ruşilor* (Truş), *Podul dela Ruşi* (PN), *Ruşi* sau *Roşiori* (Fălt), *Roşiori* sau *Ruşi* şi *Roşiorii de Vede* sau *Ruşii de Vede* (Tel), *Ruscior* (Bis), *Rusciori* (Sb, Sl), *Ruştiori* (Buc), *Ruşor* (Lăp), *Ruşti* (Olt), *Geaferca Rusă* (Tul), *Slava Rusă* (Istr), *Răusăni* (Truş), *Reuseni* (Sc), *Rusăeşti* (Mo), *Rusăneşti* (Cor, Vâ), *Rusăneşti* sau *Ruşca* (Drăg), *Ruseni* (Buh, Chl, Iş, TSăc), *Rusenii Boiereşti* şi *Rusenii-Răzeşi* (Bc), *Rusenii Noi* şi *Rusenii Vechi* (Buh, Iş; pentru primul raion, v. Mat., p. 52), *Ruseşti* (Mo), *Ruşani* (Prh), *Ruşeni* (Negr, SM), *Ruseasca* (VD), *Rusova Nouă* şi *Rusova Veche* (Orav), *Rusneanca* (Tel). Asupra unora dintre aceste toponime trebuie să ne oprim, căci au nevoie de explicații. Numirile duble de felul lui *Ruşi* sau *Roşiori* arată clar că forma în *-(i)ori* este un diminutiv al celeilalte. Prefacerea în *o* a lui *u* neaccentuat n’are nimic surprinzător, întrucât corespunde unei norme fonetice vechi şi răspândite în limba noastră. Ne putem întreba numai dacă *Roşiori* a ieşit direct din *Ruşi* (prin faza intermediară *Ruşiori*) sau a sunat mai în-

tâiu *Rusciori*, cum ar dovedi existența acestuia în diverse regiuni ale țării. Ambele ipoteze sunt acceptabile, aşa că o discuție mai amănunțită mi se pare inutilă. […] Când şi când *DG* ne informează despre naționalitatea locuitorilor din satele ale căror nume le-am pomenit mai sus (v., de pildă, s. v. Rusenii Vechi, unde aflăm că-i vorba de imigranți «ruşi», stabiliți acolo între 1710 – 1712, şi s. v. Cotul Ruşilor sau Ruşi, parte a satului Homocea (Adj), locuită, la început, de o «colonie rusească», venită din Galiția).

Et.

deal (v. *Coasta Delenilor*).

rus (Lobiuc, CL, 277: Harta dată ne arată şi extensiunea celuilalt etnonim, *rusoaică*, cunoscut mai peste tot în această formă dr., cu excepția unei fâşii nordice, unde circulă var. ca *rúscă* (MM/353, 362, 346, N-V CR/325, N AR/260, BV/365, 386, MD/414, 520, 537), *rusoaie* (S CR/53 şi MM/346), aceasta cunoscută, desigur, şi în N CR, cum probează der. „contaminat", *ruscoáie*, cu care s-a răspuns, al. de *ruscă*, în pct. 325. Harta e interesantă şi altfel, pentru înțelesul de „ucraineancă" al etimonului, precizat clar în nota din pct. 353, 362, 365, 386, 414 (de altfel, în BV/386 s-a răspuns şi cu *huțáncă*), înțeles, care, ca şi în cazul „perechii" masculine *rus*, trebuie să fi fost mult mai larg teritorial, cum arată, cel puțin în cazurile sigure, toponimia (v. ***supra***) şi antroponimia dr (v. ***MihG$_{10}$*** 149-150: în forma românizată, *Rusul*, deja la anul 1507, şi DER, 364-5); unele dintre numeroasele der. ale acestui etnic, ca ***Rusin*** (*Ib.*) ş.a., se referă, ca apelative, în mod sigur nu la slavii estici în genere şi nici la (velico)ruşi, ci la ucr.,

în special la cei carpatici. Pe de altă parte, ca şi în alte cazuri (cf. ***infra***, s.v. *şvab*), constatăm transferul, în dr., a acestui etnic în „câmpuri" lexical-semantice referitoare la lumea animală (cf., s.v. *rus*, TDRW, CADE, CDE, unde se citează şi ar. *arus* şi mr. *rus* (improbabil în ***CapT$_2$***, 347: *rusă* – nume de oi (după culori!) < lat.), cf. TDRW şi CADE, s.v. *rus*[2] „roşcat" < v.sl. *rusŭ* şi nu lat. *russus*, cum probează şi termenul dr. *rúsav* id. < ucr. *rusjavyj*, v. TDRW şi SDR): *ruşi* „borze" în V AR/95, cf. ALRMn, II, h. 566 (care consemnează şi sinonimul *şvab* într-o arie din N-E AR şi BV, arie care trebuie separată de cea din BN/2, 74 şi S-V AR/105, 833, ceea ce impune o etimologie multiplă (şi magh. şi sb.) şi nu exclusiv ucr. chiar pentru etimon, v. ***infra***); CADE, 1088: v.sl. *rusŭ*; Şăineanu, D,557:rus. *rusŭ*; Scriban, D,1143: vsl. *rusŭ*; DM, 730: rus. *rusĭ*; DEX, 939: din rus. *rus'*).

DEÁLUL STÁNCA St
subst., subst. (n. topic)

Deal în partea de vest a comunei, având altitudinea cea mai mare din comună, cu o înălțime de circa 200 m.

Et.

deal (v. *Coasta Delenilor*).
stâncă (CADE,1207: f. et.; Şăineanu, D, 612: „origine necunoscută"; Scriban, D, 1244: v. sl. *stĭena* „zid, perete, piatră"; DM, 802: f. et.).

DEÁLUL TILIÁNA Ic
subst., subst.

Deal situat în partea de SE a cătunului Icuşeni Deal.

Et.

deal (v. *Coasta Delenilor*).

Tiliana < *Tilea* (nume de persoană, frecvent în Transilvania) + suf. -*an* (v. *Coasta Delenilor*)

DEÁLUL VÚLTUR St

subst., subst. (n. topic)

Deal situat între satul *Stânca* şi satul Cârlig (comuna Popricani), pe drumul vechi al Sculenilor.

Et.

deal (v. *Coasta Delenilor*).

vultur (vechi toponim românesc, derivat din apelativul vultur < lat. *vultur, -uris*: CADE, 1449: lat. *vŭltŭr*, *vŭltŭrius*; Şăineanu, D, 704: lat. *vultur*; Scriban, D, 1423: lat. *vŭltur*, *vŭlturius*; DM, 943: lat. *vultur*, *-uris*; DEX, 1173: lat. *vultur*, *-uris*).

DRÚMUL ÎN ȚÁRINĂ V

subst., prep., subst.

Drum către terenul arabil din partea de nord a satului Victoria.

Răsp.

MDGR, III, fasc.I, 257-258: *Drumul* (*Valea-cu-*), vale (f. jud. Buzău); *Drumul-Băicoiului*, trup de pădure (f. jud. Prahova); *Drumul-Brăilei*, deal (f. jud. Fălciu); deal (f. jud. Fălciu); deal (f. jud. Covurlui); *Drumul-cel-Mare*, cătun (f. jud. Pravova); *Drumul-Cerii* sau *al Merii*, drum (f.

jud. Teleorman); *Drumul-de-Piatră*, drum (f. jud. Prahova); *Drumul Hoților*, drum (f. jud. Fălciu); *Drumul-lui-Arghir*, cale (f. jud. Covurlui); *Drumul-lui-Gheorghiță*, potecă (f.jud.Dolj); *Drumul-lui-Rujan*, drum vechi (f. jud. Dolj); *Drumul Mare*, sat (f.jud.Dolj); moşie (f.jud.Dolj– de 2 ori); drum natural (f. jud. Tecuci); pădure (f. jud. Tecuci); şes (f. jud. Dolj); *Drumul Morei*, loc, şes (f. jud. Tecuci); *Drumul-Oii*, drum vechi (f. jud. Mehedinți); f. jud. Rm. Vâlcea; f. jud. Olt; f. jud. Romanați); *Drumul-Oilor*, movilă (f. jud. Brăila); deal (f. jud. Olt); *Drumul Olacului*, cătun (f. jud.Ialomița); *Drumul-Păzei*, mahala (f. jud. Dolj); *Drumul -Peştelui*, drum (f.jud.Ilfov); *Drumul-Picio-rului*, pădure (f. jud.Botoşani); *Drumul-Poştei* sau *al Griviței*, drum (f. jud. Teleorman); *Drumul-Prăjei*, vale (f. jud. Ialomița); *Drumul -Sărat* şi *Drumul Sărei*, stații de cai de poştă (f. jud. Ilfov); drum (f.jud.Dolj); *Drumul Tătarilor*, cale (f.jud. Prahova); *Drumurile*, deal (f. jud. Muscel); *Drumurile-Mari*, drumuri vechi (f. jud. Dolj).

Iordan, T, 332: *Drumul Frumos*.

SMO, 210 (indice): apare de 53 de ori însoțit de determinative (de obicei, în cazul genitiv).

Et.

drum (TDRG, II, 577: srb. *drumu*; CADE, 437: srb. *drum* gr. *δρομοζ*; Şăineanu, D. 222: gr. bis. *Drómos*; Scriban, D, 449: gr. dial. *Drúmos*, ngr. şi v. gr. *drómos* „loc de alergare”; DM, 623: bg. *drum* (< gr.); SCL, XX, 1969, 6, 618: gr. *drómos*; Mihăescu: Infl. grec., 82: gr.-biz.; 186: „grecesc prin filieră slavă”; Rosetti, ILR, 231: gr. *drómos*; ILR, II, 330; 362: traco-dac).

în (CADE, 639-640: lat. *in*; Şăineanu, D, 312: lat. *in*; Scriban, D, 676: lat. *in*; DM, 405-406: lat. *in*).

ţarină (CADE, 1353: v.sl. *carina* „bir”; Şăineanu, D, 642: „derivat din ţară” < lat. *terra*; Scriban, D, 1362: v.sl.*carina*; DM,892:comp.alb.*carina*; Russu, Dacor., 1, 1973, 193: traco-dac).

DRÚMUL JIDÁUCEI St
subst., subst.

Drum pe malul drept al *Jijiei Vechi*, străbate *Pădurea Stânca* şi ajunge în şoseaua Iaşi – Sculeni.

Răsp.

MDGR, III, 257-258: *Drumul*, vale (f. jud. Buzău); *Drumul Mare*, sat, fost sat, moşie (f. jud. Dolj); drum natural (f.jud.Tecuci), pădure (f.jud.Tecuci); şes (f.jud.Dolj)

Iordan, T, 332: *Drumul Frumos*.

SMO, 210 (indice): apare de 53 de ori însoţit de determinante (de obicei în cazul genitiv); 131: *Drumu Mare*, stradă.

Iordan, N, 232: Jidava (Msc), *Jidini*, *Valea Jidinii* şi *Vârful Jidinii* (Istr), *Jidioara* (Ban), *Jidoştiţa* şi *Gura Jidoştiţei* (Tsev), *Jidova* (Buz), *Jidovele* (Gorj), *Jidovi* (Ban), *Jidovina* (BA, Bac, Bot, Huşi), *Pârâul Jidovinei* (Bot), *Jidoviţa* (Năs), *Jidovul* (Vâ), *Coasta Jidovului* (Paşc), *Piatra Jidovului* (RS), *Urma de Jidov* (Bz), *Vâlceaua Jidovului* (Tel), *Jidul* (Sl), *Jideni* (RS), *Jideşti* (PN) […]

Et.

drum (TDRG, II, 577: srb. *drumu*; CADE, 437: srb. *drum* gr. *δρομοζ*; Şăineanu, D. 222: gr. bis. *Drómos*; Scriban, D, 449: gr. dial. *Drúmos*, ngr. şi v. gr. *drómos* „loc de alergare”; DM, 623: bg. *drum* (< gr.);

SCL, XX, 1969, 6, 618: gr. *drómos*; Mihăescu: Infl. grec., 82: gr.-biz.; 186: „grecesc prin filieră slavă”; Rosetti, ILR, 231: gr. *drómos*; ILR, II, 330; 362: traco-dac).

jidaucă < *jidan* (DM: - ; DEX, 547: *jidan* + suf. *–că*; Şăineanu, D, 286: din sl. *židŭ* ’iudeu’ + -an; CADE, 678: v.sl. *židŭ*; Scriban, D, 714: rădăcina *jid-*, din *jidov* şi sufixul *-an*; v.sl. *židinu*, *zidu*, ung. *zsidó*, lat. *Judaeus*,v.gr. *Iudaios*; Petrovici,S,291: În lexicul slavilor de la noi exista adjectivul *židovĭskŭ* ’de uriaş, al uriaşilor’ şi substantivul *židovŭ* ’uriaş’, trecut de la aceşti slavi la români [> *jidov* ’uriaş’]; Ioniță, *Nume*, 80: Uriaşii basmelor, ființe fabuloase, numite pe alocuri *jidovi*, au populat pământul înaintea oamenilor. Oasele mari găsite în pământ sunt atribuite de popor acestor uriaşi. Apelativul *jidov* a stat totdeauna la baza numirii locurilor cu ruine socotite rămăşițe ale aşezărilor populate de *jidovi* [uriaşi]) + suf. *-că* (Pascu, S, 231: sl. *-ka*).

DRÚMUL LA FÂNÁȚ V, F, Ic

subst., prep., subst.

Drum spre fânațul satului.

Et.

drum (v. *Drumul în Țarină*).

la (v. *Borta la Coşeri*).

fânaț (CADE, 496: lat. **fēnacium*; Scriban, D, 511: *fân* < lat. *fênum*; DM, 306: lat. **fenacium*).

DRÚMUL LA FÉRMĂ V
subst., prep., subst.

Drum natural care pleacă din centrul satului *Victoria*, de lângă primărie, spre ferma Penitenciarului.

Et.

drum (v. *Drumul în Ţarină*).
la (v. *Borta la Coşeri*).
fermă (CADE, 488. fr.; Şăineanu, D, 248: fr. *ferme*; Scriban, D, 502: fr. *ferme*; DM, 299: fr. *ferme*; DN, 307: fr. *ferme*, it. *Ferma*).

DRÚMUL MĂNĂSTÍRII St
subst., subst.

Drum spre locul unde a fost biserica castelului Roznovanu.

Răsp.

Iordan, T, 88: ~ *Mănăstirii*; 236: *Mănăstioara* (Găeşti, Fălticeni, Panciu, Rădăuţi, Suceava); 454: *Mănăstioara* (Baia, Dâmboviţa, Putna, Rădăuţi, Suceava).

Ionescu, Dicţ., 195: *Mănăstioara*, deal.

MDGR, IV, 279: *Mănăstioara*, comună (f.jud.Putna); sat (f.jud.Dâmboviţa); cătun (f.jud.Putna), deal (f.jud.Suceava); schit (f. jud. Suceava); sat (f. jud. Suceava).

Grigorovizta, Dicţ., 145: *Mânăstioara*, cătun (f. distr. Suceava); com. rur. (f. distr. Siret).

Et.

drum (v. *Drumul în Ţarină*).

mănăstire (CADE,742:v.sl.*monastiri*; Şăineanu,D, 379: slav din gr.*monastirion*; Scriban,D,819: *mânăstire* < ngr. *monastirion*; DM, 485: v. sl. *monastiri*; DLR, t. VI, fasc.6, 246: v. sl. *Monastirĭ*).

DRÚMUL PE SÚB CÚRTE F
subst., prep., prep., subst.

Drum ce trece pe lângă fosta curte boierească din sat.

Et.

drum (v. *Drumul în Ţarină*).
pe (CADE, 917-918: lat. *per*; Şăineanu, D, 472: lat. *per*; Scriban, D, 955: lat. *per*; DM, 599: lat. *per*).
sub (CADE, 1223: lat. *subtus*; Şăineanu, D, 623: lat. *sub*; Scriban, D, 1256: lat. *sub*; DM, 813: lat. *subtus*).
curte (CADE, 374-375: lat. vulg. **cŭrtem* < *cohortem*; DA,t.II, partea a II-a, 1035: lat.**curtis*,*-em*; Şăineanu, D, 187: lat. *co*(*ho*)*rtem*; Scriban, D, 383: lat. *cohots*, *cors* şi *cŭrtis*; DM, 209: lat. *curtis* (=*co-hors*, *-tis*); CD, 73: lat. **curtis*, *-em*).

DRÚMUL SUB PĂDÚRE St
subst., prep., subst.

Drum care trece pe lângă *Pădurea Stânca*, paralel cu albia veche a *Jijiei*.

Et.

drum (v. *Drumul în Ţarină*).

sub (v. *Drumul pe sub Curte*).
pădure (CADE, 885: lat. vulg. *padulem* = clas. *Palūdem* „baltă”; Şăineanu, D, 453: lat. vulg. *padulem*, metatează din *paludem*; Scriban, D, 947: lat. *padulem*; DM, 593: lat. *padulem*; CD, 196: lat. *padulem* (lat. clas. *palus*, *-udem*).

DURDÚCUL Ş
subst. (n. topic)

Loc pe teritoriul fostului sat Sorca, în apropiere de apa Prutului. Aici s-a găsit, în urmă cu ceva timp, o „oală ca de cinci oca” cu monede, dintre care una era datată 1625.

Răsp.
Iordan, To., 59: *Duduitul* (Căl), *Duduiți* (Giu), *Duduieni* (Câm), de la verbul onomatopeic *dudui ’a* face zgomot’ (despre mersul apăsat şi iute al omului; despre focul bine alimentat cu lemne etc.); *Durduci* (Pârâu, RâV), *Durducul* (ape diverse, Bt, Iaş, Săv, Vas), *Durducul Mare* şi *Durducul Mic* (Tej): Bogrea, *loc.cit*., p. 450 se întreabă dacă *durduc* nu-i cumva o variantă a onomatopeicului hurduc […].
Iordan, *To*, 40: *Bălbăitoarea* (Prh), *Bâlbâitoarea Mare* şi *Bâlbâitoarea Mică* (Bz): ultimele două aparțin unor izvoare, din a căror descriere, făcută de *DG*, rezultă că avem a face cu adevărate cascade, numite astfel din cauza zgomotului produs de apele lor. Numărul sinonimelor este neobişnuit de mare. În măsura posibilului, le-am adunat, cred, pe toate. […] *Durduci* (pârâu, Vâ), *Durducul* (ape diverse, Bot, Cod, Iaşi), *Durducul Mare* şi *Dur-*

ducul Mic (Prh): Bogrea, *loc.cit*., p. 450, se întreabă, dacă *durduc* nu-i cumva o variantă a onomatopeicului *hurduc*.

Et.

Durducul < *durdui* (Scriban, D., 455: *dúrduĭ*, *a*, *-ĭ* v. intr. [imitativ d. *dur-dur*, huietu paşilor grei şi îndesați. V. *dârdâĭ* şi *duduĭ*]. Tropoiesc îndesat, vorbind de o mulțime care vine, de o maşină care duduie ş. a.: *maşina, pământu durduĭe*; *dur-dur* interj. care arată huietu rostogolirii sau zbuciumului: *dur la deal*, *dur la vale*. V. *dura-vura*; DEX, 322: formație onomatopeică; DLRM, 264: onomatopee).

DUMBRÁVA Ş
subst.

Rarişte în *Lunca Prutului*.

Răsp.

MDGR, III, 267-369: *Dumbrava*, plasă (f.jud.Mehedinți); sat (f.jud.Dâmbovița); cătun (f.jud.Putna); sat (f. jud.Tecuci); deal (f.jud.Buzău); deal, movilă (f.jud.Bacău); colină (f.jud.Buzău); deal (f.jud.Fălciu); deal (f.jud. laşi); deal, izvor (f.jud.Botoşani); deal (f.jud. Suceava); deal (f.jud.Vaslui–de 3 ori); izvor (f.jud.Botoşani); loc arabil, şes (f.jud.Tecuci); pădure (f.jud.Bacău); pădure (f. jud. Botoşani); pădure (f. jud. Dorohoi – de 2 ori); pădure (f.jud.Buzău); pădure (f.jud.Gorj); pădure (f.jud.Ilfov); pădure (f.jud.Neamțu); pădure (f.jud.Prahova); pădure (f. jud.Tecuci); pădure (f.jud.Suceava); deal (f.jud.Sucea-

va); pădure (f.jud.Vlaşca); şes (f.jud.Vaslui); vie (f.jud. Buzău).

Grigorovitza, Dicț., 91: *Dumbrava*, numele unei regiuni lângă com. Hliboca (f.distr.Siret); târlă (f.distr.Siret).

Ionescu, dicț., 113: *Dumbrava*, deal, țarină, pădure de stejar – poiană.

Suciu, Dicț.,I,212-213:*Dumbrava* (Hunedoara–1309; Crişana–1553; Maramureş–1584); cătun (Cluj, Hunedoara); localitate (Huedin – 1288; lângă Turda – 1219; în Banat – 1453; lângă Toplița – 1593, de 17 ori).

ALR(M), 105: *Dumbrava* (pădure de carpen, cer, gorun, plop); 514: *Dumbrava* (pădure).

Iordan, T, 70: *Dumbrava*; 88 *Dumbrava*; 452, 484: derivate.

Petrovici, S,148: *Dumbrava*; 174: *Dumbrava*; 175: *Dumbrava* („cele câteva sute de toponimice”); 195: *Dumbrava*; 197: *Dumbrava*; 248: *Dumbrava*; 294: *Dumbrava*; 295: *Dumbrava*; 76: *Dumbravă*; (174,175, 195, 248, 295, 296, 299); derivate: 148, 174, 175, 195, 196, 296, 299.

Drăganu, Rom., 388: *Dumbrava*.

Ştefănescu, E, 71: *Dubrava*; *Dumbrava* < rus. *Dumbrava* „pădure de stejar”.

SMO, 128: *Dumbrava*, fânaț; 135: arătură (fostă pădure cu mesteceni); 156: *dumbravă*; 162: *Dumbrava*, păşune, fânaț (3).

Rosetti, ILR, 616: *Dumbrava*, poate fi şi de „origine românească”.

Petrovici (DR, X, partea II, 1943, 237): *Dumbrava* (Arad, Mureş) – sunt cuvinte româneşti < *dumbravă*.

AUT, IV, 1966, 209: *Dumbravă* „mai demult a fost o pădure frumoasă acolo”.

Porucic, Lex, 65: *Dumbravă* „loc cu pădure de stejari mai rărită”.

ALR(MN) – 272: *Dumbravă*.

Et.

dumbravă (CADE, 442: v.sl. *dobrava*; Şăineanu, D, 224: slav *dõbrava* (din *dõbiu* „arbore”); Scriban, D, 452: v. sl. *dombrava*; DM, 265: v.sl. *donbrava*. Drăganu, Rom.,595, nota 3: *dumbravă*, „sud slav”; Densusianu, ILR, I, 172: *dumbravă* < sl. *donbrava*; 178: *dumbravă* (slav); 186: *dumbravă*).

DÚPĂ SÁT F

prep., subst.

Teren arabil situat la nord de satul *Frăsuleni*.

Răsp.

Iordan, T, 332: *După* ~.

SMO, 128: *După* ~ (de 16 ori).

Et.

după (CADE, 443-444 : lat. *de* – *post*; Şăineanu, D, 224 : lat. *de post*; Scriban, D, 454 : lat. *de* – *post*; DM, 267 : lat. *de* – *post*).

sat (CADE, 1105 : lat. *fossatum*, «şanț»; Şăineanu, D, 568 : **massatum* < lat. medieval *massa* «câşlă, termen primitiv ciobănesc ca şi sinonimul său *cătun*”; Scriban, D, 1156: m. lat. *fossatum* „şănțuit”; DM, 736: lat. *fossatum*).

FÂNÁȚUL DIN JÓS V

subst., prep., adv.

Fost fânaț, actualmente teren arabil, situat la est de satul *Victoria*.

Et.

fânaț (CADE, 496: lat. **fēnacium*; Scriban, D, 511: *fân* < lat. *fênum*; DM, 306: lat. **fenacium*).
din < *de* (CADE, 384-385: lat. *de*; Şăineanu, D, 192: lat. *de*; Scriban, D, 392: lat. *de*; DM, 217: lat. *de*) + *în* (CADE, 639-640: lat. *in*; Şăineanu, D, 312: lat. *in*; Scriban, D. 676: lat. *ĭn*; DM, 405-406: lat. *in*).
jos (DA, t.II, partea II, 37-39: lat. pop. *deosum* (cl. *deorsum*); CADE, 682: lat. *deo(r)sum*; Şăineanu, D, 350: lat. *deo(r)sum*; Scriban, D, 717: lat. pop. *jos-sum* şi *dejusso*, clas. *deosum* şi *deorsum*, din **de-vorsum*, compus din *de*, „de sus în jos” şi *vorsum, vórtere* şi *vertere*, „a învârti, a întoarce”; DM, 437: lat. *deo*(*r*)*sum*; DEX, 549: *deo*[r]*sum*).

FÂNÁȚUL DIN SÚS V
subst., prep., adv.

Tarla, teren arabil situat în *Lanul lui Crețu*, la nord-est de satul Victoria.

Et.

fânațul (v. *Fânațul din Jos*).
din (v. *Fânațul din Jos*).
sus (CADE, 1239: lat.vulg. *susum*, clas. *sursum*; Şăineanu, D, 631: lat. *susum*; Scriban, D, 1271: lat. *susum* şi *sursum* din **sub-vorsum* şi **sub-versum*; DM, 825: lat. *susum*).

FÂNTÁNA LA GÚZU V

subst., prep., subst. (n. pers.)

Fântână situată lângă *Podul lui Klein*, pe şoseaua Iaşi – Sculeni.

Răsp.

MDGR, III, fasc. I, 369-377: *Fântâna Rece*, fântână (f.jud.Dolj); *Fântâna*, pârâu (f.jud.Mehedinți; f.jud.Suceava); vale (f.jud.Mehedinți; f.jud.Prahova–de 2 ori); vâlcea (f.jud.Prahova); *Fântâna Banului*, com.rur.(f.jud.Dolj); sat (f.jud.Dolj); baltă (f.jud.Dolj); moşie (f.jud.Dolj–de 2 ori); *Fântâna Bălăneşti*, loc (f.jud.Dorohoi); *Fântâna Blănarului*, sat (f.jud.Tutova); moşie (f.jud. Tutova); *Fântâna Bodei*, pădure (f. jud. Bacău); *Fântâna Boului*, şes (f. jud. Dolj); *Fântâna Bună*, loc izolat (f. jud. Fălciu); *Fântâna Caprei*, cătun (f. jud. Rm. Sărat); *Fântâna Catâr*, loc izolat (f. jud. Vâlcea); *Fântâna Cerbului*, mahala (f. jud. Mehedinți); *Fântâna Ciobanului*, deal (f. jud. Vaslui); *Fântâna cu Metanele*, fostă mahala (f. jud. Mehedinți); *Fântâna de Leac*, izvor (f. jud. Prahova); fântână (f. jud. Prahova); izvor de apă minerală (f. jud. Olt; f. jud. Pravova – de 2 ori); fântână (f.jud.Prahova); *Fântâna Dimei*, deal (f. jud. Vaslui); *Fântâna din Silişte*, loc (f. jud. Dolj); *Fântâna Doamnei*, pisc de deal (f.jud.Dorohoi); *Fântâna Domnească*, com. rur. (f.jud.Mehedinți); sat (f.jud. Mehedinți); fântână (f.jud.Vâlcea–de 2 ori); *Fântâna Dulce*, vârf de munte (f.jud.Bacău); *Fântâna Gerului*, moşie (f.jud.Covurlui); *Fântâna Hăneală*, fântână (f.jud.Neamț); *Fântâna Hoților*, izvor (f.jud.Ilfov); *Fântâna lui Bortică*, pârâu (f. jud.Suceava); *Fântâna lui Briciu*, Pârâu (f. jud. Suceava); *Fântâna lui Burău*, pârâu (f.jud.Suceava); *Fântâna lui Dobromir*, fântână părăsită (f. jud. Vâlcea); *Fântâna lui Fum*, deal (f. jud. Mehedinți); *Fântâna lui Ovăz*, localitate

(f.jud. Suceava); *Fântâna lungă*, pădure (f. jud. Dorohoi); *Fântâna Mare*, com. rur. (f. jud. Suceava); cătun (f. jud. Mehedinți); sat (f.jud.Suceava); deal (f.jud.Bacău); câmp (f.jud.Mehedinți); lac (f.jud.Tecuci); loc izolat (f.jud.Bacău); pârâiaş (f.jud.Covurlui); pârâu (f.jud.Mehedinți); pârâu (f.jud. Tecuci); *Fântâna Măcărescului*, fântână (f. jud. Neamț); *Fântâna Măzăreanului*, *vale* (f. jud. Neamț); *Fântâna Mircei*, fântână (f. jud. Vâlcea; f. jud. Mehedinți); *Fântâna Mitropolitului*, fântână (f. jud. Neamț); *Fântâna Nucului*, pârâiaş (f.jud.Tutova); *Fântâna Olarului*, şes (f. jud. Neamț); *Fântâna Pitii*, izvor (f. jud. Muscel); *Fântâna Pârvului*, izvor (f. jud. Vâlcea); *Fântâna Popii*, moşie (f. jud.Vlaşca); *Fântâna Rece*, fântână (f.jud. Dolj); *Fântâna Teilor*, sat (f. jud. Tecuci); *Fântâna Tâlharilor*, hârtop (f. jud.Dorohoi); fântână (f.jud.Dorohoi); pârâu (f.jud.Suceava); *Fântâna Trifului*, pârâiaş (f.jud.Tutova); *Fântâna Țiganului*, localitate (f.jud.Pravova); moşie (f.jud. Covurlui); *Fântâneanul*, sat (f. jud. Bacău); *Fântâneanca*, munte (f. jud.Muscel– de 2 ori); pădure (f. jud. Muscel); pisc (f. jud. Olt); vale (f.jud.Vâlcea); vâlcea (f.jud.Olt); *Fântânei* (*Dealul-*), deal (f. jud. Gorj; f. jud. Muscel); *Fântânei* (*Valea-*), cătun (f.jud. Buzău – de 2 ori); izvor (f. jud. Buzău); vale (f.jud.Buzău); moşie (f.jud.Buzău – de 2 ori); pădure (f.jud.Buzău); vale (f.jud.Muscel; f.jud.Vâlcea); *Fântânele*, com. rur. (f.jud. Botoşani); sat (f. jud. Botoşani); cătun (f.jud.Buzău); sat (f.jud.Covurlui–de 2 ori; f.jud.Dâmbovița; f.jud.Dolj–de 2 ori; f.jud.Iaşi– de 2 ori; f. jud. Tecuci; f. jud.Tutova; f.jud.Suceava); deal (f.jud.Fălciu; f.jud. Iaşi; f. jud. Neamț; f. jud. Suceava); moşie (f. jud. Dolj; f. jud. Ilfov); pădure (f. jud. Dolj); pârâu (f. jud. Fălciu; f. jud. Putna; f. jud. Suceava – de 3 ori); pârâiaş (f. jud. Suceava; f. jud. Tecuci); vale (f. jud. Dolj).

Iordan, T, 87: *Fântâna*; 239: *Fântâna* + determinanți; 388: derivate; 239-240: *Fântâna Albă* (f. jud. Rodna);*Fântâna Babii* (f.rn.Luduş);*Fântâna Banului* (f.rn. Calafat); *Fântâna Bălăneşti* (f.rn. Dorohoi); *Fântâna Blanarului* (f. rn. Vaslui); *Fântâna Bodei* (f.jud.Bacău); *Fântâna Boului* (f.rn. Băicoi; f.rn. Paşcani); *Fântâna Brazilor* (f.rn. Odorhei); *Fântâna Bună* (f.rn.Huşi); *Fântâna Caprei* (f.rn. Rm.Vâlcea);*Fântâna Catâr* (f.rn.Rm.Sărat);*Fântâna Cerbului* (f.jud.Turnu Severin); *Fântâna Ciobanului (f. rn. Vaslui); Fântâna cu Metanele* (f. rn Strehaia); *Fântâna de Leac* (f. rn Câmpina; f. rn. Teleajen; f. rn. Vedea); *Fântâna Dimei* (f. rn. Vaslui) *Fântâna din Silişte* (f. rn. Băicoi); *Fântâna Doamnei* (f. rn. Dorohoi; f. rn. Lehliu); *Fântâna Domnească* (f. rn. Turnu Severin; f. jud. Vâlcea); *Fântâna Dulce* (f. rn. Tg. Ocna; f. rn. Tulcea); *Fântâna Gălbazei* (f.rn. Câmpulung);*Fântâna Gerului* (f.rn. Galați); *Fântâna Hăneală* (f. rn. Piatra Neamț); *Fântâna Hoților* (f. rn. Titu; f.jud. Buzău; prov. Transilvania); *Fântâna lui Bortică* (f. rn. Paşcani); *Fântâna lui Briciu* şi *Fântâna lui Burău* (f. rn. Fălticeni); *Fântâna lui Dobromir* (f.rm Rm.Vâlcea); *Fântâna lui Fum* (f. rn. Turnu Severin); *Fântâna lui Ovăz* (f. rn. Paşcani); *Fântâna Lungă* (f. rn. Dorohoi); *Fântâna Mare* (f. rn. Bacău; f. rn. Turnu Severin; f. rn. Vânju Mare); *Fântâna Măcărescului* (f. rn. Piatra Neamț); *Fântâna Măzăreanului* (f. rn. Piatra Neamț); *Fântâna Mircei* (f. rn. Baia de Aramă; f. rn. Rm. Vâlcea); *Fântâna Mitropolitului* (f.rn.Piatra Neamț); *Fântâna Nucului* (f.rn.Bârlad); *Fântâna Olarului* (f.rn P.Neamț); *Fântâna Pârvului* (f. rn. Rm. Vâlcea); *Fântâna Pitei* (f. rn. Piteşti); *Fântâna Plaiului* (f. jud. Gorj); *Fântâna Popii* (f. rn. Botoşani; f. rn. Rm. Vâlcea); *Fântâna Radului* (f.rn. Ploieşti); *Fântâna Rece* (f.rn. Dorohoi; f. rn. Piatra Neamț; f. rn. Vânju Mare); *Fântâna Roşie* (f.rn.Dorohoi); *Fântâna Sterpului* (f.jud.Gorj); *Fân-*

tâna Tâlharilor (f.rn.Paşcani); *Fântâna Teilor* (f.jud. Tecuci); *Fântâna Teiului* (f.rn.Craiova; f.jud.Tecuci); *Fântâna Trifului* (f. rn. Bârlad); *Fântâna Turcului* (f. rn. Rm. Sărat); *Fântâna Ţiganului* (f. rn. Bujor; f. rn. Câmpina); *Fântâna Untului* (f. rn. Gorj); *Fântâna Vacilor* (f. rn. Dorohoi); *Culmea Fântânii* (f. rn. Vânju Mare).

SMO, 121, 128, 136, 144, 163, 195: *Fântâna* + determinanți sau + *lui* + n. pers. (Filimon, Drăgan); 121: *Fântâna din Obârşii*, izvor.

Drăganu, TO, 605): *Fântâreali*, cătun al comunei Paşcani în Moldova a. 1453 (Hasdeu, Cuv.d.bătr., II, 14) şi *Fântâreale* a. 1470 (I. Bogdan, *Documentele lui Ştefan cel Mare*, I, 145, doc. datat din Suceava), alături de *Fântâneale*, n.top. în Moldova a. 1447 (Hasdeu, *Cuv. d. bătr.*, II, 13), *Fântâneanele* = «Fântânealele» a. 1482 (I. Bogdan, *o. c.*, I, 263, doc. dat din Suceava) şi *La Fântâniţe*, n. top. în jud. Fălciu, a. 1471 (id., ib., I, 164, doc. datat din Suceava).

Et.

fântână (DA, t.II, partea I, 47: lat. *fontana*; CADE, 496: lat. *fontana*; Şăineanu, D, 234: lat. (Aqua) *fontana*; Scriban, D, 511: lat. *fontana*; DM, 306: lat. *fontana*; DEX, 371: *fontana*).

la (v. *Borta la Coşeri*).

Guzu *(nume de familie, răspândit în Transilvania).*

FRĂSULÉNI F

subst. (n. topic)

Sat ce aparține comunei Victoria, situat în partea de nord-est față de centrul administrativ, aflat la circa doi km sud de albia *Pârâului Frasin*, de unde se pare că provine şi numele satului Frăsuleni.

Atestări

DRH, XXII, p. 19, 382: satul, amplasat în partea de nord a comunei, este menționat, cu numele de *Frățileni*, la 13 ianuarie 1634. S-a mai numit *Frăsuieni, Frățieneşti*.

Obreja, *Dicț.*, 85: sat, propus dezafectării, ce aparține comunei Victoria, aşezat în lunca Prutului, pe un grind longitudinal. Este o aşezare veche, atestată documentar în secolul al XVI-lea (1569).

Fetioneşti, sat pe Jijia, între Posadnici şi Icuşeni, menționat la 1633 şi 1701. Fetioneşti – fostă denumire a satului Frăsuleni, pe Jijia, între Posadnici şi Icuşeni, menționat la 1633, 1701. (*DRH*, XXI, p. 597; *Cat.Doc. Mold.*, V. p. 5).

Fitioneşti, sat pe Jijia, între Posadnici şi Icuşeni, menționat la 1633 şi 1701. *Fitioneşti* – fostă denumire a satului Frăsuleni, pe Jijia, între Posadnici şi Icuşeni, menționat la 1633, 1701. (*DRH*, XXI, p. 597; *Cat.Doc. Mold.*, V. p. 5).

Răsp.

MDGR, III, fasc. I, 414-416: *Frasinei*, sat (f. jud. Suceava); pădure (f.jud.Botoşani); poiană (f.jud. Suceava); *Frasini* (*În-muchie-la-*), colină (f. jud. Buzău); *Frasinul*, com. rur. (f.jud.Dâmbovița); com.rur.(f.jud.Vlaşca); sat (f. jud.Dâmbovița); sat (f.jud.Dolj); baltă (f.jud.Vlaşca); deal (f.jud.Vrancea); deal (f.jud.Bacău); colină (f.jud.Buzău); munte (f.jud.Gorj); deal (f.jud.Gorj); deal (f.jud.Iaşi–de două ori); deal (f.jud.Mehedinți); grind (f. jud. Tulcea); iaz (f.jud.Probota, spre est); moşie (f.jud.Buzău); pădure (f. jud.Buzău); pădure (pe dealul Turia, la NE de Perieni, com.Cârniceni, plasa Turia, f.jud.Iaşi); pădure (f.jud. Mehedinți); izvor (f.jud.Buzău); pârâu (f.jud.Suceava); pârâu (izvorăşte din Iazul Stângăcenilor, com. Hermeziu, f.jud. Iaşi, curge spre sud prin Iazul Frasinul, din satul Probo-

ta, taie şoseaua judeţeană şi se varsă în bălţile din şesul Prutului–de 2 ori); pârâiaş (f.jud.Neamţ); vâlcea (f. jud. Olt); vale (f.jud.Prahova); loc izolat (f.jud.Prahova); *Frasinul-de-Jos*, deal (f.jud.Gorj); *Frasinul-de-Sus*, deal (f. jud. Gorj); *Frasinul* (*Hotarul-*), comună (f. jud. Buzău).

Iordan, T, 47: *Frasin*(*ul*) (f. rn. Baia-de-Aramă; f. jud. Bacău; f.reg.Bucureşti; f.jud.Bucureşti; f.jud.Buzău;f. reg. Craiova; f.jud. Constanţa; f. jud. Dolj; f. jud. Iaşi; f. rn. Fălticeni; f. rn. Găeşti; f. rn. Gilorţ; f. rn. Giurgiu; f. rn. Gura Humorului; f.rn.Negru-Vodă; f. jud. Olt; f. rn. Piatra Neamţ; f. reg. Ploieşti; f. rn Rădăuţi; f. rn. Strehaia; f. rn. Tulcea; f. rn. Vatra Dornei; f. rn. Vânju Mare); *Frasinul*, două coline (f. jud. Buzău),

Iordan, N, 67-68: Frasina (Bz), *Frasini* (Bot, Chl, Fălt, Gorj, GH, Răd), *În Muche la Frasini* (Bz), *Frasinile* (Trans), *Frasinul* (BA, Bac, Bu, Bz, Cţa, Dolj, Fălt, Gă, Gorj, Iaşi, PN, Olt, Prh, Streh, Tul, VM), *Dealul Frasinului* (Suc, Trans), *Hotarul-Frasinul* (Bz), *Valea Frasinului* (msc), *Vârful Frasinului* (Suc), *Frasănu* (Munţii Apuseni), *Frăsinata* (Hu), *Frăsinei* (Tsev), *Dealul Frăsineilor* (Bot), *Frăsineiul* (Vâ), *Frăsinelul* (PN), *Frăsinetul* (Bu, Bz, Car, Prh, Vâ, Vi), *Frăsinetul de Pădure* (Car), *Dealul Frădinetului* (Trans), *Valea Frăsinetului* (Bz), *Frăsinişul* (Bot), *Frăsineanca* (Bz), *Frăsineni* (Crev), *Frăsuleni* (Iaşi). Derivatul *Frăsinoaia* (Bac) arată, prin sufixul lui, origine personală şi de aceea ne trimite la un atroponimic *Frasin*, eventual *Frăsina* (cf. *Frăsina*, Bot, Chl; *Piciorul Frăsinei*, Bac; *Pârăiul Frăsinei* şi *Valea Frăsinei*, Bot)[3]. *Frăsinel*, plur. *-ei* are înfăţişare de diminutiv, dar nu înseamnă ‚frasin mic', ci o «plantă ierboasă ale cărei frunze seamănă cu cele de frasin (*Dictamus fraxinella*)» (*DA*). Sunt, unele sigur, altele probabil, sinonime cu acestea: *Esna* (Br), *Iasenova* (Tim) şi *Isnovăţul* (Dar), pentru care

cf. bulg. *jasen* ’frasin’, n. top. Croat *Jesenovets*, croat., sârb., *Jasenova*, ucr. *Jasen*, *Jasenovets* (Milk., s. V. *Jasenü*).

TTR, I, 1, 429: *Frăsulenii* S., COM. Victoria [Iaş]. **I.** (~) **1.** S., oc. Turiei : COND. II (1803), 345, COND. (1816). **II.** (*Frăsuleştii* sau ~ sau *Sorca*) **a.** Include căt. Sorca : CAT (1820), 33, 189. **III.** (*Frăsineştii* sau ~) I. NEC. III (1825), 130. **IV.** (*Frăsineştii*) CIUREA, D.M. (cca. 1825), 81. **V.** (~) CAT. (1832), 69. **2.** S., oc. Copoului : COND. PR. (1833), 49^{r}, COND. (1833), 89, P. ASACHI, M (1833) **3.**S., oc.Jijiei: TABLA (1834 B), 730. **4.** S., oc. Copoului: TABLA (1834 c), 766. **5.** S., oc. Branişteı: TABLA (1835), 198, CAT. (1838), 153, TĂBLIȚI (1831), 100, LISTA (1843), 213, TĂBLIȚI (1834), 177, STAT. (1844), TABLA (1845), 10. **VI.** (*Sorca* şi ~) **b.** Contopit cu s. Sorca: CAT. (1845), 213. **VII.** (~) **c.** Înglobează s. Sorca: POP. MOLD. (1846), 401. **VIII.** (*Sorca* şi ~) **d.** Contopit cu s. Sorca: CAT (1851), 107. **IX.** (~) **e.** Separat de s. Sorca:STAT (1854), 143. **X.** (*Sorca* şi ~) **f.** Contopit cu s. Sorca: LISTA (1857), 24. **XI.** (~) **g.** Separat de s. Sorca: LUCR. STAT.(1859), 174, LISTE (1861), 1171. **6.** S., com. Şendreni: INDICE (1865), 44. **7.** S., com. Sorca: FRUNZ. (1871). **8.** S., com. Sculeni: LEGE (1871), 487, INDICE (1873), 130, INDICE(1876), 74, IND. (1887), 147, NOM. (1889), LEGEA (1892), 4955, IND. (1896), 9897, IND. (1896), 188, MDG, LE-GEA (1904), 1191. **9.** S., com. Stânca-Sculeni: MO (1905), 1713. **10.** S., com. Sculeni: TABLOU (1908), 1040, IND. (1912), 89, DICȚ. STAT. (1913), 482, RUM. (1917), 645. **h.** Înglobează prob. s. Sorca: DECRET, I (1925), 11026, cf. ÎMP: ADM. (1926), 209. **11. i.** S., com. Țigănaşi, pierde căt. Sorca, devenit s.: DECRET (1929), 9243, CF. ind. (1930). **12.** S., com. Sculeni: TABLOU (1931), 7951, DEC. (1932),

6437, TABLOU (1939), 2348, TABLOU (1942), 2332, ÎMP.ADM. (1943), 274. **13.** S., com. Cârpiți: ÎMP. ADM. (1950), 281, ÎMP. ADM. (1952), 114, IND. (1954), ÎMP. ADM. (1956), 121, IND. (1956). **14.** S., com. Victoria: ÎMP. ADM. (1965), 159, LEGEA (1968), 1592. – Şi: **Frasulenii** KARTA (1830 G), 240, NOM. (1889), **Fransulenii** LEGEA (1871), 487, **Frăgulenii** ISPR, IAŞI (1836), 354. **Frăsăneştii** CIUREA, d.m. (CCA. 1825), 81, **Frăsilenii** RFO (1853), 67, **Frăsuienii** JRS (1969), 326, **Fresulenii** FOS (1847), 77, **Frosulenii** FOS (1836), **Trăsulenii** MO (1830), 667.

TTR, I, 1, 411: *Fitioneştii* fost s. pe r. Jijia, lângă s. Stânca [Iaşi]. **1.** Moşie, ț. Iaşilor: ARH. BUC. PL. IAŞ (1794), 61, TABLOU (1812), 4. **a.** Silişte a moşiei Stânca: MOM (1861), 27/108. – Şi: **Feteoneştii** ARH. BUC. PL. Iaş (1794), 61, TABLOU (1812), 4.

Alte denumiri ale satului Frăsuleni: *Frăsuienii, Frăsuleştii, Fetioneşti, Fitioneşti, Frățieneşti.*

Et.

Frăsuleni < *frasin* (Al. Obreja, Dicț, 85: Numele său derivă de la un *Frățian* (D.Ciurea–*Evoluția aşezărilor şi a populației din Moldova,Anuar*. Institutul de Istorie şi Arheologie A.D.Xenopol, Iaşi, 1971, p. 126); Iordan, Top., 68, *nota 2*: Ultimele trei –*Frăsineanca* (Buz), *Frăsineni* (Vid) *Frăsuleni* (Iaş) – arată originea locală (*Frăsuleni* poate nici nu aparține aici, afară de cazul când ar exista o formă *fras*, cum pare probabil, judecând după numele de familie *Georgescu Delafras*.

În afara celor două etimologii explicate mai sus, una exprimată de Al. Obreja, ce îl citează pe D. Ciurea, potrivit căruia ar fi un derivat al lui *Frățian*, şi una formulată de Iorgu Iordan, care consideră că

„pare probabilă” ca denumirea de *Frăsuleni* să aibă la bază o formă *fras*, aducem în discuție şi altele: un posibil derivat de la *a frăsui* şi a unei porecle *Frăsulea* (asemenea altora precum *Căbulea, Cățulea, Ulea, Năsulea* ş.a.) dată unei persoane fără stare, neliniştită, care umbla fără rost. De asemenea, dacă avem în vedere că în zonă întâlnim toponime cu această denumire, de ex. pârâul *Frasin*, a cărui albie se află la circa doi kilometri nord de satul Frăsuleni unde îşi are punctul de vărsare în Prut, apoi *Frasinul*, deal, cu o înălțime de 150 m, la nordul satului Vânători, comuna Popricani, situat la circa 7 km de Frăsuleni, putem aprecia probabilă şi explicația ca denumirea să aibă la bază o poreclă *Frasin* dată unei persoane a cărei statură a impresionat pe cei din jur (se întâlnesc, de pildă, nume de persoane în zona Moldovei ca Brad, Plop, Ghindă, Cireş, Vişin + suf. -*escu*).

Din toate variantele de etimologie pentru *Frăsuleni* prezentate mai sus, noi suntem de părere că varianta propusă de Iorgu Iordan este cea mai aproape de realitate.

Et.

frasin < DLR, lat. *fraxinus*; DA, 273: cunoaşte (ca „cuvânt rar”) *fasină* „fruct al frasinului”; CD, Dicț., 102: lat. *fraxinus*, -*um*; DM, 316: lat. *fraxinus*; CADE, 510: lat. *fraxinus*; Densusianu, ILR, 20: *frasin* < lat. *fraxinum*; DEX, 397: lat. *fraxinus*) + suf. -*ean*, -*(l)eni* (pl.): (Pascu, S, 302-305: slav. -*eaninŭ*, -*ianinŭ*; 291 -293: -*an* < sl.-*an*; SMFC, II, 93: suf. -*an* < sl. –*anŭ*; Iordan, Dif., 84: bg. -*eaninŭ*, -*ianinŭ*).

GAVRILOÁIA F, Ş
subst. (n. persoană)

Baltă în lunca Prutului, situată între satele *Şendreni* şi *Frăsuleni*, în prezent secată.

Et.

Gavriloaia < *Gavril* (Dor, 63: *Gavriil* < ebr. *Gabri'ēl*. I. *Gavril* 1. -ă (C. Bog) + suf. -*oaia*, masc. -*oi* (Pascu, S, 109-121: lat. -oneus, -onius).

GÁRLA POTCOÁVA V
subst., subst. (n. topic)

Gârlă pe *Jijia Veche*, denumită astfel datorită aspectului ei, situată în partea de N-V a satului Victoria.

Răsp.

MDGR,III,558:*Gârla Morii*, pârâu(f.jud.Bacău): pârâu (f.jud.Suceava);*Gârla Morilor*, gârlă(f.jud.Putna–de 2 ori).

MDGR, V, fasc. I, 65: *Potcoava*, stație de cale ferată (f.jud.Olt); cătun (f.jud.Olt); deal (f.jud.Olt); baltă (lângă satul Probota, f.jud.Iaşi); lac (f.jud.Tulcea); *Potcoava Mare*, baltă (f.jud.Fălciu, de 2 ori); *Potcoavele*, lac (f.jud. Ialomița).

Ionescu, Dicț., 136: *Gârla Morii* – de 4 ori.

Iordan, T, 68: *Gârla Morii* (Botoşani, Buhuşi) şi alți determinanți; 417: derivat < *Gârla* (Buzău) sau *gârlă*; 441, 453, 477: derivate.

SMO, 136: *În Gârlă*, fânaț.

Et.

gârlă (DA, t.II, partea I, 230: bulg. *gărlo*; CADE, 546: bg. *gărlo*; Şăineanu, D, 268: slav. *grŭlo*; Scri-

ban, D, 562: v.sl. bg. *grŭlo*, „gât, gură, gură de râu”; DM, 338: bg. *gărlo*; DEX, 415: din bg. *gărlo*).
potcoavă (CADE, 984: sl. *podkova*; Şăineanu, D, 500: sl. *podŭkovŭ*; Scriban, D, 1026: vsl. *podŭkovŭ*, d. *podŭ*, dedesubt, şi *kovati*, a fabrica; bg. sârb. ceh. *Podkova*, ung. *patkó*; DM, 647: bg, sb: *podkova*; DEX, 831: din bg. *podkova*, scr. *potkova*).

GÁRLA TÉVIA V
subst., subst. (n. topic)

Nume dat de localnici din apelativul *ştevie*, un fel de măcriş, o plantă poligonacee ce creştea din abundență pe malurile apei.

Canal natural, între Prut şi Jijia Veche, format prin eroziune, care se umplea cu apă în timpul revărsărilor Prutului şi ale Jijiei. În prezent, face parte din *Rezervația Tevia-Vişina*, rezervație de interes ştiințific regional, cu o suprafață de 6,89 hectare, localizată în lunca râului Prut, pe teritoriul comunelor Victoria şi Popricani. Rezervația este loc de cuibărit, de odihnă sau hrănire pentru numeroase specii de păsări acvatice, limicole şi de stuf. Cele mai multe dintre aceste păsări sunt menționate în listele speciilor protejate şi strict protejate. Acvatoriul Tevia reprezintă un biotip unic, în măsură să asigure reproducerea şi conservarea unor peşti autohtoni, reduşi numeric în apele naturale. Caracteristica acestui biotop este prezența linului – *Tinca tinca*, peşte autohton deosebit de valoros, căutat şi ca material de populare pentru creşcătorii piscicole.

Răsp.
Iordan, N, 48: *Gârla* (Br, Bz, Tel, TMăg, VM), *Gârla lui Bran* (Tel), *Gârla Mare* (Giu, Măc, VM), *Gârla Mică*

(Ple), *Gârla Morii* (Bac, Suc), *Gârla Morilor* (Pu), *Gârla Remnicelor* (Bot), *Gârla Săpată* (Bot), *Gârla Vlădicăi* (Huşi), *Gărlele* (Bac, Pu), *Gârlişte* (Reş), *Gârlița* (AlCI, Dolj, Tsev), *Gârloaca* (Ple), *Gârluța* (Ial), *Gura Gârliței* (Br), cu derivatele, arătând originea locală a oamenilor, *Gârlaşi* (Bz) şi *Gârleni* (Buh, Tel). *Gârleasca* (Măic), şi *Gârleşti* (Dolj, Măic) au mai degrabă senificație antroponimică, iar *Gârlici*(*ul*) (Hârş, Prh), care formal este un diminutiv al lui *gârlă*, denumeşte diverse obiecte asemănătoare, ca aspect, cu albia unei gârle. În schimb, pe *gârliță* îl găsim în *DA* trecut printre un diminutivele propriu-zise, alături de *gârloacă*, deşi acesta face impresia unui augmentativ. De altfel, *gârlă* însuşi are sensuri mai mult ori mai puțin deosebite unul de altul:'braț al unui râu sau fluviu; crac de râu care e condus la moară; apă curgătoare, vale, pârâu, (uneori) râu' (*DA*); 'canal (viroagă) mai mare, prin care se scurge apa şi peste care se trece greu cu piciorul; vâna de apă care se scurge printr-un canal; apă curgătoare, ce cu greu se trece cu piciorul; canalul de scurgere al apei curgătoare; albia minoră a pârăului' (Por., p. 34, 42, 46). *Gârlişte* îi este cunoscut numai lui Por., care-l defineşte astfel (p. 41): 'locul unde un râu se pierde în gârlişoare mici şi se împrăştie în luncă' (aşa dar, colectiv).

Et.

gârlă (v. *Gârla Potcoava*).
tevia < *ştevie*, (Scriban, D, 1288: vsl. *štaviĭe*, *štavŭ*, măcriş; *štabelĭ*, un fel de măcriş; bg. *štavelĭ*. Cp. cu *steblă*; DEX, 1061: sl. *štavije*, bg. *štavel*, scr. *Štavlije*; DLRM, 838: bg. *štavel*, sb. *štavelj*).

GÁRLA VÍŞINA V
subst., subst. (n. topic)

Baltă alimentată cu apă din revărsările Prutului şi Jijiei Vechi, situată la graniță cu teritoriul comunei Popricani. Face parte din *Rezervația naturală Tevia–Vişina*.

Et.

gârlă (v. *Gârla Potcoava*).
vişina < *vişin* < *vişină* (CADE, 1428: sl. *višnja*; Şăineanu, D, 599: bulg. *visni*; Scriban, D, 1410: sârb. bg. rut. *višnja*, d. turc. [d. pers.] *vişne*, vişină; DM, 933: v. sl. *višnja*; DEX, 1165: din sl. *višnja*).

GÚRA HRÚBEI St, V
subst., subst. (n. topic)

Denumirea marchează capătul drumului dinspre satul *Victoria* spre un al doilea drum către poarta dinspre răsărit a castelului Roznovanu, drum care urcă pe lângă pădurea şi satul Stânca spre locul unde a fost curtea castelului, trecând prin fața hanului.

Răsp.

Iordan, T, 71: *Gura* + determinanți; 72: „locurile numite astfel sunt aşezări omeneşti, situate la confluența apei curgătoare respective, eventual la capătul ei, în ipostaza, foarte rară de altminteri, că încetează de la sine, fără să se verse în alta”; 408: derivate (*Guroni*); 453: derivat.

Petrovici, S, 213: *Gura* + determinanți; 229: *id*; 279: *Gura Râului*.

SMO, 145: *Gura* + determinanți; 98,121,136,166, *id*.

Emil Petrovici (DR, X, partea II, 1943, 340, nota 5): „În toată țara sunt vreo şaptezeci de nume de sate asemănătoare”.

E. Petrovici, S, 213: *Gura* + determinanți; 98, 121, 136, 166 *id*.

LR,XX,1971,2,166:v.s. *imaş* „izlaz, păşune” în l. ucr.

Porucic, Lex, 32: *Gură* „sfârşitul văii”.

Et.

gură (DA, t.II, partea I, 329: lat. *gula*, *-am*; CADE, 504: lat. *gula*; Şăineanu, D, 285-286: lat. *gula*; Scriban, D, 581: lat. *gŭla*; DM, 350: lat. *gula*, „gâtlej, gât”; DEX, 439: lat. *gula* „gâtlej, gât”).

hrubă (DA, t.II, partea I, 415: ung. *hruba*, *hurba*; CADE, 589: rut. *hruba*; Şăineanu, D, 298: ung. *huruba*; Scriban,D, 606: rut. *hrúba* (gruba) „sobă”. DM, 366: ucr. *hruba*; Tamás, Etym.Wört., 450: ung. *huruba*; DEX, 465: din ucr. *hruba*).

GÚRA VÁII Ic

subst., subst.

Vale mică situată în partea de vest, spre cătunul Icuşeni Deal.

Et.

gura (v. *Gura Hrubei*).

vale (CADE, 1399: lat. *vallem*; Şăineanu, D, 685: lat. *vallem*; Scriban, D, 1389: lat. *vallis*; DM, 916: lat. *vallis*).

HÁNUL ROZNOVÁNULUI St

subst., subst.

Fost sat pe teritoriul comunei *Victoria*, în partea de est a satului *Stânca*.

Atest.

TTR, I,1,516: *Hanul Roznovanului*, fost s., prob. lângă s. Stânca [Iaş]. **I.** (*Hanul de Sus* sau ~) **1.** S., com. Stânca: FRUNZ. (1871). **II.** (~) INDICE (1873), 130. **2.** S., com. Sculeni: INDICE (1876), 74. – Şi: **Hanul Rosnovanului** INDICE (1873), 130.

Et.

han (CADE, 571-572: tc.; Şăineanu, D, 289: tc. *han*; DM, 354: tc. *han*).
Roznovanului < *Roznov* + suf. -*an* (Pascu, S, 302-305: slav. -*eaninŭ*, -*ianinŭ*; 291-293: -*an* < sl. -*an*; SMFC, II, 93: suf. -*an* < sl. -anŭ; Iordan, Dif., 84: bg. -*eaninŭ*, -*ianinŭ*).

HÁNUL VÉCHI St
subst., adj.

Clădire situată la marginea satului *Stânca*, unde a existat hanul boieresc. Astăzi, acest spațiu are altă destinație (cândva, aici, a funcționat şi un centru de achiziție a laptelui).

Et.

han (CADE, 571-572: tc.; Şăineanu, D, 289: tc. *han*; Scriban, D, 588: turc. *han*, ngr. *háni*, alb. bg. sârb. rut. *han*; DM, 354: tc. *han*).
vechi (CADE, 1407: lat. vulg. *věclus* = clas. *vĕtŭlus*; Şăineanu, D, 691: lat. *vetulus*; Scriban, D, lat. pop.

věclus, din **vetlus*, *vetulus*; DM, 922: lat. *veclus* (= *vetulus*); Densusianu, ILR, 17: lat. *vĕtulus*).

HÂRTÓPUL GHÍNDEI St
subst., subst.

Vale râpoasă, situată la sud de *Dealul Stânca*, la hotar cu teritoriul comunei Popricani, în apropierea căreia creşte un pâlc de stejari.

Et.

hârtop (DM, 363: var. (pop) *vârtóp*; slav (v. sl. *vrŭtŭpŭ*); DEX, 448: var. (pop) *vârtóp*; din slav *vrŭtŭpŭ*).
ghindă (Scriban,D, 554: vrom. *ghinde*, d. lat. *glans*, *glandis*; it. *ghianda*, vfr. *glande*, nfr. *gland*, sp. *land[r]e*, pg. *lande*; DM, 335: lat. *glans*, *-ndis*; DEX, 422: lat. *glans*, *-ndis*).

HEREÉSCA Ş
subst.

Teren arabil situat la V de satul Şendreni, pe partea stângă a vechiului curs al *Pârîului Frasin*, la nord de *Tarlaua Şleahul*.

Et.

Hereasca < *Herea* (Pătruţ, OR, 37: *Herba* nb şi *Herbea* nb sunt derivate faţă de *Her* nb, *Heru* nb, *Hera* pren, *Here*, *Herea* pren (cf. der. *Herăşti* [cu *e>ă*, după *r*]…; DARH, 138: *herâie*, taxă fixată de domn pentru reluarea unui proces, în scopul de a garanta stabilirea lucrului judecat [var. *herie*]; nume de familie, feminin, derivat de la *Herescu*, răspândit în

toată România) + suf. *-esc*, *-ească* (v. Curtea Boierească).

HRÚBA St
subst.

1. Drum ce pornea de la una dintre porțile castelului Roznovanu spre apa Jijiei şi asigura legătura cu satul Victoria.

2. Beciuri săpate în *Dealul Stânca*, cu porți din fier şi lacăte pentru a împiedica accesul „curioşilor". Bătrânii satului spun că era, totodată, şi un sistem de comunicare de la castel cu ieşire spre codrii din apropiere, prin care treceau apărătorii curții boiereşti şi le cădeau în spate inamicilor, izbind în duşmani. Acestea s-au surpat în timpul celui de-al doilea război mondial.

Răsp.
MDGR, III, fasc. I, 748: *Hrubă*, deal (f. jud. Tecuci).

Et.
hrubă (v. Gura Hrubei).

HÚCI V, Sc
subst.

Tarla situată la N-E de satul *Victoria*, spre *Sculeni*.

Răsp.
MDGR,III,748:*Huci*, deal (f.jud.Dorohoi); *Huciul*, trup de moşie, pădure (f.jud.Neamțu); pădure (f.jud. Dorohoi).
Iordan, T, 87: *Huci* (f.jud.Cluj); *Huci* (f.jud. Dorohoi); *Huciul* (f.jud.Dorohoi); *Huci(ul)* (P. Neamț, Roman, Săveni); *Dealul Huciului* (f.rn.P. Neamț); *Huceagul* (f. jud.

Bacău);*Higiul*(f.rn.Strehaia);*Higiul-Drăgăneşti*,*Higiul-Trăgeşti* şi *Higiul-Ursoaia* (f.rn.Strehaia) „toate aceste derivate sau variante ale lui Huci (pădure cu copaci mulți şi mici)”.

Drăganu, Rom., 399: *Huci* (în N. Tisei).
Graur, N, 56: *Huciu*.
SMO, 136: ucr. *rušča*.

Et.

huci (DA, t.II, partea I, 416: rut. *hušča* (desime), *huščak* „tufiş”; TDRG, II, 742: *huceag*, et. nec.; CADE, 589: f. et.; Şăineanu, D, 298: et. nec.; Scriban, D, 606: „rudă cu rut. *húšča*”; DM, 366: ucr. *hušča* ”desiş”).

HULPĂRIE Ş
subst.

Loc îngust de trecere spre fostul imaş al satului Şendreni, situat în partea de N, în care multe vulpi şi-au făcut vizuini.

Răsp.

Iordan, Top., 339: *Hulpăria* (Bot), *Hulpi* (Ald), *Hulpoiul* (Hrl) < *vulpe*: varianta (populară şi dialectală) *hulpe* este răspândită prin Moldova; 421: *Dealul Vulpăriei* (Nț), *Hulpăria* (Bot). Cf. *Hulpari* (Rd).

Et.

hulpărie < *vulpe* (*v* inițial > *h*; CADE, 1449: lat. *vulpes*; Şăineanu, D, 704: lat. *vulpes*; Scriban, D, 1423: lat. *vŭlpes*; DM, 943, lat. *vulpes*) + suf. -*ărie* (v. *Bulgărie*).

IÁNȚUL Sc
subst.

Baltă formată prin revărsarea Prutului, lângă satul *Sculeni*, în prezent locul fiind redat circuitului agricol.
Et.

Ianț < n. pers. germ. *Janz.*

ICUŞÉNI Ic
subst. (n. topic)

Sat situat pe ambele maluri ale *Jijiei Vechi*, aparținător comunei Victoria.

Atestări

Stoicescu, *Rep.*, p. 493: Satul, ce aparține comunei Victoria, este aşezat pe terasele neinundabile din şesul râului Jijia. Este o veche aşezare atestată documentar din sec. al XV-lea (1453), al cărei nume provine de la un Ecuşan – Iacuş. S-a mai numit şi Icuşani. La 1 mai 1453, Alexandru-voievod întăreşte satul Icuşăni, în urma judecății proprietarilor cu mătuşa lor, Icuşoaia.

Gh. Ghibănescu**,** *Isp.*: 22 mai 1476. Iaşi. Ştefan cel Mare întăreşte vânzarea ce Şteful, nepotul lui Iacoş, vistiernicul, o face către Muşat, dvornicul, în satul Popricanii pe Jijia cu preț de 100 zloți tătărăşti.

TTR, I,1,584: *Icuşenii* s.,com. Victoria [Iaş]. **I.** S., oc. Copoului: PER. (1772), 200, COND, II (1803), 254, COND. (1816), CAT. (1820), 84, CAT. (1832), 297, COND. PR. (1833), 50, COND. (1833), 66, P. ASACHI, M. (1833). **2.** S., oc. Braniştei: TABLA (1834 B), 731, TABLA (1834 C), 767, TABLA (1835), 198, CAT. (1838), 113, TĂBLIȚI (1841), 100, LISTA (1843), 212, TĂBLIȚI. (1844), 177, STAT. (1844), 122, TABLA (1845), 10,

CAT. (1845), 213, POP. MOLD. (1846), 400, CAT. (1851), 87, STAT. (1854), 143, LISTA (1857), 24, BOF (1858), 65, LUCR. STAT. (1859), 174, LISTE (1861), 1171. **3.** S., com. Lucenii Sturzoaiei. INDICE (1865), 44. **4.** S., com. Icuşeni: FRUNZ. (1871). **5.** S., com. Stânca: LEGE (1871), 487, INDICE (1873), 130. **6.** S., com. Medeleni: INDICE (1876), 74. **7.** S., com. Stânca: IND. (1887), 147, LEGEA (1892), 4955, MDG, IND. (1896), 9897, IND. (1896), 189, LEGEA (1904), 1191. **8.** S., com. Stânca-Sculeni: MO (1905), 1713. **9.** S., com. Sculeni: TABLOU (1908), 1040, IND. (1912), 89, DICŢ. STAT.(1913), 482, RUM. (1917), 645. **10.** S., com. Stânca:DECRET, I (1925), 11026, ÎMP.ADM.(1926), 209. **11.** S., com. Ţigănaşi: DECRET (1929), 9243, MO (1930), 667, IND. (1930). **12.** S., com. Sculeni: TABLOU (1931), 7951, DEC. (1932), 6437, TABLOU (1939), 2348, TABLOU (1942), 2332, ÎMP. ADM. (1943), 274. **13.** S. com. Cârpiţi: ÎMP. ADM. (1950), 28, ÎMP. ADM. (1952), 114, IND. (1954), ÎMP. ADM. (1956), 121, IND. (1956). **14.** s., COM. Victoria: DECRET, II (1964), 220, ÎMP. ADM. (1965), 159. LEGEA, LEGEA (1968), 1592. – Şi: **Ecşenii** TABLOU (1812), 10, **Icşănii** CAT. (1845), 25, **Icusenii** BFO (1846), 41/216, INDICE (1873), 130, RUM. (1917), 645, TABLOU(1939), 2348, TABLOU (1942), 2332, ÎMP. ADM. (1943), 274, **Iocşăştii** TABLA (1845), 10, **Iocşenii** TĂBLIŢI (1841), 100, FOS (1841), 79, BFO (1842), 60, POP. MOLD.(1846), 400,BFO(1849), 167, **Iocuşănii** TĂBLIŢI (1844), 177, BFO (1849), 171, **Ionoşănii** LISTA (1843), 212, **Ionuşănii** BFO (1858), 65, **Iucşanii** PER. (1772), 200, PLATON, I.Ţ. (1843), 39, **Iucşenii** COND. II (1803), 3354, CAT. (1820), 84, CIUBOTARU-ISTRATI (1830), 584, KARTA (1830 G), 240, TABLA (1834 C), 767, **Iucuşenii** CAT. (1820), 84, CAT. (1832), 297, CAT.

(1845), 213, **Luc-şenii** COND. PR. (1833), 50, COND. (1833), 66, P. ASACHI, M. (1833), **Nicşenii** TABLA (1834) B), 731, **Okscheny** BAWR (1774), **Săcşănii** BULAT, D.V. (1808), 173.

Et.

Icuşeni < *Iacuş*, *Icuş, Iacoş* + suf. -*ean* (pl.) (Pascu, S, 302-305: slav. -*eaninŭ*, -*ianinŭ*; 291-293: -*an* < sl. –*an*; SIMFC, II, 93: suf. -*an* < sl. -*anŭ*; Iordan, Dif, 84: bulg. -*eaninŭ*, -*ianinŭ*).

ICUŞÉNI DEÁL Ic

subst., subst. (n. topic)

Cătun, cu 36 de case, ce aparține de satul Icuşeni.

Et.

Icuşeni (v. *Icuşeni*).
deal (v. *Coasta Delenilor*).

IONĂŞÉNI V

subst. (n. topic)

Denumire a unui fost sat pe malul Jijiei, în comuna *Victoria*, astăzi dispărut.

Atestări

Fost sat în comuna Victoria, menționat la 1609, cu ocazia vânzării unor părți din sat, având şi privilegiu de la Ion Despot Vodă (DIR, XVII, II, p. 260, 323).

Et.

Ionăşeni: < *Ion* (DOC, 289; 277-288: „la baza lui stă vechiul nume ebraic *Johanán*, care, după formație,

este un nume teofonic, compus din *Jahve* [forma scurtă, *Jo*] + *hanan* ’a avea milă’ […] a dat forma grecească *Ιωαννης* şi cea latină, *Iohánnes*.”) + suf. -*eni* (v. *Frăsuleni*). Derivat din *Ion*, numele cel mai frecvent la români, prezent în limbile ebraică, latină şi greacă.

IMÁŞ Ş
subst.

Fost izlaz comunal, situat într-un cot al Prutului, la N de satul Şendreni, loc care, în prezent, este împădurit.

Răsp.
SMO, 77: *imaş*; *imaş* < ung. *nyomás* „urmă”, „călcătură” (N. şi E. Trans. şi Mold.).

Et.
imaş (DA, t.II, partea I, 470: magh. *nyomás*; CADE, 603: ung. *nyomás*; Şăineanu, D, 305: ung. *nyomás*; Scriban, D, 601: ung. *nyomás*; DM, 375: ung. *nyomás*).

IZLÁZ F
subst.

Loc de păşunat, aparţinând moşiei boierului Tacu, situat la N de *Frăsuleni* şi la S de albia *pârâului Frasin*.

Et.
izlaz (Şăineanu,D, 343: sl. *izlazu*; Scriban, D, 667: vsl. sârb. *izlaz*, ieşire, d. *izlaziti*, a ieşi, adică „la păscut”; DEX, 511: din bg. *izlaz*; DM, 398: bg. *izlaz*).

IZVÓRUL LUI PÍCIU St
subst., art. hot., subst. (poreclă)

Izvor în apropierea locuinței unui anume Nemțanu, care, pentru statura sa joasă, a primit porecla de *Piciu*.

Răsp.
MDGR, IV, 79-83: *Izvoarele* – de 27 ori.

Et.
izvor (DA, t. II, partea I, 936: paleosl. *izvoru* (bulg. sârb. *Izvor*); CADE, 630: v.sl.; Şăineanu, D, 346-347: slav. *izvoru*; Scriban,D, 668: v.sl. *iz – voru* „fântână”; DM, 399: v.sl. *izvoru*).
lui (*Cotul lui Chiriac*).
Piciu < *pici*, poreclă primită datorită staturii sale scunde (Scriban, D, 976: cp. cu *pițigoĭ*, cu *pitic*, şi cu turc. *pič*, bastard, animal sau plantă incompletă, vlăstar adventiv creescut lângă trunchi; DM, 613: comp. bulg. *pič* „bastard”; DEX, 788: din tc. *piç*).

ÎN CÓTUL LUI ZBÁNȚ Sc
prep., subst., art., subst.

Cot al Prutului, ale cărui maluri sunt acoperite cu boscheți şi lăstăriş.

Et.
în (CADE, 639-640: lat. *in*; Şăineanu, D, 312: lat. *in*; Scriban, D, 676: lat. *in*; DM, 405-406: lat. *in*).
cot (v. *Cotul Boilor*).
lui (v. *Balta lui Minciună*).
Zbanț (de la o poreclă, provenită de la verbul *a [se] zbânțui*).

ÎN HOTÁR Ic, St, Ş, V, Sc, F
prep., subst.

1. Granița cu teritoriul Republicii Moldova.
2. Locul în care se separă o proprietate de alta.

Răsp.

MDGR, III, fasc, I, 744. *Hotarul*, comună (f. jud. Romanați); sat (f.jud.Rm.Sărat); deal (f.jud.Prahova); munte (f. jud. Rm. Sărat); movilă (f. jud. Romanați); pârâu (f. jud. Tecuci; f. jud. Suceava); canal (f. jud. Putna).

Iordan,T,73. *Hotarele* + determinanți; 408: derivate.

SMO, 77: „*Hotar*: hotar < ung. *határ* „graniță; teritoriul unui sat” (toată țara).

Et.

în (v. *În Cotul lui Zbanț*).

hotar (DA, t, II, partea I, 409: ung. *hotár*.; CADE, 589: ung. *hotár*; Scriban, D, 605: ung. *hotár*; DM, 365: ung. *hotár*; DOR, 298: *hotar* „subst. 1.– u.s., toponim originar; *hotăr/asa, -oaia, -oasa* ss., din maritale,<antroponimul **hotar* b”;DEX,465: magh. *határ*).

ÎN HRÚBĂ St
prep., subst

Drum ce urcă de la *Jijia Veche* spre satul *Stânca*.

Et.

în (v. *În Cotul lui Zbanț*).

hrubă (DA, t.II, partea I, 415: ung. *huruba*, *hurba*; CADE, 589: rut. *hruba*; Şăineanu, D, 298: ung. *huruba*; Scriban, D, 606: rut. *hrúba* (*gruba*) „sobă”; DM, 366: ucr. *hruba*; DEX, 465: ucr. *hruba*).

ÎN PĂDÚRE Ş
prep., subst.

Pădure mică în hotar cu teritoriul comunei Probota.

Et.

în (v. *În Cotul lui Zbanț*).
pădure (CADE, 885, lat. vulg. *padūlem* = clas. *palūdem* „baltă”; Şăineanu, D, 453: lat. vulg. *padulem*, metateză din *paludem*; Scriban, D, 947: lat. *padulem*; DM, 593: lat. *padulem*; CD, 196: lat. *padulem* (lat. clas. *palus*, *-udem*).

ÎN PODÁRI Sc
prep., subst.

Teren arabil situat la S-E de satul Sculeni.

Et.

în (v. *În Cotul lui Zbanț*).
podar < *pod* (CADE, 963: v.sl; Şăineanu, D, 491: slav. *podŭ*; Scriban, D, 1004: vsl. *podŭ*; DM, 635: v.sl. *podŭ*) + suf. -*ar* (Pascu, S, 180-189: -*ar* < lat. –*arius*; SMFC, I, 77: -*ar* < lat. –*arius*).

ÎN POIÁNĂ St, F
prep., subst.

Rarişti în pădurile de pe *Dealul Stânca* şi din *Lunca Prutului*.

Răsp.

MDGR, IV, fasc.I, 88: *Dealul Poenii*, localitate (f. jud. Putna); V, 25-31: *Poiana*, com., sat (f. jud. Dolj); com. (f. jud.Ialomița); com.(f.jud.Olt); com.(f.jud.Prahova); com.(f.

jud.Putna);com.(f.jud.Tecuci); sat (f.jud.Argeş); sat (f.jud. Bacău, de 2 ori); sat (f.jud.Botoşani, de 3 ori); cătun (f. jud.Buzău); sat (f.jud.Dolj); sat (f.jud. Dorohoi – de 2 ori); cătun (f.jud.Gorj, de 2 ori); sat (f.jud.Ialomița); sat (f.jud. Mehedinți);sat (f.jud.Neamțu, de 2 ori); sat (f.jud.Olt); sat (f.jud.Prahova, de 2 ori); sat (f.jud.Tutova); sat (f.jud. Vaslui); stație CFR (f.jud.Prahova); f. sat (f.jud. Suceava); mănăstire (f. jud. Prahova); parohie (f. jud. Putna); deal (f. jud. Botoşani); loc (f. jud. Ialomița); moşie (f. jud. Bacău); moşie (f. jud. Dolj); pădure (f. jud. Bacău); pădure (f. jud. Olt); pârâu (f. jud. Botoşani), pârâu (.f jud. Prahova); pârâu (f. jud. Tecuci); şes (.f jud. Dolj).

Grigorovitza, Dicț., 166: *Poiana*, sat (com. Răuseni – f. distr. Suceava).

Suciu, Dicț., II, 50-51: *Poiana*, localit. (Crişana, 151 =; Maramureş); cătun (Cluj); localit. (Turda – Cluj, 1291); localit. (f. r. Orăştie – Hunedoara); cătun (Crişana); localit. (Banat, 1489); - de 22 ori.

Arbore, Dicț. 166: *Poiana*, sat (f. jud. Soroca, Orhei, Hotin); vale şi pârâu (f. jud. Hotin); vale (f. jud. Bălți).

Iordan, T, 23: *Poiana*; 42: *Poiana* şi *Poienile*, singure sau cu determinative; 381:*Poienii*+determinative; 415: derivate, < *Poiana*, *Poieni* „foarte răspândite pretutindeni”; 457: derivate diminutivale cu determinanți (*Poenița*, nota 6: *Poenița* – foarte răspândite; *Poienițele de Jos* etc.). 542: *Poiene*(*le*), *Poieni*(*le*) (generale).

Petrovici, S, 148: *Poiana*; 225: *Poiana* (nume de sat); 294: *Poiana*; 295: *Poiana*.

Drăganu, Rom., 288: *Poiana* (*Poyan* – 1511, Hunedoara).

Graur, N, 50: *Poiana*; 70: *Poiana*.

SMO, 91: *Poiana* (de 22 ori în satele Cinciş şi Valea Ploştii); 119: *Poiana*; 125: *Poiana*, (arătură) < sl. *poljana* „câmp”; 175: *Poiana* (fânaț; de 3 ori).

Eremia, N, 65: *Poiana*; 68: *Poiana* < *poiană* „loc fără copaci într-o pădure, acoperit cu iarbă”. 131: *Poiana*.

AUT, V, 1967, 16: *Poiana*, comună lângă Sibiu.

Phil., II, 83: *Poiană*, fânaț în pădure, teren în pantă lină”.

ALR(MN) – 310: *Poiana* (deal).

Et.

în (v. *În Cotul lui Zbanț*).

poiană (CADE, 966: v.sl. *poljana*; Şăineanu, D, 492: sl. *polĭana*; Scriban,D, 1008: v. sl. *polĭana*; DM, 636: v. sl. *poljana*; Densusianu, ILR, I, 172: v. bulg. *poljana*).

ÎNTRE SÁLCII F

prep., subst.

Loc cu sălcii pe malul *Prutului*, în dreptul satului *Frăsuleni*.

Răsp.

Iordan, T, 153: *Între ~* (de 16 ori).

SMO, 213: *Între ~* (de 23 ori).

Et.

între (CADE, 667: lat. *inter*; Scriban, D, 702: lat. *inter*; DM, 428: lat. *inter*).

salcie (CADE, 1096: lat. *salicem*; Şăineanu, D, 561: lat. *salicem*; Scriban, D, 1149: salix, *sálicis*; DM, 733: lat. *salix*, -*icis*).

JÍJIA V, L, Ic
subst. (n. topic)

Râul ce străbate teritoriul comunei pe direcția N-V la S-E. Cursul apei este aproximativ paralel cu cel al Prutului, intră pe teritoriul comunei la N-NV, din comuna Popricani, la circa 1000 metri amonte de *Podul lui Klein*, de pe DJ 249, străbate teritoriul comunei şi iese, la S-SE, pe teritoriul satului Cotu lui Ivan, din comuna Golăeşti. Izvoarele sunt în afara județului Iaşi (versantul estic al masivului *Bour*, din ținutul Botoşanilor) şi este principalul afluent pe dreapta al râului Prut. Are o lungime totală de 282,6 km. În acest sector primeşte pe dreapta ca afluenți Miletinul cu Jijioara. Pe stânga primeşte câteva pâraie mai mici cum sunt: Puturosul, Valea Pop şi Frasinul, iar mai la sud, pe dreapta, râul Bahlui, ce se varsă în Jijia, lângă satul Chipereşti. Mai spre sud de această localitate, singurii afluenți pe dreapta sunt pâraiele Tătarca, Comarna, Cozia, Bohotin şi Moşna. Este o apă amintită în documente din anul 1400, al cărei nume pseudoslav derivă din Dzijia cu rădăcina în adjectivul „zvezaia – zezîia" ce are înțelesul de „răcoros" – „rece" (G. Ivănescu – 1969).

Alimentarea Jijiei aparține tipului pluvional, cu un procent al scurgerilor medii lunare şi sezoniere ce atinge maxima primăvara (55,2 la sută). Lunile de vară dețin 19,0 la sută din scurgere, iar minima are loc toamna, cu 7,9 la sută. Debitul maxim specific al Jijiei la punctul hidrometric Victoria atinge 113 l/s/km^2. Debitul minim specific la Victoria, în condițiile de vară şi de toamnă – iarna scade, oscilând între 0,016 m^3/s şi 0,021 m^3/s, în raport cu condițiile de vreme. Turbicitatea medie la punctul Victoria este de 2600 g/m^3, iar mineralizarea variază în ra-

port cu anotimpurile şi este în medie de 1879 mg/. la postul Victoria.

Et.

Jijia (Rosetti, ILR, 329: „Toponime slave: unele din aceste nume au putut fi date de români, întrucât ele există şi în româneşte: *Jijia* [reg. Sucevei, rn. Botoşani, jumătatea de nord a reg. Iaşi]: v.sl. *žiža*, *žižda*, bg. *žižila*"; Obreja, Dicț., 132: „râu, cu izvoarele în afara județului Iaşi (versantul estic al masivului Bour, din ținutul Botoşanilor), principal afluent pe dreapta al râului Prut. Are o lungime totală de 282,6 km. În acest sector primeşte pe dreapta ca afluenți Miletinul cu Jijioara… Mai spre sud, afluenții sunt pâraiele: Cozia, Bohotin şi Moşna. Este o apă amintită în documente din anul 1400, al cărui nume pseudoslav derivă din *Dzijia,* cu rădăcina în adjectivul *zvezaia* = *zezîia* ce are sensul de „răcoros, rece" [Gh. Ivănescu-1969]").

JÍJIA NÓUĂ V, L, Ic
subst., adj.

Cursul nou al *Jijiei*, rezultat în urma lucrărilor de sistematizare şi îndiguire din zonă.

Et.

Jijia (v. *Jijia*)
nouă (CADE, 845: lat. *novus*; Scriban, D, 877: lat. *nŏvus*; DM, 547: lat. *novus*).

JÍJIA VÉCHE V, L, Ic
subst., adj.

Cursul vechi al Jijiei, din albia sa naturală, intră pe raza comunei Victoria după ce traversează teritoriul comunei Popricani, prin şesul satului *Cotu Morii*, la N-NV, în apropierea staţiei de pompare SPP 2, în dreptul cabanei AJVPS Iaşi (cu iazuri în suprafaţă de circa 30 de hectare, lacuri din vecinătatea *Rezervaţiei naturale Tevia -Vişina*), traversează localităţile Victoria, Luceni, Icuşeni şi, în partea de S, intră pe teritoriul satului Cotu lui Ivan, din comuna Golăeşti. În prezent, se alimentează din izvoare proprii. Pe teritoriul comunei Victoria, Jijia Veche formează numeroase meandre mari, pe terenul cărora localnicii şi-au amenajat grădini de zarzavat şi legume, plante iubitoare de apă, care poate fi găsită din abundenţă în apropiere.

Et.

Jijia (v. *Jijia*).
vechi (CADE, 1407: lat. vulg. *vĕclus* = clas. *vĕtŭlus*; Şăineanu, D, 691: lat. *vetulus*; Scriban, D, 453: lat. pop. *vĕclus*, din **vetlus*, *vetulus*; DM, 922: lat. *veclus* (=*vetulus*).

LA ANDRÓNIC V
prep., subst. (n. pers.)

Tarla situată în partea S a *Lanului lui Creţu*, pe malul *Jijiei Vechi*, la N-E de satul Victoria.

Et.

la (v. *Borta la Coşeri*).
Andronic (DOR, 11, *Andronic* < gr. *Ἀνδρόνικος* „victorios” < *ανδήρ* + νική; I. 1. *Andronic*, – [Bc; CL];

DOC, 36-37: „Nume de persoană, frecvent în Grecia antică, *Ἀνδρόνικος*, care reprezintă, din punct de vedere formal şi semantic, un cuvânt compus… din *ανερ*, *ανδρος* «bărbat» + *νικη* «victorie», deci «bărbat victorios»).

LA APÉTREI Sc, V
prep., subst. (n. pers)

Tarla situată între satele *Victoria* şi *Sculeni*, la N-E de satul *Victoria*.

Et.

la (v. *Borta la Coşeri*).
Apetrei < *a-* (DA, t.I, partea I, 86-88: lat. *ille, illa*; CADE, 28: lat. *ĭllum, ĭllam*; Şăineanu, D, 14: lat. *illum, illam*; Scriban, D, 57: *a* > lat. *ĭlla*; DM, 1: lat. *illum, illam*) + *Petru* (DOR, 132: *Petru* apostolul < lat. *Petrus*, gr. *Πέτρος*, nume create spre a traduce pe ebraicul *Kepha* „stâncă, piatră”, nefolosite anterior ca nume de persoană. C. *Petre*, voc. 1. – frecv. Act.; -*a* (Dm; Ştef.).

LA BÁCIU F
prep., subst.

Loc, la intrarea în satul *Frăsuleni*, ales de familia săteanului Baciu de a-şi construi o locuință, căreia, între timp, i s-au mai adăugat altele.

Et.

la (v. *Borta la Coşeri*).
Baciu < *baci* (DA, t.I, partea I, 409: et. nec.; TDRG, I, 138-139: et. nec.; CADE, 110: f. et.; Şăineanu, D,

48: „origine necunoscută”; Scriban, D, 144: „rudă cu *badea* şi *bădia*, care se reduc la vsl. *bratŭ* «frate»”; DM, 62: f. et.; DOR, 185: *Baciu*, subst. „termen comun popoarelor din S-E european în sensul de «căpetenie de păstori» şi «nene», frate mai mare”. 1. *Baciul* (C.Ştef; Ştef; - boier 1521) – 29 (P Gov f° 16).

LA BAMBÓI Ic

prep., subst. (n. persoană)

Teren arabil situat în partea de sud a cătunului Icuşeni Deal.

Et.

la (v. *Borta la Coşeri*).

Bamboi < baboi (variantă a termenului *baboi*, o specie de peşte: Scriban, 143: *babóĭ* m., pl. tot aşa [d. *babă*; bg. *baboi* şi *baban*. Cp. cu *bubuĭoc*, *biban*, *ghiban*, *ghiborț*, *ghigorț*]. Ghiborț.–dim. *Baboĭaş*–*Ceata lui Baboi* [Isp.], ceata unor răi, după numele căpitanului lor numit aşa).

LA BISÉRICĂ V, Ic, F, Ş, L, Sc

prep., subst.

Locul unde se află construită biserica satului, pe fostul amplasament al vechii construcții, distrusă de bombardamente în cel de-al doilea război mondial.

Răsp.

SMO, 192: Biserica, „aici a fost construită o bisericuță, construită de Baliță Vodă (T.G.); 210 (Indice): Biserică + determinanți – de 3 ori”.

Et.

la (v. *Borta la Coşeri*).
biserică (DA, t.I, partea I, 568-569: lat. *basĭlĭca*; CADE, 146: lat. *basĭlĭca*; Scriban, D, 172: lat. *basĭlĭca*; DM, 81: lat. *basilica*; Densusianu, ILR, 25: lat. *basilicam*).

LA CASTÁNI St
prep., subst.

Loc situat în *Tarlaua Vulturul*, unde se află un pâlc de castani.

Et.

la (v. *Borta la Coşeri*).
castan (DM, 120: ngr. *kastanon*; DEX, 143: din ngr. *kastanon*).

LA CATÁRG St
prep., subst.

Punctul cel mai înalt din comună, marcat astfel pentru diferite aplicații speciale.

Răsp.

Iordan, T, 419: *Cătărgărie*, în *Pîrîul Cătărgăriei* (Nț; Mat;, p.45) < *catarg*. cf. *Catargul* (Ba, PiN), *Dealul Catargului* (Făl), *Catargele* (Br). (p. 419).

Et.

la (v. *Borta la Coşeri*).
catarg (Scriban, D, 238: ngr. *katárti*; sârb. *katarka*, vechi *katarga*; DEX, 144: din ngr. *katárti*; DM, 121: ngr. *katarti*).

LA CIMITÍR V, Sc, F, L, Ic
prep., subst.

Cimitirul satului.

Et.

la (v. *Borta la Coşeri*).
cimitir (CADE, 265: *chimitir* + fr. *cimitière*; Şăineanu, D, 129: f. et.; Scriban, D, 278: ngr. *kimitiri*, d. vgr. *koimeterion* „loc de zăcut”; DM, 144: ngr. *kimitirion*).

LA COPÁC Ic
prep., subst.

Punct situat în partea de S–SV a satului Icuşeni, numit astfel din pricina unei sălcii singuratice în zonă.

Et.

la (v. *Borta la Coşeri*).
copac (Scriban, D, 345: alb. *kopač* buturugă. D. rom. vine ung. *kopáč*, tufă; DM, 185: comp. alb. *kopač*; DEX, cf. alb. *kopač*).

LA CÓTUL LUI IVÁN Ic
prep., subst., art., subst.

Pârâu ce curge în partea de S-E a cătunului *Icuşeni Deal* şi se varsă în *Jijia Veche*.

Et.

la (v. *Borta la Coşeri*).
cot (v. *Cotul Boilor*).
lui (v. *Balta lui Minciună*).
Ivan (v. *Cotul lui Ivan*).

LA CRÁMĂ St
prep., subst.

Loc situat la S-E de satul *Stânca*, unde se aflau beciurile şi crama familiei boierilor Roznovanu.

Et.

la (v. *Borta la Coşeri*).
cramă (Scriban, D, 360: vsl. cr. *krama* baracă, pol. rut. *kram*, d. germ. *kram*, prăvălie; DM, 194: comp. sb. *krama*; DEX, 235: cf. scr. *krama*).

LA CRÚCE St
prep., subst.

Monument ridicat în memoria eroilor români căzuți la datorie în cel de-al doilea război mondial, care au luptat pentru reîntregirea neamului.

Răsp.

MDGR, II, fasc. I, 783-785: *Crucea*, sat (f. jud. Iaşi); sat (f.jud.Botoşani); baltă (f.jud.Dolj); deal (f.jud. Bacău); movilă (f.jud.Brăila, de 2 ori); movilă (f.jud.Dolj); punct înalt (f.jud.Dâmbovița); deal (f.jud.Iaşi, de 5 ori); movilă (f.jud.Iaşi); munte (f.jud.Mehedinți); deal (f.jud.Neamț); deal (f.jud.Prahova); deal (f.jud.Bacău, de 5 ori); deal (f. jud.Suceava);pisc (f.jud.Vâlcea);moşie (f.jud.Tecuci); pârâu (f.jud.Iaşi); pârâu (f.jud.Suceava, de 2 ori); poiană (f. jud.Muscel); vad (f.jud.Brăila); vale (f.jud.Iaşi); izvor (f. jud.Muscel); izvor de apă minerală (f.jud.Suceava); vârf de deal (f.jud.Prahova).

Iordan, T, 234: *Crucea* (general); 332: *Crucea*; 452: derivate.

SMO, 100: *La Cruce* „aici se întâlnesc trei drumuri”; *Cruce* „Încrucişare, răspântie de drumuri”; 145: *La Cruce* „arătură unde se află o cruce”.

Graur, N, 158: *Crucea* < *Cruce* (articulat).

Et.

la (v. *Borta la Coşeri*).

cruce (DA, t.I, partea a II-a, 928: lat. *crux*; CADE, 359: lat. *crux*, *crucem*; Scriban, D, 369: lat. *crux, crucis*; DM, 200-201: lat. *crux, -cis*; CD, D, 65: lat. *crux, crucem*).

LA DISPENSÁR V

prep., subst.

Locul unde se află dispensarul medical.

Et.

la (v. *Borta la Coşeri*).

dispensar (CADE, 420: fr.; Şăineanu, D, 213: fr. *dispensaire*; Scriban, D, 432: fr. *dispensaire*; DM, 251: fr. *dispensaire*).

LA FEREDÉU Sc

prep., subst.

Loc de scăldat, lângă satul Sculeni.

Et.

la (v. *Borta la Coşeri*).

feredeu (de la apelativul vechi *feredeu* ‚baie de aburi’; Scriban, D, 501: ung. *fürdö*, dial. *feredö*; DM, 298: magh. dial. *feredö*; DEX, din magh. dial. *feredö*).

LA FÉRMĂ V
prep., subst.

Fermă agricolă a Penitenciarului din Iaşi, amplasată în partea de nord a satului Victoria.

Et.

la (v. *Borta la Coşeri*).
fermă (CADE, 488. fr.; Şăineanu, D, 248: fr. *ferme*; Scriban, D, 502: fr. *ferme*; DM, 299: fr. *ferme*; DN, 307: fr. *ferme*, it. *Ferma*).

LA FOIŞÓR F
prep., subst.

Loc amenajat pentru călătorii care aşteaptă autobuzul, pe traseul Iaşi – Victoria, amplasat la intersecția şoselei europene Iaşi – Sculeni cu drumului comunal spre satul Frăsuleni.

Et.

la (v. *Borta la Coşeri*).
foişor (Scriban, 519: ung. *folyosó*, galerie, coridor, d. *folyosni*, a curge încet, *folyos*, lichid, pavilion, chioşc, turn de observațiune; DM, 311: magh. *folyosó*; DEX, 389: din magh. *folyosó*).

LA GRÁNIȚĂ Ş, F, Sc
prep., subst.

Granița naturală pe care o formează Prutul cu Republica Moldova.

Et.

la (v. *Borta la Coşeri*).

graniță (CADE, 556: bulg., sârb. *granica*; Scriban, D, 571: vsl. sârb. bg. *gránîca*, d. vsl. *granĭ*, cap, unghi, hotar; ung. *gránic*, germ. *grenze*; DM, 344: bulg., sârb. *granica*; DEX, 431: din bg, scr. *granica*).

LA GRĂDINÍȚĂ V
prep., subst.

1. Poiană la V de sat, unde a existat o pepinieră.
2. Locul unde se sflă amplasată grădinița pentru copiii satului Victoria.

Răsp.
Iordan, T, 27: *Grădina* + determinanți.
SMO, 98, 121, 124: *Grădina* + determinanți.
Eremia, N, 66: *Grădinița*.

Et.
la (v. *Borta la Coşeri*).
grădiniță < *grădină* (DA, t.II, partea I, 293: bulg. *gradina*; CADE, 554: bg.; Şăineanu, D, 281: slav. *gradina*; Scriban, D, 573: vsl., bg. *gradina*; DM, 345: bg., sb. *gradina*; Rosetti, ILR, 309: vsl. *gradina*; Mihăilă, *Împrumuturi*, 39: bg. *gradina*, scr. *grádina*) + suf. -*iță* (Pascu, S, 254-267: sl. -*ița*).

LA HÁN St
prep., subst.

Hanul, proprietate a boierului Roznovanu, prevăzut cu un beci pietruit, folosit pentru păstrarea vinului adus pentru vînzare din via proprie. Vinurile erau din cele mai valoroase soiuri, provenite din struguri de soiuri care dădeau renumitele vinuri de la Stânca Roznovanu. Acestea

au fost medaliate cu aur şi argint la diferite concursuri. Erau şi soiuri care produceau struguri pentru masă cu bobițe cât pruna.

Et.

la (v. *Borta la Coşeri*).

han (CADE, 571-572. tc.; Şăineanu, D, 289: tc. *han*; DM, 354: tc. *han*; DEX, 443: din tc. *han*).

LA HÚMĂ lc

prep., subst.

Teren arabil situat la N de cătunul *Icuşeni Deal*.

Răsp.

MDGR, III, 751-752: *Humariul*, pârâu (f. jud. Dorohoi); *Humăria*, deal (f.jud.Dorohoi); deal (f.jud.Suceava); deal (f.jud.Vaslui);pădure (f.jud.Dorohoi); pârâu (f.jud.Botoşani, Vaslui); vale (f.jud.Vaslui); pârâu (f.jud. Suceava); *Humăria Mare*, *Humăria Mică*, pâraie (f. jud. Vaslui).

Ionescu, Dicț., 173: *Humăria*, pârâu, coastă, deal – de 6 ori.

Iordan, T, 79: *Humăria* (Botoşani, Dorohoi, Fălticeni, Vaslui); 420: *Humăria* < *humă* „pământ argilos de culoare albă-albăstruie, întrebuințat la țară pentru lipit şi spoit casele”.

Et.

la (v. *Borta la Coşeri*).

humă (DA, t.II, partea I, 420: bulg. *huma*; CADE, 590: blg. *humă*; Şăineanu, D, 299: bulg. *humă*; Scriban, D, 607: n.gr. *hóma*; DM, 367: bg. *huma*).

LA LUMINÍŞ Ş
prep., subst.

Rarişte în *Pădurea Tocsobeni*.

Răsp.
Suciu, Dicț.,I, 365: *Luminişul* (Dej-Cluj; 1546, 1566, 1600, 1603, 1750, 1800).

Et.
la (v. *Borta la Coşeri*).
luminiş < *lumină* (CADE, 728: lat. **lum*(*ĭ*)*nina* (< *lumen*); Şăineanu, D, 372: lat. *lumina*; Scriban, D, 760: lat. **lumina*; DM, 468: lat. *lum*(*i*)*nina* (< *lumen*) + suf. -*iş* (Pascu, S, 352-359: sl. *-iş*; 354: *Luminiş* „loc într-o pădure în care copacii sunt rari, şi în care deci este lumină, poiană < *lumină*”).

LA MONUMÉNT St, Ş
prep., subst.

Loc în curtea şcolii din *Şendreni* şi pe *Dealul Stânca* unde s-au ridicat monumente în cinstea eroilor neamului căzuți pe câmpul de luptă în al doilea război mondial.

Et.
la (v. *Borta la Coşeri*).
monument (CADE, 799: fr.; Şăineanu, D, 408: fr., f. et.; Scriban, D: *monumentum*; DM, 514: fr. *monument*; DEX,652: din fr.*monument*, lat.*monumentum*).

LA MOVÍLĂ St
prep., subst.

Ridicătură de pământ, de mică înălțime, denumire căpătată datorită aspectului său.

Et.

la (v. *Borta la Coşeri*).
movilă (CADE, 794: *moghilă* < vsl. *mogyla*; Şăineanu, D, 411: slav. *mogyla*; Scriban, D, 837: vsl. *Mogyla*; DM, 518: v.sl. *mogyla*; DLR, t.VI, fasc. 12-13, 925: *movilă* „formă hipercorectă”; *moghilă* < v.sl. *mogîla*, ucr. *mogila*”; Densusianu, ILR, I, 172: *movilă* (slav); 180: *movilă* < sl. *mogyla*; 187: *movilă* < v. bulg. *mogyla*).

LA OBSERVATÓR St
prep., subst.

Parte mai înaltă de teren situat pe *Dealul Stânca*.

Et.

la (v. Borta la Coşeri).
observator (CADE, 854: fr.; Şăineanu, D, 438: f. et.; Scriban, D, 887: lat. ştiinţific. *observatorium*; DM, 554: fr. *observatoire*; DN, 493: cf. fr. *observatoire*, germ. *Observatorium*; DEX, 708: din lat. *observatorium*, fr. *observatoire*, germ. *Observatorium*).

LA PALÁT St
prep., subst.

Locul unde a existat castelul boierilor Roznovanu.

Et.

la (v. *Borta la Coşeri*).
palat (Scriban, D, 923: ngr. *paláti*, d. lat. *Palatium*, dealul Palatin [prin ext.] casa împăratului Aŭgúst, situată pe acest deal; it. *palazzo*, engl. germ.

palast, rus. *paláta*; DM, 578: fr. *palais* (lat. lit. *palatium*); DEX, 740: din ngr. *paláti*, lat. *palatium*).

LA PANȚIROÁICELE Ic
prep., subst.

Tarla mică, în apropierea cătunului *Icuşeni*, în mijlocul căreia se afla casa văduvei unui Panțiru, ce locuia aici împreună cu fiicele ei.

Răsp.
Iordan, Top., 217: *Panțiri* (Bot), *Panțirul* (TâO), *Groapa Panțirului* şi *Panțireni* (Bac).

Et.
la (v. Borta la Coşeri).
Panțiroaice < *panțir* (Scriban, D, 929: rus. *páncyrĭ*, platoşă, *páncyrnik*, chiurasier; pol. *panzier*, platoşă, germ. *panzer*, d. it. *panziera* şi *panciera*, d. *panza* şi *páncia*, pântece; DEX, 746: din pol. *pancerz*, scr. *pancir*; DLRM, 582: pol. *pancerz* < germ.) + suf. -*oaia* (Pascu, S, 109-121: lat. -*oneus*, -*onius*) + suf. -*că* (Pascu, S, 231: sl. -*ka*).

LA PÂRÁU St
prep., subst.

Pârâu temporar pe *Dealul Stânca*.

Et.
la (v. *Borta la Coşeri*).
pârâu (CADE, 947: com. alb. *pɛrrua*; Şăineanu, D, 462: alb. *pārrua*; Scriban, D, 988: alb. *pārrua*; DM,

624: com. alb. *pĕrua*; Russu, Elem., 180-188: traco-ilir).

LA PLÓPUL ŞCÓLII Ş
prep., subst., subst.

Loc în curtea şcolii din fostul sat *Sorca* unde a existat un plop înalt şi bătrân. Azi, copacul nu mai există, dar localnicii continuă să denumească locul astfel.

Et.

la (v. *Borta la Coşeri*).
plop (CADE, 958: lat. vulg. **ploppus* = clas. *populus*; Şăineanu, D, 489: lat. *populus*; Scriban, D, 1000: lat. *popŭlus*; DM, 632: plop, lat. *ploppus*. (=*pop(u)lus*).
şcoală (CADE, 1246-1247: ung. *iskola* < lat. *schola*; Şăineanu, D, 575: lat. *schola*; Scriban, D, 1277: il. *Scuola* (ven. *scola*), lat. *schola*; DM, 830-831: lat. *schola*).

LA POÁRTA VÉRDE V
prep., subst., adj.

Cot al *Jijiei*, aflat la N-V de satul *Victoria* şi la N de satul *Stânca*.

Răsp.

Petrovici, S, 230, nota 47: *Poarta* „trecătoare peste munți sau dealuri”; 269: *Poarta* „nume de sat”; *poarta* ~.

Et.

la (v. *Borta la Coşeri*).

poartă (CADE, 962: lat. *porta*; Şăineanu, D, 490: lat. *porta*; Scriban, D, 1002: lat. *porta*; DM, 634: lat. *porta*).
verde (Scriban, D, 1400: lat. *virîdis*, pop. *vĭrdis*, it. sp. pg. *verde*, pv. fr. cat. *vert*: DM, 925: lat. *vir(i)dis*; DEX, 1156: lat. *vir(i)dis*).

LA PÓD V, L, Ic, Sc
prep., subst.

Denumirea indică mai multe astfel de locuri de trecere peste râul *Jijia*, fie peste albia cea veche, fie peste cea nouă. De pildă, la punctul *La Pod*, peste *Jijia*, situat la V de satul Victoria, la circa 100 m, pe malul stâng al apei, în apropiere de fostul drum Iaşi – Sculeni, s-a descoperit, întâmplător, un tezaur compus din 21 obiecte de podoabă: o pereche de verigi de tâmplă, doi cercei, cinci inele, trei nasturi întregi şi unul fragmentar, o cataramă de curea, 7 aplice întregi şi 9 fragmente; 54 aspri turceşti, 1 aspru al hanului Crimeii, 124 dinari ungureşti. Nu este exclus ca tezaurul să fi fost îngropat în 1523, când în Moldova au avut loc puternice frământări interne, determinate de tendința lui Ştefăniță Vodă de a limita puterea marii boierimi.

Et.
la (v. *Borta la Coşeri*).
pod (CADE, 963: v. sl.; Şăineanu, D, 491: sl. *podŭ*; Scriban, D, 1004: v. sl. *podŭ*; DM, 635: v. sl. *podŭ*).

LA PRIMĂRÍE V
prep., subst.

Locul unde se află centrul administrativ al comunei.

Et.

la (v. *Borta la Coşeri*).
primărie < *primar* (CADE, 1002: lat. *primarius*; Şăineanu, D, 511: lat. *primarius*; Scriban, D, 1049: lat. *primarius*; DM, 662: lat. *primarius*) + suf. -*ărie* (v. *Bulgărie*).

LA PÚNTE L
prep., subst.

Loc de trecere peste *Jijia Veche*, amenajat din traverse din scânduri prinse pe cabluri din sârmă.

Et.

la (v. *Borta la Coşeri*).
punte (Scriban, D, 1077: lat. *ponce*, *pŏntis*, punte, probabil rudă cu vgr. *pátos*, drum bătut, scr. *pathas, panthan*, drum; vsl. *pontĭ*, drum; DM, 680: lat. *pons, -ntis*; DEX, 872: lat. *pons, -ntis*).

LA RÓBI St
prep., subst.

Loc în partea de nord a satului *Stânca*, în spatele castelului, sub coasta dealului cu acelaşi nume, loc denumit astfel întrucât era amenajat cu două ancore ce aveau câte patru braţe fiecare, prezăzute cu câte o verigă groasă, la capătul de sus având înălţimea ca până la brâul omului; erau asemănătoare celor cu care se ancorează corăbiile pe mare. Aici erau pedepsiţi robii de pe moşia boierească.

Et.

la (v. *Borta la Coşeri*).
rob (CADE, 1075: vsl. *robŭ*; Şăineanu, D, 551: slav. *robŭ*; Scriban, D, 1132: vsl. *robŭ*, *rabŭ*; DM, 722: v.sl. *robŭ*).

LA SÓRCA Ş
prep., subst.

Islaz ce se află la nordul satului *Şendreni*, în apropierea locului unde a fost satul cu acelaşi nume, care a fost strămutat din cauza deselor inundări datorate revărsărilor Prutului.

Et.

la (v. *Borta la Coşeri*).
Sorca < *soroca* (Bolocan, D, 585: ucr. *coțofană*).

LA SPITÁL Sc
prep., subst.

Et.

la (v. *Borta la Coşeri*).
spital (Scriban, D, 1231: ngr. *spitáli*; DM, 790: germ. *Spital*; DEX, 1010: din germ. *Spital*).

LA STADIÓN V
prep., subst.

Loc în marginea satului *Victoria* unde este amenajat un teren de fotbal pentru jocurile echipei din comună.

Et.

la (v. *Borta la Coşeri*).

stadion (DM,795: ngr.*stadion*; DEX,1014: din germ. *Stadion*).

LA STÁȚIE V, F, Sc, Ş, Ic
prep., subst.

Stații de pompare a apei pentru sistemul de irigații din comună. Fiecare stație poartă şi câte un număr.

Et.
la (v. *Borta la Coşeri*).
stație (DM, 797: pol. *stacja*, fr. *station* [lat. lit. *statio*, -*onis*]; DEX, 1016: din fr. *station*, lat. *statio*, -*onis*).

LA ŞCOÁLĂ V, St, L, Ic, Sc, F, Ş
prep., subst.

Locul unde este amplasată şcoala din sat.

Et.
la (v. *Borta la Coşeri*).
şcoală (v. *La Plopul Şcolii*).

LA ŞIPOȚÉL St, Ic
prep., subst.

Locul unei foste aşezări umane din sec. III – II î.e.n., suprapusă de o locuire din sec. IV e.n., în apropierea unei vâlcele, la sudul satului *Stânca*, la V de cătunul *Icuşeni Deal*. Aici au fost descoperite fragmente de vase cu buza răsfrântă şi cu alveole pe buză, apoi fragmente de vas din pastă fină, cenuşie, cu decor realizat în două linii orizontale, tăiate de linii scurte, verticale, având la partea inferioară alte linii orizontale. O fusaiolă plată este con-

fecționată dintr-un fund de vas. Au fost descoperite şi fragmente de amfore romane.

Et.

la (v. Borta la Coşeri).
şipoțel < *şipot* (CADE, 1250: comp. bulg. *šepotŭ*; Şăineanu, D, 595: cf. sl. *sĭpotŭ*; Scriban, D, 1281: v. sl. *sĭpotŭ*, *sĭpŭtu*; DM, 833: comp. bulg. *šepot* „mur-mur”.) + suf. *-el* (v. *Cotu Cărăşel*)

LA ŞOSEÁ Sc
prep., subst.

Denumirea drumului european Iaşi – Sculeni 583.

Et.

la (v. *Borta la Coşeri*).
şosea (CADE, 836: fr. *chaussée*; Şăineanu, DN, 605: fr. *chaussée*; Scriban, D, 1285: fr. *chaussée*, d. lat. pop. *calciata*, subînț. *Via*, adică „cale încălțată, îmbrăcată sau acoperită”; DM, 1256: fr. *chaussée*).

LA ȚÍNTĂ St
prep., subst.

Teren pe malul Prutului, loc de joacă pentru tineri.

Et.

la (v. *Borta la Coşeri*).
țintă (Scriban,D,1367: vsl. *centa*; DEX, 1128: din sl. *centa* „ban, monedă”; DM, 895-896: slav (v. *centa*).

LA ÚLMI Sc
prep., subst.

Cot al Prutului, spre *Gârla Tevia*, la N-E de *Lanul lui Crețu*.

Răsp.

MDGR, V, 687: *Ulmul*, com., sat (f.jud.Brăila); com. (f.jud.Ialomița); sat (f.jud.Dolj); sat (f.jud. Ialomița); munte (f.jud.Suceava); moşie (f.jud. Brăila); izvor (f. jud. Brăila).

Suciu, Dicț., II, 217: *Ulmeni* (f. r. Cehul Silvaniei – Maramureş, 1405); *Ulmoasa*, cătun (f. r. Şomcuța Mare – Maramureş).

Iordan, T, 103: *Ulma* (Banat, Rădăuți), *Ulmetul*, *Ulmețelul*, *Ulmețul*, *Ulmi*, *Ulmi-Liteni*, *Ulmii Mari*, *Ulmii Noi* şi *Ulmii Vechi*, *Ulmi Orneşti*; nota 8: *Ulmi Oineşti*, *Ulmi*, *Ulmi-Polieni*, *Dealul Ulmilor*, *Ulm*(*ul*), *Dosul Ulmului*, *Valea Ulmului*, *Ulmulețul*, *Ulmuşorul*, *Ulmoasa*, (Şomcuța Mare–Maramureş) şi derivatul „local" *Ulmeni*, *Ulmeni Pământeni* şi *Ulmeni Ungureni*; 392: *Ulma* (Rădăuți, Timiş – Torontal, „sl. de *Ulmul*, *Ulm*, *Ulmi*, *Ulmi* ~"; 428: *Ulmetul* < lat. *ulmetum* „pădure de ulmi". 461: *Ulmețul*, *Ulmulețul*, *Ulmuşorul* < *ulm*. De adăugat *Ulmețelul* < *Ulmețul*. 473: *Ulmoasa* (Şoncuța Mare) < *ulm*.

Drăganu, Rom, 214: *Ulmi* (Hunedoara), *Ulma* (Timiş, Rădăuți), *Ulmoasa* (Satu-Mare); *Ulmul* (Brăila, Dolj, Ialomița), *Ulmi* (Buzău, Dâmbovița, Ilfov), *Ulmeni* (Brăila, Buzău, Ilfov, Teleorman), *Ulmetul* (Buzău), *Ulmețul* (Dolj), *Ulmuşorul* (R. Sărat), *Ulmulețul* (Ialomița); 163: *Ulma* (Rădăuți) < *ulm*; 235: *Ulma* (Timiş); 236: *Ulma* (Timiş, 1232), *Ulma* (Rădăuți); 324: *Ulmoasa* (a pătruns în ung.) *Ulmásza* (Munții Apuseni).

Graur, N, 151: *Ulma*; *Ulmu*.

Et.

la (v. *Borta la Coşeri*).

ulm (CADE, 1368: lat. *ulmus*; Şăineanu, D, 676: lat. *ulmus*; Scriban, D, 1374: lat. *ūlmus*; DM, 901. *ulmus*; Drăganu, Rom, 214: *ulm* < lat. *ulmus*, *-um*).

LA VÁD F
prep., subst.

Loc nisipos, pe malul *Prutului*, situat între *Pădurea Moglan* şi punctul *La Baciu*, la S-E de *Frăsuleni*. Loc potrivit pentru scăldat.

Et.

la (v. *Borta la Coşeri*).
vad (CADE, 1396: lat. *vadum*; Şăineanu, D, 684: lat. *vadum*; Scriban, D, 1388: lat. *vadum*; DM, 915: lat. *vadum*).

LA VÁMĂ Sc
prep., subst. (n. topic)

Loc în *Sculeni* unde se află clădirea vămii la punctul de trecere a frontierei spre Republica Moldova.

Răsp.

MDGR, V, 720: *Vama*, sat (f. jud. Bacău).
Grigorovitza, Dicț., 234: *Vama*, târg (f. distr. Câmpulung); cătun (f. distr. Cernăuți).
Iordan, T, 259: *Vama* (Botoşani, Câmpulung, Iaşi, Oaş, Paşcani); *Vama* sau *Punctul Oituzului*; *Vama* ~ (Măgura, Seacă, Veche), *Vămile* (Bârlad) „cu derivatul «local» *Vămeni*”. nota 3: *Vama*; nota 4: *Vămei*, *Vămeni*.
SMO, 7: *Vamă* < *vamă* < magh. *vám* „vamă” (toată țara).

Et.

la (v. *Borta la Coşeri*).

vamă (CADE, 1400: ung. *vám*; Şăineanu, D, 686: ung. *vám*; Scriban, D, 1390: ung. *vám*; DM, 914: magh. *vám*; Drăganu, Rom, 596, nota 2: *vamă* < ung. *vám* (cf. rut. *vama* şi *vam*, sloven. *vama*, srb. *vam*).

LA VÍl St

prep., subst.

Loc, pe *Dealul Stânca*, unde au fost viile boiereşti.

Răsp.

MDGR,III,fasc.I,90: *Dealul Viei*, deal (f.jud.Botoşani, de 2 ori); deal (f.jud.Suceava); deal (f jud.Tecuci); deal (f. jud. Vâlcea).

Suciu, Dicț., 194, I. *Dealul* Viilor (lângă Sighişoara).

SMO, 161: *Dealul Viilor*, teren arabil.

Iordan, N, 79: *Via Bobului* (Prh), *Coasta Viei* (Cod), *Dealul Viei* (Bot, Dar, Fălt, Gorj, Vâ, Zel), *Groapa Viei* (Tel), *Malul Viei* (Msc), *Valea Viei* (Arg, Bz, Gorj, PN), *Viile* (Dolj, Vâ), *Viile* Apei (Bma), *Viile-Cenuşasca* (Măic), *Viile Ioarăşului* (BM), *Viile Oacheşe* (Tul), *Viile Sătmarului* (SM), *Coasta Viilor* (Drăg, Iaşi), *Dealul Viilor* (Arg, Murg,Streh), *Dealul (Coasta)Viilor* (5 locuri, Trans; Kisch I,p.140), *Dealul cu Viile* (Gorj), *Deasupra Viilor* (A), Valea Viilor (Cța), Viişoara (Bz, Car, Călm, Cța, Drăg, Iaşi,Măic,Negr,PN, Prh, Tel, Trg, Tur), Viişoara sau Bonta, Viişoara Moştenească sau Mare şi Viişoara Mică (Car), Pierla sau Viişoara (Prh), Viişoara-Ulmetul (Bz), Viişoarele (Ial), Dealul-Viişoarele (BA), Vița (Trans). Sinonime: Valea Lozanei (Va), Lozia (Iaşi), Lozinca (Zel), Lozna (Dor), Lozna Mare (Jib), Lozna-Pleş (Crs), Lozova

(Gl, Tul), Lozovița (Gl) < slav. loza ’viță’ (să se compare n. top. croat. Lozon, sârb. Lozanj, Loz-na, Lozovik […]

Et.

la (v. *Borta la Coşeri*).
vie (CADE, 1421: lat. *vinea*; Şăineanu, D, 696: lat. *vinea*; Scriban, D, 1405: lat. *vinea*; DM, 929: lat. *vinea*).

LÁNUL LUI CRÉȚU V
subst., art., subst. (n. topic)

Tarla situată în partea de nord a satului Victoria, ce se mărgineşte cu drumul european Iaşi – Sculeni.

Et.

lan (Lobiuc, CL, 295: împrumutul *lan* „câmp semănat cu acelaşi fel de plante (în special cereale); *p. ext.* holdă; plantele semănate pe acel câmp” (< ucr. *lan*, DA, DM, DEX; DA a precizat că *lan* exprimă, mai ales în S dr., şi noțiunea de *„lanț”*, provenind dintr-un sl. *lanŭ* „neatestat în sensul acesta, dar care a trebuit să existe poate la Slavii desnaționalizați de Români în Nordul Dunării”, cum arată şi der. Sb. de aici *lanac*, iar întinderea de pământ după „lanțul” cu care se măsura, cf. *funie, curea, prăjină* (*de pământ*) şi chiar un *lanț de pământ*; cf. şi CDE, **BrüH**, 228, **VasV$_3$**, 398). După **PavV$_1$**, 288, *lan* ar avea circulație în R.S.S.Mold. şi în N-E României. Aparent, lucrurile ar sta aşa, dacă ne-am limita numai la ALRMn, I, h. 6 „LAN”, pe care *lan*, teren agricol propriu-zis, apare în toată MD, dar numai în ea, nu şi, d.p., în BV. De fapt îl găsim infiltrat şi în MM, în aria cvasigeneralã a lui *hóldă* (ALRMRM, III,

h. 410 „LAN”/225), prezent în BV (**HerE**, VII: *lan*, pl. *lanuri* şi sintagma *lánuri boierésti* „Felder vom Grossgrundbesitz”), circulând şi în MT de N-E (TDM, II, 780: *băgăm combínili… în lan*), dar, desigur, şi în alte părți din MT, căci de aici termenul a trebuit să pătrundă în OL, unde este aproape general uzitat, pe alocuri în coexistență şi concurență cu alți termeni, în primul rând *tarlá*, cf. interesanta formă contaminată *tarlán* (< *tarla* + *lan*) din E OL/931 (NALRO, III, h. 441 „LAN”; e drept, pe alocuri, cunoaşterea termenului e „pasivă” cf. nota pt. pct. 971, la S de Craiova: *o tarlá de pământ, de grâu; pe álte părț îi zíce lan*). După **VasV$_3$**, *l.c.*, împrumutul s-a realizat până în sec. XVII. În limba ucr., *lan* „câmp semănat; holdă (< pol. *lan*, ca şi ceh. *lán*, < germ. *Lehn*, SEJP 306) e atestat cu această semantică abia din sec. XVIII, însă, inițial (de la primele apariții în textele v. ucr. de la finele sec.XIV–începutul sec.XV) şi până prin sec. XVIII el denumind o unitate de măsură a pământului; aceasta înseamnă că şi dr. *lan* va fi intrat, mai întâi, cu acest înțeles; DA, t. II, partea II, fasc. II, 90: rut. *lan*; CADE, 693: rut., pol. *lan*; Şăineanu, D, 355: pol. *lan*; Scriban, D, 726: vgerm. **lann*; DM, 444: ucr. *lan*; Ştefănescu, E, 96: *lan* < rus. *lan*).

lui (v. *Balta lui Minciună*).

Creț < *creț* (CADE, 353: f. et.; Şăineanu, D, 177: „origine necunoscută”; Scriban, D, 364: cp. cu lat. *crĭspus*; DM, 197: lat. **cricius* (=cricus); DOR, 252 - 253: *creț* adj. *Creț*, C. (D Buc).

LÁNUL LA PANȚÍRU Ic

subst., prep., subst. (n. pers.)

Teren arabil situat la S de cătunul *Icuşeni-Deal*.

Et.

lan (v. *Lanul lui Crețu*).
la (v. *Borta la Coşeri*).
Pantiru: (v. *La Pantiroaicele*).

LÁNUL TRUFANDÁ lc
subst., subst (n. pers.)

Teren arabil situat la S de cătunul *Icuşeni-Deal*, învecinat cu tarlaua *La Bamboi*.

Et.

lan (v. *Lanul lui Crețu*).
Trufanda < *trufanda* (Scriban, D, 1352: turc. *trufanda*, *tru-* şi *tro-,* pers. *türfende*, d. ar. *türfe*, noutate; DEX, 1117: din tc. *trufanda*; DM, 885: tc. *turfanda*).

LÁNUL VÁLEA MĂGÁRULUI lc
subst., subst. subst. (n. pers.)

Teren arabil situat la S-E de cătunul *Icuşeni-Deal*.

Et.

lan (v. *Lanul lui Crețu*).
vale (v. *Gura Văii*).
măgar (Scriban,D, 784: alb. *magár* şi *gomár*, d. ngr. *gomár*, măgar [care vine din vgr. *gómos*, încărcătură, sarcină, cu suf. *-ári*, ca'n *samári*, samar]; DEX, 607: cf. alb. *magar*, bg. *magare*; DM, 484: conf. alb. *magar*).

LĂZĂRÉNI V
subst. (n. topic)

Fost sat ori parte de sat în comuna Victoria. În prezent, nimeni nu-şi aminteşte de această denumire.

Atestări

La 14.X.1490, Ştefan cel Mare întăreşte acest sat, cu privilegiu de la Alexandru cel Bun. (DRH, III, p. 155-157, 601).

Et.

Lăzăreni < *Lazăr* (DOR, 94: aramaic *Lăzâr*, pres. < ebr. *Eleazar* n. teofonic < *el*, *azar* „doamne ajută". C. 1. *Lazur* [Ard.]; DOC, 321-322: *Lazăr* < ebr. *Eleàzar*, nume teofonic cu semnificația „Dumnezeu ajută" < *El* (Elohim) + azar „a ajuta") + suf. -*eni*, pl. (v. *Coasta Delenilor*).

LÓTUL CANTÓNULUI St
subst., subst.

Tarla străbătură de *Pârâul Stânca*, la S de satul cu acelaşi nume.

Et.

lot (Scriban, D, 757: fr. *tot*, cuv. de origine germanică; got. *hlauts*, vechi scandinav *hlaut*, anglo-sax., *hlot*, engl. *lot*, germ. *loos*, sorț, parte; DEX, 582: din fr. *lot*; DM, 465: fr. *lot*; DN, 638: fr., engl. *lot*).
canton (Scriban, D, 225: fr. *canton*, d. it. *cantone*; DEX, 133: din fr. *canton*; DM, 112: fr. *canton*; DN, 177: fr. *canton*).

LÓTUL PRISÁCA St
subst., subst.

Teren pe care a existat prisaca boierilor Roznovanu.

Răsp.

MDGR, V, 99-100: *Prisaca* – de 10 ori.

Grigorovitza, Dicț., 170: *Prisaca*, moşie (f. distr. Câmpulung) (azi, *Prisaca-Dornei*).

Suciu, Dicț., II, 61: *Prisaca* (f. r. Beiuş, 1580; f. r. Caransebeş, 1561); (*Prisaca* apare de 5 ori).

Arbore, Dicț., 168: *Prisaca* sau Sociteni, sat mic (f. jud. Chişinău).

Iordan, T, 24: *Pris(e)aca*; 343: *Prisiceni*: „derivat din *prisacă*; 410: *Pris(e)aca* („răspândit mai pretutindeni”); 96: *Presaca*, *Prisaca* (general); dimin. *Priseceana*; 458: *Priseceana* < *priseacă*.

Petrovici, S, 188: *Prisaca*.

Graur, N, 50: *Priseaca* (slav *presek* – „a tăia”).

ALR(MN) – 346: *Prisaca* (deal).

Et.

lot (v. *Lotul Cantonului*).

prisacă (CADE, 1005: vsl. **preseka*; Şăineanu, D, 513: cf. slav. *prisiekati* „a reteza (stupii)”; Scriban, D, 1053: vsl. *pri-sĭeka* „tăiere de tot, retezare”; DM, 664: com. ucr. *pasika*; Rosetti, ILR, 314: *prisacă* < sl. merid. (N.p. 313): *prěsěka*; 333: *prisacă*).

LUCÉNI L
subst. (n. topic)

Sat care aparține comunei *Victoria*. Satul este constituit din trei părți: *Lucenii Băcăloaiei*, *Luceni* propriu-zis

şi *Lucenii Sturzoaiei*. Bătrânii satului spun că populația a fost adusă aici de boierul Băcalu din localitatea Honduşi, Dorohoi. Boierul Băcalu avea moşia la est de satul Cârpiți.

Atestări

Satul *Lucăceşti*, din jud. Bacău, şi *Luceni*, din jud. Iaşi, Dicț. Statistic al României 1 p. 66, 482, Frunzescu, Dicționar topografic p. 270. *Luceni* = sat al comunei Victoria, amintit la 12 aprilie 1623, este situat pe malul drept al Jijiei Vechi, atestat la 1536, cel mai vechi sat din comună, amplasat în partea de S-SE față de satul Victoria. *Lucenii Băcăloaei, Lucenii Sturzoaei, Luțăni* - părți ale satului Luceni, sau alte denumiri ale acestuia (Frunzescu, *Dicționar*, p. 270; Chiriță, *Dicționar, Iaşi*, p. 146). Satul este aşezat pe nişte grinduri din stânga râului Jijia. Este o aşezare veche atestată din secolul al XV-lea (1436), al cărui nume provine de la antroponimul Luca.

TTR, I, 2, 651: *Lucenii* s., com Victoria [Iaş]. **I.** (~) **1.** S., oc. Copoului: PER. (1772),200. **a.** Înglobează s. Străoani: COND. (1803),351, cf. COND. (1816), CAT. (1820) (al logofătului Dumitrache Sturza, al lui Dumitru Alhazi şi al lui Vasile Caramfil). **II.** (~ *Alcăzoaiei*, trup al moşiei), CIUBOTARU-ISTRATI (1828), 496. **III.** (~) ISPR. IAŞI (1830),51.**IV.** (~,al logofătului Dimitrie Sturza; ~, al vistiernicului Nicolae Roset Roznovanul; *Băcăloaia*, al Elenei Alhăzoaia) **b**. Împărțit în trei ss.: CAT. (1830), 299, 304, 321. **V.(**~ *Sturzei*; ~; *Băcăloaia*) COND. PR. (1833), 50, 49, COND. (1833), 66, 48, P. ASACHI, M. (1833). **VI**. (~*Sturzoaiei;* ~; *Băcăloaie*) **2.** Ss., oc. Braniştei: TARLA (1834 B), 731. **VII.** (~ *Sturzei;* ~; *Băcăloaia*) TARLA (1834 C), 767. **VIII.** (~ *Sturzei;* ~ *Vistiernicului Roset*; *Băcăloaia*) TARLA (1835), 198. **IX.** (~*lui Sturza;*~ şi *Băcăloaia*) **c.** Împărțit în două ss. (dintre care ultimul format

din două părți): CAT. (1838), 135^{r}, 141. **X.** (~*Logofătului Sturza;* ~ şi *Băcăloaia*) TĂBLIȚI (1841), 100. **XI.** (~ şi *Băcăloaia*, al logofătului Dimitrie Sturza) **d.** S. (format din două părți), considerat unitar; FOS (1842), 74, LISTA (1843), 212, TĂBLIȚI (1844), 177. **XII.** (~ *Logofătului Sturza;* ~ *Băcăloaiei*) **e.** Împărțit în două ss.: STAT. (1844), 122. **XIII.** (~ şi *Băcălenii*) **f.** S. (format din două părți), considerat unitar: TABLA (1845), 10. **XIV.** (~ *Sturzei*; ~ *Băcăloaiei*) **g.** Împărțit în două ss.: CAT. (1845), 213. **XV.** (~ *Logofătului Sturza;* ~ şi *Băcăloaia*) POP. MOLD. (1846), 401 **XVI.** (~ sau *Băcălenii*, al lui Nicolae Roset-Roznovanu) MACOVEI-VITCU (1848), 17. **XVII.** (~ *Logofătului Costăchiță Sturza;* ~ şi *Băcăloaia*) CAT.(1851),141,91.**XVIII.**(~ *Logofătului Sturza;* ~) STAT. (1854), 143. **XIX.** (~;~ *Băcăloaiei*) LISTA (1857), 24. **XX.** (~ *Sturzoaiei;~ Băcăloaiei*)LUCR. STAT.(1859),174, LISTE (1861), 1171. **3.** Ss., primul în com. Lucenii Sturzoaiei, al doilea în com. Stânca: INDICE (1865), 44. **4.** Ss., primul în com. Icuşeni, al doilea în com. Stânca: FRUNZ. (1871). **5.** Ss., com. Stânca: LEGE (1871), 487, indice (1873), 130. **6.** Ss., com. Sculeni: INDICE (1876), 74. **7**. Ss., com. Stânca: IND. (1887), 147. **XXI.** (~ *Sturzeni;~ Băcăloaiei*) NOM.(1889).**XXII.**(~ *Sturzoaiei;*~;~*Băcăloaiei*) **h.** Împărțit în trei ss.; LEGEA (1892, MDG. **XXIII.** (~) **i.** S. unificat: IND. (1896), 9897. **XXIV.** (~ *Sturzoaiei; ~ Băcăloaiei*) **j.**Împărțit în două ss.: IND. (1896 v), 189, LEGEA (1904), 1191. **8.** Ss., com. Stânca-Sculeni: MO (1905), 1713. **XXV. (~) 9. k. S.** unificat, com. Sculeni: TABLOU (1908), 1040, IND. (1912), 89, DICȚ. STAT.(1913), 482, RUM. (1917), 645. **10.** S., com. Stânca:DECRET,I(1925), 11026, ÎMP. ADM. (1926), 209. **11.** S., com. Țigănaşi: DECRET (1929), 9243, MO (1930), 667, IND. (1930). **12.** S., com. Sculeni: TABLOU (1931),

7951, DEC. (1932), 6437, TABLOU (1939), 2348, TABLOU (1942), 2332, ÎMP. ADM. (1943), 274. **13.** S., com. Cârpiți: ÎMP. ADM. (1950), 281, ÎMP. ADM. (1952), 114, IND. (1954), ÎMP. ADM. (1956), 121, IND. (1956). **14.**S.,com. Victoria: DECRET, II (1964), 220, ÎMP. ADM. (1965),159,LEGEA(1968),1592. – Şi: **Băcăloasa** SECR. MOLD. (1850), 295, **Lucenii Alcăzoaii** CIUBOTARU-ISTRATI(1828),496,**Lucenii Băcăloaii** NOM.(1889), **Lucenii Bănăloaei** LISTA (1857), 24, **Lucenii Bănoloaei** INDICE (1865),44,**Lucenii Sturdzoaei** LEGE (1871), 487, **Lucenii Sturzii** COND. PR. (1833), 50, COND. (1833), 66, P. ASACHI, M. (1833), CAT. (1845), 213, **Lucinii** MACOVEI-VITCU (1857),297, **Luncenii** KARTA (1830 G), 240, IND. (1912), 89, TABLOU (1939), 2348, **Luncenii Băcăloaei** LEGEA (1904),1191,**Luncenii Sturzoaiei** INDICE (1865), 44, LEGEA (1904), 1191, **Luțănii** FRUNZ. (1871).

Et.

Luceni < *Luca* (DOR, 97: *Luca* < lat. *Lucas*, ipoc. din *Lucanus*, etnic < *Lucania* sau *Lucius*. [Tagl.] l. 1. *Luca* b[Dm]) + suf. -*eni* (v. Frăsuleni).

LUCÉNII BĂCĂLOÁEI L

subst., subst. (n. topic)

Parte a satului *Luceni*.

Et.

Luceni (v. *Luceni*).
Băcăloaia (v. *Băcăloaia*).

LUCÉNII STURZOÁEI L
subst., subst.

Denumirea unei părți a satului *Luceni*.

Răsp.
Drăganu, TO, 175: „*Sturz*, munte între Bucovina şi Moldova; *Zghiabul-Sturza,* pârâu, jud. Buzău; *Sturzeni*, sat în jud. Dâmbovița; n. pers. *Sturza* etc.”

Et.
Luceni (v. *Luceni*).
Sturzoaia < *sturz* (Scriban, D, 1256: lat. *tŭrdus*; DEX, 1031: *turdus* – refăcut din pl. *turdi* [< lat. *turdus*, influențat probabil de lat. *sturnus*]; DM, 812: lat. turdus) + suf. -*oaia* (v. *Băcăloaia*).

LÚNCA PRÚTULUI Ş, F, Sc
subst., subst.

Loc situat de-a lungul râului *Prut*, cu vegetație specific de luncă, ce se întinde pe teritoriul celor trei sate.

Răsp.
MDGR, IV, fasc. I, 194-197: *Lunca*, sat (f. jud. Argeş;f.jud.Bacău, de 4 ori;f.jud.Botoşani); cătun (f.jud. Buzău; f.jud.Dorohoi, de 3 ori); sat (f.jud.Covurlui; f.jud.Fălciu; f.jud.Muscel; f.jud.Neamț, de 2 ori); cătun (f.jud,Putna); sat (f.jud.Roman, de 2 ori; f.jud.Tecuci; f.jud.Tutova; f.jud.Suceava, de 2 ori);cătun(f.jud.Vaslui); sat (f.jud.Vâlcea, de 3 ori); schit (f.jud.Bacău); mahala (f.jud. Mehedinți; f.jud.Prahova); moşie (f.jud.Covurlui); pădure (f. jud. Dorodoi); pădure(f.jud.Muscel;f.jud.Tecuci, de 3 ori); pădure de stejar (f.jud.Suceava); pârâiaş (f.jud.Neamț); tufărie (f. jud. Fălciu).

Iordan, T, 408: *Luncani* (Bac, Bt, Fge, Haţ, Ms, Tpl, Tur), *Luncanii de Jos* şi *Luncanii de Sus* (Fge), *Luncani-Marginea* (Moi), *Lunceni* (Buz) < *luncă* şi *Lunca* (toponimic foarte răspîndit). Strict formal, derivatul în *-ani* cere drept temă sing. *luncă*, pe cînd *Lunceni*, plur. *lunci*. Pentru unele dintre raioanele menționate constatăm o situație pe care ne-ar da dreptul să presupunem că această normă a fost respectată: unui *Luncani* îi corespunde *Lunca*, iar lui *Lunceni*, *Luncile*. (p. 408).

Suciu, Dicț., I, 366: *Lunca*, cătun (Bicaz, Cluj, Hunedoara, Beiuş, Mediaş, Mureş; 1440, 1447, 1453 etc.); *Lunca-Mureş* (1319, 1355, 1366…).

Iordan, T, 78: *Lunca* „singur sau însoțit de atribute substantivale sau adjectivale”; 88: *Lunca*; 359: *luncă* (*Luncuşoara*, Suceava); 470: *Luncoasa* (Buzău) < *luncă*.

Iordan,N,56: *Lunca*, singur şi însoțit de atribute substantivale sau adjectivale (printre acestea din urmă, *Frumoasă, Largă, Mare* etc.), *Luncile*, numeroasse mai pretutindeni, cu derivatele «locale» *Luncani* (Bc, Bot, Haţ, Lug, Msc, Tur), *Luncaşi* (Bz, Paşc, Trg), *Valea Luncaşilor* (Vâ), *Luncaşul* (Dolj, Suc), *Lunceni* şi *Lunceni-Nisipoasa* (Bz),cu colectivele *Luncetul* (Arg), *Luncoasa* (Bz), cu «augmentativul» *Luncoiul de Jos* şi *Luncoiul de Sus* (Hu) şi cu diminutivele *Lunc(u)şoara* (Ar, Bi, Buc, Hu, Vâ), *Luncuşorul* (Dolj). Alături de aceste nume, create de Români, avem altele, formate dela aceeaşi temă, dar în limba unor populații străine (slave), care au trăit şi s’au amestecat cu conaționalii noştri în regiunile respective. Ele se recunosc uşor ca atare, unele prin caracterul lor morfologic, altele prin aspectul fonetic al radicalului (*-u-* în locul lui *–un-* din apelativul *luncă*), inexistent în româneşte. Iată-le (pe grupe, după criteriile menționate): *Lucavățul* (Vâ), cu diminutivul (iarăşi românesc!), *Lunca-*

văciorul (Vâ), *Luncavița* (Buc), *Lucavița* (Dor), *Lucăreț* (Ban), *Luşca* (Năs), foarte probabil şi *Lucauțul* (Puc), pentru care cf. n. top. croat. *Lukavets*, sârb. *Lukavitsa*, *Lukovista*, ucr. *Lucka*, ceh. *Lúcka*, *Luková*, *Lukavets*, *Lúkavitsa* (Mikl., s.v. *laka*)[2] Cum vedem, originea toponimicelor pur slave din limba noastră variază după regiuni, ceea ce am constatat şi vom constata adesea. Raportul dintre aspectele lor româneşti şi cele slave corespunzătoare, precum şi poziția acestora din urmă unele față de altele sunt analizate de E. Petrovici, *Dacor*, X, p. 346-247, 251. După Tiktin, *luncă* însemnea-ză 1. 'vale păduroasă pe margonea unui râu' (Țara Veche); 2. 'câmpie umedă, acoperită cu iarbă' (Transilvania). Eu am avut în vedere, când am aşezat aici toponimicele respective, sensul 1, acela cu care sunt obişnuit şi din vorbirea mea de acasă şi din limba comună. Evident însă că trebuie să ținem seamă şi de accepția regională, pornind totdeauna de la aşezarea geografică a locurilor în discuție. Pentru înțelesul 2, să se compare şi cele spuse în paragraful precedent, s. v. *Livada* şi *Curătura* (subt acesta din urmă figurează, între altele, *Lucina* (Răd), care corespunde perfect cu sârb. *Lucina*, pus de Milk. Împreună cu diverse derivate ale slav. *laka*)[3]. Sinonime cu *Lunca* (sensul 1) sunt *Zăvoaia* (Călm, Prh), *Zăvoiul* (Arg, Crs, Gă, RV, SI), *Zăvoiul Orbilor* (Gț), cu derivatul *Zăvoieni* (Bi, Vâ).

Drăganu, TO, 39: Nota 2: „Mă gândesc la rom. *loc* < lat. *locus* şi la ung. *lok* «adâncitură», «vale», «luncă», care, cum se ştie, derivă din slav. lokâ, deci din acelaşi radical, din care este şi rom. *luncă* < *loka*, dar printr-un intermediar neo-slav.

Petrovici, S, 148: *Lunca*; 195: *Lunca*; 197: *Lunca*; 294: *Lunca*.

Graur, N, 160: *Lunca*, *Lunci*.

SMO, 101: *Lunca*; *Lunca Mică*; 111: *Lunca*; 137 *Lunca*, *În Luncă*, *Lunca Baciului*; 146: *Luncă*, arătură.

Rosetti, ILR, 616: *Lunca* (recent şi rom.).

Et.

luncă (CADE, 729: f. et.; Şăineanu, D, 373: sl. *lõka*; Scriban, D, 761: v. sl. *lonka*; DM, 469: v. sl. *lonka*).

Prut (ILR, 358: scitic *Porat*(*a*); Ivănescu, ILR, 741-743: daco-getic).

LUTĂRÍE

subst.

Punct la marginea satului de unde localnicii iau lut pentru lipit.

Răsp.

Iordan T, 79: *Luta*, *Luta* ~.

Iordan, N, 57: *Luta*, *Luta Mare* şi *Luta Mică* (Zim), *Lutele Mari* şi *Lutele Mici* (msc) *Lutul Alb* (Br), *Lutul Roşu* (Bz, Vra), *Valea Lutului Alb* (Tul), *Lutişa* şi *Lutoasa* (Trans), *Lutosul* (Prh). Sinonime: *Glina* (Bu) *Hlincea* (Iaşi), *Gârla Hlincei* (Pu), pentru care să se compare cu slav. *glina* 'argilă, lut' şi n. top. croat. *Glina*, *Glinitsa*, ucr. *Hliynky*, ceh. *Hlinci* (Mikl., s. v. *glina*); *Huma* şi *Piscul Humei* (Bz) *Humele* (Arg, Msc), *Humariul* (Răd), *Humăria* (Bot, Dor, Fălt,Va), *Humăraia Mare* şi *Humăria Mică* (Negr), *Humosul* (Bot), *Berezlogi-Humosul* (Paşc), *Humeni* (Dor): humă 'pământ argilos de culoare albăstrie'; *Ilova* (Ban), *Ilovățelul*, *Iloviţa* şi *Ilovul* (Tsev), Ilva (Reg, Ro), foarte probabil şi *Ilba* (Bma), *Iluţa* (Dar), la baza cărora stă slav. *ilü* 'lut', temă existentă şi în toponimicele

slave de felul crost. *Ilova*, *Ilovats*, sârb. *Ilovitsa*, rus. *Ilov* (Mikl., s. V. *ilü*).

Graur, N, 72: *Lutoasa* < *lut* + suf. *-oasa*.

SMO, 168: *La Lut* „locul de unde oamenii iau lut «argilă de culoare galbenă-verzuie […] folosit la muruitul pereților la casele făcute din lemn» – de 2 ori".

Et.

lutărie < *lut* (CADE, 732: lat. *lutus*; Şăineanu, D, 373: lat. *lutum*; Scriban, D, 762: lat. *lutum*; DM, 470: lat. *lutus*; CD, 155: lat. *lutus*, *-um*) + suf. *-ărie* (v. *Cărămidărie*).

MIRCEÁNI L

subst. (n. topic)

Fost sat pe malul *Jijiei*, lângă *Luceni*.

Atestări

DIR, XVII, II, p. 165): Fostul sat de lângă *Luceni* a fost menționat la 1608-1609.

Et.

Mirceani < *Mircea* (DOR,322: Mircu, Mircea (…) „sl. *Mup* «pace» sau din calendaristicul *Miron* cu schimbarea părții finale, plus sufixele -*cea*, -*ciu*, -*ca*, -*cu*"; DOC, 381: „radicalul, prezent în substantivul românesc *mire*, se pare că este vorba de un omonim, vechiul *mer-*, prezent în onomastica din limbile vechi, greacă *-moros*, celtică *-maros*, gotică *-mar*, cu sensul de 'preamărit', 'lăudat'.) + suf. *-ean* (Pascu, S, 302-305: slav. *-eaninŭ*, *-ianinŭ*; 291-293: *-an* < sl. *-an*;SMFC,II,93:suf. *-an* < sl. *-anŭ*;Iordan,Dif., 84: bg. *-eaninŭ*, *-ianinŭ*).

MOVÍLA STÁNCA St
subst., subst.

Deal la S de *Victoria* (*Cârpiți*), de 195 m. altitudine.

Răsp.

Iordan, T, 33: *Movila*, singur şi cu epitete. 40: *Movila*; 42: *Movila*; 237: *Movila*; 307: *Movila~*.

Petrovici, S, 294: *Movila*; 275: *Movila Lată*, *Movila Roşie*.

Graur, N, 70: *Movila* (nume de localitate).

SMO, 61-62: *Movila ~*.

Et.

movilă (CADE, 794: *moghilă* < vsl. *mogyla*; Şăineanu, D, 411: slav. *mogyla*; Scriban, D, 837: vsl. *mogyla*; DM, 518: v.sl. *mogyla*; DLR, t.VI, fasc. 12-13, 925: movilă „formă hipercorectă; *moghilă* < v.sl. *mogîla*, ucr. *mogila*”; Densusianu, ILR, I, 172: *movilă* (slav); 180: *movilă* < sl. *mogyla*; 187: *movilă* < v. bulg. *mogyla*.

Stânca < *stâncă* (TDRG, III, 1497: ksl. *stanŭ* < vgl. stană (de piatră). „Doch kömme auch vlat. *stancus* müde” [Deci ar veni şi din lat. pop. ~ „obosit”]; CADE, 1207: f.et.; Şăineanu, D, 612: „origine necunoscută”; Scriban, D, 1244: vsl. *stïena* „zid, părete, piatră”; DM, 802: f. et.).

MOVÍLA VÚLTURUL St
subst., subst.

Ridicătură de pământ pe drumul vechi al Sculenilor.

Et.

movila (v. *Movila Stânca*).

vultur (v. *Dealul Vultur*).

MUCHÍA DEÁLULUI St
subst., subst.

Parte de țarină pe platoul *Dealului Stânca*.

Răsp.
MDGR, IV, *Muchea*, sat (f. jud. Brăila); *Mucheni*, sat (f. jud. Brăila).
Petrovici, S, 265, 270, 276, 277, 298: *Muchea* ~ (de 6 ori).
SMO, 62-63, 101-102: *Muchea* ~ (de 11 ori).

Et.
muchie (CADE, 806: comp. lat. *mutŭlus*; Şăineanu, D, 411: cf. lat. *mutilus*; Scriban, D, 839: *muche* < lat. *mútulus*; DM, 519: lat. **mutila*; DLR, t.VI, fasc. 12-13, 945: **mutila* [=*mutulus*]; DEX, 658: probabil lat. **mutila* [=*mutulus*]).
deal (v. *Coasta Delenilor*).

NEÁGRA St
subst. (n. topic)

Teren arabil pe platoul *Dealului Stânca*.

Răsp.

Iordan, N, 91: *Neagra* (Ar, Arg,Câmp, Chl, Dolj, Gorj, Ial, Iaşi, PN, Prh, Tel, Tur, VD), Neagra Broştenilor (Chl), Neagra-Drăgoeşti (Chl), Negra Mare (PN), Neagra Mădeiului (Chl), Neagra Mică (PN), Neagra-Păltinaşul

(PN), Neagra Săcuesculuí)PN), Neagra Săcuilor (Chl), Neagra Şarului (VD), Dealul Negrei (Va), Fundul Negrei (Va), Slobozia Negrei (Zel), Valea Negrei (Va), Apa Neagră (Zel; *DG* v, P. 789, S. V. *Zeletinul*); Movila Neagră (Istr), Piatra Neagră (Buc), Valea Neagră (Bz, Pit, Prh, Pu, Vâ, Vra), Negraia (Vâ), Negraşi (Arg), Negraşul şi Poienile Negraşului (Prh), Negrăiţa (Vâ), Negreia (Bma), Negrele (Gorj), Negrişoara (Chl, VD, Ve), Dealul Negrişoarei (Gorj), Negrişori (Vâ), Negrita (Msc, Vâ), Negru(l) (Arg, Bac, Bi, Gorj, VD), Dealul Negru (Pu, Vâ), Lacul Negru (RS), Pârăul Negru (Arg, Bac, Dor, TN), Izvorul Negru (Buc), Negruşa (Tsev), Negruşca (Ial), cu derivatele «locale» şi «personale»[2], foarte numeroase şi variate, Negrea (Arg, Gl)[3], Negreana (Gorj), Negreasca (Bz, Tel), Negreni (Arg, Bc, BMs, Dej, Dolj, Gorj, Săv, Sl, Vâ, Vi), Negrenii de jos (Sl, Vi), Negrenii de Sus (Vi), Negrescu (Bot), Negreşti (Arg, Bz, Cţa, Iaşi, Oaş, PN, Rom, Top, Tsev, Vâ), Dealul Negreştilor (VD), Negri (Buh, Prh, Pu), Râpa lui Negri (Focş), Valea lui Negri (Bz), Negrila (Buj), Negrileasa (Fălt, GH), Negrileşti (Dej, Tec, Tel, Va, Vra), Negrişeni (Răd), Negriţeşti (PN), Negruleşti (Arg, Vâ), Negruşeni (Bac). Cele mai multe, cu excepţia firească, a derivatelor, sunt nume de ape… […]

Grigorovitza, Dicţ., 144: *Neagra*, pârâu, afluent pe dreapta Dornei.

Suciu, Dicţ., I, 422: *Negra*, localit. (f. r. Crişana – 1553); localit. (f. r. Câmpeni-Cluj – 1850); cătun (f. r. Toplița-Mureş – 1913).

Iordan, T, 116: *Neagra* (general); 171: derivate.

Drăganu, Rom., 409: *Niagra*, *Niagrya*, *Neagrova* (Ucraina Subcarpatică).

Petrovici, S, 229: nota 38: *Neagra*.

ALR(MN) – 791: *Negrişoara* (apă).

Et.

Neagra < *negru* (CADE, 832: lat. *nĭgrum*; Şăineanu, D, 425: lat. *nigrum*; Scriban, D, 863: lat. *nĭger*, *nĭgra*; DM, 536: lat. *niger*; DLR, t, VII, partea I, 246: lat. *niger*, *-gra*, *-grum*).

OCHIŞÓR Ş

subst.

Fostă baltă la N de sat, astăzi este teren arabil.

Et.

ochişor (v. *Balta Ochişor*).

OGÓRUL BISÉRICII St

subst., subst.

Teren arabil, în partea de sud a satului *Stânca*.

Et.

ogor (CADE, 863: srb. *ugar*; Şăineanu, D, 442: pol. *ugor*; Scriban, D, 534: *ugor*, *ugór* „țelină, pământ înțelenit”; DM, 560: bg., sb. *ugar*).
biserică (v. *La Biserică*).

OGÓRUL PÓPII Ş

subst., subst.

Tarla, situată în partea de sud a satului, parohia a avut în stăpânire o suprafață de cinci hectare de teren.

Et.

ogor (v. *Ogorul Bisericii*).
popă (v. *Balta Popii*).

OGÓRUL ŞCÓLII St
subst., subst.

Tarla, la S de sat, între *Ogorul Bisericii* şi *Tarlaua Şleahului*.

Et.

ogor (v. *Ogorul Bisericii*).
şcoală (v. *La Plopul Şcolii*).

OREZĂRÍA F
subst.

Teren arabil, situat în partea de nord-vest a satului, unde, cândva, se afla plantația de orez a boierului Tacu.

Et.

orezărie < *orez* (Scriban, D, 908: ngr. *oryzi* şi *rýzi*, vgr. *óryza*, lat. *orýza*; DEX, 727: din bg. oriz; DM, 568: slav [v. sl. orizŭ < gr.]) + suf. -*ărie* (v. *Cărămidărie*).

PÂRÁUL COSMÁNI St
subst., subst. (n. topic)

Pârâu, afluent al *Pârâului Stânca*, cu o vale de peste 3,5 km lungime.

Et.

pârâu (CADE, 947: com. alb. *pɛrrua*; Şăineanu, D, 462: alb. *pārrua; Scriban, D, 988: alb. pārrua*; DM, 624: com. alb. *pĕrua*; Russu, Elem., 180-188: traco-ilir; Rosetti, ILR, 272: *părău*, *pârâu*, *pârâu* < *përrua*, *prrua*;).

Cosmani (v. *Coțmăneşti*)

PÂRÁUL FRÁSIN F, Ş
subst., subst.

Pârâul izvorăşte din Iazul Stângăcenilor, comuna Trifeşti, curge spre sud, prin Iazul Frasinul, de pe teritoriul satului Probota, traversează şoseaua județeană şi pătrunde pe teritoriul comunei Victoria la nord de *Valul lui Traian*, pe care îl „taie”, apoi se varsă în *Prut* prin partea de nord a satului *Frăsuleni*.

Atestări

Obreja, *Dicț*., 84: *Frasinul* – pârâu, afluent permanent al Prutului, cu o lungime de 27 km şi o suprafață a bazinului hidrografic de 141 km^2. Are în cursul său o salbă de 10 iazuri utilizate piscicol.

Răsp.

Iordan, T, 427: *Frăsinetul* (Ale, Bz, Cis, Cpi, Crl, Hue, If, Leh, Rț, Tur, Vl, Vş), *Frăsinetul de Pădure* (Rț), *Dealul Frăsinetului* (Tran), *Valea Frăsinetului* (Cis) < lat. *fraxinetum* ’pădure de frasini’; 436: *Frăsiniş*(*ul*) (Bt, MoN, Ns), *Frăsînişul* (Mara; GrFM, p. 205), *Chiciorul Frăsinişului* şi *Pîrîul Frăsinişului* (Nț, Mat., p. 62). Cf. sinonimul *Frăsinetul* […], care, grație faptului că i s-a transmis direct din latineşte, este mai răspîndit ca toponimic decît formația românească în *-iş*. Iordan, T, 465: *Frăsinata* (Hn; Kisch I, p. 108) < *frasin*. (pag. 465).

Et.

pârâu (CADE, 947: comp. alb. *pɛ́rrua*; Şăineanu, D, 462: alb. *părrua*; Scriban, D, 988: alb. *părrua*; DM, 624: comp. alb. *părrua*; Rosetti, ILR, 272: *părău*,

pârâu, *pârâu* < *përrua*, *prrua*; Russu, Elem., 180-188: traco-illir).
Frasin (v. *Frăsuleni*)

PÂRÁUL GĂINĂRÍE St
subst., subst.

Pârâul izvorăşte din *Tarlaua Vulturul* şi se varsă în lacul Aroneanu, la sud-estul satului *Stânca*.

Răsp.
MDGR, IV, 744: *Pârâul*, com., sat (f. jud. Gorj); sat (f. jud. Bacău), cătun (f. jud. Gorj); deal (f. jud. Gorj); râu (f. jud. Vâlcea); vale (f. jud. Vâlcea)
Iordan, Nume, 69: Pâraiele, *Pârăul*, singur şi, mai des, cu determinative (precum Adânc, Glodului, Mare, Negru), apoi derivate ca *Pârâianul* şi *Pârâieni*: extrem de numeroase pretutindeni (cf., de pildă, *Bul. Phil.* IV, p. 87, unde *Pârăul*, cu un genitiv după el, apare de cinci ori pe teritoriul unui singust sat, *Nepos* (Năs) şi *GrS* II, p. 66, unde ne întâmpină de unsprezece ori).
Porucic, Lex, 41: *părău* „apă curgătoare mică, pe care uşor o treci cu piciorul”.
Petrovici, S, 329: *Pârâul~* (de 11 ori).

Et.
pârâu (CADE, 947: comp. alb. *pɛ́rrua*; Şăineanu, D, 462: alb. *părrua*; Scriban, D, 988: alb. *părrua*; DM, 624: comp. alb. *părrua*; Rosetti, ILR, 272: *părău*, *pârâu*, *pârâu* < *përrua*, *prrua*; Russu, Elem., 180-188: traco-illir).
găinărie < *găină* (Scriban, D, 543: lat. *gallina*; DEX, 413: lat. *gallina*; DM, 329: lat. *gallina*) + suf. -*ărie* (v. *Bulgărie*).

PÂRÁUL NEÁGRA St
subst., subst.

Are izvoarele pe teritoriul satului, se uneşte cu *Pârâul Stânca*, la N de *Tarlaua Neagra*, traversează satul şi se varsă în pârâul Ciric. Are o vale de peste 6 km.

Et.
pârâu (v. *Pârâul Cosmani*).
Neagra (v. *Neagra*).

PÂRÁUL RÁCULUI Ic
subst., subst.

Pârâul izvorăşte din *Dealul Racului*, trece E de cătunul *Icuşeni Deal* şi trece pe teritoriul comunei Golăeşti.

Atestări
Obreja, Dicț., 188: *Pârâul Racului*, afluent al pârâului *Valea Lungă*, ce curge prin satul Redu Aldei, comuna Aroneanu.

Et.
pârâu (v. *Pârâul Cosmani*).
rac (v. *Dealul Racului*).

PÂRÁUL STÁNCA St
subst., subst.

Pârâul izvorăşte din *Dealul Stânca*, se uneşte apoi cu *Pârâul Neagra*, la N de *Tarlaua Neagra*, străbate satul cu acelaşi nume şi se varsă în cursul vechi al Jijiei, în apropiere de *Cotul Morii*.

Et.

pârâu (v. *Pârâul Cosmani*).
stânca (v. *Dealul Stânca*).

PĂDÚREA CIORĂRÍE F
subst., subst.

Pădure pe malul *Prutului*, unde predomină salcia, ca specie de arbori, situată la est de satul *Frăsuleni*, în care şi-au făcut cuiburi o sumedenie de ciori, de unde provine şi denumirea.

Et.

pădure (v. *Drumul sub Pădure*).
ciorărie (v. *Ciorărie*).

PĂDÚREA CIRITÉI St
subst., subst.

Pădure veche, situată în partea de vest a castelului Roznovanu. Drumul spre castel, dinspre Iaşi, era aşternut cu pietriş şi traversa pădurea cu stejari seculari, a căror tulpină abia o cuprindeau cu brațele doi oameni voinici.

Et.

pădure (v. *Drumul sub Pădure*).
ciritei (v. *Coasta Ciriteilor Mari*).

PĂDÚREA DIN CÓTUL VÁCII Sc
subst., subst., subst.

Pădure de plopi pe marginea *Prutului*, lângă meandrul ce poartă aceeaşi denumire.

Et.

pădure (v. *Drumul sub Pădure*).
din (v. *Drumul din Jos*).
cot (v. *Cotul Boilor*).
vacă (v. *Cotul Vacii*).

PĂDÚREA DE PE IMÁŞ Ş
subst., prep., prep., subst.

Pădure relativ tânără, situată într-un cot al *Prutului*, dincolo de locul numit *Hulpărie*, plantată pe fostul imaş al satului *Şendreni*.

Et.

pădure (v. *Drumul sub Pădure*).
de (v. *Fânațul din Jos*).
pe (v. *Drumul pe sub Curte*).
imaş (v. *Imaş*).

PĂDÚREA FRĂSULÉNI F
subst., subst.

Pădure pe malul Prutului în partea de S-E a satului *Frăsuleni*, cu arbori de esență diversă, la adăpostul cărora trăiesc numeroase viețuitoare.

Et.

pădure (v. *Drumul sub Pădure*).
Frăsuleni (v. *Frăsuleni*).

PĂDÚREA ICUŞÉNI Ic
subst., subst. (n. topic)

Pădure de stejari seculari, la N-E de satul Icuşeni, declarată rezervație naturală, care are o suprafață de 11,60 hectare.

Et.

pădure (v. *Drumul sub Pădure*).
Icuşeni (v. *Icuşeni*).

PĂDÚREA IÚGA St
subst., subst.

Pădure, pe coasta *Dealului Stânca*.

Et.

pădure (v. *Drumul sub Pădure*).
luga (DOR, 65: *Gheorghie* < gr.*Γεώρφιος* „agricultor”. VII. E. *luga*, frecv. mar. şi mold. [Mar; an mar; Dm; Ştef; CL]; - ard, 1680 [Paş]; - olt. [13-15, B 153; Sd VII 50]. „Ignatie zis *luga* mare vistiernic” [Ştef. I 70, 211]).

PĂDÚREA LUI TÁCU F
subst., art., subst.

Pădure situată la est de satul *Frăsuleni*, pe malul *Prutului*.

Et.

pădure (v. *Drumul sub Pădure*).
lui (v. *Balta lui Minciună*).
Tacu (nume de persoană, la origine o *poreclă*: tăcut, închis, care nu vorbeşte mult).

PĂDÚREA MĂGUREÁNU F
subst., subst.

Fostă pădure a primăriei, situată la nord-est de satul *Frăsuleni*, pe malul *Prutului*.

Et.

pădure (v. *Drumul sub Pădure*)
Măgureanu < *măgură* (Scriban, D, 785: gep. **mö-gila*; DEX, 607: cf. alb. *magulë*; DLRM, 484: comp. alb. *magulë*) + suf. -*an* (v. *Balta Frăsuleni*).

PĂDÚREA SCULÉNI Sc
subst., subst.

Pădure în partea de nord a satului.

Et.

pădure (v. *Drumul sub Pădure*).
Sculeni (v. *Sculeni*).

PĂDÚREA STÁNCA St
subst., subst.

Pădure situată pe *Dealul Stânca*.

Et.

pădure (v. *Drumul sub Pădure*).
Stânca (v. *Stânca*).

PĂDÚREA ŞENDRÉNILOR Ş
subst., subst.

Pădure la N-E de sat, în care predomină salcia, salcâmul şi plopul, situată pe malul *Prutului*, în partea de N.

Răsp.

Iordan, Top.,135: *Şendreni* (Gl, Hrl, Iaşi, Negr), *Şendreşti* (Zel), *Şăndreşti* (fost sat Adj): întocmai ca şi primitivul (*Şendrea*), aceste toponimice apar exclusiv în Moldova. Ultimul aminteşte de *Şendrea*, hatman şi cumnat al lui Ştefan cel Mare (Al. Papadopol-Calimah, *loc. cit*.). Dela *Şandru* (< magh. *Sándor* 'Alexandru'), care a dat naştere lui *Şendrea* (cf. *Negrea* < *Negru*, *Verzea* < *Verde* etc), avem *Şendruleşti* (Arg), cu *a* neacc. > *ă*, apoi *e*, subt influența pronunțării palatale a lui *ş*: chipul cum s'a adăugat *-eşti* ne trimite la o temă terminată în *-u* (ca la *Neguleşti* < *Neagu*, *Răduleşti* < *Radu* ş. a.). Cf. şi *Şandreşti* (SM) < *Şandru*.

Et.

pădure (v. *Drumul sub Pădure*).
Şendreni (v. *Şendreni*).

PĂDÚREA TOCSOBÉNI Ş
subst., subst.

Pădure situată în extremitatea de nord a comunei, pe malul *Prutului*.

Atestări

Obreja, Dicț., 218: Pădure în lunca Prutului, unde a fost şi un sat cu acelaşi nume, dispărut în sec. al XIX-lea (comuna Probota). Numele aparține unui proprietar, Tocsoabă (Constantinescu N. A., *Dicționar onomastic românesc*, Editura Acad., 1963, Bucureşti, p. 390).

Et.

pădure (v. *Pădurea Ciorărie*).

Tocsobeni < *Tocsabă* (DOR, 390: *Tocsaba*, n. cuman [după N. Iorga ş.a.,

cf. Drăgan, 225] < turc. *tocuz*, *doguz* „nouă” + *aba* „tată”) + suf. *-eni* (v. *Dealul Delenilor*).

PĂDUREA VAIDEEI L

subst., adj.

Pădure situată la circa 300 de metri de sat.

Et.

pădure (v. *Drumul sub Pădure*).

vaideei (Drăganu, TO, 286: Dintre derivatele cu suf. *-ei* merită atenție deosebită *Vaidei* sau *Vai-de-ei*. Deosebitele forme atestate ne arată clar că avem a face cu un diminutiv al ung. *vajda* = *voevod*, deci cu o dovadă de organizație în voievodat. Când această organizație a dispărut şi nobilimea românească a început să sărăcească şi să ajungă în stare de iobăgie, etimologia şi ironia populară a schimbat pe *Vaidei* în *Vai-de-ei*).

PE DIG F, Ş

prep., subst.

Drum de acces spre satele *Frăsuleni* şi *Şendreni*.

Et.

pe (v. *Drumul pe sub Curte*).

dig (Scriban, D, 425: fr, *digue*, fem., vfr. *Dique*, d. ol. *Dijk*; DEX, 302: din fr. *digue*; DM, 245: fr. *digue*; DN, 345: fr. *digue*).

PE FÂŞÍE Fr, Ş, Sc
prep., subst.

Porțiune de teren, de-a lungul *Prutului*, la granița cu Republica Moldova.

Et.

pe (v. *Drumul pe sub Curte*).
fâşie (CADE, 496: f. et.; DEX, 371: *faşă* + suf. *-ie*; DM, 307: *faşă* + suf. *–ie*).

PE ŞES L
prep., subst.

Teren arabil în partea de est a satului.

Et.

pe (v. *Drumul pe sub Curte*).
şes (CADE, 1248: lat. *sĕssum*; Şăineanu, D, 586: lat. (locus) *sessus*; Scriban, D, 1279: lat. *sĕssus*; DM, 832: lat. *sessus*).

PÍSCUL LA DÂMB L
subst., prep., subst.

Ridicătură de pământ la intrarea în satul *Luceni* dinspre satul *Victoria*.

Răsp.

Iordan, Top., 347: *Chiscul* (Huş), *Chiscul Ganei* şi *Chiscul Gudrei* (Iaş), *Chiscul lui Donici* (Gal), *Chiscul lui Toader* (Iaş) < *pisc*.

MDGR,III,135. Dâmbul, sat, râuleț (f. jud. Prahova).

Iordan,Top,39: Piscul, singur şi cu atribute de tot felul, precum Piscul Calului (Pit), Piscul Câinelui (Cpi, Vl),

Piscul Corbului (Tc), Piscul cu Nisip (Gj), Piscul de Câmpie (Cal), Piscul Dracului (Bv), Piscul Holmul (Huş), Piscul Înalt şi Ţuguiat (Măc), Piscul La (Ms), Piscul Herasca (Tit), Piscul Ienei (Bld), Piscul Lung (Olţ), Piscul Moşului (Pit), Piscul Nou (Cal), Piscul Pietrei (RîV), Piscul Pleşuv (Dor), Piscul Popii (Ved), Piscul Radului (Pan, Pit), Piscul Roşu (TuS), Piscul Rusului (Neg), Piscul Sadovei (Seg).

Suciu, Dicţ., I, 201: Dâmbu (lângă Luduş; prima atestare la 1325).

Ştefănescu, E, 71: Dâmb, comună.

SMO, 76: Dâmb: dâmb < magh. domb.

Porucic, Lex, 25: Dâmb „deal de mărime mai mult mică, cam rotund”.

Et.

pisc (CADE, 940: vsl. **pyskŭ*; Şăineanu, D, 485: „redus din *piţic* = it. Pizzice «extremitate»”; Scriban, D, 982: vsl. *piskŭ*; DM, 620, f. et.).

la (v. *Borta la Coşeri*).

dâmb (CADE, 422: ung. *domb*; Şăineanu, D, D, 190: ung. *domb*; Scriban, D, 436: ung. *domb*; DM, 254: magh. *domb*; Tamás, Etym.Wört., 299: ung. *domb*).

PLÓPI St
subst.

Pârâu cu debit temporar, afluent al *Pârâului Neagra*.

Et.

plop (v. *La Plopul Şcolii*).

POÁRTA VÉRDE V
subst., adj.

1. Teren arabil pe malul *Jijiei Vechi*.
2. Meandru al Jijiei Vechi, în partea de nord – nord-vest a satului Victoria.

Et.
poarta (CADE, 962: lat. *porta*; Şăineanu, D, 490: lat. *porta*; Scriban, D, 1002: lat. *porta*; DM, 634: lat. *porta*).
verde (DEX, 1156: lat. *vir(i)dis*; DM, 925: lat. *vir(i)dis*).

PODÁRI Sc
subst.

Teren arabil, situat la N-E de satul *Sculeni*.

Et.
podari (v. *În podari*).

PODÉȚUL DÍMII St
subst., subst.

Podeț din lemn peste *Pârâul Găinăriei*, la V de satul *Stânca*, în dreptul locuinței săteanului Petru Dima.

Et.
podeț < *pod* (v. *În Podari*) + suf. -*eț* (Pascu, S, 316-322: lat. -*icius*, -*itius*; sl. -*eț*).
Dima (DOC, 143: *Dima* – „prenume ce provine direct din onomastica grecească, *Δημας* (*Demás*) şi *Δημος* (*Demos*), după cum o arată şi forma românească, prin respectarea pronunției greceşti. Forma

grecească este socotită un hipocoristic de la *Dimitrie*.”)

PÓDUL LUI KLEIN V
subst., art., subst. (n. pers.)

Pod pe şoseaua Iaşi – Sculeni, în apropiere de satul *Cotu Morii*, proiectat şi construit de un inginer neamț cu numele de *Klein*.

Et.
pod (v. *În Podari*).
lui (v. *Balta lui Minciună*).
Klein (nume de origine germană).

PONOÁRE L, Ic, St
subst.

Teren cu alunecări pe coasta *Dealului Stânca*, la degradarea căruia contribuie torenții formați la căderea precipitațiilor sau din topirea zăpezii, datorită încălzirii bruşte a vremii.

Răsp.
Iordan, T, 42: Toponimul are sens de teren cu alunecări pe coasta unei văi.
Iordan, N., 24: *Ponoară* (Bi), *Ponoarele* (BA, Dor, Gorj), *Ponor* (A, Hu), *Ponorul Apelor* (Dor), *Gura Ponorului* (Arg), *Pârâul Ponorului* (Bac), *Valea Ponorului* (Tur), *Ponorăul* (BA9, *Ponorel* (Tur), *Ponărăul* (BA), *Ponorel* (Tur), *Ponărătura* (Iaşi): la Por. *ponor* (var. *pomor*) ’scobitură naturală (în pământ), rezultată din fugirea terenului la vale; vâlcea în semicerc, formată prin surparea coastei văii’; ,teren zbârcit (cu umflături şi bube), din cau-

za alunecării'; ‚loc cu sol răvăşit; loc prăbuşit'; *ponorâtură* ‚teren alunecat la vale pe coastă, cu denivelarea respectivă'.

Et.

ponor (Scriban, D, 1015: vsl. *ponoră*; DEX, 823: din sl. *ponorŭ*; DM, 641: bg., sb. *ponor*).

PORCĂRÍA Sc subst.

Locul unde C.A.P. Sculeni avea crescătoria de porci. În prezent, aici a fost amplasată stația de tratare a apelor pentru rețeaua de apă din comună.

Răsp.

MDGR, V, fasc. I, 58: *Dealul-Porcului*, deal (ramificație a Dealului Turia, în partea de est a satului Perieni, comuna Cârniceni, plasa Turia, f.jud.Iaşi); *Porcărețul*, sat (f.jud.Tecuci; f.jud.Vaslui); munte (f.jud.Mehedinți); pârâu (f.jud.Dolj); *Porcăreanca*, vale (f.jud.Fălciu); *Porceni*, cătun (f.jud.Gorj); *Porceşti*, sat (f.jud.Roman); comună (f.jud. Roman); *Balta-Porcilor*, lac (f.jud. Tulcea); *Dealul Porcilor*, deal (f.jud.Vâlcea); *Porcul*, deal (f.jud. Gorj); lac (f.jud.Brăila); pârâu (f. jud. Olt); *Balta-Porcului*, lac (f. jud. Tulcea); *Colțul Porcului*, munte (f.jud.Rm. Sărat); *Dealul-Porcului*, deal (f.jud.Covullui; f.jud.Iaşi); *Lacul Porcului*, lac (f.jud.Teleorman); *Movila Porcului*, movilă (f.jud. Constanța); *Ostrovul-Porcului*, insulă (f. jud. Teleorman); *Pârâul-Porcului*, pârâu (f. jud. Botoşani; f. jud. Suceava); *Poiana Porcului*, poiană (f. jud. Bacău); *Valea Porcului*, cătun (f.jud.Buzău); *Valea-Porcului*, pădure (f.jud.Buzău); vale (f.jud.Buzău; f.jud.Covurlui; f.jud.Gorj, de 2 ori); *Vârful-Porcului*, pisc (f. jud. Putna); 180: *Purcelul*,

munte (f. jud. Rm. Sărat); *pârâu* (f. jud. Rm. Sărat); *Purcileşti*, sat (f. jud. Suceava); *Râtul-Porcului*, deal (f. jud. Fălciu); vol. I, fasc.I, 232: *Balta Porcului*, sat (f. jud. Suceava); baltă (f. jud. Bacău); pârâiaş (f. jud. Bacău).

SMO, 176: *Porcărescu*, teren arabil. Derivate din numele de persoană *Porcaru*; 133: *Calea Porcilor*, păşune. „Aici vin porcii satului la păşune".

Et.

porcărie < *porc* (CADE, 974-975: lat. *porcus*; Şăineanu, D, 497: lat. *porcus*; Scriban, D, 1018: lat. *porcus*; DM, 642-643: lat. *porcus*; CD, 125: lat. *porcus*, *-um*; DEX, 825: lat. porcus) + suf. *-ărie* (v. *Bulgărie*).

POSÁDNICI St, Ş
subst.

1. Fost sat în comună, la V de satul *Stânca*.
2. Denumire a uner părți din moşia *Stânca*.

Atestări.

Ghibănescu, *Isp.*, p. 152-154: 9 martie 1643. Zapis de împărțală între Gr. Ureche şi nepoții săi de soră şi frate:

„Adică eu, Grigore Ureche vornic cel mare de țara de gios dimpreună cu nepotu mieu Neculai Ureche spatar şi cu Nestor Batişte, dăm ştire cu această scrisoare a noastră, cum de bună voe noastră, neam tocmit şi neam împărțit cu toate satele ce niau rămas de la părinții noştri, de la Nistor Ureche vornic cel mare şi de la Mitrofana giupâneasa dumisale […] şi aşa au venit pe parte lui Nistor Batişte, satul Brăteştii cu bălți de peşte, şi giumătate de sat de Fedeleşăni şi părțile din Brătuleşti ces la

ținut Neamțului; şi Cobăcenii şi căzăneştii pe Răut şi giumătate de sat Potlogeni şi parte din Cozmeşti ces la ținut Orheiului; şi *Posadnici* ces la ținut Eşului […]”

Ghibănescu, *Isp.,* p. 155-156: 25.I.1659. Iaşi. Toma Cantacuzino vornic trece zătogul Posadnicilor de la Cotnarschi la Alexandra Ureche soție alui Antiohie aga:

„Adică eu Toma vel dvornic scriem şi mărturisim cu acest zapis al meu cum am fost dator dumisale lui Antiohie şi giupănesei dumisale Alexandrei cu cinci sute de lei cari bani li s-au fost venit dumisale la împărțală, când s-au împărțit cu alți frați a dumilorsale, deci fiind la noi acei bani iam fost dat la Cotnarschie pisariu, ca să îmble cu dobândă pe an, tâmplatusau diau perit Cotnarschie când au venit Timuş fecior hatmanului Hmil, în țară, acmu dumnealui Antiohie aga şi cu giupâneasa dumisale Alexandra au cerşit la noi acei bani ca săi dăm dumilorsale, deci noi bani nam avut de undei da, ce tâmplânduse la noi zălog un sat ci să chiamă *Posadnicii* zălogit de Nistor feciorul lui Batişte iscălit de mâna lui. Deci fiind acel sat drept din moşia dumilorsale noi lam luat zălog pentru acei bani carii scriu mai sus cinci sute şi trei lei întru mâinile dumisale agăi şi a giupânesei dumisale Alexandrei; pentru acela lucru dei va pare lui Nistor Batişte căi mai bun satul de cât acei bani, dmnlor se vor învoi şi se vor tocmi în sedine, şi în tocmala noastră au fost dmnlui Racoviță Cehan biv sulger şi Neculai Buhuş al treile logofăt, şi eu Savva am scris. u Iaş lt 7167 Ghenar 25. Acta Stânca Roznovanului, Iaşi, Condică documente, caet XLVII,7, pe Posadnici (Surete ms.LVII supt. An)”

Ghibănescu, *Isp.,*p. 156-157: 8 iunie 1668. Zapis de vânzare prin care Lucache Batişte (fratele lui Nistor Batişte călugărul, a căror mamă era sora lui Grigore Ureche) vinde cu 1200 lei satul *Posadncii* Alexandrei lui

Chiriac paharnicul. Actul este semnat, ca martor, şi de Miron Costin vel vornic.

Ghibănescu, *Isp.,* p.158-159: 20.VI.1668. Iaşi. Ilieş Alexandru Vodă întăreşte Alexandrei şi soţului Chiriac medelniceru întreg satul *Posadnicii* pe Prut în ţinutul Iaşilor cumpărat cu 1200 lei de la Lucachi jicnicer.

Ghibănescu, *Isp.,*p. 159-160: 7 februarie 1670. Iaşi. Moşiile ce le are Alexandra lui Chiriac Sturza paharnic de la tatăl său Grigore Ureche. Printre celelalte sate se numără şi *Posadnicii* de la Eşi cu vecini.

Ghibănescu,*Isp.,*p. 160-161: 13 februarie 1670. Iaşi. Gheorghe Duca Vădă întăreşte lui Chiriac paharnicul moşiile lăsate prin diată de giupâneasa lui Alexandra, fata lui Grigore Ureche vornicul, printre care se numără şi satul „*Posadnicii* de la Iaşi".

Ghibănescu,*Isp.,*p. 162-163: 15 februarie 1670. Iaşi. Testamentul ce-şi fac unul altuia soţii Chiriac paharnic şi soţia sa Alexandra, fata lui Grigore Ureche. Testamentul este semnat şi de Dosofteiu Episcop Romanului (cu pecetea Episcopiei).

Ghibănescu, *Isp.,* 1 august 1690: Iaşi. Alexandra Buhuşoaie vinde cu 400 lei satul *Posadnicii* lui Iordachi Roset vel vornic.

„«Adică eu Alexandra, fata lui Neculai Ureche, giupâneasa răposatului Alexandru Buhuş hatmanul, şi cuconii miei cu Dumitraşco postelnicul şi cu Neculaiu, scriem şi mărturisim cu acest adevărat zapis al nostru, de nimene siliţi nici asupriţi, ci de a noastră bună voie am vândut a noastră direaptă ocină şi moşie sat întreg anume *Posadnicii* la ţinutul Eşilor din tot locul şi cu tot venitul din vatra satului, din câmpu şi din ţarină şi din pădure şi dintrapă cu vad de moară şi cu vad de pod pe apa Jijiei care sat şi moşie îmi este mie direaptă ocină şi mo-

şie de la părinții miei ce scriu mai sus, această moşie şi sat lam vândut noi dumisale lui Iordachi Roset vel vis-ternic, drept patru sute lei bătuți bani gata, ca să fie dumisale direaptă ocină şi moşie şi giupânesei dumisale Saftei şi cuconilor dumisale în veci, şi la această tocmală şi vânzare a noastră sau făcut denainte dumisale Tudosie Dubău vel logofăt, şi dumisale Ionaşco Balț vornicul, şi dumisale Alexandru Ramandi vornicul, şi a dumisale lui Costantin căminar şi a lui Andrei Balş vornicul şi a Zahariei Cluceriul, şi pentru mai mare credința miam pus pecete şi cuconii au iscălit şi dmnlor aceşti boieri ca să fie de mare credință. u las vlet 7198 August 1. Alexandra Buhuşoae (pecete); Neculaiu Buhuş iscal; Tudosă Dubău vel logofăt; Vellicico Costin vornic; Dumitraşco vel stolnic; Miron biv logofăt; Constandin sărdar; Buhuş postelnic; Alexandru vel postelnic; Constandin căminar; Lupu hatman»

TTR,I,2, 933: *Posadnicii* fost s. pe p. Ciric, în partea de V a s. Stânca [Iaş]. **I.** (~) **1.** S. (neofic.), ț. Iaşilor: BAWR (1774). Moşie: ARH. BUC. PL. Iaş (1794), 61, I, NEC. VIII (1802), 104. **a.** Înglobată în s. Stânca, cf. COND. (1816), care atestă apariția acestui s. Moşie: BFO (1843), 40. **II.** (~ sau *Stânca*) Trup al moşiei Stânca: BFO (1858), 221, MOM (1860), 3/11, 27/107-108. – Şi: *Posadnischy* BAWR (1774).

Et.

posadnic < *posadă* (Scriban, D, 1022: *posád*, n., pl. *-uri* [vsl., *po-sadă*, suburbie, d. *po-saditi*, a pune a aşeza. V. *sad*, *sădesc*]. *Vechi*. Impozit p. ținerea garnizoanelor în oraşe; p. 1023: *posádă*, f., pl. *e* şi *ăzĭ* [sârb. *posada*, „garnizoană”, rut. „aşezare”, d. vsl. sârb. rut. *po-saditi*, a aşeza]. *Vechi*. Post ori fort

la frontieră; Busuioc, ARH, 302: *posádă* < ucr. 1. Pichet [punct de] vamă).

POTCOÁVA V
subst.

1. Parte a satului *Victoria*, situată spre N-V.
2. Teren arabil pe *Jijia Veche*, la E de sat, care are forma unei potcoave.

Răsp.
MDGR, V, fasc.I, 65: *Potcoava*, stație de cale ferată (f.jud.Olt); cătun (f.jud.Olt); deal (f.jud.Olt); baltă (lângă satul Probota, f.jud.Iaşi); lac (f.jud.Tulcea); *Potcoava Mare*, baltă (f.jud.Fălciu, de 2 ori); *Potcoavele*, lac (f.jud. Ialomița).

Et.
potcoavă (v. *Gârla Potcoava*).

PRUT F, Ic, Sc, Ş
subst. (n. topic)

Râu care curge pe direcția N-S în partea de E a comunei, formând granița naturală cu Republica Moldova.

Răsp.
Ivănescu, ILR, 742-744: „… hidronimul român şi slav de azi, *Prut*, nu poare fi separat de numele antice ale râului, scitul *Pórata* şi gr. *Puretós*, […] cuvântul este foarte probabil de origine iraniană: el invocă av. *pərəθú* – „plin”, „lat”, „larg” şi v. ind. *pr̥thúl̥i* „lat”, „plin” sau de asemenea av. *pərətu* – „vad” şi oset. *furd* „râu”, propuse deja de alții. […] Vasmer nu arată care dintre cele două eti-

mologii iranice este justă: cea care pleacă de la cuvântul cu sensul „larg”, „lat” sau cea care pleacă de la cuvântul cu sensul „vad”? Socotesc că, dintre cele două etimologii, singura plauzibilă este prima. […] Deci prima caracteristică a apei Prutului în cursul ei inferior este aceea că e foarte lat, iar valea lui, plină de apă. Deci, dacă astfel stau lucrurile, ne punem întrebarea: de ce cuvântul *Prut*, care numai cu o echilibristică lingvistică poate fi derivat pe cale slavă din scitică sau din forma greacă veche a numelui apei, nu trebuie considerat, cum voia Pârvan, o moştenire tracodacică la români (bineînțeles, plecând de la alt cuvânt indoeuropean decât cele avute în vedere de marele arheolog şi istoric român) (am văzut că şi originea românească a cuvântului în ucraineană a fost recunoscută de Vasmer – mai ales că etymonul indoeuropean cel mai plauzibil – cuvântul cu sensul de „plin”, „larg” […] este foneticeşte cel mai aproape de cuvântul românesc. […] Odată indicată drept cea mai plauzibilă etimologia dacogetică a cuvântului, rămîne de lămurit o problemă de fonetică dacogetică. După câte am arătat […], **r̥* indoeuropean primitiv a devenit în dacică -*ur*: **bhr̥tō* > dac *búrta* > rom. *burtă*. Ne-am aştepta deci, ca, în cazul lui **l̥*, tratamentul daco-getic să fi fost **ul*, eventual **ur* (căci unele limbi prefac pe **l* şi **l̥* în *r*, *r̥*). Dar, în cuvântul *Prut*, avem tratamentul *ru*. Faptul nu este izolat în limbile indoeuropene: şi în alte limbi, ca de exemplu greaca, avem mai multe tratamente […]. Pe baza acestui cuvânt, *Prut*, trebuie să admitem deci că dacogeții (sau măcar unii dintre ei) aveau două tratamente pentru sunetele în discuție: unii îl transformaseră în **ur*, alții în **ru*. Dar şi în cazul ultim, trebuie să concludem că rom. şi ucr. *Prut* nu pot avea o străveche origine iranică, ci numai una dacogetică. De altfel, trata-

mentul **ru* se întâlneşte probabil şi în alt cuvânt dacic […]. Etimologia dacogetică a cuvântului *Prut* dovedeşte prezența la Prut a românilor în tot cursul evului mediu.

Obreja, Dicț., 186-187: Prutul (antic Pyretos, Porata) formează granița naturală cu URSS (200 km), alimentat pluvionival, cu şesul larg pe partea dreaptă (3-7 km). Deseori, este supus inundațiilor, cu şesul alcătuit din aluviuni groase (argile, nisipuri şi prundişuri) ce ating peste 14 m, la sud de Ungheni şi peste 20 m la Trifeşti. Relieful luncii cu grinduri, grădişti, ocupate de sate şi meandre părăsite cu bălți, iar vegetația este specific de luncă (zăvoaie). La mira Ungheni debitul mediu multianual este de 72,5 m^3/s. Are ca afluenți, pe teritoriul județului Iaşi, Jijia, unită cu Bahluiul şi pârâul Bohotin. Mineralizarea apelor sale este ridicată, depăşind 1000 mg/l.

Drăganu, TO, cap. 264, pag. 574: „Este aproape sigur că numele Prutului, care are la temelie un radical scitic şi, după Herodot, IV, 48, era la Sciți *Porata*, la greci $\Pi\nu\rho\varepsilon\tau\sigma\zeta$, şi pentru care Const. Porphyr cunoaşte forma actuală $B\rho\sigma\nu\tau\zeta$ (cu înlocuirea consonantei nesonore cu cea sonoră corespunzătoare), alături de cea pecenegă $Bo\nu\rho\alpha\tau$, oricare ar fi etimologia lui, îl avem prin mijlocire slavă, înfățişarea fonologică nefiindu-i românească."

nota 1: Cf. A. Philippide, *Originea Românilor*, I, 459. Deosebitele etimologii propuse pentru a explica radicalul *Prutului* se pot vedea la L. Niederle, *Slovanski Starožitnosti*, I,I,p. 154, şi V. Pârvan, *Considerațiuni asupra unor nume de râuri daco-scitice*, pp. 8-10: dintr-un presupus trac. *pĕrua*, *pĕrĕu* «râu» (Šafařik); din iran. *par* «a umplea», *paurva* «bogat» (Müllenhoff); din scit., cf. sanscr. *pâr.* zend *pĕrĕ,* gr. $\pi\varepsilon\rho\alpha\omega$ «a trece» (Hasdeu); din iran. avestic *aodha* «ape», vechiu ind. *adati* «izvorând», «în-

văluindu-se»; din gr. πορος, germ. *furth* «vad» (Rawilinson); din *pera*, *pru*, sanscr. *pru-th* «sprühen» (Tomaschek); din deosebite radicale slave. În timpul din urmă Weigard, *XXVI-XXIX. Jahresbericht*, 8, a încercat să-l identifice cu rut. *prut* «Sumpf» (cf. însă obiecțiile lui V. Bogrea, *Dacoromania* II, 799-600, care crede că rut. *prut* este un apelativ născut din n. pers. *Prut*, ca şi rom. *olt* din Muscel cu sensul de «trâmbă de apă mare de colo-colo», ori *jiiu* «râu, în genere», din jos de Craiova). M. Vasmer, *Untersuchungen über die ältesten Wohnsitze der Slaven*, Leipzig, 1923, p. 61, crede că rus. şi pol. *Prut* sânt din rom. *Prut* < v. bg. *pruth*, care ar fi din sciticul *peretu* «Furd», dar P. Skok, *Slavia*, VII – 1929, p. 726, se opune acestei păreri, afirmând că este exclusă din punct de vedere cronologic, Românii fiind recenți la Prut, şi presupunând evoluția *Pyretós* > prin metateză *Perýtus* > slav. *Prut*. A. Rosetti, *Resturi de limbă scito-sarmată*, extras din „Viața Românească”, Iaşi, 1930, pornind de la forma scită *Porata* şi adăugând că în evul mediu este numit „Alanus fluvius”, trimite la gatha (limba părții versificate din Avesta), av. *peretav-* «trecere, vad, punte».

Este greu de spus dacă este vreo legătură, ori nu, între numele *Prutului* şi cel al *Brodnicilor* (*Brodoni*, *Prodnic-*, *Brodnic*, *Borodnic*, *Borothnic*, *Borodnic-*), socotiți Români, pentru care s'au propus deosebite explicări <*brod* + *-nic* «podar», Miklosich, *Die slav. Ortsn. aus Appell*., I, 87, II, 147, şi D. Onciul, *Orig. princ. rom*., 89-90; < *brdo* + *nik* «muntean», A. Bunea, *Incercare de ist. Rom. până la 1382*, pp. 130-131; *Berendici*, numele unui neam turcesc, în rostire rusească cu o în loc de e, Dr. I. Ferențiu, *Cultura creştină*, XII – 1923, nr. 6-7, p. 59; < *vran*(*a*) + *ik*, V. Montogna, *Articole şi documente*, 35-42

(cf. şi N. Iorga, *Brodnicii* şi *Românii*, Bucureşti, 1928, p. 5, şi N. Drăganu, *Toponimie şi istorie*, Cluj, 1928, p. 20, şi Puşcariu, *Dacoromania*, III, 1070, care nu admit această explicație). Să se compare însă *Pruteni* din S. Kézai şi *Chron*, *pict*. (*A m. honfogl. kútfõi*, 479 şi 491).

Cantemir, *Descrierea*,20: În Dunăre se varsă *Prutul*, numit mai înainte *Hierasus*, de Ptolemeu *Gerasus*, de Ammianus *Parota*, iar vechii greci *Pyretus*, care izvorăş-te din munții Transilvaniei, numiți de cei vechi Carpați, ce sunt hotar între această țară şi Lehia şi străbate întreaga Moldovă. Are apa cea mai uşoară şi mai sănătoasă, cu toate că este mai tulbure din pricina nisipului pe care îl duce cu ea; numai când o laşi să stea într-un pahar, nisipul cade la fund şi atunci ai apa cea mai limpede.”

Et.

> *Prut* (ILR, 358: scitic *Porat*(*a*); Ivănescu, ILR, 741-743: dacogetic; I.I.Russu, Elem.187: „alb. *përua* şi rom. din trac **păraul[t]* = **părutu*, din care *Prut*”).

PURECIÁNI V
subst.

Fost sat în comuna *Victoria*, pe valea râului *Jijia*, astăzi dispărut.

Atestări

Ghibănescu, *Isp.*, II, 2, p. 102-105: Cu denumirea de Pureciani, satul a fost menționat la 1585, iar la 1642 se precizează existența unui privilegiu de la Ştefan cel Mare.

Et.

Puceciani < *purice* (Scriban, D, 1078: lat. *pûlex, púlicis*; DEX, 873: [var.: *púrece*, *púrec*] – lat. *pulex*, *-icis*) + suf. -*an* (pl) (v. *Coasta Delenilor*).

RÁTEŞ Sc
subst.

Loc de popas, în trecut, un fel de han, situat în partea de sud a satului, Sculenii aflându-se la mijlocul distanței a drumului comercial dintre ținutul Botoşanilor şi cel al Huşilor.

Et.

rateş (DEX, 886: din ucr. *ratuś*; DM, 690: ucr. *ratuš* [< germ. *Rathaus*).

RĂZÓR DÚPĂ SÁT F
subst., prep., subst.

Tarla, la nord de sat.

Et.

răzor (Scriban, D, 1102: sârb. *râzor*; DEX, 894: din bg. *razor*; DM, 698: bg., sb. *razor*).
după (v. *După Sat*).
sat (v. *După Sat*).

RÉDIUL VÁDULUI Ic
subst., subst.

Teren arabil în partea de est a satului *Icuşeni*, pe cursului vechi al *Jijiei*.

Răsp.

MDGR, V, 224-226: *Rediul*, com.(f.jud.Nemțu); com. (f.jud.Vaslui); sat.(f.jud.Fălciu); sat (f.jud.Neamțu); sat (f. jud.Roman, de 2 ori); sat (f.jud.Suceava); parte de sat (f. jud.Suceava); sat (f.jud.Vaslui, de 2 ori); stație CFR (f. jud.Botoşani); deal (f.jud.Bacău, de 2 ori); deal (f.jud.Botoşani); deal (f.jud.Iaşi, de 3 ori); deal (f.jud.Suceava); deal (f.jud.Vaslui); moşie (f.jud.Botoşani); pădure (f.jud. Botoşani); pădure (f.jud.Vaslui); baltă (f.jud.Iaşi, de 2 ori); pârâu (f.jud.Iaşi, de 4 ori); pârâu (f.jud.Neamțu); vale (f. jud. Tecuci).

Suciu, Dicț., II, 74: *Rediu* (f. r. Turda – Cluj, 1292).

Arbore,Dicț.,174: *Rădiul-Mare*, vale (f. jud. Soroca).

Porucic, Lex., 67: *Rădi* „pădure rară, împărțită în pădurici mai mici”.

Iordan, T, 45: *Vad* (general), *Vadul* ~; nota 6: *Vadul Vlădichii*, *Vădurelele*.

nota 7: *Între Vaduri*, *Vadul Vlădica*, *Vadurile*.

nota 8: *Vădaş*, *Vădeni*; Cf. arom. *Avadu* şi *Vadu*; *vădar*.

Graur, N, 80: *Vadu Oii*; 152: *Vadu Stâncăi*.

SMO, 100: *La Vad*, trecătoare de care; 169: *La Vaduri*, teren arabil; 197: *Vadu Coți*, loc.

Et.

rediu (TDRG, III, 1293: Wahrśch. [„probabil”, presc.]; ksl. [„slav bisericesc”, presc.] < *rêdŭkŭ*, Adv. *rêdy* „dünn stehend”; CADE, 1057: *redie* (*rădiu*), f. et.; Şăineanu, D, 529: „Origine necunoscută”; Scrieban,D,1092: *rădĭ* (*redĭ*), f.et.; DM,704: „pădure mică şi tânără”,f.et.; DEX,905: [var.: *rădiu* s.n.] – et. nec.).

vad (CADE, 1396: lat. *vadum*; Şăineanu, D, 684: lat. *vadum*; Scriban, D, 1388: lat. *vadum*; DM, 915: lat. *vadum*).

REZERVÁȚIA MEDELÉNI Ic
subst., subst.

Rezervație naturală ce cuprinde şi *Pădurea Icuşeni*, alcătuită din stejari seculari.

Et.

rezervație (DEX, 925: din fr. *réservation*; DM, 717: fr. *réservation*; DN, 938: cf. fr. *réservation*).
Medeleni (Pătruț, OR, 80: „…cf. der. *Medan* nfam actual, *Medelea*, *Medelean* nb, explicate dintr-un cuvânt ucrainean necunoscut, în DOR, p. 320; cf. *Medeleni*, sate, jud. Bacău şi Iaşi").

ROBÍA St
subst.

Loc situat în partea de nord a satului, unde se aflau bordeiele robilor ce lucrau moşia boierului Roznovanu.

Et.

robie (Russu, Elem., 96: „**robh-* 'lipsit de ceva, împilat, chinuit, muncit', din care lat. *orbus* 'fără vedere', gr. *ὀρφανός* 'lipsit de părinți', germ. *arbeit* 'muncă', slav *robú*, *robota* [*robie* etc.]; rom. *răbda* intră în aceeaşi grupă etimologică fără a putea să fie cuvânt latin, grec, nici slav, german, venind dintr-o limbă în care *bh* trece la *b*, *o* eventual la *a*; structura lui morfologică – derivarea cu *-d-* – e de ase-

menea specifică, străveche”; Scriban, D, 1133: d. *rob* d. rom. vine sârb. *robija*, muncă silnică).

ROŞCÁNA Ic
subst.

Teren arabil, situat pe locul unei foste bălți formate prin vărsarea *Prutului* în sectorul satului *Icuşeni*.

Et.

Roşcana < *roşu* (CADE, 1081: lat. *roseus*; Şăineanu, D, 553: lat. *roseus*; Scriban, D, 1138: lat. *róseus*. „trandafiriu”, d. *rŏsa* „rază, trandafir”; DM, 726: lat. *roseus*) + suf. -*an* (v. *Costa Delenilor*).

RÚŞI V
subst.

Fost cătun pe locul numit *Poarta Verde*, sub poala *Pădurii Stânca*, unde se mai găsesc şi astăzi urme de vetre de foc.

Et.

rus, pl. *ruşi* (Lobiuc, CL, 277: Harta dată ne arată şi extensiunea celuilalt etnonim, *rusoaică*, cunoscut mai peste tot în această formă dr., cu excepția unei fâşii nordice, unde circulă var. ca *rúscă* (MM/353, 362, 346, N-V CR/325, N AR/260, BV/365, 386, MD/414, 520, 537), *rusoaie* (S CR/53 şi MM/346), aceasta cunoscută, desigur, şi în N CR, cum probează der. „contaminat”, *ruscoáie*, cu care s-a răspuns, al. de *ruscă*, în pct. 325. Harta e interesantă şi altfel, pentru înțelesul de „ucraineancă” al etimonului, precizat clar în nota din pct. 353, 362, 365, 386,

414 (de altfel, în BV/386 s-a răspuns şi cu *huţáncă*), înţeles, care, ca şi în cazul „perechii” masculine *rus*, trebuie să fi fost mult mai larg teritorial, cum arată, cel puţin în cazurile sigure, toponimia (v. ***supra***) şi antroponimia dr (v. ***MihG*** 149-150: în forma românizată, *Rusul*, deja la anul 1507, şi DER, 364-5); unele dintre numeroasele der. ale acestui etnic, ca ***Rusin*** (*lb.*) ş.a., se referă, ca apelative, în mod sigur nu la slavii estici în genere şi nici la (velico)ruşi, ci la ucr., în special la cei carpatici. Pe de altă parte, ca şi în alte cazuri (cf. ***infra***, s.v. *şvab*), constatăm transferul, în dr., a acestui etnic în „câmpuri” lexical-semantice referitoare la lumea animală (cf., s.v. *rus*, TDRW, CADE, CDE, unde se citează şi ar. *arus* şi mr. *rus* (improbabil în ***CapT***, 347: *rusă* – nume de oi (după culori!) < lat.), cf. TDRW şi CADE, s.v. *rus* „roşcat” < v.sl. *rusŭ* şi nu lat. *russus*, cum probează şi termenul dr. *rúsav* id. < ucr. *rusjavyj*, v. TDRW şi SDR): *ruşi* „borze” în V AR/95, cf. ALRMn, II, h. 566 (care consemnează şi sinonimul *şvab* într-o arie din N-E AR şi BV, arie care trebuie separată de cea din BN/2, 74 şi S-V AR/105, 833, ceea ce impune o etimologie multiplă (şi magh. şi sb.) şi nu exclusiv ucr. chiar pentru etimon, v.***infra***); CADE, 1088: v.sl. *rusŭ*; Şăineanu, D, 557: rus. *rusŭ*; Scriban, D, 1143: vsl.*rusŭ*; DM, 730: rus. *rusĭ*; DEX, 939: din rus. *rus’*).

SĂRĂCUȚA F
subst.

Tarla situată la nord-vestul satului, între tarlaua *Răzor după Sat* şi *Tarlaua Ochişor*.

Răsp.

Iordan, Top., 325: *Săraca* (Oră), *Săracul-Olanului* (Ag), *Sărăceşti* (Sla), *Valea lui Sărăcilă* (Cpi), *Sărăcitul Grivelor* (Gj), *Sărăcitul-Joseni* (Bz).

Et.

sărăcuța < *sărac* (Lobiuc, CL, 34-35: Se constată, mai întâi, un număr destul de mare de cuvinte privite de unii cercetători (români îndeosebi) ca provenind în dr. din ucr., iar de alții (ucraineni în primul rând) ca fiind, în aceasta din urmă, de origine dr. Este vorba, de fapt, pe lângă lucrări ucrainene, şi de cele româneşti şi străine, consacrate studierii lingvistice, azi tot mai intense, a „colonizării valahe" a Carpaților Nordici, în primul rând a ținuturilor ucr., iar dintre acestea cu deosebire a celor huțule. Vom trece, deocamdată, peste cuvintele sigur sau foarte probabil româneşti în graiurile ucr., ca *saraka*, *žentyc'a* etc.; Scriban, D, 1161: vsl. *sirakŭ*; bg. sârb. *sirak*; rut. *soraka*; DEX, 951: [var.:(pop.) *sireác*,*-ă* adj.] – din bg., scr. *sirak*) + suf.-*uța* (Pascu, S, 153-159: lat.-*uceus*; SMFC,IV,143-144:-uț < lat. [F. Diaz, Meyer – Lübke, Puşcariu, Löwe, Pascu, Iordan]: < -uceus, -ucea; -uț, -uță „Este un sufix diminutival vechi în limba română").

SCULÉNI Sc subst.

Sat component al comunei *Victoria*, pe malul drept al Prutului, punct de trecere a frontierei în Republica Moldova.

Atestări

Satul este menționat la 1772 – 1773. (Dimitriev, *Recensământul*, I, p. 201).

Obreja, Dicț., 205: Fost târguşor (sec. al XIX-lea), aşezat pe un grind longitudinal în dreapta râului Prut, este o aşezare atestată documentar din sec. al XVIII-lea (1772).

TTR, I, 2, 1053: *Sculenii* s., com. Victoria [Iaş]. **I.** (*Târleştii*) **1. a.** Moşie, ț. Iaşilor: R. ROSETTI, C.V. (1776), 113. **II.** (*Târleştii* „care acum se cheamă *Sculeni*”) BĂLAN, D.B. V (1795), 189, vi (1803), 367. **III.** (~) **2. B.** S., oc. Turiei: COND. II (1803), 345. **c.** Înglobat în s. Stânca, cf. COND. (1816), UNDE NU MAI APARE. **D.** S.: CAT. MAN. III (1820), 9 CR. COL. xix (1820), 259. **IV.** (*Podul of. Sculeni*) **3.** S., oc. Copoului: CAT.(1820), 82. **V.** (~) ANP, IV (1821). **4.** α) Tg., ț. Iaşilor: DER., II (1821), 83 **VI.** (*Târguşorul Sculeni*) ERBICEANU, I.M. (1821), 137, 139-140. **VII.** (*Târgul* ~) CR. COL. XXXI-XLIII (1825), 237, DER, II (1829), 133, ISPR. IAŞI (1829), 48. **VIII.** (~) CIUBOTARU – ISTRATI (1829), 537, KARTA (1830 G), 241. **5.** Tg., oc. Copoului: CAT. (1832), 245/13. **6.** Tg., ț. Iaşilor: COND. (1833), 84, COND. PR. (1833), 52, P. ASACHI, M. (1833), TABLA (1834 B), 731, TABLA (1834 C), 768, TABLA(1835), 199. **IX.** (*Târgul Sculeni*) DER, II (1836), 464, ISPR. IAŞI (1837), 416. **X.** (*Târguşorul* ~) BFO (1838), 18. **XI.** (*Târgul* ~), CAT (1839), 1303/10, IPR. IAŞI (1839), 521. **XII.** (~) BFO (1840), 396, FOS, II (1840), 173. **XIII.**)*Târgul* ~) FOS (1841), 190, ISPR, IAŞI (1842), 624. **XIV.** (~) ANP, XI (1842), 923, DER, II (1842), 273. **XV.** (*Târguşorul* ~) FOS (1842), 272, BFO (1842), 300. **XVI.** (~) ANP, XII (1843), 266, XIII (1845), 332, NEIG. (cca. 1845), 117, BFO (1845), 396. **7.** β) Considerat s., oc. Braniştei: TA-

BLA (1845), 10. **XVII.** (*Târguşorul* ~) γ) Tg. : CAT. (1845), dos. 1026, 1031, FOS (1845), 180, *ib.* (1840), 229. **XVIII.** (*Târgul* ~) POP. MOLD. (1846), 401. **XIX.** (~) **8.** Tg., ţ. Iaşilor:FOS(1846),177, *ib.* (1847),161. ANP. XV (1847), 814. **XX.** (*Târguşorul Sculeni*) DER, II (1847), 477, BFO (1848), 200. **XXI.** (~) FOS (1848), 194, *ib*. (1849), 147. **XXII.** (*Târgul* ~) BFO (1849), 170, *ib*. (1850), 192, FOS (1850), 98. **XXIII.** (~) FOS (1850), 149. **XXIV.** (*Târguşorul* ~) **9.** Tg., oc. Braniştei: CAT. (1851), 149. **XXV.** (~) STAT. (1854), 143, DER, II (1854), 386. **XXVI.** (*Târgul* ~) BFO (1854), 258, *ib*. (1855), 177. **XXVII.** (*Târguşorul Sculeni*) LISTA (1855), 397. **XXVIII.** (~) SECR. MOLD. (1856), 377. **XXIX.** (*Târguşorul* ~) BOF (1857), 355. **XXX.** (*Târgul* ~ sau *Târguşorul* ~) *ib.* (1858), 221, 223. **XXXI.** (*Târgul* ~) BOM (1859), 37. **XXXII.** (~) **10.** Tg., distr. Iaşi: LISTA (1859), 433, LUCR. STAT. (1859), 40. **XXXIII.** (*Târgul* ~) MOM (1860), 989, DER. II (1860, 1861), 449, 451, 453, 486, MOM (1861), 406. **XXXIV.** (*Târguşorul* ~ sau *Târgul* ~) FPO (1862), 558. **XXXV.** (*Târgul Sculeni*) **11.** δ) S., com. Sculeni: TABLOU (1864), 14, INDICE (1865), 44. **XXXVI.** (*Târguşorul Sculeni*) FRUNZ. (1871). **XXXVII.** (*Târgul Sculeni*) LEGE (1871), 487, INDICE (1873), 130. **XXXVIII.** (~) INDICE(1876), 74. **XXXIX.** (*Târguşorul Sculeni*) ind. (1887), 147. **XL.** (~ - *Târg* şi ~, considerate ss. diferite) NOM. (1889). **XLI.** (~ - *Târguşor*) LEGEA (1892), 4955. **XLII.** (*Târguşorul Sculeni*) MDG. **XLIII.** (~ - *Târguşor*) IND. (1896), 9897, IND. (1896), 188, LEGEA (1904), 1191. **12.** S., com. Stânca-Sculeni: MO (1905), 1713. **XLIV.** (~) **13.** S., com. Sculeni: TABLOU (1908), 1040, IND. (1912), 89, DICT. STAT. (1913), 482, RUM. (1917), 645, DECRET, I (1925), 11026, ÎMP. ADM. (1926), 209. **XLV.** (~ *Vechi*) **14.** ., com. Ţigănaşi: DE-CRET (1929),

9243, mo (1930), 667, IND. (1930). **XLVI.** (~) **15.** S., com. Sculeni: TABLOU (1931), 7951, DEC. (1932), 6437, TABLOU (1939), 2348, TABLOU (1942), 2332, ÎMP. ADM. (1943), 275. **16.** s., COM. Cârpiți: ÎMP. ADM. (1950), 281, ÎMP. ADM. (1952), 114, IND. (1954), ÎMP. ADM. (1956), 121, IND. (1956). **17.** S., com. Victoria: [DECRET, II (1964), 220], ÎMP. ADM. (1965), 159, LEGEA (1968), 1592. – Şi: **Sculeani** KARTA (1830 G), 241, **Skuleny** NEIG. (cca. 1845), 117, **Târgul Scu-lenii** CAT. (1839), 1303/10, POP. MOLD. (1846), 401, BFO (1849), 170, *ib*. (1850), 192, FOS(1850), 98, BFO (1854), 258, *IB*. (1855), 177, BOF (1858), 221, BOM(1851), 37, MOM (1860), 989, *ib.* (1861), 406, FPO (1862), 558, **Tărguşorul Sculenii** BFO (1842), 300, CAT. (1845), dos. 1026, 1031, CAT. (1851), 149, BFO (1852), 253, BOF (1857), 355, *ib.* (1858), 223, FPO (1862), 558, **Tărleştii** R. ROSETTI, C. V. (1876), 113, **Trileştii** BĂLAN, D.B. v (1795), 189.

Et.

Sculeni (Suntem de părere că numele topic are la bază o poreclă, probabil *Sculea* [aşa cum întâlnim şi alte construcții terminate în -*ulea*, precum *Căbulea, Cățulea, Ulea, Năsulea, Frăsulea* ş.a.] dată unei persoane pricepute în a face acea piesă necesară la războiul de țesut, numită *scul*, activitate, de altfel, foarte răspândită în casele țărăneşti din zonă în perioada mai veche. La acest nume de persoană s-a adăugat suf. -*eni* (v. *Frăsuleni*), sufix cu o frecvență foarte mare în limba vorbită care se pretează la o largă utilizare tocmai în domeniul toponimiei şi care (cf. Iordan, Top., 404) „reprezintă o particularitate mai ales a toponimiei moldoveneşti – în sensul lingvistic al termenului”).

SCULENII VECHI Sc
subst., adj.

Parte de sat.

Atestări

Obreja, *Dicț*. 205: Cătun al satului *Sculeni*.

Et.

Sculeni (v. *Sculeni*).
vechi (v. *Jijia Veche*).

SILIŞTEA Ş
subst.

Păşune la marginea de nord a satului.

Răsp.

MDGR, V, 383-386: *Silişte*a, com., sat (f. jud. Mehedinți); com. (f.jud.Neamțu); com.(f.jud.Suceava); com.(f. jud.Vlaşca); sat (f.jud.Argeş, de 2 ori); sat (f.jud.Botoşani de 4 ori); sat (f.jud.Dâmbovița); sat (f.jud.Neamțu); cătun (f.jud.Romanați); sat (f.jud.Suceava); sat (f.jud.Tecuci); fost sat (f.jud.Suceava); cătun (f.jud.Teleorman); sat (f. jud.Tutova); sat (f.jud.Vaslui); sat (f.jud.Vâlcea); fost sat (f.jud.Suceava); stație CFR (f. jud. Ialomița); luncă (f. jud. Muscel); teren arabil (f. jud. Dorohoi – de 2 ori); moşie (f. jud. Neamțu); localit. Izolată (f. jud. Olt); vechi pichet (f. jud. R.Sărat); pichet de graniță (f. jud. Romanați).

Grigorovitza, Dicț., 191: *Săliştea*, cătun, târlă (f. distr. Vijnița); târlă, fermă (f. distr. Cernăuți); loc arabil şi zăvoi (f. distr. Storojineț).

Suciu, Dicț., II, 105: *Sălişte* (f. r. Cehul-Silvaniei – Maramureş, 1424; f. r. Turda – Cluj, 1418; f. r. Brad –

Hunedoara, 1439; f. r. Marghita – Crişana, 1490 – de 11 ori). *Selişte* (f. r. Lipova – Banat, 1479; f. r. Câmpeni – Cluj, 1850; f. r. Sibiu – Braşov).

Arbore, Dicț., 189: *Selişteа,* sat, cătun (f. jud. Hotin); sat (f. jud. Chişinău); sat, vale (f. jud. Orhei).

Iordan, T, 257: *Sălişte*(*a*) (general), *Sălişteа* ~; 459: *Siliştioara*, *Sălişţioara* < *silişte*, *sălişte*.

Drăganu, Rom., 566: *Sălişte* (în centrul Transilvaniei) apare în documente la 1496, 1497, 1507; „*Selişte* < v. bg. *selište* «tantorium, habitatiuo», propriu «Siedelung», apoi «Dorf» este numirea originală”.

Graur, N, 69: *Siliştea* „locul unde a fost un sat”.

SMO, 106: *Siliştea*, loc arător şi fânaț; *silişte* „loc pe care a fost aşezat un sat; loc necultivat sau plantat cu pomi”.

Eremia, N, 8: *Sălişte*; 123: *Sălişte* < *selişte*, *silişte* < sl. *selisče* „1. locul unde a existat odinioară o aşezare omenească; 2. vatra satului”. 160: *Sălişte* (suf. *–işte*); 171: *Sălişte*; 181: *Sălişte*.

DR, X, partea II, 1943, 240: *sălişte* (*selişte*); 241, nota 2: *Sălişte* „există ca apelativ în limba română”.

DR, IV, partea II, 1924-1926, 1090: *Seliştea* (Maramureş).

GS, III, 1927, 249-250: *Sălişteа*, *Sălişte*.

Porucic, Lex., 57: *Selişte* „locul unde este sau a fost altădată un sat”.

ARL (MN) – 2: *Săl'işće*; 64: *Sălişţióra*; 836: *Siliştile* (țarină).

ALR – localități 130: *Sălíşteа* (Sibiu); 353: *Sălíşt'a* (Maramureş).

Et.

silişte (CADE, 1149: vsl. *selište*; Şăineanu, D, 591: slav. *sělişte*; Scriban, D, 1199: vsl. *selište*, „cort,

locuință, curte”; DM, 769: v. sl. *seliștě*. Densusianu, ILR, II, 337: *selişte* (*silişte*) < v.sl. *selište* „loc unde se găseşte un sat”).

SORCA Ş
subst. (n. topic)

Fostă localitate pe teritoriul comunei *Victoria*, astăzi parte a satului *Şendreni*.

Atestări

Obreja, Dicț., 210: Sat, ce aparține comunei Victoria, aşezat pe un grind longitudinal din dreapta râului Prut. Este o aşezare atestată documentar din sec. al XIX -lea (1864). Populația sa era în anul 1912 de 101 loc., în 1930 de 131 loc., în 1966 de 213 loc., iar în 1976 era contopit cu satul Şendreni.

Arh. St. Buc., Min. Instr. Publ., Dir. II, Dos. 38/1897, fila 16, 46; Arhiva istorică a Inst. De Arh. Bucureşti: Parte a satului Şendreni; sat contopit la Şendreni, unde, în prezent, au mai rămas două-trei case, menționat la 1835. Pe teritoriul fostului sat Sorca a fost identificată şi cercetată o aşezare cucuteniană. S-au descoperit vase pictate, unele de piatră şi silex, plastică antropomorfă şi zoomorfă. Pe teritoriul fostului sat *Sorca* s-a găsit o „oală ca de cinci oca” cu monede, dintre care una era datată 1625. Tezaurul a fost descoperit de pe locul *Durducul*.

TTR, I, 2, 1099: *Sorca* fost s. în partea de S-E a s. Şendreni [Iaş].**1.** (*Frăsulenii* sau ~) **a.** Căt. Al s. Frăsuleni: CAT. (1820), 189. // **II.** (~) S. (neofic.): KARTA (1830 G), 241. // **III.** (~ şi *Frăsulenii*) **1. b.** S., oc. Braniştei, contopit cu s. Frăsuleni: CAT. (1845), 213. **c.** Înglobat în s. Frăsuleni, cf. POP MOLD. (1846), 401, unde nu mai apare. **IV.** (~) Moşie: BFO (1846), 165. **V.**

(~ şi *Frăsulenii*) **d.** S., contopit cu s. Frăsuleni: CAT. (1851), 107. **VI.** (~) **e.** Separat de s. Frăsuleni: STAT. (1854), 143. **VII.** (~ şi *Frăsulenii*) **f.** Contopit cu s. Frăsuleni: LISTA (1857). **24. VIII.** (~) **g.** Separat de s. Frăsuleni: LUCR. STAT. (1859), 174, LISTE (1861), 1171. **2.** S., com. Şendreni: INDICE (1865), 41. **3.** s., COM. Sorca: FRUNZ. (1871). **4.** S., com. Sculeni: LEGE (1871), 487, INDICE (1873), 130, INDICE(1876), 74, IND. (1887), 147, NOM. (1889), LEGEA (1892), 4955, IND. (1896), 9897, IND. (1896 V), 188, MDG, LEGEA (1904), 1191. **5.** S., com. Stânca-Sculeni: MO (1905), 1713. **6.** S., com. Sculeni: TABLOU (1908), 1040, IND. (1912), 89, DICŢ. STAT. (1913), 482, RUM. (1917), 645. **h.** Înglobat prob. în s. Frăsuleni, cf. DECRET, I (1925), 11026, unde nu mai apare. **7. i.** S., com. Ţigănaşi: DECRET (1929), 9243, MO(1930), 667, IND. (1930). **8.** S., com. Sculeni: TABLOU (1931), 7951, DEC. (1932), 6437, TABLOU (1939), 2348, IND. (1941), 357, TABLOU (1942), 2332, ÎMP. ADM. (1943), 275. **9.** S., com. Cârpiţi: ÎMP. ADM. (1950), 281, ÎMP. ADM. (1952), 114, IND. (1954), ÎMP. ADM. (1956), 121, IND. (1956). **10.** S., com. Victoria: [DECRET, II (1964), 220], ÎMP. ADM. (1965), 159. **j.** Înglobat în s. Şendreni: LEGEA (1968), 1713. **IX.** (~ *Nouă* şi ~ *Veche*), Cătt. Ale s. Şendreni: ANCHETĂ (1969. – Şi: **Sârca** IND. (1941), 357, **Soroca** IND. (1924), TABLOU (1939), 2348.

Sorca fostă moşie, lângă s. Burdusaci [Bac].// Moşie, ţ. Tecuciului: BFO (1835), 73/supl. II, *ib*. (1837), 121, FOS (1844), 17. – Şi: *Solca* BFO (1835), 75/supl. II, *Sorcă* FOS (1844), 17, *Soria* BFO (1835), 88/568 supl. II.

Et.

sorca < *soroca* (Bolocan, D, 585: ucr. *soroca* „coţofană”).

SORCA BRIGADĂ Ş
subst., subst.

Tarla situată în partea de sud a satului, între *Ogorul Popii* şi *Prut*.

Et.

sorca (v. *Sorca*).
brigadă (Scriban, D, 195: fr. *brigade*; DEX, 112: din fr. *brigade*, rus. *brigada*; DM, 93: fr. *brigade*, rus. *Brigada*; DN, 157: fr. *brigade*, rus. *brigada*).

STÁNCA St
subst. (n. topic)

Sat component al comunei.

Atestări

TTR, I, 2, 1114: *Stânca* s., com. Victoria [Iaş]. **I.** (~ sau ~ Gologănesei, a lui Iordache Roset-Roznovanu) **1. a.** Moşie, ţ. Iaşilor: I. NEC. IX (1804), 262. **II.** (~, al agăi Neculai Roset) **2. b.** S., oc. Copoului, înglobează ss. Posadnici şi Sculeni: COND. (1816). **III.** (~, a vistiernicului Iordache Roset, şi ~, al lui Nicolae Roset) **3. c.** Moşie, oc. Turiei, cu cătr. Poşta Ulmii, şi s., oc. Copoului; pierde cătr. Sculeni, devenit s.: CAT. (1820), 34, 80. **IV.** (~ *Roznovanului*) **d.** S. considerat unitar: T. CODR. IV (1821), 77. **V.** (*Roznovanul*) KARTA (1830 G), 241. **VI.** (~ -*Cârpiți*) **4. e.** S., oc. Copoului, contopit cu s. Cârpiți: ISPR. IAŞI (1830), 51. **VII.** (~ şi *Cârpiți*, al vistiernicului Nicolae Roset-Roznovanu) CAT. (1832), 292, COND. PR. (1833), 50, COND. (1833), 84, P. ASACHI, M. (1833). **5.** S., oc. Braniştei: TABLA (1834 B), 731, TABLA (1834 C), 767. **VIII.** (~ -*Cârpiți*) TABLA (1835), 198. **IX. (**~ şi

Cârpiții) CAT. (1838), 145, TĂBLIȚI (1841), 100. **f.** Înglobat în s. Cârpiți, cf. LISTA (1843), 212, unde nu mai apare. **g.** S., contopit cu s. Cârpiți: TĂBLIȚI (1844), 177. **X.** (~ -*Cârpiții*) STAT. (1844), 122. **XI.** (~ şi *Cârpiții*) TABLA (1845), 10, CAT. (1845), 213, POP. MOLD. (1846), 400. **XII.** (*Lăzărenii* sau ~, sinonime ca nume de moşie) FOS (1847), 77. **XIII.** (~ şi *Cârpiții*) CAT. (1851), 97, STAT. (1854), 143, LISTA (1857), 24. **XIV.** (*Posadnicii* sau ~, sinonime ca nume de moşie) BOF (1858), 221. **XV.** (~ şi *Cârpiții*) LUCR. STAT. (1859), 174. **XVI.** (~ sau *Posadnicii*, moşia) MOM (1860), 3/11. **h.** Include siliştile Coțmăneşti şi Fitioneşti: *ib.* 27/108. **XVII.** (~ şi *Cârpiții*) *ib.* (1861), 476, LISTE(1861), 1171. **XVIII.** (~-*Cârpiții*) **6.** S., com. Stânca: TABLOU (1964), 14. **XIX.** (~) **i.** Înglobează s. *Cârpiți*: INDICE(1865), 44. **j.** Pierde măt. Cârpiți, devenit s.: FRUNZ. (1871). **XX.** (~-*Cârpiții*) **k.** Contopit cu s. Cârpiți: INDICE (1873), 130. **7.** S., com. Sculeni: INDICE (1876), 74. **XXI.** (~) **8. l.** S., com. Stânca, separat de s. Cârpiți: IND. (1887), 147, NOM. (1889), LEGEA (1892), 4955, IND (1896), 9897, IND. (1896), 189, MDG, LEGEA (1904), 1191. **9.** S., com. Stânca-Sculeni: MO (1905), 1713. **10.** S., com. Sculeni: TABLOU (1908), 1040, IND. (1912), 89, DICȚ. STAT. (1913), 482, RUM. (1917), 645. **m.** Înglobat în s. Cârpiți, cf. DECRET, I (1925), 11026, unde nu mai apare (dacă nu cumva este vorba de o simplă omisiune), **11. n.** S., com. Stânca: ÎMP. ADM. (1926), 209. **12.** S., com. Țigănaşi: DECRET (1929), 9243, MO (1930), 667, IND. (1930). **13.** S., com. Sculeni: TABLOU (1931), 7951, DEC. (1932), 6437, TABLOU (1939), 2348, TABLOU (1942), 2332, ÎMP. ADM. (1943), 274. **14.** S., com. Cârpiți: ÎMP. ADM. (1950), 281, ÎMP. ADM. (1952), 114, IND. (1954), ÎMP. ADM. (1956), 121, IND. (1956). **15.** S., com. Victoria: [DE-

CRET, II (1964), 220], ÎMP. ADM. (1965), 159, LEGEA (1968), 1592. Şi: **Pocita Ulmii** CAT. (1820), 34, **Roznovana** KARTA (1830 G), 241, **Stănca** CAT. (1820), 34, 80, 196, COND. PR. (1833), 50, COND. (1833), 84, KIRILEANU, C.P. (1833, 1835, 1837), 88-89, CAT. (1838), 145, TĂBLIȚI (1841, 100, TĂBLIȚI (1844), 177, STAT. (1844), 122, TABLA (1845), 10, CAT. (1845), 213, POP. MOLD. (1846), 400, BFO (1849), 138, CAT. (1851), 97, STAT. (1854), 143, BOE (1857), 6, LISTA (1857), 24, BOF (1858), 221, ROM (1859), 37, MOM (1860), 3/11, 27/108, *ib.* (1861), 406, LISTE (1861), 1171, MOM (1862), 62, IND. (1887), 147, **Stănca Roznovanului** T. CODR. IV (1821), 77, **Stenca**SECR. MOLD. (1850), 295, **Stânca Căpriței** TABLOU (1864), 14. **Stânca Gologănesei** I. NEC. IX (1804), 262.

Răsp.

Iordan, N, 26: Stânca (Bor, Buc, Iaşi), *Stânca Leului* (Bz), *Stânca Mare* şi *Stânca Mică* (Tul), *Stânca lui Negri* (Bac), *Stânca-Popricani* (Iaşi), *Stânca lui Ureche* şi *Stânca cu Zvorâştea* (Dor), *Coada Stâncii* (Iaşi), *Vadul Stâncăi* (Bu), *Stâncul* (Bi), *Stânceşti* (Hu), acesta din urmă derivat dela n. pers. *Stâncă* (se compare sufixul). Înrudite, cel puțin samantic, dacă nu şi etimologic, sunt *Stana* (deal şi sat, Huşi), *Stană* (Cluj), *Staneica* (munte, Bac), *Stanuleț* (Hu), *Dealul Stănişori* (Trans), *Stănişoara* (mănăstire Arg; munte, Gorj), *Stănița* (Rom), *Steia* (Hu), *Dealul Steiului* (Si): cf. Por., p.26 *stană* ‚stânci mari'; p. 63 *stan, stancî, stau, steiu* ‚mal de piatră, înțepenit în pământ, adică având rădăcini în pământ'. Derivatul *Stănişori* şi următoarele ar putea reprezenta aspecte fonetice uşor modificate (cu *ă* < *â* neacc.) ale diminutivelor corespunzătoare dela *stână* (un munte din raionul Fălticeni se chiamă *Stânişoara*, iar despre *Stănişoara*, mun-

tele gorjean menționat, aflăm, din DG, că are stâni pe el), dar această ipoteză mi se puțin acceptabilă, din cauză că limba dacoormânească cunoaşte obişnuit fenomenul opus (*ă* neacc. > *â*). De aceea am avea, mai degrabă, dreptul să considerăm pe *Stânişoara* drept o variantă a lui *Stănişoara*. Cât despre toponimele ardeleneşti […]".

Obreja, *Dicț*., 212: Sat, propus dezafectării, ce aparține com. Victoria, aşezat pe dealul cu acelaşi nume (terasa înaltă a Prutului). Este o aşezare nouă, formată prin împroprietărirea locuitorilor în 1921, pe locul satului dispărut, Posadnici (sec. al XV-lea). Populația sa era în anul 1930 de 185 loc., în 1966 de 413 loc., iar în 1977 de 491 loc. Economia are caracter agricol şi zootehnic, cu cariere de argilă.

DRH, II, p. 312-313; DIR, XVI, III, p. 51-52, 335-336; Stoicescu, *Repertoriul*, p. 662-663, 826: Sat amplasat la S-E de satul Victoria, menționat la 25.X.1609. (DRH, XVII, II, p. 260). Denumirea veche a satului este *Posadnici*. Locul *Posadnici*, fost sat în comuna Victoria, este menționat la 1476, dar la 1575 şi 1587 se precizează că jumătate din satele Lăleşti şi Şendreşti se numesc Posadnici, menționându-se existența unui uric de la Alexandru cel Bun.

Leleşti (*Lieşti*) – după toate indiciile, o parte a satului Stânca. La 26 iunie 1546, Petru Rareş întăreşte împărțeala satului Lieşti „unde a fost Doader Cheltezeu". Satul, cu denumirea *Lăleşti*, este menționat şi la 1476, cu privilegiu de la Alexandru cel Bun.

Et.

Stânca (CADE, 1207: f. et.; Şăineanu, D, 612: „origine necunoscută"; Scriban, D, 1244: v. sl. *stĭena* „zid, perete, piatră"; DM, 802: f.et.).

SÚB PĂDÚRE V
prep., subst.

Tarla la S-E de *Lanul lui Crețu*, în apropierea satului *Cotu Morii*.

Et.

sub (v. *Drumul pe sub Curte*).
pădure (v. *Drumul sub Pădure*).

ŞÁNȚUL LUI PĂTÁTU Sc
subst., art., subst (poreclă)

Hotar între două proprietăți.

Răsp.

MDGR, V, 506: *Şanțul*, sat (.f jud. Ilfov); sat (f. jud. Vâlcea); *Şanțurile*, deal, pădure (f. jud. Iaşi).

Iordan, T, 307: *Şanțul*; 311: *Şanț(ul);* 381: *Şanțe*, în *Valea Şanțelor*, „plural nou, alături de şanțuri”.

SMO, 178: *Şanț*, fânaț şi loc arabil.

Et.

şanț (CADE, 1245: pol. *szanc*; Şăineanu, D, 564: germ. *Schanze*; Scriban, D, 1275: rus. *šánec*; DM, 829: pol. [germ. *Schanze*] *szanc*).
lui (v. *Balta lui Minciună*).
Pătatu -< *pată*-poreclă (Scriban,D,842: alb. *petă*, pg. *peta*,d.vgr. *pĭtta* = *pissa* [din **píkia*], smoală, păcură; DEX, 758: et. nec.; DM, 589: lat. **pitta* [< gr.]).

ŞÁNȚURILE V
subst.

Canale de regularizare a noului curs al *Jijiei*, aflate la est de *Lanul lui Crețu*.

Et.

şanț (v. *Şanțul lui Pătatu*).

ŞENDRÉNI Ş

subst. (n. topic)

Sat ce aparține comunei *Victoria*.

Atestări

TTR, I, 2, 1138-1139: *Şendreni* s., com. Victoria [Iaş]. **1.** S., ț. Iaşilor: GHIBĂNESCU, S. XXV (1777), 71, CR. COL. VI (1777), 88, XXIII (1792, 1793), 173, 174, VI (1796), 95. **a.** Moşie fără s.: CR. COL. XX (1798), 133, XIII (1799, 1802), 198, 199, XX (1802), 135. **2.** Moşie, oc. Turiei: COND. (1816). **b.** S.: CAT. (1820), 32, CAT. (1832), 69. **3.** S., oc. Copoului: COND. PR. (1833), 49, COND. (1833), 94, P. ASACHI, M. (1833). **4.** S., oc. Jijiei: TABLA (1834 B), 730. **5.** S., oc. Copoului. TABLA (1834 C), 766. **6.** S., oc. Braniştei: TARLA (1835), 198, CAT. (1838), 151. **7.** s., OR. Turiei: TĂBLIȚI (1841), 100. **8.** S., oc. Braniştei: LISTA (1843), 213, TĂBLIȚI (1844), 177, STAT. (1844), 122, TABLA (1845), 10, CAT. (1845), 213, POP. MOLD. (1846), 401, CAT. (1851), 113, STAT. (1854), 143, LISTA (1857), 24, LISTE (1858), 981, LUCR. STAT. (1859), 174, LISTE (1861), 1171. **9.** S., com. Şendreni: TABLOU (1864), 14, INDICE (1865), 44. **10.** S., com. Sorca: FRUNZ. (1871). **11.** S., com. Sculeni: LEGE (1871), 487, INDICE (1873), 130, INDICE (1876), 74, IND. (1887), 147, nom.)1889), LEGEA (1892), 4955, IND. (1896), 9897, IND. (1896 v), 188, mdg, LEGEA (1904), 1191. **12.** S., com. Stânca-Sculeni: MO (1905), 1713. **13.** S., com. Sculeni: TABLOU (1908), 1040, IND. (1912), 89, DICȚ. STAT.

(1913), 482, RUM. (1917), 645, DECRET, I (1925), 11026, ÎMP. ADM. (1926), 209. **14.** s., COM. Ţigănaşi: decret (1929), 9243, mo (1930), 667, ind. (1930). **15.** S., com. Sculeni: TABLOU (1931), 7951, DEC. (1932), 6437, TABLOU (1939), 2348, TABLOU (1942), 2332, ÎMP. ADM. (1943), 275. **16.** S., com. Cârpiţi: ÎMP. ADM. (1950), 281, ÎMP. ADM. (1952), 114, IND. (1954), ÎMP. ADM. (1956), 121, IND. (1956). **17.** S., com. Victoria: [DECRET, II (1964), 220], ÎMP. ADM. (1965), 159. **c.** Înglobează s. Sorca: LEGEA (1968), 1592, 1713. – Şi: **Sendrenii** TABLOU (1931), 7951, TABLOU (1942), 2332, **Sândrenii** LUCR. STAT. (1859), 174, **Şandreni** KARTA (1830 G), 241, **Şăndrenii** CR. COL. VI (1777), 88, XIX (1780), 227, XXIII (1793), 174, VI (1796, 95, XX (1798), 133. XIII (1799, 1802), 198, 199, XX (1802), 135, COND. (1816), CAT. (1820), 32, CIUBOTARU-ISTRATI (1828), 479, 491, CAT. (1832), 69, COND. PR. (1833), 49, COND. (1833), 94, P. ASACHI, M. (1833), TABLA B), 730, TABLA (1834 C), 766, TABLA (1835), 198, CAT. (1838), 151, FOS (1839), 187, TĂBLIŢI (1841), 100, FOS (1841), 397, BFO (1842), 60, CR. COL. XLIX-LIII (1843), 213, LISTA (1843), 213, TĂBLIŢI (1844), 177, STAT, (1844), 122, TABLA (1845), 10, CAT. (1845), 213, POP. MOLD. (1846), 401, BFO (1846), 43, 44, FOS (1849), 76, CAT (1851), 113, BFO (1852), 10, *ib.* (1852), 86, STAT. (1854), 143, BFO (1854), 77, LISTA (1857), 24, BFO (1858), 74, BOM (1859), 13/42 AD., LISTE (1861), 1171, MOM (1862), 17, 115, **Şindrenii** TABLOU (1864), 14.

Răsp.

Iordan, N, 135: *Şendreni* (Gl, Hrl, Iaşi, Negr), *Şendreşti* (Zel), *Şăndreşti* (fost sat Adj): întocmai ca şi primitivul (*Şendrea*), aceste toponimice apar exclusiv în

Moldova. Ultimul aminteşte de *Şendrea*, hatman şi cumnat al lui Ştefan cel Mare (Al. Papadopol-Calimah, *loc. cit*.). Dela *Şandru* (< magh. *Sándor* 'Alexandru'), care a dat naştere lui *Şendrea* (cf. *Negrea* < *Negru*, *Verzea* < *Verde* etc), avem *Şendruleşti* (Arg), cu *a* neacc. > *ă*, apoi *e*, subt influența pronunțării palatale a lui *ş*: chipul cum s'a adăugat *-eşti* ne trimite la o temă terminată în *-u* (ca la *Neguleşti* < *Neagu*, *Răduleşti* < *Radu* ş. a.). Cf. şi *Şandreşti* (SM) < *Şandru*. *Sărdarul* sau *Şendreni* (Gl): *serdar* '(odinioară) la început, rang boieresc militar, corespunzător, aproximativ, gradului de general, după aceea simplu titlu de boierie (fără funcțiune). *Serdarul mare* aparținea (după D. Cantemir, *Descriptio Moldaviae* II, 6) la boierii de divan şi sta, ca rang, între *clucerul mare* şi *slugerul mare*' (Tiktin).

Atestări

Obreja, Dicț, 218: Sat ce aparține com. Victoria, aşezat pe un grind longitudinal din dreapta Prutului. Este atestat din sec. al XIX-lea (1803). Populația sa era în anul 1912 de 136 loc., în 1930 de 185 loc., în 1966 de 205 loc., iar în 1977 de 317 loc.

Sat al comunei Victoria, situat la nord de satul Frăsuleni, strămutat de pe vechiul amplasament, circa 1,5 km, datorită revărsărilor Prutului. Cu denumirea *Şăndreani* (*Şendreşti*) este amintit la 18 ianuarie 1587, precizându-se existența uricului de la Alexandru cel Bun.

P. Polonic, *Ms.Ac.R.S.R.,* 22/940, III, c. 3, f. 9: Pe teritoriul satului se semnalează ruine vechi.

Et.

Şendreni (< *Şendrea* (Iordan, Top. 174-175: „…aminteşte de *Şendrea*, hatman şi cumnat al lui Ştefan cel Mare […]. De la *Şandru* (< mahg. *Sándor* 'Ale-

xandru'), care a dat naştere lui *Şendrea* [cf. *Negrea* < *Negru*, *Verzea* < *Verde* etc.]) + suf. -*eni* (*v. Frăsuleni*).

ŞÉSUL DIN JOS V
subst., prep., adv.

Teren arabil, parte din *Lanul lui Crețu*, situat în partea de nord a satului.

Răsp.

MDGR,V,518: *Şesurile*, sat (f. jud. Bacău – de 2 ori).

Suciu, Dicț., II, 171: *Şesul* (*Şesurile*), cătun (f. r. Vişeu – Maramureş).

Iordan, T, 132: *Şesul* (Prahova); *Şesul* ~.

Petrovici, S, 275: *Şesul*, nume de munte.

Drăganu, Rom, 396: *Şesul* (la N. de Tisa); 615: *Şesu* (Pen. Balcanică).

SMO, 178: *Şăsu*, păşune, *Şesurile în Sus*, teren arabil; *Şesul în Jos*, fânaț; 130: *Şes*; *În Şes*, fânaț; *Şesu Fântânii*, pădure, păşune; 175: *Pe Şes*, teren arabil şi fânaț; 131: *Şesu*, arătură; 61, 91, 107, 139, 178: *Şesul*.

Rosetti, ILR, 426: *Şesul*.

AUT, IV, 1966, 217: *Şăsuri*; *Şăsurele*, păşunat.

Phil., II, 84: *Şes* „platou pe culme de deal în păşune".

Et.

şes (CADE, 1248: lat. *sĕssus*; Şăineanu, D, 586: lat. (locus) *sessus*; Scriban, D, 1279: : lat. *sĕssus*; DM, 832: : lat. *sessus*).

din (v. *Fânațul din Jos*).

jos (v. *Fânațul din Jos*).

ŞLEÁHUL Ş, Fr, Sc
subst.

Drum de căruțe, paralel cu albia Prutului, care porneşte din ținutul Botoşanilor, trece prin Sculeni şi coboară spre Huşi. Pe acest drum erau cărate, în trecut, cu carul cu boi, produsele agricole şi, de la Huşi, erau încărcate pe şlepuri cu destinația Brăila sau Galați.

Et.

Şleah < *şleau* (Lobiuc, CL, 281-282: În dr. avem trei omonime ŞLEAU 1. „ştreang, frânghie (curea) la ham”, 2. „drum (de care)” şi 3. „pădure cu arbori de specii diferite” (cf. tratarea lor în DEX, unde originea celui de-al treilea, < germ. *Schlehe*, este oferită ca sigură, ca, de altfel, şi a celorlalte două). Îndeobşte, era acceptat până nu demult că *şleau* < ucr. *šlejá* (cf. şi în Gl.R. 68: dr. buc. *şlecuri* „bretele la pantaloni” < ucr. *šlejka*) (în unele D se invocă şi pol. *szla*, rs. *Šleja*, iar în PopS3, 230, numai ucr. *šle* […]. Deja C. Lacea, în DR, III, 745, încerca să separeu, contra dicționarelor, pe *şleau* (*-f, -v, -h*) „ştreang” de omonimul său *şleau* „făgaş, drum (bătut)”, crezând că cel dintâi s-a apropiat, probabil, de acesta din urmă, „veriga” intermediară a sensului oferind-o chiar săs. *Schleif*, nu numai „fâşie de piele cu ochi la capăt”, ci, poate, şi „făgaş de car adânc”. […] Opinia e, însă, rectificabilă, căci e greşit să se limiteze omonimul *şleah* „drum”, „făgaş, urmă a (a roților de car/!/)”, incontestabil de origine în primul rând ucr., doar la MD şi să se ignore „amestecul” continuu al celor două omonime; Scriban, D, 1282: d. rut. *šlĕah*, pol. *szlach, szlak*, drum bătut, d. mgerm. *Slage*, urmă, ngerm. *Schlagen*, a bate, *schlagbahn*, drum bă-

tut; DEX, 1057: [var.: *şleah* s.n.] – din pol. *szlak*, ucr. *šljak*; DM, 834: [var.: *şleah* s.n.] – din pol. *szlak*, ucr. *šljak*).

TÁRLAUA CIORĂRÍE F
subst., subst.

Teren arabil situat pe un grind în apropierea *Prutului*, la nord-est satului.

Et.
tarla (CADE,1278: tc.; Şăineanu, D, 642: turc. *tarla*; Scriban, D, 1299: turc. *tarla*; DM, 847: tc. *tarla*).
ciorărie < *cioară* (CADE, 268: comp. alb. *sorrë*; Şăineanu, D, 130: onomatopee ca şi friulanul *čore*; Scriban, D, 280: alb. *čaulă*; DM, 145: comp. alb. *sorrë*) + suf. -*ărie* (v. *Bulgărie*).

TÁRLAUA COȚMÁNI St
subst., subst.

Teren arabil străbătut de cursul *Pârâului Cosmani*.

Et.
tarla (v. *Tarlaua Ciorărie*).
Coțmani (v. *Coțmăneşti*).

TÁRLAUA DÚPĂ SÁT F
subst., prep., subst.

Teren arabil situat în partea de nord a satului, lângă *Tarlaua Şleahul* şi *Ogorul Popii*.

Răsp.

Suciu, Dicț., I, 215: *După Deal* de 11 ori; cătun (Cluj, Mureş, Braşov).

Iordan, T, 332: *După Deal*.

SMO, 120: *După Deal*, arătură; 144: *După Deal*, fânaț; 102: *După Deal*, teren arabil şi fânaț (de 3 ori); 128: *După* ~ (de 16 ori).

Et.

tarla (v. *Tarlaua Ciorărie*).

după (CADE, 443-444: *de-post*; Şăineanu, D, 224: lat. *de-post*; Scriban, D, 454: lat. *de-post*; DM, 267: lat. *de-post*).

sat (CADE, 1105: lat. *fossatum*, „şanț”; Şăineanu, D, 568: **massatum* < lat. medieval *massa* „câşlă, termen primitiv ciobănesc ca şi sinonimul său cătun”; Scriban, D, 1156: m. lat. *fossatum* „şănțuit”; DM, 736: lat. *fossatum*).

TÁRLAUA GĂINĂRÍE St

subst., subst.

Locul unde boierul Roznovanu avea crescătoria de găini, situat între *Tarlaua Vulturul* şi *Podețul Dimii*, la vest de sat.

Et.

tarla (v. *Tarlaua Ciorărie*).

găinărie (v. *Pârâul Găinăriei*).

TÁRLAUA HARBUZĂRÍE St

subst., subst.

Teren arabil, situat pe partea stângă a *Pârâului Stânca*, la hotar cu terenul comunei Aroneanu, unde familia Roznovanu avea grădini de pepeni.

Et.

tarla (v. *Tarlaua Ciorărie*).
harbuzărie < *harbuz* (Lobiuc, CL, 329: Prezența masivă a termenului în MM, în aceleaşi accepții aproape ca în BV şi MD, face mult mai probabilă sursa ucr. (ca în SDR, DEX) decât cea tc. (TDRW, DU, CADE, DA, DM); Scriban, D, 590: rut. *harbúz*, rus. *arbúz*, d. pers. *herbuze*, *herbuz*; DEX, 444: din ucr. *harbuz*; DM, 355: tc. *harbuz*)+ suf. -*ărie* (v. Bulgărie).

TÁRLAUA ICUŞĂNÁRILOR Fr
subst., subst

Teren arabil atribuit unor săteni din *Icuşeni*, după cel de-al doilea război mondial, situat în partea de vest a satului, în hotar cu terenul comunei Țigăşani.

Et.

tarla (v. *Tarlaua Ciorărie*).
Icuşănari < *Icuşan* (v. Icuşeni) + suf. -*ar* (Pascu, S, 180-189: -*ar* < lat. -*arius*; SMFC, I, 77: -*ar* - < lat. -*arius*).

TÁRLAUA LA APÉTREI Ic
subst., prep., subst. (n. pers.)

Teren arabil, situat între *Valea Racului* şi *Tarlaua Vişinei*, la sud de cătunul *Icuşeni Deal*.

Et.

tarla (v. *Tarlaua Ciorărie*).
la (v. *Borta la Coşeri*).
Apetrei (v. *La Apetrei*).

TÁRLAUA LA CATÁRG St, L
subst., prep., subst.

Teren agricol situat la vest de satul *Luceni* şi la sud-est de satul *Stânca*.

Et.

tarla (v. *Tarlaua Ciorărie*).
la (v. *Borta la Coşeri*).
catarg (v. *La Catarg*).

TÁRLAUA LUI PĂTÁTU V, Sc
subst., prep., subst.

Teren arabil situat între satele *Victoria* şi *Sculeni*.

Et.

tarla (v. *Tarlaua Ciorărie*).
lui (v. *Balta lui Minciună*).
Pătatu (v. *Şanțul lui Pătatu*).

TÁRLAUA MĂRDĂROÁIA V
subst., subst. (n. pers.)

Tarla aflată pe un cot al *Jijiei Vechi*, la est de *Victoria*.

Et.

tarla (v. *Tarlaua Ciorărie*).

Mărdăroaia < *Mardare* (DOC, 349: „numele este atestat în greacă *Μαρδι*, *-ορονμ* [Mardi, -órum]… Forma grecească *Μαρδονιος* – Mardariós -, redată şi *Mardarios*, este de fapt un nume care are la bază forma de genitiv plural din latină cu sensul „al mardilor”, „al marzilor”…În onomastica românească este atestat ca nume al călugărului de la Cozia, Mardarie”) + suf. -*oaia* (v. *Băcăloaia*).

TÁRLAUA NEÁGRA St
subst., subst.

Teren arabil situat în partea de sud a comunei, la sud de satul *Stânca*, străbătut de *Pârâul Neagra*.

Et.
tarla (v. *Tarlaua Ciorărie*).
Neagra (v. *Neagra*).

TÁRLAUA OCHIŞÓR F, Ş
subst., subst.

Tarla între *Şendreni* şi *Frăsuleni*, în partea de vest.

Et.
tarla (v. *Tarlaua Ciorărie*).
ochişor (v. *Balta Ochişor*).

TÁRLAUA PĂTLĂGEÁNU F, Ş
subst., subst.

Tarla situată la hotar cu comuna Ţigănaşi, pe fostul curs al *Pârâului Frasin*, la est de satele *Frăsuleni* şi *Şendreni*.

Et.

tarla (v. *Tarlaua Ciorărie*).
Pătlăgeanu < *pătlăgea* (DEX, 767: din tc. *patlican*; DM, 598: tc. *patlican*) + suf. -*an* (v. *Coasta Delenilor*).

TÁRLAUA RÂMĂRÍE Ş
subst., subst.

Teren, plin de apă înaintea efectuării lucrărilor de desecare şi îndiguire, locul preferat de porcii mistreți pentru scăldat.

Et.

tarla (v. *Tarlaua Ciorărie*).
râmărie < *râmă* (Scriban, D, 1130: lat. *rîmari*, -*are*; DEX, 895: lat. *rimare*; DM, 720: lat. *rimare*) + suf. -*ărie* (v. *Bulgărie*).

TÁRLAUA ŞLEÁHUL St, F
subst., subst.

1. Teren la E de *Lotul Cantonului*, la S de *Stânca*.
2. Teren arabil situat în partea de nord a satului *Frăsuleni*, între *Tarlaua Sărăcuța* şi *Tarlaua După Sat*.

Et.

tarla (v. *Tarlaua Ciorărie*).
şleah (v. *Şleahul*).

TÁRLAUA VIŞINÉI St
subst., subst.

Loc unde au crescut câțiva vişini izolați.

Et.
tarla (v. *Tarlaua Ciorărie*).
vişin (v. *Gârla Vişina*).

TÁRLAUA VÚLTURUL St
subst., subst.

Teren arabil, situat între *Valea Ciritei* şi *Podeţul Dimii*, pe unde trece drumul ce duce către *Dealul Vultur*.

Et.
tarla (v. *Tarlaua Ciorărie*).
vultur (v. *Dealul Vultur*).

TOCSOBÉNI Ş
subst. (n. topic)

Fânaţ în *Lunca Prutului*, în partea de N a satului.

Et.
Tocsobeni (v. *Pădurea Tocsobeni*).

TOLOÁCELE V
subst.

Teren situat la nord de satul *Victoria*, în partea de sud a *Lanului lui Creţu*.

Atestări
Teren aflat pe malul drept al Jijiei, ce se întinde şi pe raza comunei Popricani; la 100 m de podul de peste râu, pe partea dreaptă a şoselei Iaşi – Sculeni, într-o zonă intens afectată de alunecări de teren şi de lucrări de consolidare, au fost descoperite o aşezare Noua şi o

necropolă din Hallstatt-ul timpuriu. Au fost descoperite mai multe morminte de incinerație cu groapa în formă de clopot, drept urne fiind utilizate vase diferite, acoperite cu străchini drept capace. Lângă ele se aflau câte 1-2 ceşti cu toartă supraînălțată sau străchini mici, semisferice. Necropola este suprapusă parțial de o locuire din La Tène-ul timpuriu, din care s-a săpat, în 1982, un bordei rectangular. (Cercetări: N. Zaharia, 1957, M. Tanasachi, 1964-1980, A. László, 1973, C. Iconomu, 1978, V. Chirica, C. Iconomu, R. Popovici, 1982. – A. László, *CI* (SN), VII, 1976, p. 73; idem, *Studia Antiqua et Archaelogica*, I, Iaşi, 1983, p. 52-58; *Aşezări*, p. 273).

Răsp.

Ştefănescu, E, 21-22: *Toloaca*, *Tolocuța*, *Toloaca Mare* (de 5 ori în jud. Suceava).

Et.

toloacă (CADE, 1311: rut. *toloka*; Şăineanu, D, 657: rus. *toloka*; Scriban, D, 1329: rut., rus. *toloka*; DM, 876: ucr. *toloka*).

TORÉNTUL FLORIÁN Ic
subst., subst.

Torent, care are un curs temporar, ce coboară din dreptul cătunului *Icuşeni Deal* şi alimentează cursul vechi al *Jijiei*.

Et.

torent (DEX, 1099: din fr. *torrent*; DM, 869: după fr. *torrent*; DN, 1088: fr. *torrent*, it. *torrente*, lat. *torrens*). *Florian* < *Flor*, *Flora* (DOC, 218-220: *Flor*, *Flora*, prenume prescurtat de la numele de persoană ro-

man *Florus*, *Flora*. *Flora* era zeița florilor şi a vegetației, zeiță glorificată la serbările numite *Floralii*. […] Derivarea pe teren românesc a numelor din familia lui *Flor*, *Flora* s-a făcut foarte devreme, din moment ce sistemul de derivare cu sufixele productive şi vechi *-in*, *-ina*, în variantele *Florin*, *Florina*, era deja prezent în sec. al XIV-lea şi al XV-lea.) + suf. -*an* (v. *Frăsuleni*).

TORÉNTUL HRÚBEI St
subst., subst.

Torent, cu un curs temporar, care coboară pe *Dealul Stânca* şi se varsă în *Jijia Veche*.

Et.
torent (v. *Torentul Florian*).
hrubă (v. *Gura Hrubei*).

TORÉNTUL ŞFÁRC Ic
subst., subst. (n. pers.)

Torent, cu un curs temporar, ce adună apa de pe versanții dealurilor din dreptul cătunului *Icuşeni Deal* şi se varsă în lazul Aroneanu.

Et.
torent (v. *Torentul Florian*).
Şfarc (variantă a lui *şfor*, *şforac* care înseamnă „izvor, torent, firicel de apă, loc unde țâşneşte apa dintr-o ridicătură sau mal”; *şforac* circulă rar, în unele localități din zona Rădăuți).

TROIÁNUL Ş
subst. (n. topic)

Construcție veche de apărare, care abia se mai cunoaşte datorită acțiunii de erodare a factorilor climaterici, căreia oamenii îi spun *Troianul*.

Atestări

Valul lui Traian = trece pe partea dreaptă a Prutului, în dreptul satului Toksobeni (Republica Moldova), prin cotul format de meandrul Prutului, la circa 1,5 km nord-vest de satul Şendreni, la locul numit Boroşcani. Are direcția nord – nord-est – sud – sud-est, cu şanțul la est – sud-est. Actualmente, valul este complet aplatizat, iar şanțul nu mai poate fi observat decât la o cercetare foarte atentă a terenului. (*Rep.Chest.Odobescu*, V, p. 285-286; C. Schuchard, *AEM*, IX, 1885, p. 200; C. Zagoritz, *Valurile*, p. 32; Gr. Tocilescu, *Ms.Ac. R.S.R.,* 5144, f. 66; P. Polonic, *Ms.Ac.RSR,* 22/940, III, c. 3, f. 12).

Această construcție începe dintr-un meandru al Prutului din perimetrul satului Şendreni. Până în marginea pădurii Popricani din şesul Jijiei, valul are direcția est-nord-est – vest-sud-vest, cu şanțul spre nord-est. De aici, face un unghi şi, urmărind prin şes cursul Jijiei, a fost amplasat pe direcția est – vest, trecând prin teritoriul mai multor comune.

Răsp.

Iordan, N, 241: *Troianul* (Adj, Iaşi, Tel): valuri de pământ, dintre care cel puțin unul, şi anume ultimul, datează, după spusele lui Gr. Tocilescu, reproduse în *dg*, din vremea Romanilor. Interesant este amănuntul că valului existent în regiunea Iaşi îi spun *Şanțul lui Troian*. Avem apoi *Troianul* sau *Traianul*, deal, şi *Troianul*, «loc isto-

ric», ambele în Vâlcea, *Troian* (Ial), *Troian* şi *Hliza-Troian* (Gl), *Troiana* (Ial), *Troieni* (Arg), *Valul lui Traian* (Br. Cța, Gl, Tul). Ultimul este, cu siguranță, de origine cărturărească, cum dovedeşte, mai ales, forma *Traian*, pe care poporul n'o cunoaşte decât, cel mult, prin intermediul şcolii şi al scrisului. De altminterelea nepopulară este formula întreagă: valurile de pământ țăranii noştri le numesc *troiene*, la fel cu 'valurile de zăpadă'. Cf. şi *Troianul* sau *Traianul*: aspectul cu *a* provine dela autorități, eventual dela vreun cărturar din partea locului.

Drăganu, *TO*, 232: nota 2: „Mai avem *Troian* în Bolgrad, Covurlui, Iaşi, Ialomița, Tecuciu, Teleorman, Vâlcea; *Troiana* în Ialomița; *Troieni* în Argeş; numirile *Valul lui Traian* din Brăila, Covurlui, Tulcea nu par a fi autentice, popular necunoscându-se decât forma *Troian*. În Ardeal avem «*Pratul lui Traian*», «*Câmpul Traianului* sau *Câmpul lui Traian*, din sus de Zlatna."

Et.

Troian (DOR, 378: *Stroe* < sl. *Strojair* < *Строю* „providență, ordine", cf. srb. – bg. *Stroje*. 7. *Stroian* pr. act. 8. Cu afer. *Troian* act. sau *troian*; CADE, 1337: vsl. *Trojanŭ* „Traian"; Şăineanu, D, 668: v. *Troian* (859): „numele vechi slavon al lui Traian"; Scriban, D, 1350, v.sl. *troĭan*; DM, 883: v.sl. *trajanu*; Drăganu, *Rom*., 185: rom. *troian* < sl. *tro-janŭ* < *Trojanŭ* < Trajan; 186, nota 1: „*Trojanu* s-a întins nu numai la slavii sudici, ci şi la cei nordici, atât în toponimie, cât şi în onomastică. Cei ce l-au răspândit aşa departe au putut fi românii". G. Giuglea, DR, XI, 1948, 125: *troian*, latin; G. Giuglea, Cuv., 233, propune preromanul -*troj(u), -*trogiu (> rom.*troiu-); S-a crezut că acest toponim ar fi preluat de români de la slavi: *trojanŭ*. Însă, pe o in-scripție care amin-

teşte despre moartea lui Decebal, întâlnim forma: „*Troianus*” „(a divo Traiano)”, ceea ce ne determină a conchide că acest toponim îşi are obârşia în apelativul românesc încă din vremea traco-dacilor, din timpul domniei lui Decebal, „fără a mai fi nevoie de un intermediar slav”.

ȚÁRINA DE SÚS V
subst., prep., adv.

Teren arabil la N de *Victoria*, lângă *Gârla Potcoava*.

Răsp.
SMO, 107: *Țarină*, numire globală dată unei părți (cu terenuri arabile şi fânațuri) din teritoriul economic al locuitorilor satului; *După Țarină* „teritoriul unei comune (cu pământ arabil, păşune etc.”

Et.
țarină (v. *Drumul în Țarină*).
de (CADE, 384-385: lat. *de*; Şăineanu, D, 192: lat. *de*; Scriban, D, 392: lat. *de*; DM, 217: lat. *de*).
sus (v. *Fânațul din Sus*).

ȚÁRINA PÉSTE HÚC V
subst., prep., subst.

Teren arabil în marginea satului.

Et.
țarină (v. *Drumul în Țarină*).
peste (CADE, 927: *pre* + *spre*; Şăineanu, D, 610: lat. *super*; Scriban, D, 971: *pre* + *stre*; 1248: *stră*, *stre* < *extra*; DM, 609-610: *pre* + *spre*).

pe (v. *Drumul pe sub Curte*).
spre (CADE, 1190: lat. *super*; Scriban, D, 1233: lat. *supra*; DM, 792: lat. *super*).
huc (v. *Huci*).

ÚLIȚA CÚRȚII F
subst., subst.

Uliță în centrul satului *Frăsuleni*, unde era situată curtea boierească, fiind ca şi punct de „reper”.

Răsp.
SMO, 219-220: *Ulița ~* (*Broaştelor*, *Corbului*, *Curții*, *Morii*, *Popii*, *cea Strâmtă*, *între Dealuri*) – de 35 ori.

Et.
uliță (CADE, 1368: vsl. *ulica*; Şăineanu, D, 676: rus. *uliță*; Scriban, D, 1374: vsl., rus., bg. *úlica*; DM, 901: v.sl. *ulica*; SCL, XX, 1969, 6, 621: v. sl. *ulița* „stradă”).
curte (DA, t.I, partea II, 1035: lat. **curtis*, *-em*; CADE, 374-373: lat. vulg. **cŭrtem* < *cohortem*; Şăineanu, D, 187: lat. *co*(*ho*)*rtem*; Scriban, D, 383: lat. *cohors*, *cors* şi *cŭrtis*; DM, 209: lat. **curtis* (=*cohors*, *-tis*).

ÚLIȚA LA BISÉRICĂ V, Ic, Ş
subst., prep., subst.

Uliță lângă biserica din sat.

Et.
uliță (v. *Ulița Curții*).
la (v. *Borta la Coşeri*).

biserică (v. *La Biserică*).

ÚLIȚA LA ŞCOÁLĂ Ic, Ş, V
subst., prep., subst.

Uliță lângă şcoală.

Et.
uliță (v. *Ulița Curții*).
la (v. *Borta la Coşeri*).
şcoală (v. *La Plopul Şcolii*).

ÚLIȚA PRINCIPÁLĂ Sc
subst., adj.

Uliță în centrul satului.

Et.
uliță (v. *Ulița Curții*).
principal (Scriban, D, 1051: lat. *principalis*; DEX, 850: din fr. *principal*, lat. *principalis*; DM, 663: fr. *principal* [lat. lit. *principalis*]; DN, 868: fr. *principal*, it. *principale*, lat. *principalis*).

ÚLIȚA SPRE JÍJIA V
subst., prep., subst.

Uliță lângă cursul vechi al *Jijiei*.

Et.
uliță (v. *Ulița Curții*).
spre (CADE, 1190: lat. *super*; Scriban, D, 1233: lat. *supra*; DM, 792: lat. *super*; DEX, 1012: lat. *super*).
Jijia (v. *Jijia*).

VÁIDEEI V

subst. (n. topic)

Parte de sat, pre *Luceni*.

Răsp.

Iordan, T, 412: *Vaideeni* (Hor)<*Vai de Ei* (TîJ): iarăşi o formaţie interesantă în ce priveşte posibilitatea de a deriva toponimice în *-eni* de la sintagme (cf. mai sus, s. v. *Satnoieni*). Despre modul, deosebit de al meu, cum interpretează unii lingvişti aceste numiri, v. discuţia de la p. 325, s.v. Vai de Ei. (p. 412).

Iordan, N, 280: *Vai de ei* (Br, Giu, Gorj, Măic, Slob, Tj, Vâ, Ve, Vi): că avem a face cu înţelesul literal, aşa cum îl arată această sintagmă toponimică, dovedesc formaţiile paralele *Vai de Ea* (TFr) şi *Vai de El* (Prh). Cf. şi cele spuse în *DG*, s. v. *Vaideeni* (Vâ), care-i un derivat «local» dela *Vai de Ei*: «Şi-au luat numele din nefericirea foştilor proprietari, cărora s'a luat proprietatea de egumenii mânăstirii Bistriţa». Prin urmare, se înşală G. Weigand, *ZONF* III, p. 154-155, când afirmă că *Vai de Ei* ar fi un derivat dela n. pers. *Vaida*, cu modificarea, prin etimologie populară, a finalei. Această explicaţie se potriveşte lui *Vaidei* (Hu, Mur): Dr. II, p. 286 dă ca variantă a toponimicului din Hunedoara pe *Vai de Ei*, atestat şi în documente, unde găsim diverse aspecte («*Vaidel* vel *Vojvod*», *Waydeyey*, *Weydendorf*, *Waiwoden* etc.), care arată că tema este magh. *Vajda* (> rom. *Vaida*) = *voievod*. La fel s-au petrecut lucrurile, spune Dr., şi cu omonimul turdean *Vaidei* sau *Vai de* Ei (pronunţat şi *Vaigheiei*).

Drăganu, TO, 286: *Vai-de-ei* (Ialomiţa, Olt, Prahova, Vâlcea, Vlaşca); *Vai-de-el* (Prahova); *Vai-de-ea* (Iaşi), *Vaideeni* (Vâlcea).

Et.

vaideei (Drăganu, TO, 286: Dintre derivatele cu suf. *-ei* merită atenție deosebită *Vaidei* sau *Vai-de-ei*. Deosebitele forme atestate ne arată clar că avem a face cu un diminutiv al ung. *vajda* = *voevod*, deci cu o dovadă de organizație în voievodat. Când această organizație a dispărut şi nobilimea românească a început să sărăcească şi să ajungă în stare de iobăgie, etimologia şi ironia populară a schimbat pe *Vaidei* în *Vai-de-ei*).

În ce ne priveşte, având în vedere starea de sărăcie din zonă a localnicilor, a căror sat se numea *Cârpiți*, înclinăm să acceptăm părerea acad. Iorgu Iordan şi să considerăm sintagma toponimică *Vai-deei* ca un derivat „local", care să individualizeze o parte de locuitorii satului cu stare materială foarte scăzută, înțelesul fiind de oameni săraci „lipiți pământului". Nefericirea lor constă în faptul că nu au avut niciodată pământ, nicidecum că l-au pierdut în diferite împrejurări, ba, mai mult, n-au fost împroprietăriți nici în secolele al XIX-lea şi al XX-lea pentru că nu aveau nici animale de muncă.

VÁLEA CIRITÉILOR St
subst., subst.

Teren arabil, situat între locul *La Castani* şi *Tarlaua Vulturul*, la sud-vest de sat.

Răsp.

Iordan, N, 27: *Valea*, aproape totdeauna cu determinative, printre care mai dese sunt *adâncă, largă, lungă, mare, rea, seacă*, apoi plur. *Văile* şi *Vălcele(le), Vâlcele(le), Vălioara, Vălişoara, Văluța*: extraordinar de

numeroase în toate regiunile. *DG* consacră mai mult de 20 pagini acestor toponimice, iar diversele colecții sau studii privitoare la celelalte ținuturi dacoromâneşti oferă aceeaşi copleşitoare bogăție. Astfel pe teritoriul unui singur sat (Nepos, Năs), *Valea* ne întâmpină de zece ori (*Bul. Phil.* IV, p. 87); într-o pagină şi jumătate (cu două coloane) de nume topice din Munții Apuseni îl găsimde douăsprezece ori (*GrS* II, p. 66); pentru fostul județ Maramureş, *GrFM*, p. 208-209, umple aproape trei coloana; indicele la Dr. I conține peste patruzeci de asemenea numiri etc. Ele aparțin, foarte des, şi satelor (mai mult de zece pagini ale *Indicatorului Statistic* sunt pline cu nume de comune şi unități administrative *Valea*, urmat de diverse atribute), dar, în mod obişnuit, locuri propriu-zise, adică accidente ale solului, sunt numite astfel. Sensul curent este cel etimologic, pențional şi de Por: ‚loc larg între două înălțimi; teren în pantă coborâtoare'; ‚loc cuprins între două înălțimi, cu talveg şi cu fund', dar de multe ori *vale* însemnează ‚pârâu', ‚apă curgătoare', cum rezultă, indirect, şi din a doua definiție a lui Por., mai ales însă din descrierile făcute de *dg* cu privire la numeroase toponimice aparținând acestei categorii, precum şi din epitete de felul lui *seacă*, pe care nu le putem interpreta altminterelea. În acelaşi sens pledează traducerile în limbi străine ale numirilor noastre […].

Et.

vale (v. *Gura Văii*).
ciritei (v. *Coasta Ciriteilor Mari*).

VÁLEA COVRÁC V
subst., subst.

Vale pe *Dâmbul Covrac*, la estul *Gârlei Tevia*.

Et.

vale (v. *Gura Văii*).
covrac (v. *Dâmbul Covrac*).

VÁLEA LUI SÁNS St, Ic
subst., art., subst. (n. pers.)

Tarla situată la S-E de satul *Stânca* şi la N-V de satul *Icuşeni*. Sens, nume de persoană; tatăl acestuia, originar din Franța, a fost grădinarul care s-a ocupat de florile şi pajistile ce aparțineau palatului Roznovanu. Fiul acestuia, Sens, după cel ce-al doilea război mondial, nu a părăsit România, ocupând chiar funcția de profesor la şcolile din comună

Et.

vale (v. *Gura Văii*).
lui (v. *Balta lui Minciună*).
Sens (nume de persoană de origine franceză).

VÁLEA MĂGÁRULUI Ic
subst., subst.

Teren în partea de S-E a cătunului *Icuşeni Deal*.

Et.

vale (v. *Gura Văii*).
măgar (v. *Lanul Valea Măgarului*).

VÁLEA MĂNĂSTÍRII St
subst., subst.

Vale dinspre drumul Iaşilor, spre biserica de la castelul Roznovanu.

Et.

vale (v. *Gura Văii*).
mănăstire (v. *Drumul Mănăstirii*).

VÁLEA RÁCULUI Ic
subst., subst.

Vale străbătută de *Pârâului Racului*.

Et.

vale (v.*Gura Văii*).
rac (v. *Dealul Racului*).

VÁTRA SÁTULUI V
subst., subst.

Parte de sat, în care localnicii şi-ai construit casele, centrul satului în care se află şi principalele instituții social-culturale ale comunei: primărie, dispensar, poliție, poştă, şcoală, farmacie, cămin cultural ş.a.

Atestări

V. Chirica, Rep., II, 444: Partea de centru a satului *Victoria*, unde, în 1957, la circa 200 m N de podul ce leagă satul Victoria cu satul *Luceni*, a fost descoperit un vas de lut conținînd un tezaur monetar, alcătuit din 4 monede de aur şi 31 de argint: ducați venețieni, genovezi, monede din Țara Românească, groşi din Boemia, aspri turceşti şi tătăreşti, având ca *terminus postquem* anul 1463.

Răsp.

Iordan,T,534:*Vatra* (Dorohoi); *Vatra Comunei* (Câmpina), *Vatra Dornei* (Vatra Dornei), *Vatra Moldoviței*

(Câmpulung) – după CADE «locul pe care se întind satul şi pământurile din împrejurimi ce țin de el». *Vatra Episcopiei de Argeş*, *Vatra Mănăstirii Govora*, *Vatra Schitului Flămânda* etc., „foarte numeroase în Muntenia şi Oltenia”.

Et.

vatră (TDRG, III,1719: vsl. < alb. *vatră*, serb., nslav. etc. *vatra*, poln. *watra*; CADE, 1406: comp. alb. *vatrɛ*, srb., slav. *vatra*; Şăineanu, D, 690-691: albanez *vatră*; Scriban, D, 1393: ngr. *váthra* şi *vathron*; DM, 919: com. alb. *vatră*; Russu, Elem., 210-211: traco-ilir; Russu, Dacor., 1, 1975, 192: tr.dac.).

sat (v. *După Sat*).

VICTÓRIA V

subst.

Satul de reşedință a comunei, cu vechiul nume *Cârpiți*, ce l-a purtat din 1803 până în 1964. *Victoria* este un nume oficial, dat pe cale administrativă în anul 1964, cum au fost date şi alte denumiri unor localități de pe teritoriul țării, precum *Independența*, *Grivița*, *Roşiori* etc. Localitate de graniță, cu un trafic sporit de trecere a frontierei, de persoane şi mărfuri, dincolo de Prut după anul 1989. Ocupațiile de bază sunt agricultura şi creşterea animalelor.

Atestări

TTR, I, 2, 1301: *Victoria* s., com. Victoria [Iaş]. **I.** (*Cârpiți*) **1. a.** Moşie, ț. Iaşilor: CODRESCU, U. VI (1801), 243. **b.** S.: KARTA (1830 G), 240. **II.** (*Stânca-Cârpiți*) **2. c.** S., oc. Copoului, contopit cu s. Stânca:

ISPR. IAŞI (1830), 51. **III.** (*Stânca* şi *Cârpiți*), CAT. (1832), 292, COND. PR. (1833), 50, COND.(1833), 84, P. ASACHI, M. (1833). **3.** S., oc. Branişte: TABLA (1834 B), 731, TABLA (1834 C), 767. **IV.** (*Stânca-Cârpiți*) TABLA (1835), 198. **V.** (*Stânca* şi *Cârpiți*), CAT. (1838), 145, TĂBLIȚI (1841), 100, FOS (1842), 74. **VI.** (*Cârpiții*) **d.** Înglobează s. Stânca: LISTA (1843), 212. **VII.** (*Stânca* şi *Cârpiții*) **e.** Contopit cu s. Stânca: TĂBLIȚI (1844), 177. **VIII.** (*Stânca-Cârpiții*) STAT. (1844), 122. **IX.** (*Stânca* şi *Cârpiții*) TABLA (1845), 10, CAT. (1845), 213, POP. MOLD. (1846), 400, CAT. (1851), 97. **X.** (*Stânca-Cârpiții*) STAT. (1854), 143. **XI.** (*Stânca* şi *Cârpiții*) LISTA (1857), 24, LUCR. STAT. (1859), 174, MOM. (1861), 476, LISTE (1861), 1171. **4.** S., com. Stânca, TABLOU (1864), 14. **XII.** (*Cârpiții*) **f.** Înglobat în s. Stânca, INDICE (1865), 44. **g.** S.: FRUNZ. (1871). **XIII.** (*Stânca-Cârpiții*) **h.** Contopit cu s. Stânca: INDICE (1873), 130. **5.** S., com. Sculeni: INDICE (1876), 74. **XIV.** (*Cârpiții*) **6. i.** S., com. Stânca, separat de s. Stânca: IND. (1887), 147.// **7.** S., com. Lucenii Sturzoaiei (informație prob. eronată): NOM. (1889). // **8.** S., com. Stânca: LEGEA (1892), 4955, IND. (1896), 9897, IND. (1896 V), 189, MDG, LEGEA (1904), 1191. **9.** S., com. Stânca-Sculeni: MO (1905), 1713. **10.** S., com. Sculeni: TABLOU (1908), 1040, IND. (1912), 89, DICȚ. STAT. (1913), 482, RUM. (1917), 645. **11. j.** S., com. Stânca, înglobează s. Stânca (dacă nu cumva este vorba de o simplă omisie): DECRET, I (1925), 11026. **k.** Pierde cât. Stânca, devenit s.: ÎMP. ADM. (1926), 209. **12..** s., com. Țigănaşi: DECRET (1929), 9243, MO (1930), 667, IND. (1930). **13.** S., com. Sculeni: TABLOU (1931), 7951, DEC. (1932), 6437, TABLOU (1939), 2348, TABLOU (1942), 2332, ÎMP. ADM. (1943), 274. **14.** S., com.

Cârpiți: ÎMP. ADM. (1950), 281, ÎMP. ADM. (1952), 114, IND. (1954), IND. (1956), ÎMP. ADM. (1956), 121. **XV.** (~) **15.** S., com. Victoria: DECRET, II (1964), 220, ÎMP. ADM. (1965), 159, LEGEA (1968), 1592. – Şi: **Capriței** TABLOU (1804), 14, **Carpeții** NOM. (1889), **Cărligii** BOF (1857), **Cărpeştii** BOE (1857), 6, MOM (1860), 694, **Cărpiței** CAT. (1851), 97, **Cărpiței** INDICE (1873), 130, **Cărpiții** CODRESCU, U. VI (1801), 243, COND. PR. (1833), 50, CAT. (1838), 145, TĂBLIȚI (1841), 100, LISTA (1843), 212, TĂBLIȚI (1844), 177, STAT. (1844), 122, TABLA (1845), 10, CAT. (1845), 213, POP. MOLD. (1846), 400, BFO (1849), 138, STAT. (1854), 143, LISTA (1857), 24, BOM (1859), 37, MOM (1860), 27/106, *ib.* (1861), 476, LISTE (1861), 1171, IND. (1887), 147, **Chirpița** KARTA (1830 G), 240, **Câripiții** ÎMP. ADM. (1956), 121, **Cârpiții** MACOVEI-VITCU (1857), 297.

TTR, I, 2, 1665: *Victoria* com., j. Iaşi. **I. a.** Com., rn. Iaşi, formată din ss. Cârpiți, Cotul lui Ivan, Frăsuleni, Icuşeni, Lluceni, Sculeni, Sorca, Stânca şi Şendreni: ÎMP. ADM. (1950), 281, ÎMP. ADM. (1952), 114, ÎMP. ADM. (1956), 121. **II.** (~) DECRET, II (1964), 220 (Victoria în loc de Cârpiți). **b.** Pierde s. Cotul lui Ivan: ÎMP. ADM. (1965), 159. **2. c.** Com., j. Iaşi, pierde s. Sorca: LEGEA (1968), 1592.

Obreja, *Dicț*, 246-247: sat, pe o terasă joasă din stânga râului Jijia. La poalele dealului Stânca Rozno-vanu (vest de sat), s-a descoperit o aşezare cu fragmente ceramice din hallstatt, perioada feudalismului dezvoltat (XIV-XVIII) şi un tezaur cu monede tătărăşti. Este o aşezare atestată documentar din sec. al XIX (1803). Populația era în anul 1912 de 973 loc., în 1930

de 1308 loc., în 1966 de 1691 loc., iar în 1977 de 1530 loc.

Et.

victorie (Scriban, D, 1405: lat. *victoria*, fr. *victoire*; DEX, 1160: din lat. *victoria*; DM, 928-929: lat. lit. *victoria*; DN, 1142: lat. *victoria*).

Capitolul V

ANALIZA LINGVISTICĂ

I. Clasificarea materialului toponimic

Aşa cum sublinia Iorgu Iordan în lucrarea amintită anterior, „… oamenii simt nevoia, de ordin practic, să dea un nume şi celui mai neînsemnat loc pe care împrejurările vieții de toate zilele îi pun în situația de a-l cunoaşte. Pentru ei, orice ridicătură de pământ, orice baltă, pădure, păşune etc., adesea orice pâlc de copaci, orice groapă etc. trebuie să aibă un nume, care înlesneşte identificarea locului şi îl deosebeşte astfel de altele similare, după cum pe semenii noştri tot numai cu ajutorul numelor (propriu-zise sau porecle) îi putem individualiza”.[17]

Datoria toponomastului este ca, după adunarea întregului material de pe teren, să procedeze la clasificarea toponimelor, după criteriile precizate în lucrările de specialitate, analizându-le din punctul de vedere al lingvistului şi demonstrând astfel cât de bogată şi expresivă este limba română şi în domeniul toponomasticii.

Indiferent de terminologia de specialitate şi ce criterii se adoptă (ştiut fiind faptul că lingviştii au păreri diferite în această privință), trebuie să pornim de la precizarea că „foarte multe toponime există ori au existat ca nume apelative în limba de toate zilele”.[18] Originea lor

[17] Iorgu Iordan, *Toponimia românească*, Editura Academiei, 1963, p. 15-16.
[18] Iorgu Iordan, *op. cit.*, p. 7.

trebuie căutată în lexicul curent şi vor fi analizate şi explicate la fel ca elementele lexicale obişnuite, ca orice cuvânt românesc strict lingvistic. Ca toponime, aceste cuvinte au căpătat un statut special prin utilizarea lor în situații aparte, de cele mai multe ori întâlnindu-le şi ca unități lexicale comune, dar şi ca nume proprii.

Fiind strâns legate de realitatea geografică pe care o denumesc, dar şi de viața de ieri şi de azi a locuitorilor zonei cercetate, toponimele se pot clasifica în patru mari grupe, şi anume:

1. toponime care țin seama de particularitățile geomorfologice ale locurilor pe care le denumesc;
2. toponime care amintesc de viața socială a locuitorilor zonei respective;
3. toponime care păstrează vie istoria mai veche sau mai recentă a locurilor;
4. toponime legate de atitudinea, afectivitatea sau psihologia locuitorilor.[19]

Sau, cum le numeşte Iorgu Iordan, toponime *topografice*, *sociale*, *istorice* şi *psihologice*.

a. Toponime topografice

Toponimele topografice sunt denumiri care descriu exact *forma* şi *aspectul reliefului*, oglindesc *natura terenului* din zona cercetată, arată *o însuşire* sau *poziția* locului față de punctele cardinale, față de localitățile din jur sau cu referire la un punct de referință aflat la o altitudine mai mare. De asemenea, se pot urmări *culorile naturale* specifice, *fiziologia geomorfologică*, *flora*, *fauna* etc.

[19] *Ibidem*, p. 18.

În componența *toponimelor topografice* intră, de regulă, un nume comun mai multor realități geografice – *pârâu, deal, pădure, poiană* etc. (obişnuit, apele au fost primele denumite, iar mai târziu numele multora dintre ele s-au extins şi asupra zonei înconjurătoare – în zona care a stat în atenția noastră având exemplul concret al toponimului *Frasin – pârâu*, şi *sat*, atestat la 1569).

Etimologic, legătura dintre *apelativ* şi *toponim*, în cazul *toponimelor topografice*, este mult mai evidentă decât la celelalte clase de toponime, procesul de generalizare şi, mai ales, de abstractizare toponimică nefiind încă finalizat.

Indiferent dacă este vorba de zone locuite sau nelocuite, *toponimele topografice* se referă adesea la *nume de persoane* (*onomastice propriu-zise* sau cu reguli la anumite *funcții* şi *ocupații*), simple, derivate sau compuse, pornind de la realitățile sociale, în special de la relațiile de proprietate, dar vorbitorii au avut în vedere şi alte multiple elemente legate de realitatea denumită (*dimensiuni*, *formă*, *vegetație*, *faună* etc.), alegând întotdeauna, din mai multe variante, pe cea mai apropiată, mai cunoscută sau mai expresivă (simțul artistic al românului fiind adesea recunoscut).

Concret, în zona comunei Victoria predomină această categorie de toponime topografice, legate de specificul geografic al zonei de deal şi al văilor râurilor Prut şi Jijia şi afluenții lor, astfel că *termeni topici* precum *deal, coastă, şes, pârâu, pădure, poiană, gârlă, cot, izvor* etc. se întâlnesc frecvent, simpli sau însoțiți de determinanți referitori la trăsăturile locului denumit sau la proprietarul acestuia. De asemenea, întâlnim destul de multe *toponime orientative*, specifice microtoponimiei, apoi termeni dialectali din geografia fizică, în vechime apelative,

azi simțite de vorbitori, în aproape toate cazurile, ca *toponime*.

În continuare, clasificând materialul toponimic, adunat prin anchete pe teren, vom schița tipologia toponimică actuală a comunei Victoria, județul Iaşi, în privința primei clase mari de nume topice.

1. *Toponime care descriu forme sau aspectul exterior al locului*

În cadrul acestei grupe, foarte importante sunt apelativele, frecvente în graiul popular, alcătuind „haina geografică”[20] a regiunii respective. Şi în comuna Victoria există numeroşi *termeni entopici*, cu dublă funcție, de *apelative* şi *toponime*, cum ar fi: *coastă*, *cot*, *deal*, *fântână*, *gârlă*, *gură*, *grădină*, *izlaz*, *pârâu*, *şes* etc.

Astfel de toponime nu indică numai fenomene naturale, precizate în terminologia geografică populară[21], ci şi numeroase fapte din istoria locală, dovedind continuitatea de veacuri a locuitorilor în această zonă, având posibilitatea, în timp, să observe atent şi să denumească exact trăsăturile reliefului, aşa cum le ilustrează următoarele toponime: *Dealul Banca*, *Dâmbul Covrac*, *Piscul la Dâmb*, *La Grădină*, *Gârla Potcoava*, *Movila Stânca*, *Movila Vulturul*, *Potcoava* etc.

Etimologic, se observă că *toponimele topografice* sunt mai clare, deoarece legătura semantică dintre *apelativ* şi *toponim* este evidentă[22], deşi întâlnim şi toponime (mai puține, e drept), pe care nu le-am putut explica eti-

[20] Ilie Dan, *Toponimia Văii Solonețului*, Universitatea „Al. I. Cuza” Iaşi, 1979, p. 112.
[21] D. Puşchilă, *Observații cu privire la terminologia geografică populară şi la toponimie*, în „Anuarul de geografie şi antropogeografie”, II, 1911, p. 157-175.
[22] *Cf.* Ilie Dan, *op. cit.*, p. 112.

mologic, negăsind echivalentul lor în limba comună, originea lor pierzându-se în vremurile de demult şi în marea şi nemărginita putere de metaforizare a românilor: *Borta la Zgaminți*, *Fântâna lui Guzu*, *În Cotul lui Zbanț*.

Tot în cadrul acestei grupe, construcția prepozițională are un rol foarte important în evidențierea procesului de toponimizare a apelativelor, proces continuu, în care se poate observa transferul de sens, valoarea orientativă având-o cuvintele precedate de prepoziții, care pot însoți şi un apelativ şi un toponim: *În Hotar*, *În Hrubă*, *În Pădure*, *În Podari*, *Între Sălcii*, *La Catarg*, *La Copac*, *La Foişor*, *La Monument*, *La Plopul Şcolii*, *La Şipoțel*, *Pe fâşie*, *Pe Dig*, *Sub Pădure* etc.

În timpul cercetării pe teren, am observat că unii informatori folosesc *toponimul* (*Podari, Şesul, Movila* ş.a.), iar alții denumesc acelaşi loc prin *formele prepoziționale* (*Pe Şes*, *La Potcoava*, *În Podari* etc.), predominantă fiind la aceştia legătura cu apelativul, cu valoarea mai mult informativă şi de orientare, decât cu valoare toponimică. Istoriceşte vorbind, aceste *toponime topografice* sunt motivate de realitatea înconjurătoare, precum şi de elemente ale vieții social-economice (tăierea unor păduri, desecarea unor bălți sau gârle, schimbarea destinației unor terenuri etc., *toponimia*, ca şi alte domenii ale lexicului, fiind foarte sensibilă la schimbările vieții dintr-o anume zonă geografică. Aşa se explică apariția în zona noastră de cercetare a unor toponime mai mult sau mai puțin recente, legate de apelative ca: *tarla, fermă, spital, observator* ş.a.: *Tarlaua lui Pătatu, La Fermă, La Spital, La Observator* etc.

Observația care se impune este, întrucâtva, paradoxală: pe de o parte, aşa cum am subliniat mai sus, *toponimia* este partea lexicului foarte sensibilă la schimbările

istorico-sociale, idee susținută de dispariția unor toponime în momentul în care se transformă realitatea denumită de ele şi înlocuirea acestora cu un nume topic nou; pe de altă parte, am întâlnit în timpul documentării şi al anchetelor efectuate pe teren o putere de conservare cu totul aparte, impresionantă, destule toponime vechi de sute de ani ființând şi astăzi, chiar dacă nu mai denumesc acelaşi obiect geografic. Explicabilă în cazul unor nume de ape, de sate sau de forme de relief mai… „stabile" (dealuri…). Situația este surprinzătoare în cazul obiectelor schimbătoare: *Balta Ochişor*, fostă baltă formată prin revărsările Prutului, astăzi denumeşte terenul arabil din zona respectivă; *La Plopul Şcolii* denumeşte locul unde, cândva, se afla un plop în curtea şcolii din fostul sat *Sorca*, însă satul a fost strămutat, plopul a dispărut de mult, iar acum denumeşte terenul arabil din zonă; *În Podari* denumea locul în care se aflau cei care dețineau mijloacele şi se ocupau de traversarea Prutului cu bacul a animalelor şi oamenilor, iar astăzi denumeşte terenul arabil din acea zonă.

În cadrul acestei grupe, aşa cum am mai arătat, distingem o primă categorie de *toponime* cuprinzând *apelative* (cele mai numeroase), cu sau fără prepoziții, unele având în componență *nume de persoană*, altele fiind *toponime propriu-zise* rezultate în urma procesului de generalizare şi abstractizare toponimică.

2. *Toponime care evocă natura terenului aparținând localității respective sau aflate în apropierea ei*

Aceste *toponime* au în vedere specificul natural al locurilor, fizionomia geomorfologică a terenurilor, flora şi fauna lor, cele mai multe *nume topice* din această cate-

gorie din zona comunei Victoria referindu-se mai ales la puncte nelocuite, situate înafara satelor, puține fiind în localitățile cercetate.

Ceea ce se cuvine neapărat subliniat este faptul că vorbitorii, având la îndemână mai mulți termeni pentru a denumi o realitate, l-au preferat pe cel mai apropiat de structura istorico-socială a realității respective sau pe cel mai expresiv. De exemplu: *Lutărie, Baba Groasă, Piscul la Dâmb, La Gavriloaia, Durducul, Lunca, Borta la Coşere* etc.

De regulă, toponimele din această categorie denumesc detaliat realitatea geografică înconjurătoare, flora şi fauna determinând apariția multor nume topice în zona cercetată, astfel: *Pădurea Ciorărie, Tarlaua Ciorărie, Cotul Cărăşel, Cotul Vacii, Cotul Boilor, La Plopul Şcolii, Dealul Ciritei, Dealul Corbului, Dealul Vultur, Gârla Vişina, Gârla Tevia, Între Sălcii, La Copac, La Castani, La Şipoțel, La Poarta Verde, La Ulmi* etc.

3. *Toponime care arată o însuşire a locului denumit*

Putem considera această grupare de toponime ca fiind foarte apropiată de viața locuitorilor zonei cercetate, aceştia fiind cei care au observat sau au intuit, de-a lungul vremii, însuşirea esențială a unui loc, denumindu-l în consecință. De aceea, astfel de nume topice au legătură şi cu *realitatea concretă* (din care cauză sunt incluse în categoria *toponimelor topografice*), dar şi cu ceea ce ține oarecum de *structura sufletească*, mai bine-zis de *tipologia psihică a vorbitorilor* unei zone geografice (motiv pentru care le putem include în categoria *toponimelor psihologice*).

Urmărind forma sau culoarea unor locuri, vechimea în timp, anumite însuşiri specifice, aceste toponime demonstrează stabilitatea, unitatea şi continuitatea poporului român pe aceste meleaguri, deoarece, pentru a ajunge la acel proces de esențializare, de abstractizare şi generalizare presupus de evoluția de la *apelativ* la *nume topic*, vorbitorilor le-au trebuit ani şi ani de viață stabilă într-o zonă. Această subliniere este cu atât mai necesară cu cât studiile de specialitate[23] au relevat faptul că în special unele adjective sau calificative intră în toponime ce denumesc o realitate cu mare vechime, astăzi accepția acestora fiind departe de cea avută inițial. Conformația istorico-socială şi geografico-economică a locurilor se schimbă destul de repede, în timp ce denumirile vechi se păstrează, alături sau chiar în compunere cu denumiri noi. În comuna Victoria s-au păstrat nume topice cum ar fi: *Orezăria* (denumire dată unui loc inundat, situat în partea de nord a satului Frăsuleni, unde boierul cultiva orez; locul a fost asanat şi redat circuitului agricol); *Gavriloaia* (fostă gârlă între satele Şendreni şi Frăsuleni, astăzi desecată); *Budăiul Împuțit* (pârâiaş a cărui apă era urât mirositoare, întrucât aici erau deversate gunoaiele de la cotețele de păsări ale boierului, astăzi însă are o apă curată şi limpede).

Din această categorie, unele au devenit toponime propriu-zise (*Gavriloaia*, *Roşcana, Cotu Morii*), altele îşi mențin aspectul de toponime topografice, în majoritate compuse cu adjectivele: *mare*, *lat*, *nou*, *vechi*, *verde* (*Balta Lată, Coasta Ciriteilor Mari, Hanul Vechi, Jijia Nouă, Jijia Veche, La Poarta Verde, Sculenii Vechi*). Acestora li se adaugă şi apelativele însoțite de determinative care arată însuşiri ale locurilor: *Dâmbul Covrac,*

[23] Cf. Iorgu Iordan, *op. cit.*, p. 153.

Dealul Banca, Gârla Potcoava, Gârla Tevia, sau toponime propriu-zise, exprimând ele însele o însuşire: *Roşcana, Sărăcuța, Potcoava, Vaideei, Ciorărie*.

La această grupă, o discuție specială impune toponimul *Sorca*, cuvânt împrumutat de origine slavonă care are sensul de „coțofană”, deci înțelesul lui în traducere implică atribuirea unei caracteristici a locului.

5. Toponime care arată poziția locului față de punctele cardinale, față de altitudine sau față de localitățile învecinate

Din această categorie fac parte mai ales toponimele în componența cărora intră *apelative* însoțite de *prepoziții* şi care se integrează în *numele topice orientative* (sau de orientare), însoțite sau nu de determinative.

Comuna Victoria nu înregistrează aspecte deosebite în acest sens. Iată câteva exemple: *Fânațul din Jos, Fânațul din Sus, Icuşeni Deal* (cu raportare la altitudine, şi nu la punctele cardinale, spre a-l deosebi de Icuşenii de pe malul Jijiei Vechi), *Şesul din Jos, Țarina de Sus, Drumul pe sub Curte, Drumul sub Pădure, Pădurea din Cotul Vacii, Răzor după Sat, Țarina peste Huc, Ulița spre Jijia, Vatra Satului* (cu raportare la locuri învecinate).

Toponimia minoră sau *microtoponimia* comunei Victoria conține nume topice care exprimă mai puțin poziția locului față de punctele cardinale, unele având semnificația de *altitudine – deal-vale –* (*Icuşeni Deal, Țarina de Sus*, situată pe *Dealul Stânca*), altele indicând poziția prin raportare la cursurile celor două râuri importante ce

traversează zona: *Şesul din Jos, Şesul din Sus, Fânaţul din Jos, Fânaţul din Sus*.

Aşa cum sublinia şi Iorgu Iordan[24], multe nume de locuri exprimă poziţia acestora faţă de alte forme de relief mai înalte sau mai joase din vecinătate, cu ajutorul unor determinative de ordin topografic sau prin forme simple, de o forţă expresivă ce le apropie adesea de poezie: *Drumul pe sub Curte, Drumul sub Pădure, Pădurea din Cotul Vacii, Răzor după Sat, Ţarina peste Huc, Uliţa spre Jijia, Vatra Satului*…

b. Toponime sociale

Sunt nume topice care au ca punct de plecare diverse fapte din viaţa socială a poporului nostru[25] şi anume: instituţii, obiceiuri, raporturi economico-sociale, măsuri sociale, funcţii, profesiuni etc.

Pentru zona comunei Victoria, cele mai multe dintre aceste toponime sunt *antroponime* (adică sunt derivate de la nume de persoane), predominând toponimele care exprimă raporturi de proprietate, apoi toponimele derivate de la un nume de persoană, referindu-se şi la aşezări omeneşti, dar şi la forme de relief. Trebuie să precizăm că este grupa cu cele mai multe clase de toponime.

1. *Toponime derivate de la un nume de persoană*

Înscriem aici, în primul rând, numele localităţilor: *Luceni*, *Icuşeni*, *Şendreni*, ale unor părţi de sat: *Lucenii Băcăloaei*, *Lucenii Sturzoaei*, *Băcăloaia*; ale fostelor sate de pe teritoriul comunei: *Ionăşeni, Lăzăreni, Mirceani,*

[24] Cf. Iorgu Iordan, *op. cit.*, p. 153.
[25] *Ibidem*, p. 18

Posadnici, Leleşti. Întâlnim apoi denumiri ale diverselor forme de relief: *Cotul lui Chiriac* (meandru al Jijiei Vechi, în apropierea căruia avea teren un anume Chiriac), *Cotu lui Ivan*. Se poate uşor observa că acestea amintesc, de cele mai multe ori, pe cel care a întemeiat aşezarea umană sau a stăpânit, ca proprietar, terenurile respective.

Toate aceste situații sunt fireşti şi des întâlnite în istoria poporului nostru, popor legat prin rădăcini adânci de locurile în care trăieşte şi pentru care s-a jertfit veacuri de-a rândul. Tot aşa a păstrat în amintire şi pe cei care întemeiau sate, îngrijindu-se de viața oamenilor, care, drept recunoştință, îşi numeau aşezările cu numele întemeietorului, derivat cu sufixele *-esc*, pluralul *-eşti*, *-an*(*u*), plural *-eni* sau *-ani*, a căror funcție constă în indicarea originii persoanelor, a descendenților acestora, primele mai frecvente în Muntenia, ultimul mai frecvent în Moldova (vezi şi exemplele de mai sus).

În comuna Victoria predomină toponimele nume de aşezări umane (*oikonime*) formate cu sufixul *-eni* (*Luceni* – de la *Luca*, *Icuşeni* – de la *Iacuş*, *Iacoş* sau *Icuş*, *Şendreni* – de la *Şandru*, *Ionăşeni* – de la *Ion*, nume larg răspândit în onomastica românească, *Lăzăreni* – de la *Lazăr*, ultimele două fiind denumiri ale unor aşezări umane dispărute sau denumiri ale unor părți de sat uitate cu trecerea timpului).

În materialul toponimic adunat din zona cercetată am întâlnit multe derivate de la nume de persoană în toponimele formate prin compunere, dar toponimul ca unitate exprimă mai ales raporturi de proprietate şi le vom discuta la categoria respectivă (sunt toponime de tipul *apelativ* + *antroponim* derivat: *Dealul Rusului, Hanul*

Roznovanului, La Apetrei, La Andronic, La Baciu, La Bamboi, La Panțiroaicele etc.).

2. *Antroponime cu forma de plural în* ***-eşti*** *şi* ***-eni***

Aşa cum am arătat mai sus, aceste sufixe au rolul de a forma pluralul de la antroponime care indică originea persoanelor, a locuitorilor, a descendenților întemeietorilor unor aşezări sau a proprietarilor acelor locuri.[26]

În afara celor reliefate anterior, trebuie să precizăm faptul că sufixul *-eşti*, deşi nu este predominant în microtoponimia zonei Victoria, are un sens mai restrâns, indicând o grupare de oameni aparținând unei familii: *Coțmăneşti* (aparținând familiei *Coțman*) – fost sat pe teritoriul actual al comunei.

A doua formă de plural mai bine reprezentată în zona noastră de cercetare este în *-eni*, sufix mai cuprinzător ca sens în comparație cu *-eşti*, denumind pe toți componenții unui grup anumit, indiferent de relațiile de rudenie dintre ei. De exemplu: *Icuşeni,* cu varianta *Icuşeni Deal, Luceni, Şendreni* (se referă la toți locuitorii acestor sate), sau părțile de sat *Lucenii Băcăloaei* sau *Lucenii Sturzoaei* (se referă la toți locuitorii acestor părți de sat fără a exista vreun grad de rudenie între ei).

O discuție aparte ar comporta toponimele *Sculeni* şi *Frăsuleni*, care, deşi au forma de plural în *-eni*, nu sunt antroponime (derivate din nume de persoană), ci sunt toponime rezultate din apelativele: *scul, -eni* (piesă la războaiele de țesut din gospodăriile proprii, ocupație veche a locuitorilor), *frasin* (de la pârâul cu acelaşi nume ce curge în apropiere şi de la specia de arbori ce creşte în zonă).

---

[26] Cf. Iorgu Iordan, *op. cit.*, p. 154.

3. *Antroponime care îşi păstrează neschimbată forma*

Anchetele toponimice efectuate în zona comunei Victoria au relevat câteva toponime provenite din nume de persoane care, în decursul procesului de toponimizare nu şi-au schimbat forma inițială. Este vorba de toponime care, deşi se referă la alte raporturi, au în alcătuirea lor nume de persoană (şi numai de asta le-am inclus aici!) ce nu au suferit fenomenul de derivare: *Fântâna la Guzu, La Andronic, La Apetrei, La Baciu, Lanul lui Crețu, Lanul la Panțiru, Pădurea Iuga, Podul lui Kein, Tarlaua Coțmani, Torentul Florian, Torentul Şfarc*.

După cum se observă din exemplele date, am identificat *antroponime cu formă de singular* (*Guzu, Andronic, Apetrei, Baciu, Crețu, Panțiru, Iuga, Florian, Şfarc, Klein* – nume de familie şi prenume, *Klein* – nume de bărbat de origine germană), un antroponim masculin cu formă de plural (*Coțmani*). Prezența numelor calendaristice alături de cele laice în microtoponimia comunei Victoria atestă existența unor puternice sentimente religioase la populația din această zonă, precum şi prelungirea, până în zilele noastre, a tradițiilor credinței manifestate prin ridicarea bisericilor.

Majoritatea toponimelor înregistrate aici sunt relativ recente, dintre cele cu o mai mare vechime se numără *Curtea Boierească, La Palat, Drumul pe sub Curte, Drumul Mănăstirii* (aleea către biserica din curtea castelului Roznovanu).

În toponimele compuse am înregistrat, după cum am mai arătat, destul de multe nume de persoană cu formă neschimbată, pe care le vom discuta mai pe larg în continuare.

4. *Toponime derivate în* ***-ărie***

Sunt în majoritatea lor cu sens colectiv, în special cele care au ca temă un nume de animal. Sufixul are la bază pe *-ar*, a cărui funcțiune este de a forma nume de agent.

Înțelesul toponimicelor derivate cu *-ărie* oscilează între cel colectiv propriu-zis şi cel care prezintă acțiunea verbului respectiv. În zona cercetată de noi, cele mai multe dintre numele topice au ca temă un nume de animal: *Ciorărie* (loc de cuibărit al acestor păsări, nu departe de satul Frăsuleni, a căror existență oamenii o percep mai ales cu auzul), care, prin iradiere, a dat naştere altor denumiri (*Pădurea Ciorărie, Tarlaua Ciorărie*); *Hulpărie* (loc unde şi-au făcut vizuini mai multe vulpi); *Porcărie* (loc, urât mirositor, pe care a existat crescătoria de porci a fostului C.A.P.); *Pârâul Găinărie* (pârâu ce avea în apropiere crescătoria de păsări a familiei boierului Roznovanu, în a cărui apă se deversa toată mizeria, denumire ce a fost preluată şi de lotul de pământ străbătut de acest pârâu, *Tarlaua Găinărie*); *Tarlaua Râmărie* (denumirea evocă acțiunea verbului *a râma*; loc mlăştinos pe o porțiune îngustă de teren la intrarea pe un cot al Prutului, teren râmat de mistreții veniți la scăldat).

Tot cu sens colectiv, care pot însemna şi „mulțime mare de…” sau „depozite”, întâlnim derivatele *Tarlaua Harbuzărie* (teren cultivat cu pepeni verzi pentru masa boierilor din familia Roznovanu), *Cărămidărie* (loc la poalele dealului Stânca unde s-au făcut cărămizi pentru construcția castelului, a capelei, a acareturilor, a zidului de împrejmuire, loc care, probabil, avea şi un aspect de depozit al acestor cărămizi). Un alt derivat cu sens colectiv este *Bulgărie*, ce denumeşte o parte a satului Vic-

toria unde s-au stabilit câteva familii de bulgari care s-au ocupat cu grădinăritul).

5. *Toponime care exprimă raporturi de proprietate*

Acestea sunt toponime care oglindesc stratificarea socială în diverse epoci istorice, indicând raportul de proprietate supra pământului, în special.

În zona comunei Victoria această categorie de toponime, ca şi cele topografice, este cea mai bogat ilustrată. Marea lor majoritate sunt compuse dintr-un *apelativ* şi un *nume de persoană*: *Balta lui Minciună, Balta Popii, Coasta Delenilor, Cotul lui Chiriac, Cotul lui Ivan, Cotul lui Niculi, Cotul Preotesei, Cotul Vacii, Dealul Corbului, Dealul lui Humă, Dealul Racului, Dealul Rusului, Drumul Jidaucii, Drumul Mănăstirii, Hanul Roznovanului, Hârtopul Ghindei, Izvorul lui Piciu, În Cotul lui Zbanț, Lanul lui Crețu, Lanul Valea Măgarului, Lucenii Băcăloaei, Lucenii Sturzoaei, Lotul Cantonului, Muchia Dealului, Ogorul Bisericii, Ogorul Popii, Ogorul Şcolii, Pădurea lui Tacu, Podețul Dimii, Podul lui Klein, Şanțul lui Pătatu, Tarlaua Icuşănarilor, Tarlaua lui Pătatu, Valea Ciriteilor, Valea Măgarului, Valea Mănăstirii, Valea Racului, Vatra Satului* ş.a.

Alte toponime din această categorie sunt formate dintr-un *apelativ* şi un *substantiv* în *cazul genitiv* (inițial tot apelativ), care denumeşte originea, profesia, satul sau alte realități social-istorice locale mai vechi sau mai noi.

Unele toponime exprimă raportul de proprietate printr-un nume de persoană (numele, prenumele sau porecla proprietarului) precedat de o prepoziție: *La Andronic, La Apetrei, La Baciu, La Bamboi, La Panțiroai-*

cele etc., la care adăugăm *apelativele cu prepoziție* devenite *toponime*: *La Catarg, La Han, La Observator*.

6. *Toponime însoțite de adjectivele „nou” – „vechi”, „mare” – „mic”*

Precizăm de la început că, pe parcursul cercetării noastre, nu am întâlnit nici un toponim însoțit de adjectivul *mic* şi orice explicație am încerca presupune a intra în discuții lipsite de suport ştiințific.

Sunt reprezentate toponimele din grupa *nou – vechi*, ceea ce poate însemna că locuitorii din zonă s-au raportat mai ales la cele două aspecte ale istoriei: *trecutul* – adjectivul *vechi*: *Jijia Veche*, şi *prezentul*: *Jijia Nouă* (sigur, este vorba doar de un prezent relativ, ele denumind o realitate trecută, dar de dată mai recentă).

Din grupa a doua, am înregistrat un toponim ce are în componență adjectivul *mare*: *Coasta Ciriteilor Mari*.

7. *Toponime care amintesc diverse instituții sau măsuri de ordin social*

Zona cercetată nu înscrie nume topice privitoare la crearea de sate noi, cu „oameni din altă țară”, numite în general *Slobozii, Colonii, Bejenari* sau *Liuzi*. Cu toate acestea, s-au stabilit, în partea de nord-vest a satului Victoria, câteva familii de bulgari care s-au ocupat cu grădinăritul, loc ce a căpătat numele de *Bulgărie*.

Unele toponime amintesc şi azi de realități de mult dispărute: *Curtea Boierească, La Palat* (amintind stratificarea socială şi de toate datoriile ce rezultau din subordonarea față de cei bogați)*, La Robi* (locul de caznă pentru robii răzvrătiți)*, Robia* (loc în partea de nord a

satului Stânca, unde se aflau bordeiele robilor care lucrau moşia boierului Roznovanu), *Sculeni* (sunt excepții familiile unde gospodina mai lucrează la războiul de țesut), *Posadnici* (denumire a unui fost sat ori parte de sat, provenită de la *posadă*, taxă de vamă care se percepea la trecerea peste Prut, strânsă de către un *posadnic*).

O altă grupă cuprinde toponime ce denumesc locuri legate de măsuri sociale şi instituții mai noi, unele dispărute relativ curând, altele existente încă: *La Sere, La Şcoală, Sorca Brigadă, La Grădiniță, La Restaurant, La Saivane, La Sediu, La Stație* etc.

8. *Toponime care arată poziția socială a oamenilor*

Raporturile dintre oameni în societate şi-au pus amprenta şi în toponimie, nu numai în onomastică, astfel că am înregistrat şi în zona noastră de cercetare toponime indicând prezența „instituției robiei”: *La Robi, Robia*, mai ales în cazul țiganilor care lucrau pământurile boiereşti.

O discuție aparte reprezintă fosta denumire a satului centru de comună, *Cârpiți*, care indica cât se poate de expresiv starea socială a locuitorilor lui, fiind, de fapt, o poreclă colectivă. Printr-o măsură administrativă, în anul 1964, aceasta a fost schimbată în *Victoria*, aşa cum s-a procedat şi cu denumirile altor localități, noi denumiri apărând pe hartă în locul celor vechi, după cum am putea aminti *M. Kogălniceanu* (pentru satul *Băşăni*, din comuna vecină Țigănaşi) sau *Independența, Grivița*.

9. *Toponime care arată ocupația locuitorilor*

Unele dintre acestea precizează ocupații mai vechi, azi dispărute: *Posadnici* (*posadă*, taxă de vamă care se percepea la trecerea peste Prut, strânsă de către un *posadnic*), *Sculeni*, *La Robi, Robia, Cotu Morii, Lutărie, Cărămidărie*.

Alte toponime precizează ocupațiile stabile ale locuitorilor din zona cercetată, îndeletniciri care datează din vechime şi sunt continuate şi astăzi. Este vorba, mai ales, de nume topice referitoare la agricultură (cultivarea cerealelor, viticultură, pomicultură, legumicultură, creşterea animalelor): *Cotul Vacii, Cotul Boilor, Borta la Coşeri, Cotul Cărăşel, Cotul Grădinii, Fânațul din Sus, Fânațul din Jos, Drumul la Fânaț, La Grădină, Lotul Prisaca, În Podari, Podari*.

Alte toponime denumesc activități desființate de curând, acestea continuând într-o formă sau alta de organizare: *La Fermă, la C.A.P.* (sediul fostei cooperative agricole de producție)*, La Releu, La A.E.I.* (sediul fostei asociații economice intercooperatiste). O altă grupă de toponime se referă la profesiuni mai vechi sau mai noi, obişnuite în zona cercetată, practicate în gospodării sau pe scară mai largă: *Băcăloaia* (văduva unui anume Bacalu (denumire care provine de la *bacal* – negustor de coloniale), *La Magazin, La Moară, Cotu Morii*, *La I.C.I.L.* (secție a întreprinderii de industrializare şi de comercializare a laptelui)*, La Stație, La Transformator, La S.M.T.* (secție de mecanizare şi tractoare).

Nu am inclus în lista noastră cu nume din microtoponimie denumiri recente, imitații ultramoderne după denumiri străine, fiind convinşi că nu vor avea viață lungă. Pe de altă parte, ele sunt utilizate de tineret (*La Disco*

ş.a.) şi nu se impun în vorbirea curentă a locuitorilor, fapt dovedit şi prin neprecizarea lor de către informatori în timpul anchetelor toponimice, iar, atunci când li s-au indicat aceste denumiri, aceştia au precizat că nu le folosesc.

10. *Toponime care vorbesc despre credințe, superstiții şi obiceiuri*

Facem precizarea că aceste nume topice se referă în totalitate la religie ori la cinstirea eroilor care şi-au dat viața pentru apărarea patriei în cel de-al doilea război mondial: *La Cruce, La Monument, La Biserică, Ogorul Popii, Ogorul Bisericii, Balta Popii, Cotul Preotesei, La Cimitir, Ulița la Biserică* ş.a.

Iorgu Iordan distinge aici trei subgrupe de toponime:

a) care vorbesc despre obiecte religioase;

b) care vorbesc despre reprezentanți ai bisericii şi ai credinței, în general;

c) care vorbesc despre lucruri şi ființe abstracte sau având o anume semnificație spirituală.

La această ultimă subgrupă se înscriu şi toponime derivate din apelativele *cişmea* şi *fântână*, înregistrate şi în zona cercetată, având în vedere obiceiul românilor de a înălța troițe la izvoare de apă.[27]

11. *Toponime care amintesc existența unor foste aşezări omeneşti*

Deşi am mai amintit şi cu alte prilejuri, facem precizarea că am inclus în lucrarea noastră toponime referitoare la sate dispărute mai demult, *Coțmăneşti,*

[27] Iorgu Iordan, *op. cit.*, p. 232-252.

Mirceani, Posadnici, Leleşti sau *Lieşti, Ionăşeni, Lăzăreni* sau *Lazoreni, Pureciani*, dar am amintit şi alte denumiri ale unor sate, cum ar fi *Fitioneşti*, *Fetioneşti*, *Frățileni* (pentru *Frăsulenii* de astăzi), *Posadnici* (pentru *Şendreni* şi *Stânca*), *Iucşani* (pentru *Icuşeni*). Am procedat astfel, deoarece puțini informatori ne-au făcut aceste precizări şi pentru că le-am găsit menționate în documentele de arhivă cercetate de noi, dar şi pentru simplul motiv că amintirea realităților trecutului, a istoriei vechi a localităților din această zonă este mereu necesară şi importantă.

c. Toponime istorice

Sunt nume de locuri care păstrează amintirea unor evenimente şi momente ale trecutului, fapte istorice şi sociale, mai mult sau mai puțin îndepărtate, care au impresionat pe cei ce le-au imortalizat în toponime. Pot fi considerate *istorice* şi numele topice care amintesc de întâmplări personale, deoarece, aşa cum sublinia Iorgu Iordan, poporul român este suma individualităților din care este format, iar introducerea unui individ în masa compactă a colectivității constituie „un fapt istoric”, mai ales dacă fenomenul „se repetă frecvent de-a lungul veacurilor”.[28]

Caracter istoric au şi toponimele care poartă amintiri materiale despre întâmplări din trecut sau despre activități obişnuite locuitorilor acelor timpuri din zona noastră. Nu am întâlnit toponime care arată originea locală.

[28] *Ibidem*, p. 280.

1. *Toponime formate de la nume de popoare*

Acestea nu amintesc de stabilirea unor popoare sau populații în zona comunei Victoria în perioadele mai vechi ale istoriei, locuitori permanenți fiind românii. Am înregistrat însă unele toponime care amintesc de un anumit grup de populație străină, de fapt de câteva familii sau, uneori, de persoane izolate de altă etnie, participanți la anumite evenimente sau care au locuit aici mai multă vreme şi care au rămas în conştiința locală şi prin nume topice.

Este vorba de câteva familii de bulgari, stabilite în partea de nord-vest a satului Victoria la începutul secolului trecut, care s-au ocupat cu grădinăritul, în locul numit şi acum *Bulgărie*. Celelalte amintesc de întâmplări izolate legate de o persoană de altă etnie: *Cotu lui Ivan* sau *Dealul Rusului*, care amintesc de indivizi diferiți, *Şendreni*, care provine de la un *Şendrea*, la rândul lui din magh. *Şandor*, adică Alexandru.

2. *Toponime care păstrează amintirea unor evenimente şi obiecte istorice*

Această grupă de toponime are la bază *apelative* ce amintesc diverse întâmplări istorice. *Movila Stânca* şi *Movila Vulturul* denumesc ridicături de pământ pe care, în timpul năvălirilor tătarilor, se aprindeau focuri pentru a se vesti pericolul; *La Observator* denumeşte locul unde s-a construit un observator militar pe cea mai înaltă culme a dealului Stânca.

Caracter istoric au şi toponimele pe care le-am înscris la profesiuni sau la măsuri sociale, deoarece acestea se referă la realități vechi, legate de anumite

evenimente istorice (o delimitare strictă a sensurilor unor toponime fiind foarte dificil de realizat): *La Vamă, În Podari, Robia, La Robi* etc.

Se poate afirma aşadar că „fiecare denumire geografică este o istorie exprimată cu mijloacele limbii", potrivit afirmației lingvistului V.A. Nikonov.[29]

d. Toponime psihologice

Acestea sunt nume de locuri legate de modul în care poporul s-a ataşat de meleagurile pe care trăieşte, de intuiția şi deosebitele nuanțe cu care a ştiut să vadă şi să denumească realitatea înconjurătoare, de sensibilitatea exprimată, pentru conotațiile unor toponime. Ele sunt dovezile atitudinii subiective a vorbitorilor față de unele aspecte ale formelor de relief, însuşiri sau defecte ale unor consăteni sau proprietari ai locurilor respective, care s-au extins cu timpul şi la realitatea înconjurătoare. De cele mai multe ori aceste toponime sunt metafore sau expresii cu sensuri figurate, provenind adesea din *porecle* date unor oameni, purtând şi denumirea de *toponime anecdotice*.

Putem da câteva exemple din zona comunei Victoria: *Cârpiți* (denumirea veche a satului Victoria, care se datorează unei porecle colective, ironizatoare, pentru a desemna o colectivitate săracă), *Vaideei* (parte a satului Victoria, spre Luceni, denumire care exprimă o stare materială precară), *Izvorul lui Piciu* (amintind de statura sa, a primit porecla de *pici*, mic de stat, nedezvoltat), *În Cotul lui Zbanț* (de la *a (se) zbânțui*, *a nu sta locului*), *Balta lui Minciună* (supranume dat unei persoane care obişnuia să spună numai neadevăruri).

[29] *Cf*. Ilie Dan, *op. cit.*, p. 31.

*

* *

Ținând cont de poziția geografică a comunei Victoria, aflată în partea estică a Podişului Moldovenesc, cercetarea noastră nu înscrie *coronime* (nume de continente, state, țări, regiuni) şi nici *oronime* (nume de munți).

În cadrul *toponimelor topografice* distingem: ***floronime*** (nume de locuri ce provin de la flora zonei): *Cier, Coasta Ciriteilor Mari, Dealul Ciritei, Frăsuleni, Gârla Tevia, Gârla Vişina, Hârtopul Ghindei, Huci, Între Sălcii, La Castani, La Copac, La Plopul Şcolii, La Ulmi, Pârâul Frasin, La Vii* etc.; ***zoonime***: (de la fauna specifică locului): *Ciorărie, Cotul Boilor, Cotul Vacii, Dealul Corbului, Dealul Racului, Dealul Vultur, Hulpărie, Tarlaua Râmărie, Valea Măgarului* etc.; ***hidronime*** (nume de ape): *Prut, Jijia, Pârâul Frasin, Pârâul Cosmani, Pârâul Stânca, Pârâul Neagra, Balta Lată, Balta Ochişor, Gârla Tevia, Balta Popii, La Şipoțel* etc.; ***oikonime*** (nume de aşezări): *Victoria, Frăsuleni, Icuşeni, Luceni, Stânca, Sculeni, Şendreni, Icuşeni Deal, Posadnici, Mirceali, Leleşti, Băcăloaia* etc.; toponime care exprimă *culori* sau *fiziologia geomorfologică* a locurilor: *Roşcana, Dâmbul la Pisc, Dâmbul la Han* etc.; toponime *orientative* sau *de orientare* (care arată direcția sau un punct de orientare): *Drumul pe sub Curte, Drumul sub Pădure, Fânațul din Jos, Fânațul din Sus, Icuşeni Deal, În Podari, La Castani, La Catarg, La Luminiş, La Sorca* etc.

În cadrul *toponimelor sociale* întâlnim: ***antroponime*** (toponime derivate de la nume de persoane): *Şendreni, Luceni, Icuşeni, Coțmăneşti, Lăzăreni, Gavriloaia, La Pantiroaicele, Mirceani* etc.; ***patronime*** (care exprimă raporturi de proprietate): *Balta lui Minciună, Hanul Roznovanului, Izvorul lui Piciu, Cotul lui Ivan, Lanul lui*

Crețu, Lucenii Băcăloaei, Lucenii Sturzoaei, Pădurea lui Tacu, Podul lui Klein etc.; ***socionime*** (care amintesc măsuri sau instituții sociale): *La Dispensar, La Primărie, La Spital, Ogorul Şcolii, La Biserică, La Şcoală* etc.; ***profesionale*** (care arată ocupația locuitorilor): *Sculeni, Băcăloaia, În Podari, Sorca Brigadă, La Vii, Lotul Prisaca* etc.; ***hodonime*** (toponime care denumesc căi de comunicație): *Drumul Jidaucei, Drumul la Fermă, Drumul Mănăstirii, Drumul pe sub Curte, Drumul sub Pădure, Ulița la Biserică, Ulița Principală, Ulița spre Jijia* ş.a.

În cadrul *toponimelor istorice* am constatat existența în zona cercetată a unor puține ***etnonime*** (toponime provenite de la numele unor popoare, cu precizările pe care le-am făcut la vremea potrivită, şi anume că acestea nu atestă locuirea pe aceste meleaguri a unor popoare străine, ci doar a unor grupuri mici de altă etnie sau a unor indivizi izolați): *Bulgărie, Şendreni, Cotu lui Ivan, Dealul Rusului*.

Ancheta noastră pe teren a înregistrat şi *toponime populare* (care nu sunt înscrise în documentele oficiale, pe hărți, ci sunt înregistrate în *toponimia oficială*): *Sorca* (nume de sat, strămutat şi inclus în satul Şendreni, din care astăzi doar o parte a satului Şendreni mai poartă această denumire, unde mai sunt cinci case), *Posadnici* (denumirea a cel puțin două localități existente cândva pe raza actualei comune Victoria: una lângă satul Stânca şi alta în apropierea satului Frăsuleni, despre care ne-au amintit informatorii). La acestea se adaugă, desigur, toate numele de locuri din *microtoponimia comunei Victoria* (terenuri, drumuri, gârle, păduri, puncte de orientare etc.) neînscrise pe hărți sau în documentele

oficiale, dar pe care localnicii le utilizează în vorbirea zilnică.

Aici putem vorbi despre *schimbarea calitativă* şi *cantitativă* care are loc în *microtoponimia* oricărei zone cercetate, ceea ce implică, pe lângă adunarea materialului toponimic prin anchete pe teren şi cercetarea trecutului istoric al zonei cercetate. Procedând astfel, toponomastul poate deosebi *toponimele primare* de cele *nonprimare* (sau *secundare*), deoarece toponimele (mai ales cele sociale, istorice şi psihologice) au un caracter efemer, fiind posibil ca numele unei realități dispărute (deal, pârâu, pădure, râpă, gârlă etc.) să fie transferat asupra alteia: „Despre o serie de schimbări istorice în microtoponimie se poate vorbi numai prin comparația materialelor microtoponimiei actuale cu datele izvoarelor scrise. De aceea, atragerea în studiu a bogatelor şi interesantelor materiale din izvoarele scrise în toponimie trebuie întărită şi amplificată.”[30]

Toponimele primare sunt nemijlocite, exprimând o însuşire a obiectului denumit, mai rezistentă în timp, iar *toponimele nonprimare* (*secundare*) marchează o diferență între locuri şi denumiri, cauzată şi de schimbările numeroase din microtoponimie, dictate de factori socialieconomici (aşezarea unei populații noi, creşterea numărului de familii sau locuințe, înființarea unor sate şi cătune noi sau unificarea acestora, cum s-a întâmplat în comuna Victoria, unde dispariția unui toponim în microtoponimie are loc treptat, în funcție de noile condiții istorice).

Ajungem astfel la o nouă clasificare a toponimelor în: *toponime motivate* (care denumesc de mai multă vreme aceeaşi realitate, neschimbată şi astăzi: satul

[30] *Cf.* Ilie Dan, *op. cit.*, p. 54.

Stânca, atestat documentar în anul 1476, şi *Pârâul Stânca, Luceni*, care apare în documente la 1436, *Icuşeni* la 1453, *Şendreni* – la 1587 etc.) şi *toponime nemotivate* (care denumesc mai ales lunci, câmpii, poieni etc.), amintind de vechi raporturi de proprietate care nu mai există astăzi, de tipul *Fântâna lui…*, *Gârla lui…, Cotul lui…, Dealul lui…* etc., care astăzi ori nu mai există, denumind altă realitate, ori nimeni nu-şi mai aminteşte de vechiul proprietar, dar numele lui se menține în memoria locuitorilor, aşa cum l-au preluat, ori din istoria scrisă locală. Astfel de denumiri pot fi amintite: *Dealul Rusului, La Gavriloaia, Cotul lui Chiriac, Cotul lui Ivan, Lanul lui Crețu* etc.

Din punct de vedere structural, în zona comunei Victoria am întâlnit: *toponime simple* (cu forme de bază: *Stânca, Sorca, Cârpiți*, sau cu forme derivate cu sufixe: *Luceni, Icuşeni, Sculeni, Şendreni, Frăsuleni, Mirceani, Posadnici* etc.) şi *toponime compuse* (forme genitivale: *Dealul Rusului, Coasta Delenilor, Cotul lui Chiriac, Cotul Morii, Hanul Roznovanului, Drumul Jidaucei, Drumul Mănăstirii, Izvorul lui Piciu, În Cotul lui Zbanț* etc., compuse cu adjective sau adverbe: *La Poarta Verde, Fânațul din Jos, Fânațul din Sus, Jijia Nouă, Jijia Veche* etc., sau foarte multe construcții prepoziționale: *În Podari, Între Sălcii, La Bamboi, La Castani, La Copac, La Cramă, La Feredeu, La Movilă, La Pârâu, La Pod, La Punte* etc.).

Din cele arătate până acum, se poate desprinde concluzia că, din punct de vedere istorico-geografic, microtoponimia este cea mai mobilă parte a toponimiei, întâlnind adesea *termeni dialectali*, din domeniul geografiei fizice sau economice, precum şi *termeni arhaici* care aveau, inițial, statut de apelativ, evoluând ulterior spre

cel de nume topic. În cercetarea noastră am întâlnit *termeni entopici* (*apelative* – care denumesc accidente de teren, forme de relief, având un caracter concret, un sens precis, identificând doar o realitate geografică) şi *toponime propriu-zise* (care redau abstract imaginea unei zone geografice, derivând de multe ori din *apelative* sau din *antroponime*, trecând prin procesul amplu şi complex de toponimizare şi care se referă la un anumit loc, devenind nume proprii). Întrucât termenii geografici care stau la baza toponimelor sunt numeroşi şi variați, o cercetare a microtoponimiei trebuie să urmărească şi frecvența *entopicelor* din zona de referință, ceea ce am realizat şi noi în lista cu nume topice din comuna Victoria, având permanent în vedere sublinierile anterioare cu privire la relația dintre *toponim* şi *apelativ* (poziția în cadrul lexicului, anumite deosebiri şi chiar neconcordanțe între cele două categorii de termeni, reținerea pe care trebuie să o manifeste orice toponomast în direcția identificării toponimelor cu apelativele corespunzătoare[31] etc.), precum şi faptul că orice „monografie toponimică… trebuie să se bazeze pe raportul de interdependență dintre toponimie şi istorie, discipline care se condiționează reciproc”[32]. Aceasta pentru că „se spune despre toponimie că reprezintă o adevărată arhivă, care poate servi istoricilor la reconstituirea unor epoci îndepărtate din trecutul unui popor, epoci pentru care nu există alte documente. De obicei s-a exagerat însă valoarea toponimelor locale ca documente istorice. În nici un caz istoricii nu trebuie să procedeze singuri, fără ajutorul lingviştilor, la studiul numelor de locuri şi să tragă din acestea

[31] Dragoş Moldovanu, *Principii ale lexicografiei toponimice*, în „Anuar de lingvistică şi istorie literară”, Iaşi, tom. XXIII, 1972, p. 73-99
[32] *Cf.* Ilie Dan, *op.cit.*, p. 38.

concluzii privitoare la istoria unei regiuni, a unei țări, a unui popor. În schimb, nici cercetătorii toponimiei nu se pot dispensa de ajutorul istoricilor. Explicarea unui nume de loc oarecare trebuie să țină seama de datele istorice referitoare la regiunea unde se găseşte locul respectiv, precum şi la însăşi localitatea al cărei nume trebuie explicat."[33]

Pornind de la aceste delimitări importante, vom proceda, în continuare, la relevarea unor probleme de lingvistică (fonetică, morfologie, formarea cuvintelor, sintaxă) desprinse în urma cercetărilor *microtoponimiei comunei Victoria*.

II. Lingvistică

Multe nume topice provin din apelative, ca elemente obişnuite ale lexicului, care pot fi studiate mai ales după criterii strict lingvistice. În urma unui îndelungat şi complex proces de generalizare şi abstractizare semantică, denumit *proces de toponimizare*, aceste *apelative* au devenit *nume proprii*, ocupând un loc special în cadrul lexicului ca *toponime propriu-zise*.

Determinarea tuturor transformărilor structurale şi formale prin care a trecut un cuvânt de la stadiul de *termen entopic* la cel de *nume topic* ține de lingvistică, iar studierea acestora contribuie la adâncirea cunoştințelor despre evoluția lexicului, la precizarea deosebirilor dialectale dintre diverse ținuturi ale țării.[34]

Numeroase toponime provin din apelative foarte vechi pe care limba actuală nu le mai cunoaşte decât sub formă de toponime, sensul lor fiind neînțeles pentru

[33] *Ibidem*, p. 241.
[34] *Cf.* Iorgu Iordan, *op. cit.*, p. 335.

vorbitorii de azi, care nu le mai utilizează decât ca nume proprii de loc: *Băcăloaia* (provine de la apelativul vechi *bacalu* =„negustor de coloniale"). Locuitorii de azi ştiu doar că acesta denumeşte o parte a satului Luceni, cunoscută şi ca *Lucenii Băcăloaei*.

Istoricii şi filologii sunt de acord să recunoască faptul că, prin „traducerile în slavoneşte ale toponimelor latineşti din limba noastră, care sunt foarte frecvente în documentele slave de pe vremuri" deoarece „…cancelaria slavonă a slavizat nomenclatura mai mult decât se crede…"[35], s-a ajuns la forme atât de variate, încât este greu de reconstituit forma inițială (vezi variantele: *Lăzăreni, Lazoreni* – sat dispărut, sau *Frăsineni, Frățileni, Frățieneşti* pentru Frăsuleni).

Cercetarea fenomenelor lingvistice întâlnite în microtoponimia comunei Victoria ne relevă, pe lângă unele fapte interesante cu privire la evoluția lexicului sau elemente fonetice specifice subdialectului moldovenesc, şi unele fapte specifice numai acestei zone geografice.

Probleme de fonetică

Cele mai multe dintre toponimele zonei Victoria provin din *apelative*, adică din cuvinte comune ale vocabularului curent, întrebuințate ca *nume proprii* în mod special, în urma procesului de toponimizare. Ca nume comune, ele se supun, mai întâi, legilor strict lingvistice. Multe dintre ele au devenit adevărate documente lingvistice, ilustrând imaginea lexicală, fonetică şi morfosintactică a graiului zonei cercetate.

[35] Iorgu Iordan, *Nume de locuri*, p. VI, nota 1.

Studiind pronunția toponimelor din comuna Victoria, observăm specificul subdialectului moldovenesc din zona est-centrală a Moldovei, zona Iaşilor. Acad. Iorgu Iordan[36] prezintă câteva grupe de fenomene fonetice întâlnite în întreaga toponimie românească, deci şi în microtoponimia comunei Victoria.

1. *Asimilații şi disimilații*

Sunt fenomene specifice subdialectului moldovenesc, în general, cu grupele cunoscute: asimilații vocalice şi consonantice, organice, progresive, totale şi disimilații regresive. (Precizăm că vom folosi o transcriere fonetică simplificată, pe baza *Atlasului lingvistic român* şi a *Dicționarului de terminologie lingvistică*, transcriere utilizată şi de alți autori):

Cârkiț (Cârpiți)
Huš (Huci)
La Bisăricâ (La Biserică)
Bulgării (Bulgărie)
La Crùši (La Cruce)
Dĭàlu Čiritei (Dealul Ciritei)
La Moğilâ (La Movilă)
Pârău Frasân (Pârâul Frasin)
Ogoru Bisăriŝi (Ogorul Bisericii)
Kiscu la Dâmb (Piscul la Dâmb)
Ogoru Popi (Ogorul Popii)
Izvoru lu Kiŝiu (Izvorul lui Piciu)
Padurea Ŝiorării (Pădurea Ciorărie)
Ponoarâ (Ponoare)

[36] *Cf.* Ilie Dan, *op. cit.*, p. 183, şi cf. Iorgu Iordan, *op. cit.*

Şanțu lu Patatu (Şanțul lui Pătatu)
Țarna pisti Huš (Țarina peste Huci)
Ulița Prinšipalâ (Ulița Principală)
Valea Magarulu (Valea Măgarului)

2. *Apocope şi sincope*

Apocopele constau, mai ales, în dispariția lui *-i* final în formele articolului hotărât proclitic şi în formele articulate de genitiv-dativ. Sincopele, în zona Victoriei, sunt mai rare şi se înscriu în cele obişnuite, date ca exemple în lucrările de specialitate precizate anterior.

Cotu Mori (Cotul Morii)
Cotu lu Ivan (Cotul lui Ivan)
Cotu lu Niculi (Cotul lui Nicolae)
Dâmbu la Han (Dâmbul la Han)
Drumu pi supt Curti (Drumul pe sub Curte)
În Cotu lu Zbanț (În Cotul lui Zbanț).

Ca observație necesară pentru zona noastră de cercetare este aceea cu privire la căderea vocalei *i* din forma de genitiv-dativ. Prezența acestui fenomen fonetic pentru articolul hotărât antepus este semnalată în toate localitățile comunei Victoriei, atât la vorbitorii mai în vârstă, cât şi la cei tineri. Cu totul alta este situația în cazul articolului hotărât enclitic, căderea vocalei *i* înregistrându-se mai ales la locuitorii din Icuşeni Deal, Sânca şi Şendreni. În celelalte localități acest sunet este rostit destul de clar de către toți informatorii noştri.

O precizare aparte este necesară pentru toponimul *Sorca* (numele unui fost sat de pe malul Prutului, locuitorii fiind strămutați într-o parte a satului Şendreni, parte

de sat ce poartă numele de *Sorca*), care provine din slavă, *soroca* „coțofană”, ce a suferit fenomenul fonetic al sincopei vocalei *o*: *soroca* > *sorca*.

3. *Metateze*

Sunt puține, şi acestea destul de rar folosite de oamenii foarte bătrâni sau de copii, ceea ce ne determină să considerăm că acest fenomen fonetic nu este specific zonei. Toponimul *Potcoava* (parte a satului Victoria, spre malul stâng al Jijiei Vechi) este rostit, uneori, şi *Poctoava* (cu repetare pentru *Gârla Poctoavei*).

4. *Închiderea vocalelor* ă, e *şi* i

Fenomenul este specific zonei Moldovei (dar şi altor zone), frecvent pentru poziția finală a acestor vocale, dar îl întâlnim şi în interiorul cuvintelor, când sunt în poziție atonă (în seriile *e>ă*, *ă>â*, *e>i*, *i>â*).

Baba Groasâ (Baba Groasă)
Balta Latâ (Balta Lată)
Cotu Jâjâį (Cotul Jijiei)
Drumu la Fermâ (Drumul la Fermă)
Gura Hrubii (Gura Hrubei)
Hârtopu Ghindii (Hârtopul Ghindei)
La Şuşă (La Şosea)

La fel, e, precedat de consoane dure, se închide la ă:

La Şâpoțăl (La Şipoțel)
Cotu Cărăşăl (Corul Cărăşel)
Borta la Coşări (Borta la Coşeri)

Există şi un fenomen invers, adică deschiderea vocalei â la ă:

Pârău Neagra (Pârâul Neagra)
Pârău Raculu (Pârâul Racului)
Pârău Stânca (Pârâul Stânca)

5. *Palatalizarea labialelor*

Specifice subdialectului moldovenesc sunt fenomenele fonetice în sistemul consonantic, palatalizarea labialelor fiind prezentă în vorbirea cotidiană a majorității locuitorilor din zonele rurale (dar nu numai), cu precizarea că în zona comunei Victoria (zonă specifică Podişului Central Moldovenesc) nu se întâlnesc stadiile intermediare de proveniență ardelenească (pĉ). La noi, oclusivele bilabiale p şi b, precum şi nazala bilabială n îşi schimbă locul articulației în zona palatală sub influența unei spirante palatale sonore (yot – un i lung sau un ĭ final aton). În unele lucrări, acest fenomen fonetic mai este numit *alterarea sunetelor*.

p>k': K'iscu la Dâmb (Piscul la Dâmb)
Izvoru lu Kiŝiu (Izvorul lui Piciu)
f>h: Hulpării (Hulpărie)
m >n: La Uln' (La Ulmi)

Aici am înregistrat şi unele excepții de la regulă, cum ar fi lipsa palatalizării bilabialei p urmată de i final neaccentuat, rezultat în cadrul flexiunii în genitiv-dativ: se pronunță *Balta Popi* şi nu *Balta Pok'i*, *Ogoru Popi* şi nu *Ogrou Pok'i* (de fapt, întâlnim aici diftongul -ii – *Popii*,

rostit *Popi* cu *i* vocalic; la numărul plural, graiul din zonă înregistrează palatalizarea: *pok'ilor*).

6. *Afonizarea (asurzirea) sunetelor sonore*

Este un fenomen fonetic ce constă în pierderea vibrațiilor glotale la sunetele sonore, care se transformă în sunete surde. Pentru vocala finală -i, acest fenomen constă în rostirea şoptită a acesteia.

În cadrul toponimelor din comuna Victoria, afonizarea este combinată uneori cu epenteze.

Drumu pi subt curti (Drumul pe sub Curte)
La Opservator (La Observator)
La Rob^{i} (La Robi)
Cotu lu Nicul^{i} (Cotul lui Niculi).

De fapt, în cazul toponimelor cu epenteză, avem şi un proces de *asimilație organică* (sau *alăturată* sau *în contact*), b sonor fiind asimilat de t surd la p surd: *Drumu pi supt Curti* (*Drumul pe sub Curte*). La celelalte exemple, considerăm că este un aspect al asimilării consoanelor de către *elementul vocalic preparital i*.

7. *Iotacizarea (Iodizarea)*

Acest fenomen constă în palatalizarea sau înmuierea unor sunete (de regulă, consoane) sub influența unui *iot* (*iod*), notat cu *y*, numit şi *i consonantic*. În zona noastră de cercetare am întâlnit *iotacizarea vocalelor* e şi a *prin apariția unui iot înaintea lor*: Ca fenomen fonetic mai aparte, deşi întâlnit mai ales în Moldova, este iodizarea diftongului *ea*:

Dialu Corbulu (Dealul Corbului)
Dialu Stânca (Dealul Stânca)

8. *Transformarea africatelor în fricative specific moldoveneşti*

Este vorba despre africatele de tip muntenesc *ce*, *ci*, *ge*, *gi*, cât şi de sunetele provenite din palatalizarea cunoscutelor *f*, *v*, *j*.

Ŝièr (Cier)
Ŝiorării (Ciorărie)
Dialu Ŝiritèi (Dealul Ciritei)
La Ŝimitir (La Cimitir)

9. *Căderea lichidei* -l *(articolul hotărât)*

Este un fenomen fonetic general, mai ales în vorbirea populară, ca şi *apocopa*, constând în dispariția sunetului final – articolul hotărât pentru masculin-neutru singular. Zona comunei Victoria ne oferă multiple astfel de exemple:

Cotu Morii (Cotul Morii)
Cotu lu Ivan (Cotul lui Ivan)
Cotu lu Chiriac (Cotul lui Chiriac)
Dâmbu Covrac (Dâmbul Covrac)
Dâmbu la Han (Dâmbul la Han)
Dialu Ŝiritei (Dealul Ciritei)
Durducu (Durducul)
Hanu Roznovanulu (Hanul Roznovanului)

10. *Transformarea diftongilor*

În microtoponimia comunei Victoria am întâlnit frecvent trecerea diftongului *ei* în *ii*, mai ales în formele feminine de genitiv-dativ, dar şi în alte cazuri asemănătoare:

Drumu Jidaușii (Drumul Jidaucei)
Gura Hrubii (Gura Hrubei)
La Apetrii (La Apetrei)
Tarlaua la Apetrii (Tarlaua la Apetrei)
Torentu Hrubii (Torentul Hrubei)

11. *Modificări spontane de sunete*

Aceste transformări fonetice nu chiar frecvente în zona noastră ar putea fi încadrate şi în categoria etimologiilor populare. Este vorba despre rostiri dialectale care au avut loc în prima etapă a procesului de toponimizare, păstrate apoi şi în forma toponimului propriu-zis.

Capitolul VI

CONCLUZII

Comuna Victoria, aşezată în nord-estul judeţului Iaşi, cuprinde şapte localităţi, aşezate pe malurile principalelor cursuri de apă ce străbat zona – Prut şi Jijia – şi este bine conturată din punct de vedere geografic, economic, social-cultural şi lingvistic. Ţinând cont de condiţiile naturale pe care le oferă ţinutul şi având în vedere rezultatele cercetării documentelor istorice şi descoperirilor arheologice, rezultă că, între Prut şi Jijia, au existat condiţii de locuire de care oamenii au beneficiat încă din cele mai vechi timpuri. Faptul că aproape toate localităţile sunt menţionate în documente înainte de secolul al XV-lea ne îndreptăţeşte să credem că ele au luat fiinţă cu mult înainte, mărturie oferindu-ne, în acest sens, şi descoperirile arheologice înregistrate pe raza comunei. Pe lângă alte elemente, de natură istorică şi etnografică, toponimia vine să întărească ideea vechimii şi continuităţii românilor în aceste locuri.

Toponime majore sau minore, numele de locuri sunt, prin excelenţă, creaţia oamenilor, care conţin termeni specifici graiului vorbit în zonă. Toponimia comunei Victoria cuprinde, pe lângă nume topice vechi, unele atestate în documentele vremii, nume noi, apărute în ultimele decenii. Prin aceasta se evidenţiază faptul că procesul de toponimizare a apelativelor s-a petrecut în tot cursul evoluţiei istorice, chiar dacă fixarea exactă a acestui proces nu se poate realiza în toate cazurile.

Toponimele mai vechi, unele atestate documentar de câteva sute de ani (*Icuşeni, Stânca, Şendreni, Luceni, Posadnici, Mirceani, Lucenii Băcăloaei, Lucenii Sturzoaei*), cele mai multe fiind înscrise în acte de vânzare şi de întărire a proprietății, cu siguranță că sunt cu mult mai vechi decât la data când apar ele în înscrisuri şi prezintă trăsăturile toponimiei româneşti, în general. Aceleaşi caracteristici le aflăm şi la majoritatea numelor topice mai noi, cele mai multe putând fi încadrate în clasificările propuse de acad. Iorgu Iordan.

Având un caracter motivat istoric, geografic şi sociocultural, toponimia comunei Victoria se înscrie în specificul zonelor Podişului Central Moldovenesc, partea estică, având la bază apelative ce denumesc forme de relief, flora, fauna sau antroponime exprimând, de regulă, raporturi de proprietate sau descendență.

Aşa cum sublinia Emil Petrovici, majoritatea toponimelor sunt *creații româneşti*, care derivă din apelative de origine latină, slavă, turcă, greacă etc., puține fiind cuvintele cu adevărat împrumutate de la populațiile străine care au viețuit cândva pe aceste locuri, de la care românii au preluat şi au transmis până astăzi „elemente lexicale inexistente în limba română”[37].

După semnificațiile pe care le prezintă şi după modul de formare, toponimele înregistrate în comuna Victoria se pot încadra în cele patru categorii propuse de acad. Iorgu Iordan (*topografice*, *sociale*, *istorice* şi *psihologice*)[38]. Se observă că numele topice au la bază apelative care exprimă aspecte privind relieful, flora, fauna ori realități geografice mai mult sau mai puțin reprezen-

[37] Emil Petrovici, *Istoria poporului român oglindită în toponimie*, Editura Didactică şi Pedagogică, 1964, p. 303.
[38] Iorgu Iordan, *Toponimia românească*, Editura Academiei, Bucureşti, 1963, p. 17.

tative. Cel mai mult întrebuințate sunt apelative cum ar fi: deal, râpă, drum, pârâu, pădure, vale, izvor, fântână, nume topice care au la bază apelative de origine latină. „Contactul îndelungat şi intim al românilor estici şi nordici cu ucr[ainenii], asimilarea etnică şi lingvistică a celor mai vechi straturi de la noi ale acestora din urmă, traiul în comun şi în vecinătate […] cu valurile mai noi de colonişti ucr., românizarea parțială a acestora, toate acestea au necesitat din partea ucr. însuşirea şi mânuirea practică, pe lângă limba maternă, şi a românei. Prin bilingvism vom putea explica păstrarea în româna adoptată în locul limbii materne de către ucr. asimilați şi reluarea de către românii care i-au absorbit a unor deprinderi fonetice ucr., a unor serii întregi de împrumuturi în anumite microstructuri lexicale ş.a.”[39], ceea ce explică şi numele topice provenite din apelative slave, cu precizarea că toponimele provenite din apelativele slave sunt tot creații româneşti, dar şi din turcă, maghiară ş.a.

În câteva cazuri se pot delimita etapele în procesul de toponimizare a apelativelor. Numele topice, chiar dacă au dispărut realitățile care au determinat apariția lor, provin din apelative care îşi păstrează sensul lor inițial şi, în prezent, rămân înregistrate doar ca nume de locuri. Toponimul *Cotu Morii* provine de la faptul că, pe un meandru al cursului vechi al Jijiei, exista o moară de măcinat cereale, asemenea construcții ființând, cu siguranță, şi în alte locuri. Moara cu pricina a dispărut de foarte multă vreme (locuitorii mai în vârstă n-au văzut-o niciodată!), realitatea ce a determinat apariția toponimului nu mai există, însă apelativul a rămas în toponimie.

[39] Ioan Lobiuc, *Contacte lingvistice ucraino-române*, Editura Universității „Al. I. Cuza”, Iaşi, 2004, p. 132-134.

Podari era locul situat pe malul Prutului, la Sculeni, unde se aflau cei care se îndeletniceau cu transportul oamenilor, a mărfurilor şi animalelor cu bacul de pe un mal pe altul al râului. Era un punct comercial bine dezvoltat, la intersecția drumurilor comerciale dinspre Iaşi spre Basarabia şi dinspre Botoşani spre Huşi, pe unde treceau căruțele cu cereale pentru a fi transportate pe Prut la Galați. Apelativul provine din cuvântul de origine slavă *podŭ*, căruia i s-a adăugat sufixul *-ar*, numele topic fiind o creație românească. Şi în această situație, realitatea care a dat naştere acestei denumiri a dispărut, dar toponimul a rămas, păstrându-se şi astăzi.

Prutul, pentru a cărui etimologie există mai multe teorii („Cei mai mulți cred că numele românesc al râului este continuatorul vechilor nume scitic şi grecesc, atestat de Herodot, dar prin intermediul slav. Vasmer […] credea că ucr., rusul şi pol. *Prut* provin din rom. *Prut*, dar că românii au împrumutat numele în discuție de la vechii slavi de tip bulgar care ar fi avut, după el, un **Pŭrŭtŭ*, provenit el însuşi din sciticul *pərətŭ* – „vad", adică din sciticul *Pórata*, atestat de Herodot"[40]), înseamnă „curs de apă mare, lată" şi este de origine daco-getică[41]. Nici acest apelativ nu mai este întrebuințat în vorbirea curentă, dar, împreună cu altele rămase în toponimie, demonstrează continuitatea românilor în toate timpurile şi etapele istorice pe aceste locuri.

Pentru clarificarea etimologiei corecte a hidronimului *Prut*, am apelat la părerea autorizată a lui G. Ivănescu care, în *Istoria limbii române* (p.742-744), face un comentariu pe această temă, din care prezentăm următoarele: „… hidronimul român şi slav de azi, *Prut*, nu

[40] G. Ivănescu, *Istoria limbii române*, Editura „Junimea", Iaşi, 1980, p. 742.
[41] *Cf.* G. Ivănescu, *op.cit.*, p. 743.

poate fi separat de numele antice ale râului, scitul *Pórata* şi gr. *Puretós*, […] cuvântul este foarte probabil de origine iraniană: el invocă av. *pərəθú* – „plin”, „lat”, „larg” şi v. ind. *pṛthúḷi* „lat”, „plin” sau de asemenea av. *pərətu* – „vad” şi oset. *furd* „râu”, propuse deja de alții. […] Vasmer nu arată care dintre cele două etimologii iranice este justă: cea care pleacă de la cuvântul cu sensul „larg”, „lat” sau cea care pleacă de la cuvântul cu sensul „vad”? Socotesc că, dintre cele două etimologii, singura plauzibilă este prima. […] Deci prima caracteristică a apei Prutului în cursul ei inferior este aceea că e foarte lat, iar valea lui, plină de apă. Deci, dacă astfel stau lucrurile, ne punem întrebarea: de ce cuvântul *Prut*, care numai cu o echilibristică lingvistică poate fi derivat pe cale slavă din scitică sau din forma greacă veche a numelui apei, nu trebuie considerat, cum voia Pârvan, o moştenire tracodacică la români (bineînțeles, plecând de la alt cuvânt indoeuropean decât cele avute în vedere de marele arheolog şi istoric român) (am văzut că şi originea românească a cuvântului în ucraineană a fost recunoscută de Vasmer – mai ales că etymonul indoeuropean cel mai plauzibil – cuvântul cu sensul de „plin”, „larg” […] este foneticeşte cel mai aproape de cuvântul românesc. […] Odată indicată drept cea mai plauzibilă etimologia dacogetică a cuvântului, rămîne de lămurit o problemă de fonetică dacogetică. După câte am arătat […], **ṛ* indoeuropean primitiv a devenit în dacică *-ur*: **bhṛtō* > dac *búrta* > rom. *burtă*. Ne-am aştepta deci, ca, în cazul lui **ḷ*, tratamentul dacogetic să fi fost **ul*, eventual **ur* (căci unele limbi prefac pe **l* şi **ḷ* în *r*, *ṛ*). Dar, în cuvântul *Prut*, avem tratamentul *ru*. Faptul nu este izolat în limbile indoeuropene: şi în alte limbi, ca de exemplu greaca, avem mai multe tratamente […]. Pe baza acestui cu-

vânt, *Prut*, trebuie să admitem deci că dacogeții (sau măcar unii dintre ei) aveau două tratamente pentru sunetele în discuție: unii îl transformaseră în **ur*, alții în **ru*. Dar şi în cazul ultim, trebuie să concludem că rom. şi ucr. *Prut* nu pot avea o străveche origine iranică, ci numai una dacogetică. De altfel, tratamentul **ru* se întâlneşte probabil şi în alt cuvânt dacic […]. Etimologia dacogetică a cuvântului *Prut* dovedeşte prezența la Prut a românilor în tot cursul Evului Mediu.

Numele localităților din zonă se pot încadra atât în categoria *sociale*, cât şi în *istorice*, întrucât se numără printre cele mai vechi şi au la bază, în cele mai multe cazuri, nume de persoană, de regulă împrumutate de la întemeietorul ori stăpânul aşezării, sau apelative care exprimă aspecte privind înfățişarea locurilor respective.

În prima categorie vom încadra toponimele *Cârpiți*, denumire provenită dintr-o poreclă colectivă primită de localnici datorită stării de sărăcie avansată în care se aflau, o situație specială față de locuitorii altor sate din împrejurimi de care se deosebeau; *Posadnici* – denumire ce nu se mai păstrează, pe care o purta o parte a satului Stânca, încă înainte de secolul al XVII-lea, parte de sat care a fost proprietatea unui *posadnic*, slujbaş al statului care se ocupa cu strânsul unei taxe de trecere (probabil peste apele Prutului, în Basarabia); denumiri ale altor sate exprimă raporturi de proprietate, „boierul sau slujbaşul respectiv a stăpânit satul, moşia ori o parte din moşia care-i poartă numele”[42]: *Mirceani*, sat menționat în documente la 1608, aflat lângă Luceni, dispărut astăzi, care purta numele proprietarului său, un anume Mircea; *Luceni*, denumire provenită de la un anume Luca, stăpânul acestuia; *Lucenii Băcăloaei* sau *Băcăloaia* –

[42] *Cf.* Iorgu Iordan, *op.cit.*, p. 206.

o parte a satului Luceni, aflată în stăpânirea unui proprietar Bacalu; *Lucenii Sturzoaei* – parte a satului Luceni, aflată în stăpânirea familiei Sturza.

Din categoria celor *istorice* fac parte numele topice care amintesc de existența unor oameni de altă naționalitate, „aşezați definitiv sau aflați numai în trecere prin țările noastre, fie în grupuri relativ numeroase, fie, mult mai des, ca indivizi izolați, aduşi aici de împrejurări. Evenimentele care au dat naştere toponimelor respective sunt, într-un anume sens, istorice”[43]. Aici vom aminti satul *Şendreni*, a cărui denumirea provine de la un anume Şendrea, care provine din magh. *Sándor* (Alexandru), ce a dat naştere lui *Şendrea*, fost proprietar al localității, care aminteşte de Şendrea, hatman şi cumnat al lui Ştefan cel Mare.

Condițiile naturale au impus ca satele să fie aşezate fie pe malurile Prutului sau ale Jijiei, fie pe înălțimile dealurilor din împrejurimi, pentru ca gospogăriile locuitorilor să nu aibă de suferit în urma revărsărilor dese ale râurilor din zonă. Întrucât satele sunt înşirate de-a lungul cursului apelor, a determinat ca puține drumuri să fie „croite” printre gospodăriile oamenilor, motiv pentru care apelativul *uliță* aproape că nu este necesar. Sunt totuşi câteva care au fost denumite într-un fel sau altul, în aşa fel încât sătenii să poată identifica mai uşor locurile despre care vorbesc: *Ulița spre Jijia* (aflată în partea estică a satului Victoria, numită *Bulgărie*, care „coboară” spre cursul vechi al Jijiei), *Ulița Curții* (calea de acces spre fosta curte boierească de la Frăsuleni), *Ulița Principală, Ulița la Biserică, Ulița la Şcoală*.

Prin studierea din punct de vedere lingvistic a materialului topic cules rezultă că majoritatea numelor de lo-

[43] *Ibidem*, p. 260.

curi sunt creații românești, având la bază apelative de origine latină (dar şi de alte origini), întrebuințate şi astăzi în vorbirea curentă. Aceste nume topice, cărora li se adaugă mărturiile din documentele istorice şi arheologice vin să întărească dovada ideii continuității neîntrerupte a românilor în aceste locuri, ele fiind transmise pe cale orală, din generație în generație, şi, de la o anumită vreme, înregistrate şi în documentele din cancelariile domneşti ori în actele de proprietate. Transmiterea toponimelor s-a realizat neîntrerupt, deoarece încă „din primii ani ai vieții individul învață, împreună cu cuvintele aparținând vocabularului obişnuit […] şi o sumedenie de nume proprii: de persoană, de animale, de locuri (începând cu numele străzii, apoi al localității unde stă, continuând cu numele altor localități, de oraşe şi sate, cu numele unor cursuri de apă, ale unor dealuri, munți, văi etc.)[44].

Din punct de vedere etimologic, apelativele sunt de diferite proveniențe:

latină: curte, plop, biserică, luminiş, lut, arie, coastă, cot, cruce, fânaț, fântână, jos, sus, moară, pădure, râpă, vale, frasin;

slavă veche: potcoavă, iaz, ponor, deal, dumbravă, gârlă, grădină, izvor, luncă, poiană, şipot, uliță;

maghiară: imaş, hotar, baie;

turcă: tarla;

ucraineană: huci, rediu, toloacă;

necunoscută: stâncă.

În ceea ce priveşte structura numelor topice, se întâlnesc mai multe situații:

[44] Emil Petrovici, *Studii de dialectologie şi toponimie*, Editura Academiei, Bucureşti, 1970, p. 241.

1) substantiv + substantiv cu articolul hotărât antepus: *Balta lui Minciună*, *Izvorul lui Piciu*, *În Cotul lui Zbanț*, *Cotu lui Ivan*, *Lanul lui Crețu*, *Pădurea lui Tacu*, *Podul lui Klein*;

2) substantiv + substantiv cu articolul hotărât postpus: *Coasta Delenilor*, *Cotul Preutesei*, *Cotul Boilor*, *Cotul Grădinii*, *Cotu Morii*, *Cotul Vacii*, *Dealul Corbului*, *Dealul Racului*, *Dealul Rusului*, *Drumul Mănăstirii*, *Plopul Şcolii*, *Lunca Prutului*, *Pădurea Şendrenilor*, *Valea Măgarului*.

3) substantiv + substantiv: *Balta Frăsuleni*, *Balta Ochişor*, *Balta Popii*, *Cotu Morii*, *Cotul Vacii*, *Dâmbul Covrac*, *Dealul Banca*, *Dealul Ciritei*, *Dealul Stânca*, *Dealul Vultur*, *Gârla Potcoava*, *Gârla Tevia*, *Gura Hrubii*, *Icuşeni Deal*, *Movila Vulturul*, *Movila Stânca*, *Pârâul Frasin*, *Pădurea Icuşeni*, *Pădurea Măgureanu*, *Pădurea Moglan*.

4) substantiv + adjectiv: *Baba Groasă*, *Balta Lată*, *Curtea Boierească*, *Jijia Nouă*, *Jijia Veche*, *Ulița Principală*, *Sculenii Vechi*.

5) substantiv + prepoziție + substantiv: *Borta la Coşeri*, *Borta la Zgaminți*, *Piscul la Dâmb*, *Drumul la Fânaț*, *Drumul la Fremă*, *Drumul în Țarină*, *Drumul sub Pădure*, *Lanul la Panțiru*, *Răzor după Sat*, *Tarlaua la Catarg*, *Tarlaua la Apetrei*, *Țarina peste Huci*, *Ulița la Biserică*, *Ulița la Şcoală*, *Tarlaua după Sat*.

6) prepoziție + substantiv nearticulat: *În Hotar*, *În Hrubă*, *În Pădure*, *În Podari*, *În Poiană*, *Între Sălcii*, *La Andronic*, *La Apetrei*, *La Baciu*, *La Bamboi*, *La Biserică*, *La Castani*, *La Catarg*, *La Cramă*, *La Dispensar*, *La Humă*, *La Movilă*, *La Pod*, *La Punte*, *La Robi*, *La Şipoțel*, *La Ulmi*, *La Vad*, *Pe Dig*, *Pe Şes*.

7) prepoziție + substantiv + adjectiv: *Coasta Ciriteilor Mari*.

8) substantiv + prepoziție + adverb: *Fânațul din Jos*, *Fânațul din Sus*, *Şesul din Jos*, *Țarina din Sus*.

9) substantiv + prepoziție + prepoziție + substantiv: *Drumul pe sub Curte*, *Pădurea de pe Imaş*.

Cele 257 de nume topice înregistrate cuprind un număr de 504 cuvinte, din care: substantive – 389; adjective – 30; articole – 14; prepoziții – 84; adverbe – 4; mononembre – 56; bimembre – 163; trimembre – 36; cu patru termeni – 2; masculine – 98; feminine – 146; neutre – 145.

Principalele sufixe sunt repartizate astfel: *-ărie* – 16; *-eni*, *-ani* – 15; *-oaie* – 6; *-ar(i)* – 4; *-esc, -eşti, -ească* – 4; *-an(i)* – 4; *-işor* – 3; *-iş, -easă, -el, -iță, -ic* – câte o dată.

În privința apelativelor recente din toponimia locală, acestea au apărut ca urmare a noilor realități din zonă şi, cu toate că nu sunt percepute ca nume proprii, trec totuşi printr-un proces de toponimizare. Dintre pseudotoponimele recent apărute, putem aminti: *La Grădiniță*, *La Primărie*, *La Spital*, *La Cruce*, *Lotul Cantonului*, *La Catarg*, *La Monument*.

Aşa cum am mai arătat, toponimia comunei Victoria, din punct de vedere lingvistic, reflectă principalele particularități ale subdialectului moldovenesc, ale graiului vorbit în această zonă, încât nu numai materialul lexical, dar şi mijloacele utilizate în compunerea toponimelor (prepozițiile, conjuncțiile) sau în derivare (sufixele, prefixele), precum şi cele gramaticale sunt aceleaşi ca şi în vorbirea curentă.

Varietatea geografică a teritoriului comunei, faptul că, de-a lungul mileniilor, aceste locuri au fost viețuite, că pământul a fost cultivat şi că s-a practicat păstoritul, toate nu puteau să nu lase urme în toponimie, iar măr-

turii se întâlnesc pretutindeni. Numai că, trebuie să menționăm, există o diferență între generații în ceea ce priveşte pronunția: bătrânii cunosc mai multe nume topice, cunosc explicații mai amănunțite privind toponimele, le pronunță adesea dialectal, pe câtă vreme tinerii cunosc mai puține şi, sub influența culturii, au tendința de a le pronunța într-o formă „literarizată”.

*

* *

Cea mai mare parte a lucrării de față o constituie prezentarea materialului toponimic în formă literarizată şi articulată, la singular şi plural, potrivit noilor direcții în toponimia românească, a metodei şi tehnicilor lexicografice desprinse din lucrările lui Dragoş Moldovanu *Principii ale lexicografiei toponimice* (1972) şi *Câmpurile toponimice. Fundamentare teoretică* (1992), în care sunt clarificate unele aspecte privind rolul şi locul etimologiei în cercetarea numelor de locuri, importanța exemplelor (contextelor sintactice), pentru ilustrarea unor fenomene morfologice (articularea, numărul), problemele definiției (localizării) obiectelor sociogeografice denotate, definirea conceptului de câmp toponimic şi a proceselor constitutive ale câmpurilor (polarizarea, diferențierea, extensia, restricția, opoziția), microstructura lexicografică etc.

Unul dintre principalele concepte promovate de Dragoş Moldovanu în studiul toponimiei este *câmpul toponimic*, care reprezintă „un ansamblu denominativ dezvoltat în jurul unui toponim-bază (sau *nucleu*), având rol de centru polarizator în raport cu toponimele *secundare* (sau *dezvoltate*)”. Prin *polarizare toponimică*, autorul

studiilor amintite mai sus înțelege „procesul structural prin care numele primar al unui obiect geografic devine determinant (exprimat ca atare sau subînțeles) într-una sau mai multe sintagme toponimice desemnând obiecte apropiate”, iar prin *diferențiere* numeşte „procesul prin care se desemnează, cu ajutorul unor delimitatori lexicali, părțile unui obiect geografic denumit.”

În lucrarea de față, cuvântul-titlu a fost prezentat în formă literarizată şi articulată, la singular sau plural. „Cuvântul reprezintă numele polarizator al întregului câmp, un toponim primar propriu-zis, un reper toponimic sau un centru de polarizare toponimică. Reperul este un obiect izolat, un element natural (un copac) sau o construcție (un coşer, o casă, o stână etc.) centrul de polarizare toponimică este un nume care nu poate fi atribuit cu certitudine unui obiect polarizator.”[45] De pildă, în cazul toponimului *Ciorărie*, nu putem şti care a fost obiectul inițial denumit astfel: o poiană, o pădure, o parte de teren. În cele mai multe cazuri, numele de persoane (porecle) sunt centre de polarizare, fără a fi toponime propriu-zise.

Articularea cuvântului-titlu s-a făcut la majoritatea numelor. Nu am articulat numele de persoană, cum sunt *Cotul Fantaziu*, *Fântâna la Guzu*, *La Baciu*, *La Bamboi* ş.a., care au fost consemnate doar în sintagme.

În cazul pâraielor, care preiau nume ale satului străbătut, este de remarcat faptul că denumirea este dată de vecini, de către cei din aval, fiind apoi preluată de către cei din amonte. Astfel, *Pârâul Stânca* este denumit aşa la Cotul Morii, la Victoria, fiind preluat apoi de locuitorii satului pe care îl străbate. Am luat în calcul

[45] Mircea Ciubotaru, *Oronimia şi hidronimia din bazinul superior al Bârladului*, Casa Editorială Demiurg, Iaşi, 2001, p. 18.

şi o a doua variantă, cea potrivit căreia a apărut întâi oronimul *Stânca*, dat fiind poziția sa dominantă în zonă, apoi a hidronimului. O dificultate majoră în stabilirea câmpurilor toponimice, în concordanță cu corectitudinea etimologiei, este identificarea toponimului primar. De cele mai multe ori, poate fi doar presupus, în lipsa unor elemente probatorii certe, pentru că toponimul primar nu este întotdeauna cel atestat, el fiind, în interpretarea materialului toponimic, o opțiune a cercetătorului. De exemplu, în cazul câmpului *Stânca* se pare că toponimul primar ar fi oronimul, având în vedere că înălțimea acestuia domină împrejurimile într-o zonă de luncă. Localizarea, care presupune un sistem coerent de relații între fenomene, evenimente contingente, s-a făcut în funcție de obiectele geografice existente în zona cercetată. Specificul geografic al zonei, caracterizată prin moştenirea istorică (proprietăți ale unor familii boiereşti sau răzăşeşti), a determinat o fragmentare accentuată a nomenclaturii unităților geografice. Dealurile – de fapt părți constitutive ale unor înălțimi – sunt localizate în funcție de poziția lor față de satele actuale, care reprezintă repere relativ stabile.

I. Stema câmpului toponimic *Stânca*

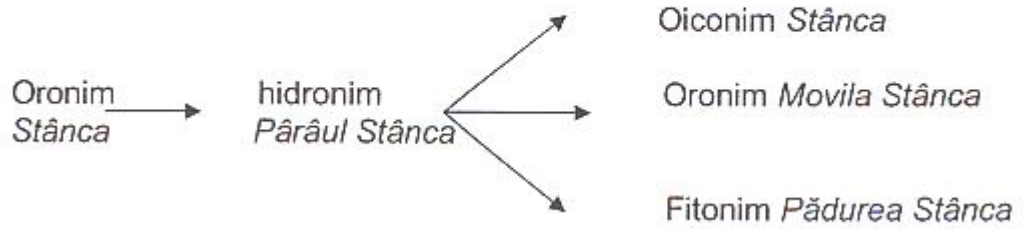

II. Stema câmpului toponimic *Stânca*

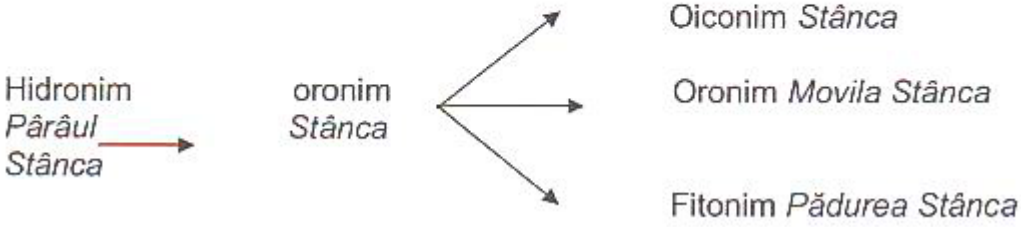

Indice alfabetic al toponimelor din comuna Victoria

Bába Groásă	pădure în partea de sud a satului (Sc)
Báia	locul pe care s-a aflat baia boierului (St)
Bálta Frăsuléni	baltă în lunca Prutului (Fr)
Bálta Látă	teren arabil (L, Ic)
Bálta lui Minciúnă	fost iaz, azi teren arabil (L)
Bálta Ochişór	fostă baltă (Fr, S)
Bálta Pópii	baltă ce a aparținut bisericii parohiale (Ic)
Băcăloáia	parte a satului (L)
Boldişór	pârâu temporar (St)
Bórta la Coşéri	fost loc pentru depozitat cereale (V)
Bórta la Zgamínți	groapă în partea de nord a satului (Ic)
Budăiul Împuțít	afluent al pârâului Neagra (St)
Bulgăríe	parte a satului (V)
Cáhnii	locul fostelor bucătării boiereşti (St)
Cârpíți	fosta denumire a satului (V)
Cărămidăríe	loc unde s-a făcut cărămida (V, St)
Ciér	teren arabil (St)
Ciorăríe	loc în partea de est a satului (Fr)
Coásta Ciritéilor Mári	parte a dealului Stânca (St)
Coásta Delénilor	pantă a dealului Stânca (St)
Cótul Bóilor	fânaț la est de Tarlaua Pătlăgeanu (Fr)
Cótul Cărăşél	gârlă lângă sat (Ş)
Cótul Fantazíu	meandru al Prutului; teren arabil (Fr, Sc)
Cótul Gârlei	canal al Prutului (Fr, S)
Cótul Grădínii	locul fostei grădini a C.A.P. (L)
Cótul Jíjiei	meandru al Jijiei Vechi (Ic)
Cótul lui Chiriác	tarla situată în partea de est a satului (V)
Cótul lui Iván	sat vecin cu satul Icuşeni (Ic)
Cótul lui Nicúli	teren arabil (L)
Cótul Mórii	sat vecin din comuna Popricani (V)

Cótul Preotései	tarla situată la sud de Gârla Tevia (V)
Cótul Vácii	cot al Prutului, lângă Sculeni (Sc)
Coțmănéşti	fost sat (L, Ic)
Cúrtea Boiereáscă	curte a castelului Rosetti Roznovanu (St)
Dâmbul Covrác	deal cu aspectul unui covrig (V)
Dâmbul la Hán	ridicătură de pământ (St)
Deálul Bánca	deal (St)
Deálul Ciritéi	deal în partea de sud-vest a satului (St)
Deálul Córbului	deal în partea de sud-est a satului (St)
Deálul Cóțmani	deal cu o altitudine de 160 m (St)
Deálul lui Húmă	deal în hotar cu Popricanii (St)
Deálul Rácului	deal situat între cele două sate (St, Ic)
Deálul Rúsului	deal în partea de sud-est a satului (St)
Deálul Stânca	deal cu o înălțime de 200 m (St)
Deálul Tiliána	deal la S-E de cătunul Icuşeni Deal (Ic)
Deálul Vúltur	deal între satele Stânca şi Cârlig (St)
Drúmul în Țárină	drum în partea de nord a satului (V)
Drúmul Jidáucei	drum în Pădurea Stânca (St)
Drúmul la Fânáț	drum spre fânațul satului (V, Fr, Ic)
Drúmul la Férmă	drum în partea de nord a satului (V)
Drúmul Mănăstírii	drum spre locul fostei biserici (St)
Drúmul pe sub Cúrte	drum pe lângă fosrta curte boierescă (Fr)
Drúmul súb Pădúre	drum pe lângă pădurea Stânca (St)
Durdúcu	loc pe teritorul fostului sat Sorca (Ş)
Dumbráva	rarişte în Lunca Prutului (Ş)
Dúpă Sát	teren arabil (Fr)
Fânáțul din Jós	fost fânaț (V)
Fanátul din Sús	teren arabil situat în Lanul lui Crețu (V)
Fântâna la Gúzu	fântână lângă Podul lui Klein (V)
Frasuléni	sat din comună (Fr)
Gavriloáia	baltă în lunca Prutului (Fr, S)
Gârla Potcoáva	gârlă pe Jijia Veche (V)
Gárla Tévia	canal natural între Prut şi Jijia Veche (V)
Gárla Vişína	baltă (V)
Gúra Hrúbei	capătul drumului spre castel (St, V)
Gúra Văíi	vale mică (Ic)
Hánul Roznovánului	fost sat pe raza comunei (St)
Hánul Véchi	fostul han boieresc (St)
Hârtópul Ghíndei	vale râpoasă în hotar cu Popricanii (St)

Hereásca	teren arabil la vest de sat (Ş)
Hrúba	drum; beciurile castelului (St)
Hùci	tarla la nord-est de sat (V, Sc)
Hulpăríe	loc unde îşi au vizuini mai multe vulpi (Ş)
Iánțul	baltă lângă sat (Sc)
Icuşéni	sat ce aparține comunei (Ic)
Icuşéni Deál	cătun (Ic)
Ionăşéni	fost sat pe raza comunei (V)
Imáş	fost izlaz (Ş)
Izláz	păşune proprietate boierească (Fr)
Izvórul lúi Píciu	izvor (St)
În Cótul lúi Zbánț	cot al Prutului (Sc)
În Hotár	granița cu Moldova (Ic, St, Ş, V, Sc, Fr)
În Hrúbă	drum spre Stânca (St)
În Pădúre	pădure mică la nord de sat (Ş)
În Podóri	teren arabil la sud-est de sat (Sc)
În Poiánă	rarişti în păduri (St, Fr)
Între Sălcii	loc cu sălcii pe malul Prutului (Fr)
Jíjia	râu (V, L, Ic))
Jíjia Nóuă	cursul nou al râului Jijia (V, L, Ic)
Jíjia Véche	albia veche a Jijiei (V, L, Ic)
La Andrónic	tarla (V)
La Apétrei	tarla între cele două sate (Sc, V)
La Báciu	loc în marginea satului (Fr)
La Bambói	teren arabil la sud de cătun (Ic)
La Bisérică	loc unde este biserica (V, Ic, Fr, S, L, Sc)
La Castáni	loc situat în tarlaua Vulturul (St)
La Catárg	înălțime a Dealului Stânca(St)
La Cimitír	cimitirul satului (V, Sc, Fr, L, Ic)
La Copác	loc situat la sud-sud-vest de sat (Ic)
La Cótul lui Iván	pârâu temporar la sud-est de cătun (Ic)
La Crámă	locul fostelor crame boiereşti (St)
La Crúce	monument (St)
La Dispensár	locul unde se află dispensarul (V)
La Feredéu	loc de scăldat, lângă sat (Sc)
La Férmă	fermă agricolă (V)
La Foişór	stație de autobuz (Fr)
La Grániță	granița cu Republica Moldova (Ş, Fr, Sc)
La Grădiníță	locul unde se află grădinița din sat (V)

La Hán	fost han (St)
La Húmă	teren arabil lângă Icuşeni Deal (Ic)
La Luminíş	rarişte în Pădurea Tocsobeni (S)
La Monuménт	monumente ale eroilor (St, Ş)
La Movílă	ridicătură de pământ lângă sat (St)
La Observatór	obiectiv militar pe Dealul Stânca (St)
La Palát	locului castelului Roznovanu (St)
La Panțiroáicele	tarla mică în apropierea satului (Ic)
La Pârâu	pârâu temporar pe Dealul Stânca (St)
La Plópul Şcólii	loc pe care a fost plopul şcolii (S)
La Poárta Vérde	cot al Jijiei, la nord-vest de sat (V)
La Pód	trecere peste Jijia (V, L, Ic, Sc)
La Primăríe	sediul administrativ al comunei (V)
La Púnte	loc de trecere peste Jijia Veche (L)
La Róbi	loc de cazne (St)
La Sórca	izlaz la nord de sat (S)
La Spitál	locul unde se află azilul de bătrâni (Sc)
La Stadión	teren de fotbal (V)
La Stáție	stații pentru irigații (V, Fr, Sc, S, Ic)
La Şcoálă	şcoala din sat (V, St, L, Ic, Sc, Fr, S)
La Şipoțél	izvoare (St, Ic)
La Şósea	drumului european Iaşi - Sculeni (Sc)
La Țíntă	loc pe malul Prutului (St)
La Úlmi	meandru al Prutului (Sc)
La Vád	loc nisipos pe malul Prutului (Fr)
La Vámă	locul unde este clădirea vămii (Sc)
La Víi	locul fostele vii boiereşti (St)
Lánul lui Créțu	tarla la nord de sat (V)
Lánul la Panțíru	teren arabil în partea de sud (Ic)
Lánul Trufandá	teren arabil lângă Lanul la Panțiru (Ic)
Lánul Válea Măgárului	teren arabil la sud de sat (Ic)
Lăzăréni (Lazoréni)	fost sat pe raza comunei (V)
Lótul Cantónului	tarla lângă pârâul Stânca (St)
Lótul Prisáca	locul unde a fost prisaca boierului (St)
Lucéni	sat component al comunei (L)
Lucénii Băcăloáei	denumire a unei părți a satului (L)
Lucénii Sturzoáei	denumire a unei părți a satului (L)
Lúnca Prútului	teren cu vegetație (Ş, Fr, Sc)
Lutăríe	punct de scos lut pentru lipit (V, St, Ic)
Mirceáni	fost sat pe raza comunei (L)

Movíla Stânca	deal situat de sat (St)
Movíla Vúlturul	ridicătură de pământ (St)
Múchia Deálului	parte de țarină (St)
Neágra	teren arabil (St)
Ochişór	fostă baltă, astări – teren arabil (Ş)
Ogórul Biséricii	teren arabil la sud de sat (St)
Ogórul Pópii	tarla în partea de sud a satului (Ş)
Ogórul Şcólii	teren arabil la sud de sat (St)
Orezăría	teren arabil (Fr)
Pârâul Cosmáni	afluent al pârâului Stânca (St)
Pârâul Frásin	pârâu (Fr, Ş)
Pârâul Găinăríe	pârâu temporar (St)
Pârâul Neágra	afluent al pârâului Stânca (St)
Pârâul Rácului	pârâu ce traversează cătunul (Ic)
Pârâul Stánca	pârâu ce traversează satul (St)
Pădúrea Ciorăríe	pădure pe malul Prutului (Fr)
Pădúrea Ciritéi	pădure situată la vest de sat (St)
Pădúrea din Cótul Vácii	pădure de plop pe marginea Prutului (Sc)
Pădúrea de pe Imáş	pădure tânără pe malul Prutului (Ş)
Pădúrea Frăsuléni	pădure lângă sat (Fr)
Pădúrea Icuşéni	pădure de stejar la est de sat (Ic)
Pădúrea Iúga	pădure pe coasta Dealului Stânca (St)
Pădúrea lui Tácu	pădure pe malul Prutului (Fr)
Pădúrea Măgureánu	fostă pădure a primăriei (Fr)
Pădúrea Sculéni	pădure lângă sat (Sc)
Pădúrea Stânca	pădure (St)
Pădúrea Şendrénilor	pădure la nord-est de sat (Ş)
Pădúrea Tocsobéni	pădure la nord de sat (Ş)
Pădúrea Vaideéi	pădure şituată în apropierea satului (L)
Pe Díg	drum de acces (Fr, S)
Pe Fâşíe	loc unde trecerea e interzisă (Fr, S, Sc)
Pe Şés	teren arabil în partea de est a satului (L)
Píscul la Dâmb	ridicătură de pământ la intrarea în sat (L)
Plópi	pârâu temporar, (St)
Poárta Vérde	teren arabil; meandru al Jijiei Vechi (V)
Podári	teren arabil (Sc)
Podéțul Dímii	podeț din lemn (St)
Pódul lui Kléin	pod peste Jijia Nouă (V)
Ponoáre	coasta a dealului Stânca (L, Ic, St)
Porcăría	locul fostei crescătorii de porci (Sc)

Posádnici	fost sat; parte din moşia Stânca (St, Ş)
Potcoáva	parte de sat (V)
Prút	râu (Fr, Ic, Sc, Ş)
Pureciáni	fost sat pe raza comunei (V)
Ráteş	loc de popas, în trecut, la sud de sat (Sc)
Răzór dúpă Sát	tarla, la nord de sat (Fr)
Rédiul Vádului	*teren arabil* (Ic)
Rezerváția Medeléni	rezervație de stejari seculari (Ic)
Robía	locul fostelor bordeie ale robilor (St)
Roşcána	teren arabil (Ic)
Rúşi	fost cătun (V)
Sărăcúța	tarla situată la nord-vest de sat (Fr)
Sculéni	sat component al comunei (Sc)
Sculénii Véchi	parte de sat (Sc)
Siliştéa	păşune (Ş)
Sórca	fost sat (Ş)
Sórca Brigádă	tarla în partea de sud a satului (Ş)
Stânca	sat component al comunei (St)
Sub Pădúre	tarla la sud-est de Lanul lui Crețu (V)
Şánțul lui Pătátu	hotar între proprietăți (Sc)
Şánțurile	canale de regularizare a apei (V)
Şendréni	sat component al comunei (Ş)
Şésul din Jós	teren arabil, parte din Lanul lui Crețu (V)
Şleáhul	drum de căruțe (Ş, Fr, Sc)
Tarláua Ciorăríe	teren arabil (Fr)
Tarláua Coțmáni	teren arabil (St)
Tarláua dúpă Sát	teren arabil (Fr)
Tarláua Găinăríe	veche crescătorie de găini (St)
Tarláua Harbuzăríe	teren arabil (St)
Tarláua Icuşănărilor	teren arabil (Fr)
Tarláua la Apétrei	teren arabil pe Valea Racului (Ic)
Tarláua la Catárg	teren arabil (St, L)
Tarláua lui Pătátu	teren arabil (V, Sc)
Tarláua Mărdăroáia	tarla pe un meandru al Jijiei Vechi (V)
Tarláua Neágra	teren arabil pe pârâul Neagra (St)
Tarláua Ochişór	teren arabil (Fr, Ş)
Tarláua Pătlăgeánu	tarla în hotar cu Țigănaşii (Fr, Ş)
Tarláua Râmăríe	teren mocirlos (Ş)
Tarláua Şleáhul	teren arabil (St, Fr)
Tarláua Vîşinei	teren arabil (St)

Tarláua Vúlturul	teren arabil la vest de sat (St)
Tocsobéni	fânaț în lunca Prutului (Ş)
Toloácele	teren la nord de sat (V)
Toréntul Florián	torent temporar (Ic)
Toréntul Hrúbei	torent temporar (St)
Toréntul Şfárc	torent temporar (Ic)
Troiánul	construcție de apărare (Ş)
Țárina de Sús	teren arabil la nord de sat (V)
Țárina péste Húc	teren arabil în marginea satului (V)
Úlița Cúrții	uliță spre curtea boierească (Fr)
Úlița la Bisérică	uliță lângă biserică (V, Ic)
Úlița la Şcoálă	uliță lângă şcoală (Ic, Ş, V)
Úlita Principálă	uliță în centrul satului (Sc)
Úlița spre Jíjia	uliță spre cursul vechi al Jijiei (V)
Vaideéi	parte a satului (V)
Válea Ciritéilor	teren arabil, la vest de sat (St)
Válea Covrác	vale, la vest de Gârla Tevia (V)
Válea lui Sáns	teren arabil la sud-est de sat (St, Ic)
Válea Măgárului	teren arabil la sud-est de cătun (Ic)
Válea Mănăstírii	drumul spre fosta biserică (St)
Válea Rácului	vale (Ic)
Vátra Sátului	parte de sat (V)
Victória	satul de reşedință a comunei (V)

The Toponomy and History of the Victoria Commune

'The Victoria Commune', Mr Constantin Secu's book is a successful attempt at presenting Romanian local history on the basis of rigorous research and documentation on the historical, geographical, socio-economical and spiritual lifestyle of the people living in that particular area. The paper offers an intense linguistic and historical study on the toponomy of the commune.

Firstly, the author presents a geographical setting of the all the villages in the commune, in order to find the precise period of time when the places were given a name, as well as the linguistic process undergone by them from the moment when they appeared.

In the first chapter, '*Introduction'*, Mr Constantin Secu specifies that in order to write this book, he had to research the archives and make linguistic inquiries in the villages, while starting an investi-gation by means of a questionnaire given to different people living in the areas covered by the study. Furthermore, the results were confirmed by the proof of certified documents, archaeological evidence, Romanian dictionaries and different literary and folkloric data.

The names are given the correct pronunciation, according to the local accent and all the other linguistic

features are presented in the last chapter, entitled ‘Witnesses’.

Chapter 2, *‘Toponomy, as a Branch of Linguistics’*, introduces the theoretical approach to this paper. Toponomy, as a science, is a part of the General Linguistics, and studies all the names of the places where a certain community live, thus implying the names of different places, locations, regions, rivers and forests. It is also considered to be the unwritten history of the community, generally speaking, a huge archive of all the more or lesser important events of a county, and then of a country, whose people preserved them, attributing them a special significance.

Toponomy, as a science, brings together the work of geographers, historians and linguists, to explain why certain places were given certain names, such as ‘the forest’, ‘the mountain’, ‘the lake’, ‘the pond’. For example, the names of the valleys, rivers and villages go back in time and inform us regarding interesting historical and geographical data for the studied area. Through the linguistic study of the names, there can be discovered many yet unknown details, which, unfortunately, can’t be found in the written papers of that time. Mr Constantin Secu suggests that between History and Toponomy there is a close rapport, both subjects depend upon each other and help historians when reconstructing parts of History where there are no written documents to certify and explain the names of regions, rivers, etc.

The third chapter: *‘The Geographical and Historic Coordinates’* presents the natural environment: soils, climate, winds, rivers, vegetation, fauna, insects and fish. Moreover, the natural factors influencing the environ-

ment and the archaeological discoveries in this particular area sustain the state-ment that people had been living there since the superior Palaeolithic era. Furthermore, some villages are known to have existed in Stefan cel Mare's reign and consequently, have documentary evidence, such as: *Frasuleni* (13th January, 1634), *Icuseni* (1st May, 1453), *Luceni* (1436), *Sculeni* (used to be known as '*The Old Sculeni'),* (1772-1773), *Sendreni* (18th January, 1587), *Stanca* (25th October, 1609).

According to the data found in the archives, the author inferred that in the 14th century, the Victoria commune was part of Moldavia County, situated among the Carpathian Mountains and Nistru, The Black Sea and The Danube river.

The next chapter is a vast one based on the etymological explanation of 257 toponymes, presented in the alphabetical order (to make the reading of the book easier).

Chapter 5 begins with a linguistic analysis on the phonetic issues, followed by a classification of the toponymes into classified into 4 categories: the first is *the topographic toponymes,* which refer to the forms of relief. They usually describe the places according to the cardinal points, or they are about the colours, geomorphologic physiology, vegetation, fauna, etc.

The second classification is that of *the social toponymes,* such as: names of institutions, customs, professional status, or appellatives indicating economic and social relation, etc.

The third are *the historic toponymes,* which point to historic and social events, and finally, the fourth category designates the *psychological toponymes*, most of them

metaphors which describe the way in which people became attached to the places where they lived.

In the last chapter there are the author's commentaries and notes, morphology of the appellatives on derivation

Chapter 6, 'Conclusion' joins the author's commentaries and reflections, with the appellatives' etymological strata study, suffix derivation and morphological categories (the structure of the names designating places) , all of them nicely emphasising the aim of this book. Firstly, there is a focus on the realisation of the toponymes, clearly divided into already existing toponymes, designating names of rivers, or different locations, and new appellatives which soon will become recognised and used by all communities in that area.

Mr. Constantin Secu states that all the studied toponymes are appellatives created in Romanian language by means of words of Latin, Greek, Slavic and Turkish origin. Some words have been borrowed from foreigners accidentally living there, and this is how some foreign words or lexical structures appeared in our language. In some cases, by means of examples, there can be approximated the period of time when they first appeared. However, although there may be some toponymes borrowed from the migratory people coming to our country, their number is less significant.The whole toponymic formation process explains this.

The paper also contains the Annex, in which there are a list of toponymes in alphabetical order, 2 maps and 8 interesting photos. Not only does it make the reading of the book easier, but also indicates how important the toponymes are when considered from an historic point of view.

Through this complex research, the author successfully manages to let us discover more about the history of a community living on the banks of the Prut river in Moldavia County.

By ***Simona Elena LUPU***

Bibliografie

Bălan-Mihailovici, Aurelia – *Dicționar onomastic creştin*, Editura „Minerva”, Bucureşti, 2003.

Bogdan, I. – *Documentele lui Ştefan cel Mare*, I-II, Bucureşti, 1913.

Bolocan, Gh. – *Dicționar rus-român*, Editura Ştiințifică, Bucureşti, 1964.

Brâncuş, Grigore – *Vocabularul autohton al limbii române*, Editura ştiințifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1983.

Bulgăr, Gh. – *Sinonimie lexicală*, în „Sinteze de limba română”, Editura „Albatros”, Bucureşti, 1984.

Bulgăr, Gh. şi Popescu, Al. – *Dicționar de oronime*, Editat de Institutul Pedagogic, Facultatea de Filologie, Bucureşti, 1996.

Burețea, N. – *Unele aspecte ale relației dintre toponim şi apelativ în toponimia din Oltenia*, în „Limba română”, XXIV, 1975, nr. 3.

Busuioc, Monica-Mihaela – *Dicționar de arhaisme*, Editura All Educational, Bucureşti, 2005.

Candrea, I.-A.–Adamescu, Gh. – *Dicționar enciclopedic ilustrat*, Bucureşti, 1931.

Candrea, I.-A.–Ov. Densusianu – *Dicționarul etimologic al limbii române. Elemente latine*, Bucureşti, 1907-1914.

Cantemir, Dimitrie – *Descrierea Moldovei*, Biblioteca Şcolarului, Ed. ”Litera” Internațional, Bucureşti-Chişinău, 1997.

Capidan, Th. – *Limbă şi cultură*, Bucureşti, 1943.

Cârstoiu, Ion – *Între lingvistică şi istorie*, Editura „Litera”, Bucureşti, 1975.

Chirica, Vasile; Tanasachi, Marcel – *Repertoriul arheologic al județului Iaşi*, vol. 2, Iaşi, 1985.

Ciubotaru, Mircea – *Omonimia şi hidronimia din bazinul superior al Bârladului*, Iaşi, 2001.

Constantinescu, N.A. – *Dicționar onomastic românesc*, Editura Academiei, 1963.

Costăchescu, M. – *Documente moldoveneşti înainte de Ştefan cel Mare*, I, 1374-1437, II, 1438-1456, 1387-1458, Iaşi, 1931, 1932.
Costăchescu, Mihai – *Documentele moldoveneşti de la Ştefan cel Mare*, Fundația „Regele Ferdinand I", 1933.
Costin, Miron – *Letopisețul Țării Moldovei*, Editura „Junimea", Iaşi, 1984.
Dan, Ilie – *Toponimie şi continuitate în Moldova de nord*, Editura „Junimea", 1980.
Dan, Ilie – *Nume de locuri în limba română*, Editura „Restitutio", Iaşi, 2002.
Dan, Ilie – Dicționar toponimic al Văii Solonețului, Universitatea „Al.I. Cuza", 1979.
Densusianu, Ov. – *Istoria limbii române*, vol. I-II, 1961.
Densusianu, Ov.– *Probleme de toponimie şi onomastică* (curs), 1930.
Drăganu, Nicolae – *Românii în veacurile IX-XIV pe baza toponimiei şi a onomasticei*, Imprimeria națională, Bucureşti, 1933.
Drăganu, N. – *Toponimie şi istorie*, Cluj, 1928.
Dragu, Gh. – *Locul şi rolul microtoponimiei în cercetarea geografică cu referiri la Țara Oltului*, în *Lucrările Simpozionului de toponimie* (Bucureşti, iunie, 1972), Bucureşti, 1975.
Frunzescu, Dimitrie – *Dicționarul topografic şi statistic al României*, Bucureşti, 1872.
Gămulescu, Dorin – *Elemente de origine sârbo-croată ale vocabularului daco-român*, Bucureşti-Pancevo, 1974.
Ghibănescu, Gh. – *Ispisoace şi zapise*, vol. VI, partea a II-a, Editura Casei ospitalelor Sf. Spiridon, Iaşi, tip. "Goldner", 1933:
Ghibănescu, Gh. – *Ispisoace şi zapise*, vol. I, partea I (1400-1600), Iaşi, tipografia "Dacia" Iliescu, Grossu & comp., 1906.
Ghinea, Dan – *Enciclopedia geografică a României*, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 1998.
Giuglea, G. – *Cuvinte româneşti şi romanice*, Editura ştiințifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1983.
Giurescu, C. C. – *Formarea poporului român*, Editura „Scrisul Românesc", Craiova, 1973.

Giurescu, C. C. – *Principatele române la începutul sec. al XIX-lea. Constatări istorice, geografice, economice şi statistice pe temeiul hărții ruse din 1835*, Bucureşti, 1957.
Goicu, Viorica – *Structura numelor de locuri din Valea Almăjului*, în *Studii de onomastică*, Cluj-Napoca, 1981.
Graur, Al. – *Nume de locuri*, Editura ştiințifică, Bucureşti, 1972.
Graur, Al. – *Scrierea numelor de locuri în româneşte*, în culeg. *Lucrările Simpozionului de toponimie*, Bucureşti, iunie, 1972, Bucureşti, 1975.
Graur, Al. - *Nume de persoane*, Editura ştiințifică, Bucureşti, 1965.
Homorodean, Mircea – *Aspecte ale toponimiei Văii râului Grădiştii (județul Hunedoara)*, în culeg. *Probleme de onomastică*, Cluj-Napoca, 1980.
Homorodean, Mircea – *Vechea vatră a Sarmizegetusei în lumina toponimiei*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1980.
Ion, Narcis Dorin – *Castele, palate şi conace din România*, vol. I-II, Editura Fundației Culturale Române, Bucureşti, 2002.
Ionescu, Christian – *Mică enciclopedie onomastică*, Editura Enciclopedică Română, Bucureşti, 1975.
Ioniță, Vasile – *Nume de locuri din Banat*, Editura „Facla”, Timişoara, 1982.
Ioniță, Vasile – *Contribuții lingvistice. Onomastică. Lexicologie*, 1, Editura „Eurostampa”, Timişoara, 2002.
Iordan, Iorgu – *Nume de locuri româneşti în Republica Populară Română*, vol. I, 1952.
Iordan, Iorgu – *Toponimia românească*, Editura Academiei, Bucureşti, 1963.
Ioniță, Vasile – *Nume de locuri din Banat*, Editura „Facla”, Timişoara, 1982.
Ivănescu, G. – *Istoria limbii române*, Ed. „Junimea”, Iaşi, 1980.
Lobiuc, Ioan – *Contactele dintre limbi.* Vol.I: *Istoricul teoriilor şi metodologiilor*, ed. a II-a, revizuită şi adăugită, Casa Editorială „Demiurg”, Iaşi, 2004.
Lobiuc, Ioan – *Contactele lingvistice ucraino-române* (*pe baza Atlasului lingvistic român şi a tuturor celorlalte surse documentare*), Editura Universității „Al. I. Cuza”, Iaşi, 2004.

Loşonți, Dumitru – *Toponime româneşti care descriu forme de relief*, Casa de editură „Atlas-Clusium” SRL, Cluj-Napoca, 2000.
Mihăilă, G. – *Dicționar al limbii române vechi (sfârşitul sec. X – începutul sec. al XVI)*, Editura Enciclopedică Română, Bucureşti, 1974.
Mihăilă, G. – *Împrumuturi vechi sud-slave în limba română*, 1960.
Moldovanu, Dragoş – *Principii ale lexicografiei toponimice*, în „Anuar de lingvistică şi istorie literară”, Iaşi, tom. XXIII, 1972.
Muşat, Mircea – *Izvoare şi mărturii străine despre strămoşii poporului român,* Editura Academiei, Bucureşti, 1980.
Oancă, Teodor – *Onomastică şi dialectologie*, Fundația „Scrisul românesc”, Craiova, 1999.
Obreja, Al – *Dicționar geografic al județului Iaşi*, Editura Junimea, Iaşi, 1979.
Parfene, Constantin – *Literatura în şcoală*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1977.
Pascu, G. – *Sufixele româneşti*, 1916.
Parascan, Constantin – *Monografie sadoveniană toponimico-literară,* Editura „Timpul”, Iaşi, 2004.
Pătruț, Ioan – *Onomastică românească*, Editura ştiințifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1980.
Pătruț, Ioan – *Nume de persoane şi nume de locuri româneşti*, Editura ştiințifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1984.
Pârvan, Vasile – *Getica*, Editura „Meridiane, Bucureşti, 1982.
Petrovici, Emil – *Studii de dialectologie şi toponimie*, Editura Academiei, Bucureşti, 1970.
Petrovici, Emil – *Istoria poporului român oglindită în toponimie*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1964.
Porucic, T. – *Lexiconul termenilor entopici din limba română*, Chişinău, 1931.
Puşchilă, D. – *Observații cu privire la terminologia geografică populară şi la toponimie*, în „Anuarul de geografie şi antropogeografie”, II, 1911.
Rosetti, Al. – *Istoria limbii române*, Editura ştiințifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1978.
Russu, I.I. – *Elemente autohtone în limba română*, Editura Academiei, Bucureşti, 1970.

Sadoveanu, Mihail – *Neamul Şoimăreştilor*, Editura 100+1 Gramar, Bucureşti, 1997.
Scriban, August – *Dicționaru limbii românești*, Iaşi, 1939.
Stoicescu, Nicolae – *Repertoriul bibliografic al localitățikir şi monumentelor medievale din Moldova*, Biblioteca monumentelor istorice din România, Bucureşti, 1974.
Suciu, Coriolan – *Dicționar istoric al localităților din Transilvania*, I, II, 1967-1968.
Şăineanu, Lazăr – *Dicționar universal al limbii române*, ed. a VI-a, Craiova, 1925.
Vrabie, Maria – *Noi contribuții la cercetările arheologice de suprafață, Iaşi*, Cercetări istorice, IX-X (serie nouă), Muzeul de istorie a Moldovei, 1978-1979.
Vraciu, Ariton – *Limba geto-dacilor*, Editura „Facla", Timişoara, 1980.
Vulcănescu, Romulus şi Simionescu, Paul – *Drumuri şi popasuri străvechi*, Editura „Albatros", Bucureşti, 1974.
*** – *Tezaurul toponimic al României. Moldova*, vol. I-V, Academia Română (Institutul de Filologie Română „Alexandru Philippide" Iaşi), Bucureşti, vol. I, partea 1, 1991, partea a 2-a, 1992.
*** – *Marele dicționar geografic al României*, Bucureşti, 1916.
*** – Dicționarul limbii române, Academia Română (sub redacția lui Sextil Puşcariu), 1913-1941.
*** – *Dicționarul limbii române moderne*, Editura Academiei, 1958.
*** – *Istoria limbii române*, I, 1965, II, 1969.
*** – *Marele dicționar geografic al României*, 1898 – 1902.
*** – *Studii şi materiale de onomastică*, Academia, filiala Cluj-Napoca, Bucureşti, I, 1969.
*** – *Prin țările române. Călători străini din secolul al XIX-lea*, Editura Sport-Turism, Bucureşti, 1984.
*** – *Documente privind Istoria României. Răscoala din 1821*, Editura Academiei, Bucureşti, 1962.
*** – *Dicționar de neologisme*, Ed. a III-a, Editura Academiei, Bucureşti 1978.

Harta comunei Victoria

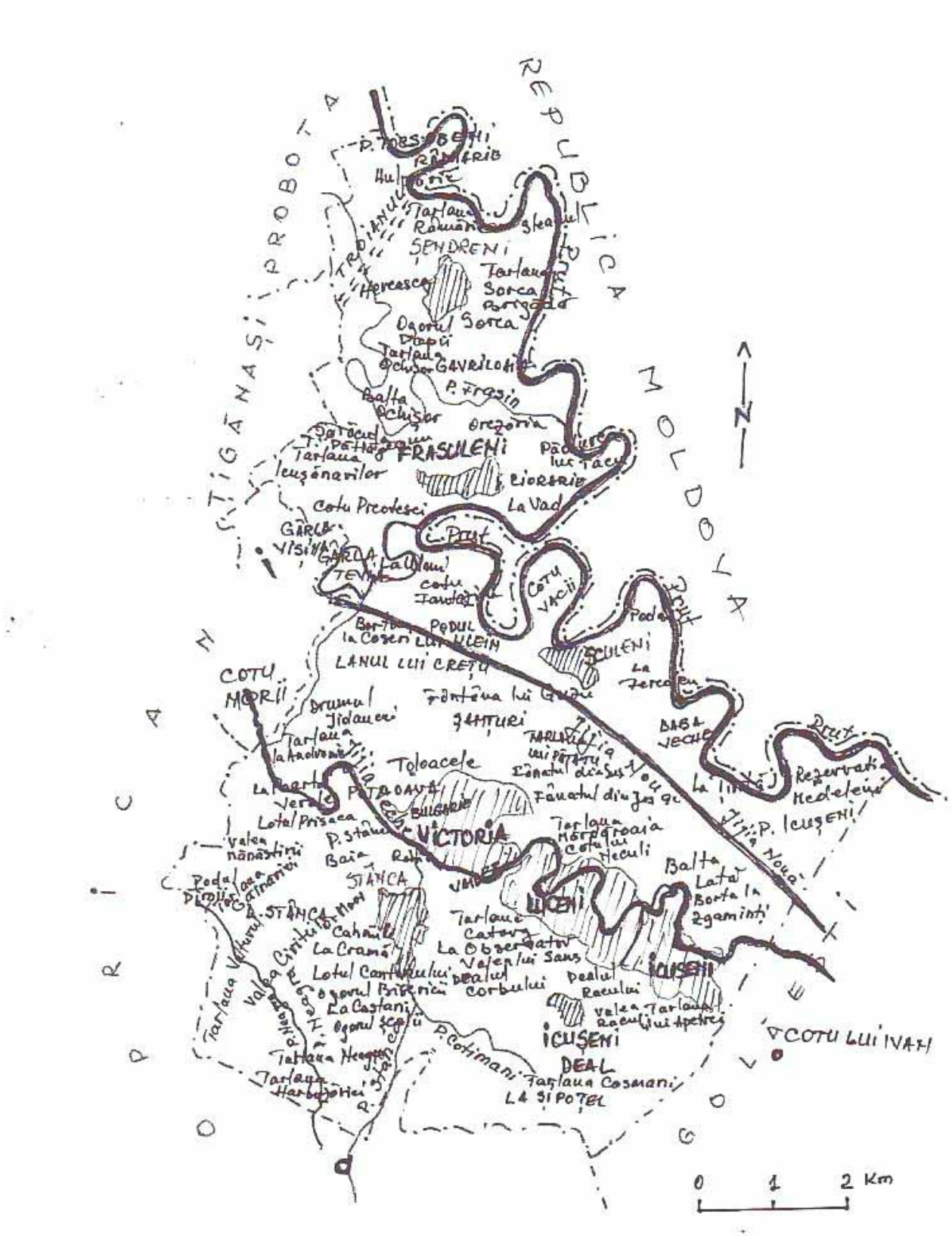

Harta județului Iaşi

Satele Victoria (imaginea de sus) *şi Luceni* (imaginea de jos) – *văzute de pe Dealul Stânca*

Castelul de la Stânca- Roznovanu, înainte de anul 1940

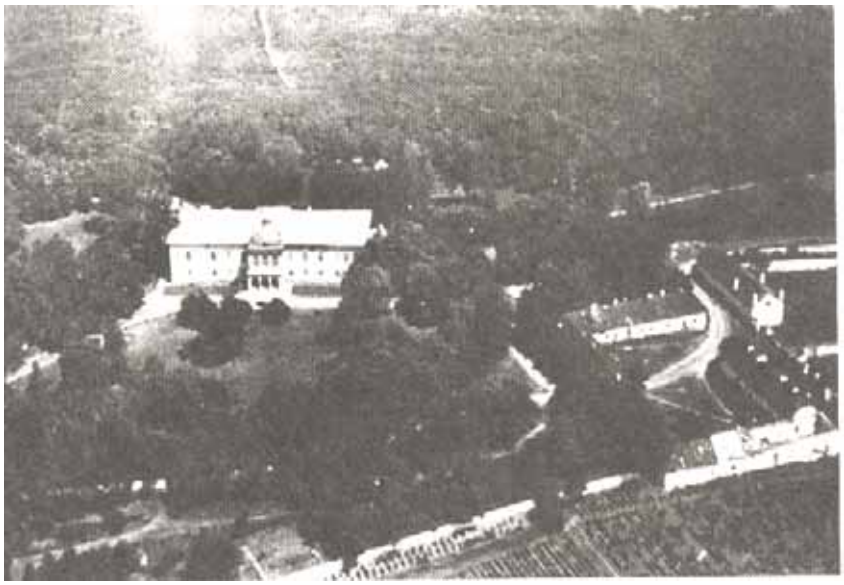

Vedere generală (din avion) *a castelului de la Stânca al familiei Roznovanu*

Ceremonie de cinstire a eroilor neamului la Monumentul de la Stânca închinat celor care au căzut la datorie în timpul celui de-al doilea război mondial

Dealul Racului

Jijia: cursul nou (imaginea de sus) *şi cursul vechi* (imaginea de jos)

Moment artistic susţinut de elevii şcolii la Căminul Cultural

Întâlnirea de rămas bun dintre cadrele didactice şi absolvenţii claselor a VIII-a, promoţia 2005, ai Şcolii „Ionel Teodoreanu”

Cuprins

O valoroasă cercetare interdisciplinară …… 5

Cap. I. Introducere ……... 15

Lista de abrevieri ……. 20

Cap. II. Toponimia – disciplină lingvistică …..…….. 27

Cap. III. Coordonate geografice şi istorice …….. 34

Cap. IV. Materialul topic din comuna Victoria …….. 88

Cap. V. Analiza lingvistică ……...…….... 278

Cap. VI. Concluzii ……...…… 316

Indice alfabetic al toponimelor ……... 328

The Toponomy and History of the Victoria Commune ... 335

Bibliografie …….. 340

Hărți ……. 345

Fotografii ……. 347